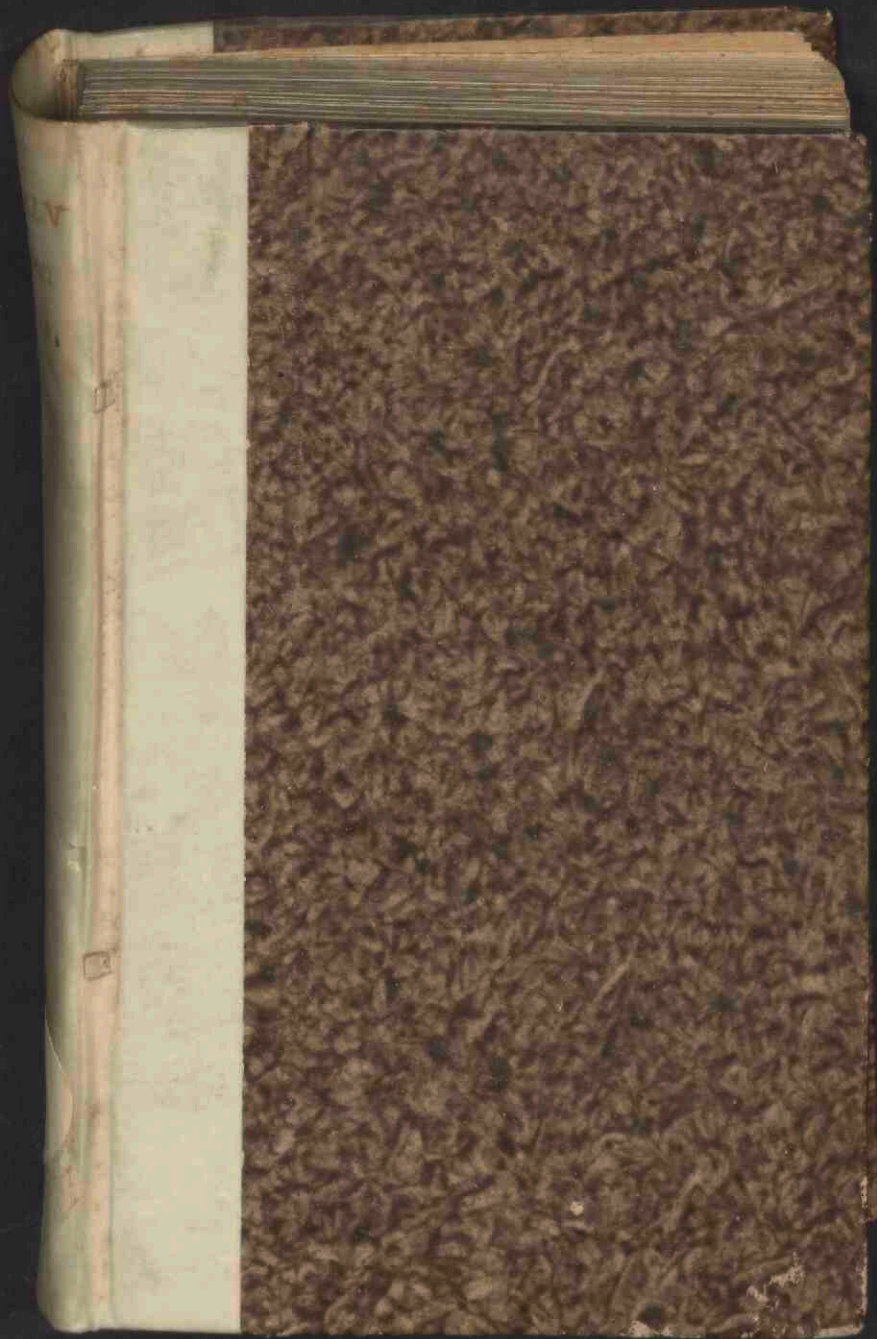

**Chronologicarum rerum amplissimae clarissimaeque urbis
Spirae, Nemetum Augustae, jam inde ab Anno Christi
Salvatoris primo ad Annum ferè M.D.LXIII. gestarum, Libri xvi.
: Accesserunt praeterea & aliae memorabiles variarum
Nationum historiae, crebriores vel Regionum vel Imperiorum
mutationes & vastationes, horrenda[que], prodigia, quae ad
timorem DEI, ardentem[que] inuocationem pios omnes
excitare debent.**

<https://hdl.handle.net/1874/427864>

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

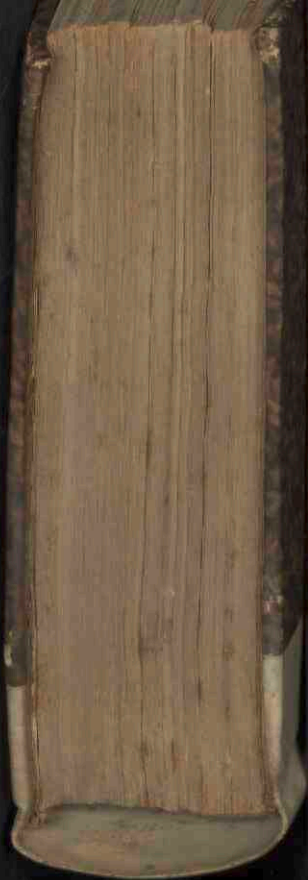
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

EYSENGREIN
Chronologicon
Spirense.

S. oct.
906

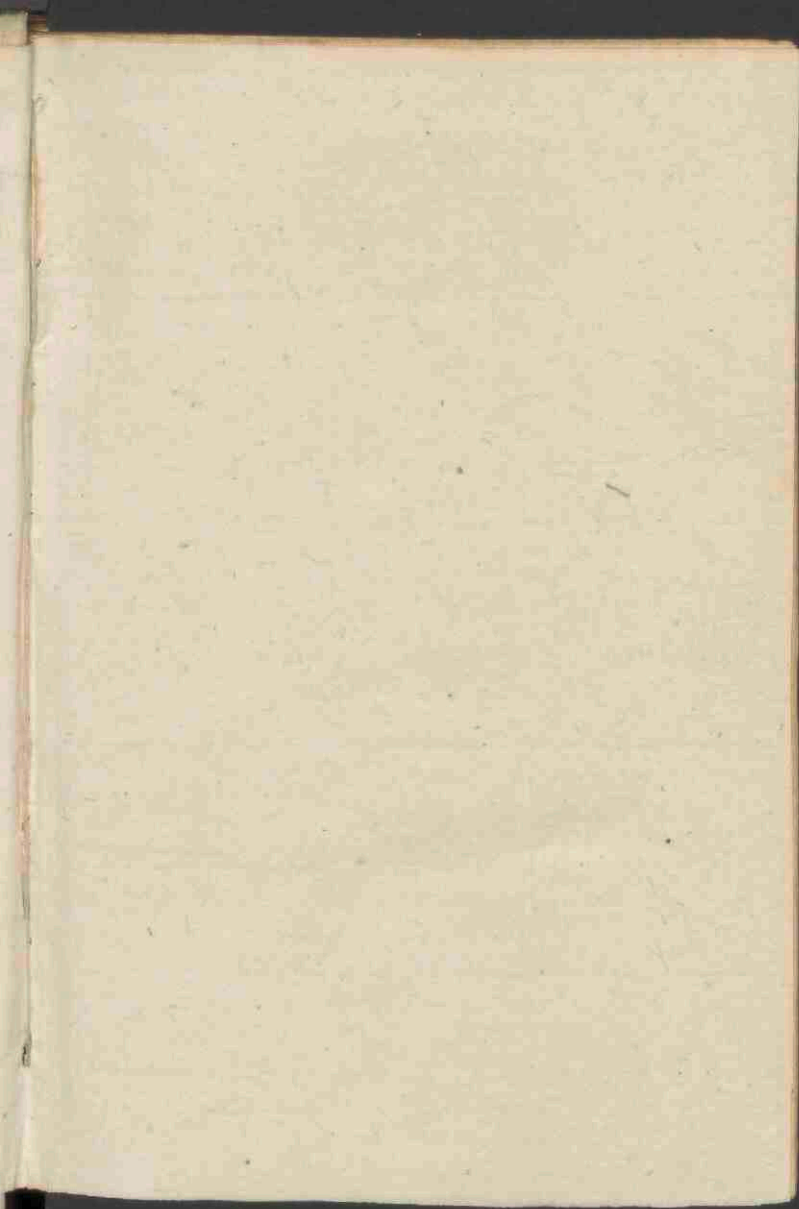

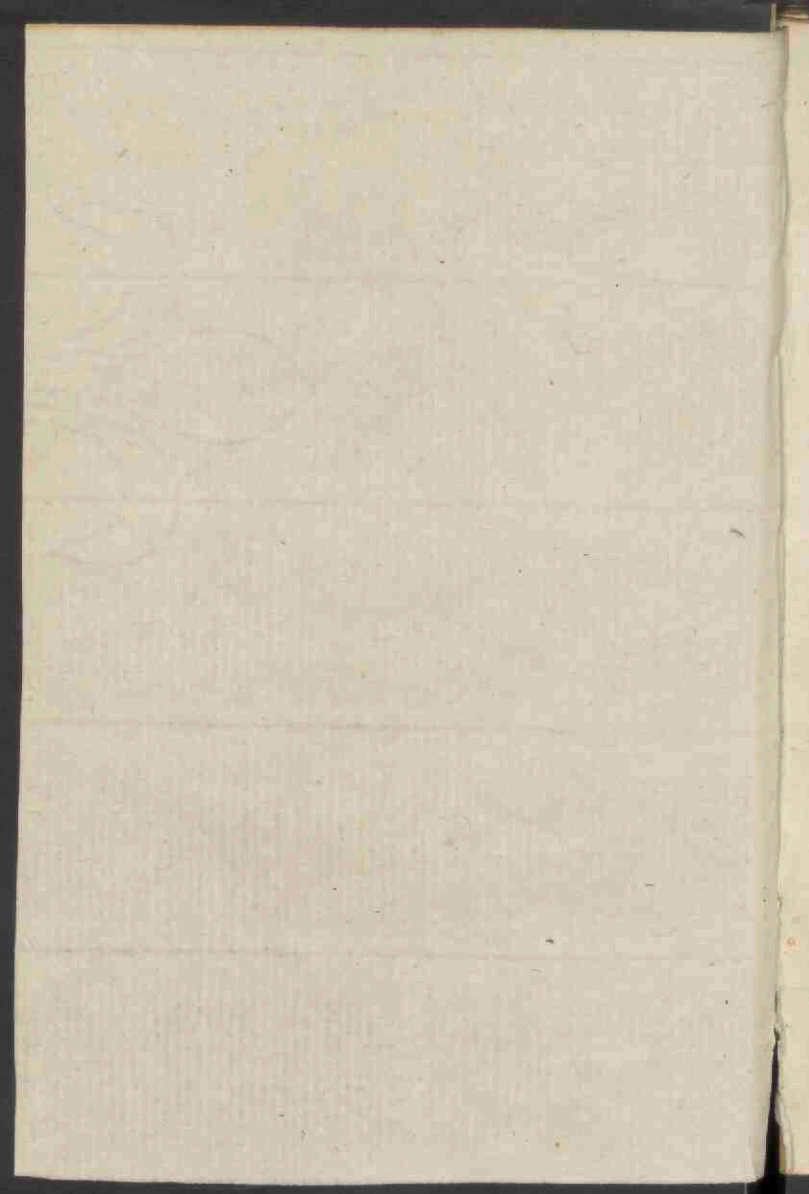

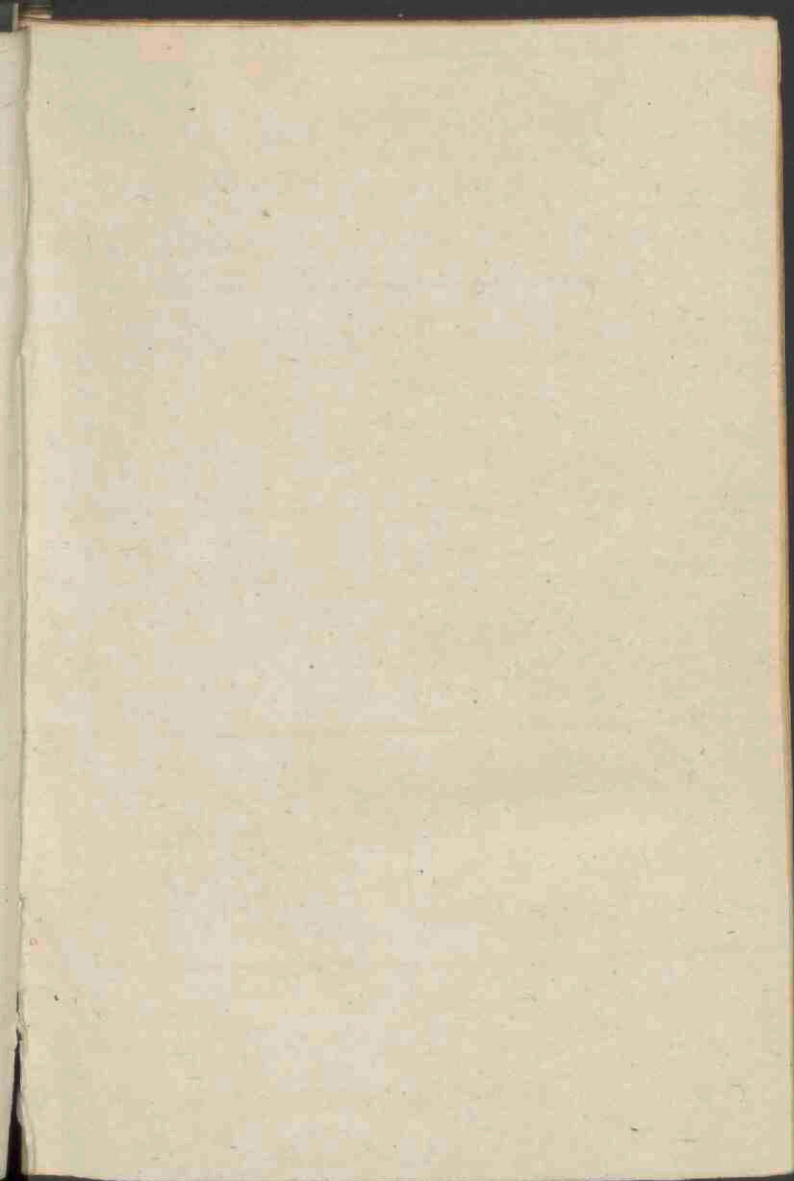

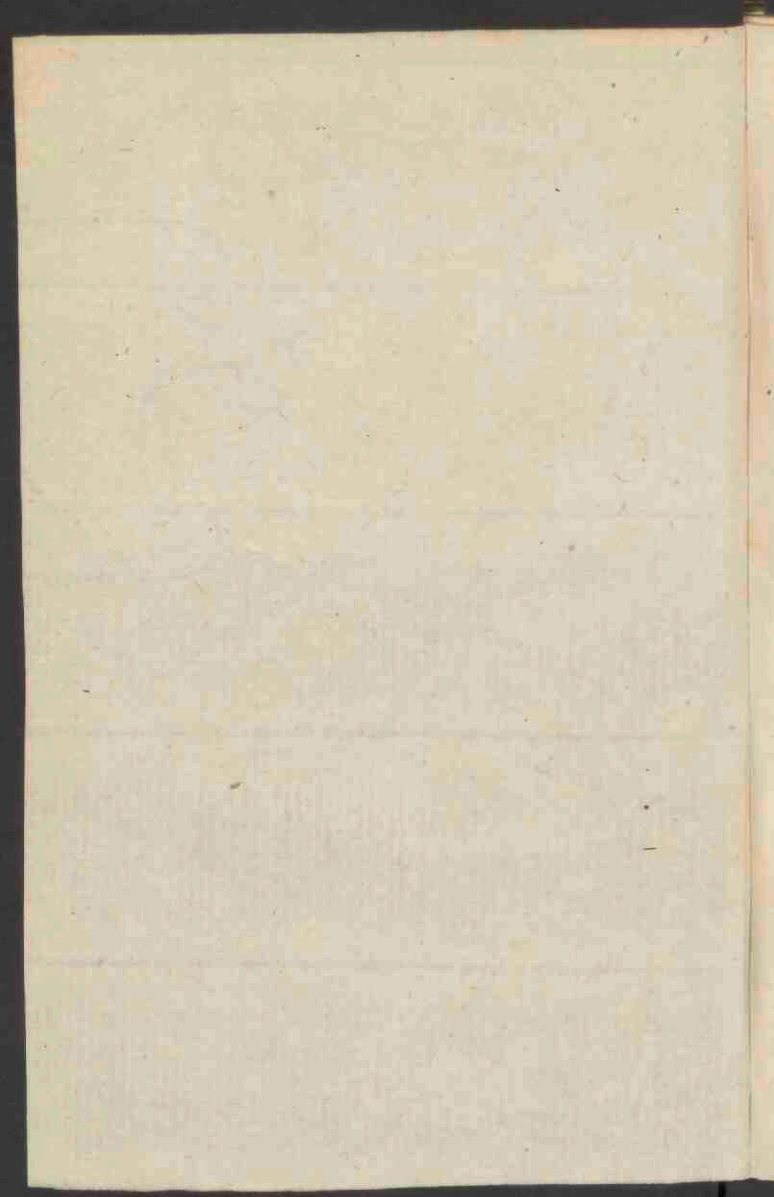

S. oct.
906

Ambrōſij Auguſtini. Hieronimi.
Chryſoſtomi. Epiphani. Cyrilli.
Ruſſi. Theodoretus vniuerſi huius
ſeculi. hi oēs ſunt ſynchroſi ſeculi
noſtri dñi 400. et 410 ante nra

Historia Gentium

Octavo n°. 906.

N. 79. b.

h
CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ CLA-
RISSIMÆQVE VRBIS SPIRÆ,
Nemetum Augustæ, iam inde ab
Anno Christi Saluatoris primo
ad Annum ferè M.D. LXIII.
gestarum, Libri xvi.

*Accesserunt præterea & aliæ memorabiles varia-
rum Nationum històriæ, crebriores vel Regionum
vel Imperiorum mutationes & vastationes, horren-
dâq; prodigia, quæ ad timorem DEI, arden-
temq; inuocationem pios omnes
excitare debent.*

GVILIELMO EYSENGREIN
DE NEMETO SPIRENSI
AVTORE.

D. Hieronymus.

Pulchrum est ex aliorum erratis instituere vi-
tam nostram, & non quid alij egerint querere,
sed quid optimè actum sit, nobis proponere
ad imitandum.

Cum Gratia & Privilegio Cæs. Maiest.

CHRONIC

1800

1801

1802

1803

1804

1805

1806

1807

1808

1809

1810

1811

1812

1813

1814

1815

1816

1817

1818

1819

1820

ALVMNÆ SVÆ
NEMETVM VRBI GVI-
LIELMVS EYSENGREIN.

S. D.

VÆ vniuersa & cōmunis
omnium hominum, om-
nium generum, ætatum,
decernitur esse quādā ab
infinito tempore eternitas
quam nulla dierum cir-
cumscriptio metitur, ipsa
vitæ superioris recordatio : non ex memoria
nostra Patrumq; nostrorum, sed ex Annalium
monumentis ac Regum commentarijs con-
quisita, quibus nos benè beateq; caducam hāc
vitam transegisse testamur : animum nostrum
à corpore quasi abstractum, admirabili quo-
dam ad scribendum studio concitauit, vt te
Spiram, atqui herculè egregia facta tuorum,
virtutis gloria ad cœlum laudibus extollerem:
te inquam, regalibus sacratissq; resurgentem
Priuilegijs: quæ nō minus amplissimas, quàm
florētissimas nostræ huius prouinciæ vrbes,
& natura, & situ, & descriptione ædificiorum,
& pulchritudine inprimis longè multumq; su-
peras, ex cultu Dei optimo, eodēq; castissimo
atq; sanctissimo plenissimoq; pietatis, quē tu
semp pura, integra, & incorrupta mēte & voce

A 2

precari,

GVILIEL. EISENGREIN

precari, venerariq̃ue solebas: quæ cæremonias
 & religiones publicas sanctissimè tuendas ar-
 bitrabaris, propter diuina tibi concessa delu-
 bra, magnorumq̃; Imperatorum, & Regū Ro-
 manorum, Coniugum & Filiarum eorundem
 (qua corpus terræ redditur, & ita locatum ac
 fitum quasi operimento matris obducitur) se-
 pulturam. Qui omnibus gentibus ac nationi-
 bus terra mariq̃; imperitantes, licet continen-
 ti vitæ curriculo nequiuerunt, morte tamen præ-
 uenti, quæ quasi saxum Tantalo semper im-
 pendit, Regali Ciuitatis tuæ tumulo mandari
 voluerunt, quo cinerum suorum præsentia in-
 ter omnes vna excelleres. Atque hi Christiani
 orbis Monarchæ, à quibus & amplissimum di-
 gnitatis gradū & Maiestatis ornamenta sum-
 pisti, publicæ pacis & iuris conseruandi causa,
 te Orthodoxæ religionis doctrinam amplecti,
 eamq̃; propagare donarunt: ita, vt ex his om-
 nibus facile æstimare liceat, te magnis virtuti-
 bus, & summa felicitate in rebus gerendis à
 Deo fuisse exornatam: quam meritò Roma-
 ni Principes, alteram Romam nuncupare, nō
 erubescabant. Cum esses omnibus his virtuti-
 bus toto iam orbe clara, constabilita pace, re-
 paratis legibus, redactō in ordinem religionis
 statu, vt præcideres magnorum incommodo-
 rum occasiones. Idq̃; ob solam pietatem cui
 iustitia coniuncta est, incredibilemq̃; Ecclesia-
 sticæ sanctitatis religionem contigisse, haud
iniquè

iniquè dijudico. Tu siquidem, quæ quondam Mercurij atque Dianæ, Veneris & Dagonis (quem Apollinem dicunt) inani religione, quæ tum temporis omnium ferè animos atq; hominum imbecillitatem occuparat, attenuata gaudebas: pro his pietate & iustis precibus, non contaminata superstitione, nec cæsis hostijs, sed sacro sancto IESU CHRISTI Salvatoris nostri sanguine redempta, iam nunc, summo pietatis ardore, omnibus nervis ac facultatibus, gloriosissimâ Dei matrem Diuam Parthenicen MARIAM, Stephanumq; Papam & Martyrem, fidei tuæ præcipuos habere patronos contendis. Nec solum ijsdem fidei propugnatoribus te subnixam cœlestium Exercituum Imperator, Rex ac rerum omniû Dominus voluit: sed hos alteros præterea sanctitatis præsidio munitos defensores, utpote ex Rauennatibus B. Guidonem Abbatem, Gregorium Maurorum Ducem, Spem Confessorem, Zoilum & Secundinum Martyres, atque Leonem summum Pontificem Martyremque (quorum sacrata cadauera nunc retines) tibi adoptauit. Nec villa ex parte D. Bernardum Clareualleñ. Cœnobitam prætereundum arbitror, ut quem Doctorem vitæ habuisti in terris meritis eius insignib. iocundata, nunc eiusdem Pontificis gloria, partim miraculorum gratia, partim doctrina & patrocinijs suffulta multum exuperas. Sola igitur ex laude pie-

GVILIEL. EYSENGREIN

tatis summus honor tibi defertur, cum pijs conatibus tuis, concepta animi fortitudine, Sacramenta Ecclesiæ, piasq; illius cæremonias, ipsos quoq; Sacrarum ædium aut diuini cultus ministros, Sacerdotes inquam & clericos, & vtriusq; sexus Cœnobitas, nedū nullis ciuilibus exactionibus onerasti : verū etiam, ab omni prophana plebis ad bona ipforum diripienda instructæ iniuria, in rebus & personis, intra mœnia tua, p virili tutos, & ab omni contumelia benignissimè fouendo securos reddidisti. Quam prophanae gentes neglectæ religionis vltionem expertæ sint numinis permissu, plura in medium nedum ex sacris, verum & ex Æthnicis traditionib. afferri possunt exempla. Igitur ad sobrietatem nos sapere adhortatus est Paulus, nec plus quàm oportet sapere. Desipit nimirum, qui vel Superos, aut sacra illorum contemnere, vel templa, seu res quouis modo illis dicatas sibi vsurpare aut prophanare non veretur : cum id inultum ferat nemo.

Quintus Fuluius Flaccus impunè non tulit, quod in censura tegulas marmoreas, ex Iunonis Locrinæ templo, infortunæ Equestris ædes quam Romæ faciebat transtulit. Negatur enim post hoc factum mente constitisse, qui etiam per summam animi agritudinem expirauit. Cuius Proserpinæ Locrensis thesauros vsque ad Pyrrhi Epirotarum Regis
atatem

ætatem (si Liuius creditur) intactos, cum idem Pyrrhus in nauim positos secum abduxisset, classis ipsius postero die fœdissima tempestate lacerata, omnesque naues, quæ sacram pecuniam habebant, in Locrensiū littora reiectæ sunt: qua tanta clade, superbissimus & sacrilegus Rex Deos esse edoctus, omnem conquistam pecuniam in Proserpinæ thesauros referri iussit: nec tamen illi vnquam posthac prosperè quicquam euenit, Italia namque pulsus, ignobili atque inhonesta morte occubuit. Brennus Gallorum Dux, Delphis fanum Apollinis ingressus, Dei voluntate in se manus vertit.

Misit & Cambyses maioris Cyri filius Quinquaginta millia hominum, qui templum Ammonis Iouis diriperent contemptu religionis, sed ingens illa hominum manus, subita ventorum tempestate, priusquam ad locum veniretur, arenarum cumulis obruta est, ut nemo ex tanto agmine sit nuntius repertus: ex proximis tamen harenarum accolis, eius rei fama ad posteros manauit. Nullus igitur mentis compos, diuina sacra negligat, nec his administrandis temerè sese ingerat, nec Superis dicata quoquo modo rapere aut prophanare moliatur, aliorum exemplo cauior redditus.

GVILIEL. EYSENGREIN

Ozias, Hebræorum Dux constitutus, cum regiæ opes affluerent, floreretq; vt si quando aliàs Regum Iudæorum quisquam, ocio & regali opulentia Cacodæmonum præligijs sese addixit, pio sacrorū ritu tam stultè quàm impiè neglecto. Affuit breui cœlestis ultio, infectus lepra, regno cedere coactus est & se in ordinem redigere: vt qui ex summo loco diuina fastidisset, inde in sordido & humili ab omnibus fastidiretur.

Antiochus, ob res multas præclare gestas, Magni cognomen adeptus, cum diriperet opulentissimum templum Beli in Syria, oppressus est à promiscua multitudine colonarum, qui ipsum vnà cum comitibus ad vnum omnes interfecerunt. Quàm memorabili & horrenda cæde summa Iudaicæ gentis in Christum impietas expiata fuerit, hinc cognoscimus, quod Decies Centum Millia Iudæorum obsideri cœpta sunt à Romanis, Titi & Vespasiani ductu, vrbe tamen capta, vix horum decima pars venit in victorum potestatem, cætera multitudine aut fame, aut ferro cōsumpta.

Nec Arrius Alexandriñ. Ecclesiæ Presbyter impunè tulit, quod impio commento, orthodoxam fidē in dubiū trahere impiè adortus, filium ab æterna patris substantia separauit. Nam concepti erroris tenacissimus, cum fortè ventrem exoneraret, ruptis subito visceribus, magnaq; intestinorū parte in latrinam demissa,

demissa, ſœdam mortem obiit. Clodoueus, Dagoberti Magni Francorum Regis filius, patrio insignitus diademate, aperto S. Dionysij feretro, brachij partem inde abstulit. Quam tamenſi reuerēter haberet, p̄tinus tamen mente cōſternatus humi cecidit : ſecutæq; ſunt per Dionysianum templum tenebræ, ac rerum omnium obſcuritas, vt qui illic aderant pauitâtes, citiſſimè illinc effugerent. Rex, eſſi inſano non diſſimilis eſſet, brachij partem auro & gemmis circumdatam B. corpori reſtituit, ſimulque donaria Monaſterio attribuit, quibus meliorem ſibi mentem recipere poſſet. Qui eſſi paulò meliuſculus extiterit, præ ſe tamen tulit inſaniæ veſtigium, donec poſt duos annos ſpiritum exhalaret.

Cuius parens Dagobertus Magnus Francorum Rex, quàm graue ac pernicioſum ſit vel ſacrilegium committere, vel cœleſte numen contemptui habere, experimento didicit. Nam extaſi correptus, viſus eſt ſibi & alijs quibuſdā religioſis viris & ſanctis, animam ad tribunal iudicis liſti dæmonijsq; adiudicatam, interceſſionibus B. Dionysij, Mauritij, atq; Martin (i q̄s præcipuos patronos colebat) eripi, corporiq; reſtitui. Dagobertus reſumpto ſpiritu, pœnitentia ductus, quicquid interceperat in quadrupla reddidit. Nouas Eccleſias conſtituit, Monaſteria fundauit. Inter hæc, S. Germano Antiſiodoreñ, Ep̄ſcopo, Cœnobiũ extra vrbis tue

GVILIEL. EYSENGREIN

mœnia (vbi quondam Mercurij templum erat celebre) construxit, egregijs id dotando pro-
uentibus. In Christi paræ Parthenices quoque,
ac Petri & Pauli Apostolorû honorem, V Veif-
senburgen. Ecclesiam, cuius Præpositus est Re-
uerendissimus Spiren. Episcopus, regali do-
natione dotatam erexit, veluti patentibus lite-
ris, sigillo & manu pprijs dicti Dagoberti Re-
gis munitis, probari potest.

Et vt vnicum hoc facinus planè detestan-
dum apponam: Fuit in agro Moguntino, An-
no Christi Saluatoris M. CCCLXXXIII. Vir
obscuris natalibus, cognomêto Schellkropff,
alex deditissimus: qui cum in Filtzbach pro-
pius urbem Moguntinam aduersante fortuna
ludo victus, inanis nummorum exisset. In vr-
bem rediturus, obuium in compitis sacellum
ingreditur, ibiq; repertas Crucifixi Saluatoris
nostri, Deiparæ virginis, ac Ioannis Euange-
listæ statuas furore percitus, stricto gladio semo-
tis arbitris inuadit & vulnerat: roseo cruore ex
lignis simulachris, ilico, haud secus ac si viue-
rent largiter profluente, obstupuit non imme-
ritò atrocitate rei & miraculi nouitate flagrio,
salutem sibi fuga quæsiturus: verum irato cœ-
li numine, tanquam terræ affixus, pedem ex eo
loco ne latum quidē vnguem mouere potuit:
donec à prætereuntibus in facinore deprehen-
sus, atq; ab apparitoribus Magistratuû in vin-
cula vt commeruerat abduceretur torquen-
dus.

duſ. Viſitur adhuc eo loci templum violatæ
Crucis celeberrimum, ac multis miraculis no-
bilitatum : cernuntur & illic dicta ſimulachra,
plagas & concretum cruorem nunc etiam præ
ſe ferentia.

Neque impunes ſibi perſuadeant nefarios
conatus ſuos diutius fore multos. Lento enim
gradu (autore Valerio) ad vindictam ſui diui-
na procedit ultio, tarditatem ſupplicij grauita-
te compensatura, & vt Perſij verbis loquar:

*Ignouiſſe putas, quia cum tonat, ocyus illex
Sulphure diſcutitur ſacro, quàm tuq̃ domusq̃
An quia non fibris ouium Ergennaq̃, iubente
Trifte iaces lucis euitandumq̃ bidental,
Idcirco ſtolidam præbet tibi vellere barbam
Iuppiter.*

Non etenim eueſtigio à CHRISTI paſſio-
ne, aut Iacobi Iuſti obitu, ſed XL. Annos
poſt, Hieroſolymæ diripiuntur, recutita gen-
te commeritis afflicta ſupplicijs. Non fuit ob
Iudæ Scariothis abominabile ſcelus, perpetuò
deinceps ſacer duodenus Apoſtolorū nume-
rus intermiſſus : Mathia haud longè poſt Do-
minicâ paſſionē, pditionis filij loco in Apoſto-
licum munus ſurrogato. Nō ſunt deformanda
ſed reformāda Monasteria ſeu Clericorū Col-
legia, nec fiſcus ſed Chriſtus in hoc negotio
quærendus eſt. Sed cū aliud ſcribendi conſiliū
mihi ſit propoſitū, paucas quaſdam res tuas in
præſentia

GVILIEL. EYSENGREIN

præsentia perstringere est visum, reliquis suo
loco & tempori, pro eo atq; decet, rectè refer-
uatis : præsertim cum id quod nunc quoque
earmine complecti constitui, propter abun-
dantem atque exuberantem Historiarum co-
piam, me ad nouam quandam redigat ino-
piam : ita, vt etiam ea quæ cupio perficere ne-
queam, eò, quod perinde atque in prato
vario innumerisque amœnitatibus sca-
renti, ad se quæque res me pertra-
hant, eisq; tractandis reti-
nere conentur. Vale
& Salue.

QVI

QVI EX VETERI-
BUS CLARISQUE SCRI-
PTORIBVS, DE FOELICI NE-
metum Augusta Spira, hono-
rificam mentionem
faciunt.

C. IULIVS CÆSAR LIBRO I.
de bello Gallico.

TVM verò demùm, necessariò Germani
suas copias traduxerunt è castris, genera-
timq; constituerunt, paribusq; interual-
lis, Harduos, Marcomannos, Triboces, Van-
giones, Nemetes, Sebusios, Sueuos, omnemq;
aciem suam rhedis & carris circumdederunt,
ne qua spes in fuga relinqueretur.

IDEM LIBRO VIII. DE
bello Gallico.

His rebus confectis, ad legiones in Belgium
se recepit, hybernauitque Nemetocernæ:
ibi cognoscit Communium Atrebatem, prælio
cum equitatu suo contendisse.

Et paulò post eodem libro.

CVM omnes regiones Galliae Togatae Cæ-
sar percurrit, summa celeritate ad exer-
citum Nemetocernam redijt, legionibusq; ex
omnibus hybernis ad fines Treuitorum euo-
catis,

VETER. SCRIPTORES

catis, eò profectus est, ibique exercitum lustravit, T. Labienum Galliæ Togatæ præfecit, quo maiore commendatione conciliaretur ad consularis petitionem.

RAYMUNDVS MARLIANVS

in Iulium Cæsarem.

Nemetes populi Germani, inter Belgas numerantur, finitimi Meten. Argentineñ. Vormatieñ. & Rheno flumini: ferè omnes Germanica lingua vtentes: Ciuitas est Episcopalis, prouinciæ Moguntinæ, Halsatiæ ascribitur, nunc Spirensis dicta est.

Idem in eodem loco.

Nemetocerna in Belgio, vbi interdum hyemauit Cæsar, inter Belgas, dicta fortè è Nemetibus nunc Spirensibus.

P. CORNELIVS TACITVS DE

moribus Germanorum.

Ipsam Rheni ripam, haud dubiè Germanorum populi colunt, Vangiones, Triboci, Nemetes.

V DALRICVS HVTTENVS

eques Francus in P. Cornelium

Tacitum.

Nemetes Spirenses. Existimo autem nomen recens Spiræ græcum esse. Nam vrbs Spira à Constantio condita aut ornata est, qui

DE NEMETVM SPIRA. §

qui quia ibi erat cohors prætoria, vt in aula seu Regia, nuncupauit urbem à cohorte *σπῆραι*, honestissima appellatione, quasi eam urbem vellet speculam quandam esse totius vicinix. Quæ nunc quoque est sedes iudicij Imperatorij.

AMMIANVS MARCEL-

linus.

DEin, inquit, prima Germania, vbi præter alia municipia Moguntiacus, & Vangiones, & Nemetes, & Argentoratus, barbaricis cladibus nota.

THEODOSIVS IN ITINE-

rario suo.

IN prouincia Germanorum priorum, Ciuitas Metropolis Moguntiaceñ. Ciuitas Argentorateñ. Ciuitas Nemetum, Ciuitas Vangionum.

Et rursus sigillatim descriptis omnibus dignitatibus, subiungit hæc verba.

SVb dispositione Spectabilis viri Ducis Moguntiaceñ. præfectus militum Menapiorum, Tabernis præfectus militum Andericianorum, Vico Iulio præfectus militum Vindicum, Nemetis præfectus militum Marcensium, Alta ripa præfectus militum Secundæ Flauix, Vangionis præfectus militum Armigerorum, Moguntiaco præfectus militum Bingeniũ, &c.

D. HIE-

VETER. SCRIPTORES
D. HIERONYMVS AD
Gerontiam.

Quid agam, inquit, fracta naui de mercibus
disputo? innumerabiles & ferocissimæ
gentes, vniuersas Gallias occuparunt, quic-
quid inter Alpes & Pyreneum est, quod Ocea-
no & Rheno clauditur, Quadus, Vandalus,
Sarmata, Alani Gepidæ, Heruli, Saxones, Bur-
gundiones, Almanni, & ô lugenda Respub.
hostes Pannonij vastarunt. Moguntiarum
nobilis quondam Ciuitas capta atque subuer-
sa est, & in Ecclesia multa hominû millia tru-
cidata. Vangiones longa obsidione deleti. Re-
mortum vrbs præpotens, Ambiani, Atrebares,
extremiq; hominum Morini, Tornacum, Ne-
metes, Argentoratum translata in Germa-
niam.

GOTEFRIDVS VITERBIENSIS
*Vniuersitatis suæ parte decima-
septima.*

*Henricus magnus, numero Quartus reputandus,
Quinquaginta duos vitæ perfecerat annos,
Bella quibus nati fertur amara pati:
Tunc obiit, tunc Leodij voluit tumulari,
Canonici studuere sui corpus venerari,
Moreq; regali condere membra lari:
At quia Rex voluit viuens anathema mereri,
Papa caput Cleri iubet hinc corpus remoueri,
Cunctaq; Leodij mox anathema ferit.*

Pellie

DE NEMETVM SPIRA.

2

Pellit & à sacris corpus, rebus variatis,
 Filius ossa patris doluit fore cum sceleratis,
 His cito sublati longius ire facit.
 In patriam Spiram quæ Rhenica littora gyrat
 Ossa patris minat, nimium commotus in iras
 Aphra capella fuit, quæ patris ossa tulit:
 Rex ita translatus, feretroq; nouo reſeratus
 Quinq; reſeruatus annis fuit intumulus.

Et paulò poſt eodem loco.

Sacra ſepultura tunc Cæſaris eſt valitura,
 Aurea ſtructura patris eſt, dans gaudia plura,
 Sanctaq; Spirea membra recondit ea.

VVITICHINDVS SAXO

de Henrico III. Imp.

Heu Moguntia quantum decus perdidisti,
 quæ ad reparandam Monasterij tui rui-
 nam talem artificem amiſiſti, ſi ſuperſtes eſſet
 dum operi Monasterij tui, quod inceperat,
 extremam manum imponeret, nimirum illud
 illi famoſo Spireñ. Monasterio contenderet,
 quod ille à fundo fundatum uſq; mira mole
 & ſculptili opere compleuit, ut hoc opus ſu-
 per omnia Regum antiquorum opera laude
 & admiratione dignum ſit. Qualem etiam or-
 natum ex auro, & argento, lapidibus precio-
 ſis, & ſericis veſtibus illi Monasterio contule-
 rit, difficile eſt credere niſi cui contingat & vi-
 dere.

B

Idem

VETER. SCRIPTORES

Idem paulò post eodem in loco.

IPse Rex Græciæ vt metum dissimularet, amicitia eius expetebat, & quem futurum hostem timuit, muneribus ne fieret hostis præuenit. Testatur hoc aurea tabula Spiren. Altaris, tam artis nouitate quàm metalli pondere miranda, quam Rex Græciæ dum Imperatoris votum & studium circa Spiren. Monasterium feruere cognosceret, nobile donum & tam eo qui misit, quàm cui mittebatur dignissimum transmisit.

D. BERNHARDVS EPISTOLA CCCXXII. Domino Episcopo Spirensi, Clero, & populo vniuerso.

QVia ergo, fecunda virorum fortium terra vestra & robusta noscitur, in iuuentute referta (sicut laus est vestra in vniuerso mundo, & virtutis vestræ fama repleuit vniuersum orbem) accingimini & vos viriliter, & foelicia arma accipite Christiani nominis zelo.

OTTO EPISCOPVS FRINGENSIS.

Imperator Henricus, apud Leodium Belgicę urbem diem obiit. Sepultisque ibidem intestinis eius, corpus in Galliæ ciuitatem Spiram deportatur, ibique in Ecclesia B. Dei genitricis

nitricis semperque virginis MARIAE, quam ipse miro & artificioso sicut hodie cernitur cōstruxerat opere, iuxta Patrem & Auum Imperatores, cultu regio sepelitur.

Et paulò post eodem in libro.

INsignis illa Ecclesia, & regium opus apud Spiram ciuitatem, igne consumpta est, & desuper continuitate muri rupta, ruina molesta plerosque sicut tunc fama fuit inuoluit.

*ÆNEAS SYLVIVS, QVI
post Pius Papa II.*

NEc Spiram quisquam contempserit, populo plenam, & magnificis ædibus ornatam. Cuius nobile templum quamuis anno Iubilæi conflagrauerit, ita tamen postea restauratum est, ut felix incendium illud fuisse videatur. In hoc templo non pauci iacent Cæsares, inter quos Rodolphus situs est. Is qui Austriæ familiæ auctor habetur.

*EX PARALIPOMENIS IN
Vrspergen. Chronicon.*

EDicta Curia regio & Parlamento solenni in ciuitate Spira, quæ est pomerium delectabile Romanorū Regum, mense Augusto

61 VETER. SCRIPTORES

conuenerunt Principes & regni deuoti. Ad eodem tempore tres ibidem Reges conueniunt, videlicet Henricus, Adolphus, & Albertus, quorum duo mortui fuerunt & sepulti in Spira, præfente Henrico atque alijs Principibus.

MATHIAS EPISCOPVS

Spirensis.

NOs Mathias Dei gratia Episcopus Spirensis, ob honorem Sacri Romani Imperij, ac laudem huius insignis Cathedralis Ecclesiæ nostræ Spirensis, quæ est principalior sepultura nationis Almanix, Imperatorum & Regum Romanorû, Coniugum & Filiarum, hanc tabulam fieri ordinauimus.

ERASMVVS ROTERODAMVS

*in Hieronymum de Monogamia
ad Gerontiam.*

SPira vrbs, inter Germanicas haudquaquã postremi nominis, neq; solum Episcopali sede insignis, verum etiam templo admirandæ structuræ, & regum Germaniæ sepultura nobilitata.

IOANNES AVENTINVS IN

Annalibus Boiorum.

PRæfectura Rheni in cõplures dissecta Principes, Treuiri, Vestria, Mediomatrices, Moguntia,

DE NEMETVM SPIRA. 11

guntia, Vangiones, Borbetomagus, Nemetum, Augusta Spira. Triboci.

Et paulò post eodem in loco.

Germania Prima, præter alia municipia complectitur Araris fontes, secundum Marcellinum, Argentoratum, Nemetum Augustam, Vangionum ciuitatem Borbetomagus, Moguntiacum.

BEATVS RHENANVS

Seletstadien.

Verum Triboces qui in Mediomatricorũ tractu confederunt, vbi hodie est Alsatia: Nemetes, Vangiones, Vbios, & similes populos qui è Germania transgressi in Galliam Rheno propinquos agros occupauere, libenter crediderim bilingues fuisse.

EX CHRONICIS NORINBER.

*gen, Colonien. Treueren. libris Gaspari
Bruschij & Munsteri.*

VRbem autem Vangionum vetustissimã esse hoc testatur, quod Mille & quingentis Annis ante natum Christum, præclaram ciuitatem, & vbi Treueren. cum alijs quinque Rhenen. vrbibus, Basilea videlicet, Argentina, Spira, Maguntia, & Colonia tributariam fuisse, in vetustissimis vrbis Treueren. Monumentis, Chronicis videlicet, saxi ac penistromatici-
bus inuenimus,

VETER. SCRIPTORES

Treueri in summo templo hæc picta visun-
tur in vetustissimo peristromate.

*Treberis vrbs multis bello quod compta triumphis,
Cum populis fortes quinq. subegerat vrbes,
A quibus immensum consuevit tollere censum,
Quo locupletari cœpit nimis & dominari.*

*Pictura vrbis Treueris & circa illam
altera Roma.*

Ciuitas Raura Ciuitas Vāgio- Ciuitas Mo-
corum Basilea. num Vormatia. guntia.

Ciuitas Neme-
tum Spira.

Ciuitas Vbio-
rum Colonia.

Ciuitas Argentora-
tum picta.

Infra ista scripta sunt sequentia Carmina.

*Nimi Semiramis quæ tanto coniuge fœlix,
Plurima possedit sed plura prioribus addit,
Non contenta suis nec totis finibus orbis,
Expulit è patrio priuignum Trebetam solo,
Insignem profugus nostram qui condidit urbem.*

SEBASTIANVS MVNSTERVS
in Cosmographico suo opere.

INter ciuitatem Spirensē & montes occi-
duos nobilissima est terra, optimo vino ru-
beo, quod Anserum pedes vulgo vocatur, fru-
mento & amygdalis abundans. Est ibi tan-
ta

ta amygdalorum copia, vt ferè tota Germania illis fruatur. Potissimum autem prope oppidum Dydesheim, agri in modum sylvarum replentur amygdalis. Amat arbor illa solum optimum, & calorem Solis, quæ duo in hac regione inueniuntur. Nam habet Solem matutinum, & reflexionem à montibus.

Et paulò post eodem in loco.

POSTEA Henricus Sanctus, Conradus Secundus & Coniunx eius Gisela, tanta munificentia dotarunt & auxerunt Ecclesiam Spirensis, vt non benefactores sed secundum fundatores Episcopatus dici meruerint. Nam dedit oppidum Bruxellam, extruxit insignem illam ac longè amplissimam Basilicam, quæ adhuc extat, in qua tot augusta Imperatorum & Imperatricum sunt mausolea.

CASP. BRVSVS AD INClytam urbem Spiram.

Spira æqui iustisq; domus, domus inclyta Regum,

Qua vix est Rheno filia pulchra magis.

Illustris triplici, diuum bonitate, Senatu:

Cleri, Assessorum Cæsaris, atq; Patrum.

Quod Diadema tuo clementia numina Diuum

Conseruent capiti Regia Diua diu.

VETER. SCRIPTORES

Et paulò post eodem in loco.

Nemetum Ecclesiam Imperator Conradus II. Francorū Dux, & coniunx eius laudatissima ac optima Imperatrix, Domina Gisela Burgundionum Ducissa, tanto studio & tanta munificentia dotarunt, auxerunt, & illustrarū: vt nō benefactores, sed secūdi fundatores Spireñ. Episcopatus dici meruerint. Nam & oppidum Brusselleñ. cum adiacente dituncula Episcopatu dedit, & insignem illam ac longè amplissimam Basilicam quæ hodie cernitur, & in hodiernum adhuc diem conspicua, ac multorum Germaniæ Imperatorum & Imperatricum habet augustissima mausolæa: in honorem B. MARIÆ virginis: & præclarum S. Ioannis in summitate vrbis situm templum, forisq; & in agro Nemetum, ex castro suo Lymphurg, in quo nuper adeo filiolum Conradum ex præcipitio quodam decidentem amiserat: magnificum Cœnobium, maximis sumptibus ac impensis construxit.

IOACHIMVS MYNSINGERVS

Dentatus à Frundeckn Lib. I. Austriad.

*Postquam ergo Rodolphus
Iam celebris rebus gestis, partisq; trophæis,
Bis septem lustra expleuit, non vlla senectæ
Damna ferens, procul exiit, & corporis atra*

Iam

DE NEMETVM SPIRA: 13

*Iam mole abiectis, purgato pectore sedes
Lætus in æthereas celsi migravit Olympi,
Hic ubi perpetuo resident gaudentq; beati,
Illius at corpus, recubant atq; ossa Nemetum
Molliter in templo, cuius pinnacula quis non
Miretur summa, eductamq; ad sidera molem?*

VVOLEGGANGVS BAVR

*in vitis Præfulum Nemeto-
cernæ.*

Nemetum vrbs Germaniæ clarissima, &
apud Cæsarem ac Plinium ceterosq; ve-
tustiores scriptores notissima, cum adiacenti-
bus sibi pagis, Episcopalis sedes Heraclij tem-
poribus extitit.

*Et paulò post eodem in
loco.*

Constat & C. Marium in Cimbrica, Iuli-
um quoque Cæsarem in Gallica expedi-
tione, plerunque apud Nemetes militem in
hyberna traduxisse ob loci fertilitatem.

*Idem in Proemio eiusdem
libri.*

TE Spiram extollam, nobilissimis reful-
gentem Priuilegijs, quæ complures Ger-
maniæ vrbes excellis, ex religione & gloria
propter diuina tibi concessa delubra: magno-
rumq; Imperatorum & Regum sepulturam.

VETER. SCRIPTORES

Qui toto orbe imperitantes, & si te continua vitę præsentia nequiuere, cinerum tamen suorum commendatione plurimum decorauerunt. Atque hi Romani Principes, à quibus & dignitatem & nobilissimum nomen sumpsisti, deligere te vt alteram Romam nō erubuerunt.

ALBERTVS REIFFENSTEIN

*in Epistola Nuncupatoria ad Ioannem Iacobum
Fuggerum Kirchbergæ & VVeissen-
horni Dominum.*

NEc desunt multorum grauiſſimorum hominum testimonia, quibus facillimè me probare posse non diffido, illum Spiræ, cum ad tribunal dicundo Iuri, totius terrarum orbis amplissimum sederet, ab huius scriptoris lectione, quoties id per negotia facere licuit, nunquam vacationem sibi desumpsisse.

IACOBI

IACOBI VVIMPFELIN-
GI SLETTATEN. DE LAVDI-

14

bus & cæremonijs Ecclesiæ Spirensis car-
men, ad Ludoicum de Helmstat
Antistitem Spiren-
sem.

Diva parens **CHRISTI** fer opem mihi *Inuocatio.*
quæso benignam,

Spirense vt templum tollere ad astra queam.

Templū angustū ingens validis sublime columnis, *Templum.*

Illustre et plenum laudis et artis opus.

Tecti equidem rutilo fastigia lata metallo,

Et simili turres conditione nitent.

Scilicet ære graui medijs Athlantis in oris

Quale sub æquoreo littore Phæbus alit.

Vestibulo puppique pares sex culmine turres,

Ornatu præstant splendidiorē decus.

Pars quoque læua sibi multis formosa sacellis,

Matthiæ iussu nobile iunxit opus.

Et cleri stadio excellens, admisit vtrunq;

Contiguos alta concanitate choros.

Quas bombice plicant filum præstante tapethas

Seces murorum culmina lata tegunt.

Vana nec admittit paries insignia vulgi,

Pompa isthæc muris est aliena suis.

Haud **DEVS** æde sua vult se ostentare superbos,

Ast sibi vult illic exhibeatur honos.

Sed locus est Aquilæ: nam Rex Conradus origo

Ecclesiæ finem posteritate dedit.

Turres.

*Capellæ
marginales
Excelsa cō-
cavitas v-
triusq; Cho-
ri.*

*Tapethæ
sericæ.*

Nec

IAC. VVIMPFELING.

Nec res mirandæ, nec cerea corpora pendent,

Cinctaq; muneribus non stat imago suis.

Nec secum plebs dona ferens vt confluat vsquam

Inuenit aucipium prodigiosa nouum.

Cruce ma- Ex alto CHRISTI sua se modo visibus offero

gna in me- In cruce reliquijs plena figura pijs.

dio Eccle- Subterranea viginti suffulta columnis

sia. Aras testudo continet octo sitas.

Crypta sub- Matrona q; aram grauidæ per sepe supremam

terranea. Lata sit vt partus hora subire solent.

Refugium Et candelabrum latè sua brachia spargens

grauidariū Altaris summi stat procul ante pedes.

mulierum Vendicat atq; sibi summo de culmine pendens

ad Altare Parte chori media magna corona locum.

summum. Tota oleo foras noctu flagrare videres

Cādelabrū. Lampades in sacra septuaginta duo.

Corona cā- Quæ ferunt clangore suo resonantia cælos

delifera. Vasta Sacerdotes eminus æra vocant.

LXXII. In plerisq; licet palmam serues Neometis,

lampades. Primatum præbent ærea vasa tamen.

Excellētia Clangores simul æra suos dum concava fundunt.

cāpanarū. Dulcibus alludunt organa sæpe sonis.

Continua Circuituq; iuuat tumulos spectando priorum

modulatio Contiguum templo præterisse locum.

organorū. Hic diuersa patent pulchris cælata figuris,

Ambitus Fati posteritas vt memor esse queat.

ecclesia. Marmore defosso celsosq; superba priorum

Sepultura Edes sacra negas esse sepulchra patrum!

Pontificum Pompa deest tumulis, surgunt nec in alta columna,

non super- Ast humili saxo molliter off acubant.

ba.

Funeribus

DE LAUD ECCLE. SPIR. 15

Funeribus tibi delegit quod regia tecum
Majestas requiem, gloria grandis erit.

In te (posthabita patria) sua corpora condi
Haud abs re tanti constituere Duces.

Quin & Conradum Regem virtutis amantem
Annales legem constituisse canunt:

Vt vitam Reges egressi circiter Alpes
Hic optent membris clara sepulchra suis.

Quid loquar in tanti Scaurus praeconia templi?
Quid ceppi tantos magnificare viros?

Non venit à Musis tantæ mihi cora laudis,
Non est ingenium: carmina: lingua: manus.

Nil equidem Patres mihi neglexisse videntur
Esse quod in sacra religione decet.

Scilicet hanc ædem custodibus octo tuendam,
I rudentes noctu constituere Patres.

Flaminibus sacra bissem patrantibus assunt
Fratres: ne desit officiosa manus.

Cantica coelicolis & dum praecordia dantur,
In dulci segnis carmine corpora abest.

Non festinatos depromit concio psalmos,
Septenasq; horas psallere rite solet.

Est modus: est ordo: sunt voces, murmura desunt,
Concinna laudat voce caterua Deos.

Et iucunda suo respondent organa plausu,
Alternisq; leuant pectus in alta sonis.

Ter quotiens hymno sanctum canit Ambrosiano
In matutinis concio sacra DEVM.

Tum CHRISTI corpus ceruice genuq; reflexo
In geminis aris ante retroq; colit.

Sepultura
Regū Re-
ginarumq;

Custodes
Ecclesiae.

Fratres se-
dium.
Cantus or-
dinatus.

Canticū te
Deum lau-
damus.

Sollicitum

IAC. VVIMPFELING.

Laus & vigilantia Sollicitum cernes ex omni parte Decanum,
Decani. Noctes atq; dies visere templa DEI.
 Nempe prælli statuitq; modum legesq; gubernat,
 Et uiuat ex humeris pondera ferre iuis.

Laus Lu- Quin & diuinas tuus ô Pater inclite leges
doici Epi- Grex obseruantem te Ludoice videt.
scopi Spi- Iustitia te cultiorem: pietatis amantem,
ren. Et sanctæ vitæ gaudet habere caput.

Laus Lu- Quid de fratre loquar: Superum prudentia sola
doici ex fra Præpositum tantæ quem dedit esse domus.
tre. O sælix princeps: ô fortunate sacerdos,

Quod talem fratrem fata dedere tibi.
 Qui nedum proprias sœuit percellere mendas,
 Sed quoq; subiectos perdomuisse solet.

Et populi mores oculis circumspicit vncis,
 Castigatq; malos vir probitatis amans.

Callet enim frater Iuris Ludoice professor
 Incumbat collo sarcina quanta suo.

Cana fides Vdalricum laudabit in æuum,
 Atq; amor in miseros, largaq; dona manus.

Thesauros superam prudens præmittit in aulam,
 Ipse secuturus dexteriore via.

Hic serit vnde metat gratos in morte maniplos,
 Vt semper uiuat spiritus ille studet.

Non perit ex toto dulces qui deserit auras,
 Pars quædam maior nobiliorq; manet:

Mens æterna manet: manet indelebile nomen
 Æternum, virtus & benefacta manent.

Præsulis intrepidus flamen vestigia carpas,
 Qui tibi Dux artam parat ad astra viam.

Pontificis

DE LAVD. ECCLE. SPIR. 16

Pontificis sanctos si conſectabere grefſus,
 Horrebis vitam contaminare tuam.
 Non fuit hic faſtus, non victa libidine colla,
 Nec timet inſidias cerua lepuſq; ſuas.
 Non equidem cœpit venando Dyana modeſtum,
 Nec iaculum fixit exitiale Venus.
 Agmina Nympharum non hic iunguntur Ephæbi,
 Nec gaudent turpes ducere forte choros.
 Non hic laſciuus multo clamore ſatelles,
 Nec trepidam plebem dira flagella premunt.
 Hic ſeſe ſplendent auro nec ephippia fuluo,
 Hic etiam minui plangit inane decus.
 Non illum oblectant thoraces, tela, caballi,
 Lancea non equitis congregientis atrox.
 Et Proceres pompa Mymos quoq; Præſul edacii
 Sumptibus et vanis ſæpe fouere cauet.
 Viuit vt Antiſtes nulli grauitate ſecundus,
 Quem quiſquis ſequitur deuia nulla capit.
 Sæpe oblata tibi Rex ô cœleſtis ab illo
 Pro ſe proq; ſuis victima laudis adeſt.
 Muneribus ſatagens te ſteſtere Præſulis inſtar,
 Non ceſſat populum conciliare tibi.
 Non ſolet armenti detonſi viuere præda,
 Nec gaudet nudè carpere vellus ouis.
 Attentus non eſt vt per phasq; perq; nephasq;
 Deſpoliat miſeros excoriator oues.
 Obſcura neq; contemni de gente creatos
 Ex clara veniens gloria ſtirpe facit.
 Non honor doctos: nullum faſtidit egenum,
 Et cleri felix agmina paſtor amat.

Exhortatio
 imitandæ
 præſulis
 virtutes ad
 quemq; ſa-
 cerdotem.

Non

IAC. VVIMPFELING.

Non solas præsto est causas audire Quiritum,
Nec procerum tantum iurgia scire cupit;
Quin & dignatur fidei cognoscere causas,
Et vitæ regimen spiritualis amat.

Pastores quid agant, ouibus quæ pascua præsent,
Susceptiq; gregis non sibi cura levis.

Novit enim de se tandem peccata requiri,
Iunctum oneri novit pontificale decus.

Ecclesiæ sponsus : pastor : Dux : anchora : consul
Crebro certat opes amplificare suas.

Expectata suis sonet ut sententia verbis,
Non faciliè labris præcipitata fluit.

Novit enim gemina iustum suspendere lance,
Nec sibi quæ placeant cuncta licere putat.

Præsulis ô frater istos amplectere mores,
Exemplar vitæ respice quæso suæ.

Honestas Prælatosq; alios si fortè imitabere vivens,
Prælatorū. Vsq; expectanda morte beatus eris.

Deniq; et id laudo, quod quando hæc tecta subintrās
Ingenuos pompa posse carere viros.

Non veniunt cambris cincti venatibus aptis,
Non velut aucupio fortè vacare velint.

Et quæ divinos spectare videntur ad vsus
Prælati vigiles nulla deesse sinunt.

Continua Ante diu terræ quàm fundat lumina Titan,
Missarum O tibi Missa pater munera laudis habes.

celebratio. Offeriturq; tibi prolis te victima placans,
Non intermissa sedulitate pater.

Missæ Mar Missa tibi canitur cunctis regina diebus,
siniana de Quæ Matutinas personat ante preces.

B. virgine,

Quotidieq;

Quotidieq; Anna preciosa matris in ara
 Sacrificans flamen septimus esse solet.
 In tibi sacrata simul omni luce capella
 Summa ter offertur victima sancte Goar.
 Inq; alijs multis Altaribus atq; sacellis
 Sacra sacerdotes vsq; litare solent.
 Idq; videre iuvat cunctis æqualibus aram
 Dona ferens quotiens pulchra caterna petit.
 Deinde salutari pulchrum est cum quisq; vicissim
 Cominus astanti pax tibi frater ait.
 Hinc Christi obseruant concordi fœdere legem:
 Hinc sunt vnanimis: lis fugit: ardet amor.
 Occubitus Veneris crudelem luce reuoluens
 Clerus deuotas dat tibi Christe preces.
 Hoc quoq; laudandum est, quod cunctis penè diebus
 Est defunctorum sacra caterna memor.
 Dicuntur Psalmi: patri quoq; victima præsto est,
 Et fundit multas concio sancta preces.
 Mox vbi libamen gratum sensere sepulti,
 Ordine circumeunt per monumenta Patres.
 Hic omnes binì Superos orando vicissim
 Dauidica sperant flectere posse lyra.
 Sed tandem cultus per maxima festa celebres
 Hic obseruatas commemorasse libet.
 Dum placido clerus processu circuit assunt
 Plurima quæ cultu splendidiore micant.
 Cum sacræ vestes auro gemmisq; decore,
 Cum diuersa Deo dona dicata patent.
 Crux grauis obrisq; et Iaspide fertur onusta,
 Induperatoris munere tanta venit.

Missæ Al-
 taris S. An-
 na.
 Capella S.
 Goaris cū
 cæteris etc.

Pax mu-
 tua in Mis-
 sa dicenda.

Cætus Re-
 sponsorij Te-
 nebræ in se-
 xtis ferijs.
 Frequens
 mortuorū
 memoria.

Solemnes
 processionēs
 et statio-
 nes.

IAC. VVIMPFELING.

Trux pre- Tum preciosa viri collo pluuiaria gestant
 ciosa Eccle- Centum bisseui, quos fouet ista domus.
 sia Spiren. Clerum reliquias tum circumferre videres,
 quam Hen- Maximus & Superis vt referatur honos.
 ricus III. Aspiceres castas simul innuptasq; puellas
 dono dede- Ordino iocundo conseruisse latus.
 rat. Virgineus sparsis coetus per terga capillis
 Succensas manibus gaudet habere faces.
 Corpus & in medium Christi dum nobile fertur,
 Mox sacra clerus vbi templa reuersus adit :
 Inter mellifluas alterno carmine laudes
 Curuato videas poplite ritè coli.
 Aspiceres cunctos magna pietate fideles
 Procidere ad Christi mysteriale decus.
 Præsenta- Hocq; insigne petunt Collegia cætera templum,
 tio Colle- Festa celebrari dum potiora solent.
 giorum in Aduentare timet niuea sine veste sacerdos,
 summum. In Spiritus donum spirituale tenens.
 Absq; re- Hac & in æde sacer fuerit quicumq; minister,
 ligione non A se nutriri cætera templa negant.
 licet intra- Nam rationis apex suadet, lex, phasq; piūq;
 re Ecclesiā. Partiri in multos emolumenta lesu.
 Non licet Vnde Dei rogo tanta domus spectacula præbes,
 beneficiatū Inq; dies crescit laus, decus, vnde & opes ?
 esse in di- Quomodo tanta Dei famulis alimenta ministras ?
 uersis colle- Agmina cur cleri tanta fouere potes ?
 gijs. Omnia ritè quidem, non vlla sine ordine sunt,
 Causæ con- Obseruas Superos vnde tibi ista salus.
 seruatiuæ Maiores etiam zelo pietatis opimam
 Ecclesiæ. Charæ fuderunt posteritatis opem.

Raro tuus quisquam lucem finivit alumnus
 Dotis non metuens immemor esse tuæ:
 Vnde superstes enim vitæ suffragia sumpsit,
 Huc voluit dignas morte redire vices.
 Et meritò quoniam cultum vehementius auges,
 Quo magis accrescunt emolumenta tibi.
 Deniq. dat largo quam tu veneraris honore
 Ne labare pias fida patrona manus.
 Et solers tibi nobilium prudentia Patrum
 Impendit fidam ne minuaris opem.
 Perpete succensus cura vigil atq. fidelis
 Incrementa tui cætus honoris amat.
 Conueniunt Proceres docti expertiq. sagaci
 Qui robur suasu dant tibi sacra domus.
 Nec cupidi quos seiungit distantia fratrum
 Inter se census distribuisse solent:
 At fabricæ mos est absentum tollere fructus,
 Vt constare domus semper amœna queas.
 Atq. tibi libertatum placidissima quondam
 Multarum clari dona dedere Duces.
 Atq. sacerdotum civilis sarcina fisci
 Ne grauet exemptum constituere genus.
 Res & personæq. & rustica prædia largam
 Sponte dedere Duces (ne premerentur) opem.
 Largirentur opes etiam tibi Spira paternas
 Feruidus impulerat religionis amor.
 Hinc venere tibi rus, arces, oppida, villa,
 Hinc dena ex cunctis portio grata bonis.
 Hinc tu vectigal, hinc thelonea, coercens
 Censuris populos inclyte pastor habes.

Patrocinatio
 gloriose
 virginis
 Mariae.
 Frequentia
 capitulariū
 Canonico-
 rum.

Dotatio
 Regum Re-
 ginarumq.
 & Impera-
 torum.

IAC. VVIMPFELING.

Hinc tu nauigium spaciola per æquora Rheni,
Cudendi nummos iis pater inde tenes.

O clari Reges, ô candida turba Quiritum,
O quos extollit nobilitatis honos.

In proavis quantus Christi deferbuit ignis,
Quantus cœpit amor religionis auos.

In vrbis patriam turpè est frigesce flammam,
Turpe est à fama degenerare patrum.

Nec temerè virtus templum hoc delegit auita,
Cui tam largifluas tenderet vltro manus.

Dicere nam verum salua si pace licebit,
In Spiris floret religionis apex.

Hic fidei basis est, hic sacri laurea cleri,
Hic sancti cultus maximus ordo viget.

Missalis li- Dic mihi quid sacra non inueniatur in æde
ber in sa- Obsequijs Christi quicquid adesse decet?

crario. Quo semper pacto celebrent holocausta ministri
Præstanti in libro regula certa iacet,

Bibliotheca Suggestat vt salem tibi docta Minerua sacerdos,
Plena stat egregijs bibliotheca libris.

Cõcionator Sed nec abest fidei iaciat qui semina vulgò,
Rector Virq; sagax pueri quo doceantur adest.

Scholarum. Haud alimenta sibi queritur præcepta sacerdos
Curator a- Commisæ cui sunt vt bene pascat oues.

nimarum. Et quotiens roseis lampas Phæbeo quadrigis
Synodus Dimidium sexto mense peragrat iter.

Episcopales Conueniunt vinctæ veteri de more cæteruæ
Ad Synodumq; sacram confluit ordo frequens.

Rhetoris ad Satyras arrectas cominus aures
Vt sua cognoscat crimina clerus habet.

Idq̃ mihi gratum est : cleri quod vna quotannis

Turba memor lethi cogitur esse sui.

Quilibet enarrat post tristia fata relictis

Cui velit in rebus prorsus habere fidem.

Deniq̃ & hoc magnæ laudi patrumq̃ piorum

Sollicitis animis censeo posse dari.

Quantisper gratas clerus Superis canit horas

Inter quanaq̃ diu congruit esse choro.

Non est quod retrahat, non mercatura cohercens,

Non forus aut vario murmure plena domus.

Et cum diuinas clerus psallit sacæ odas,

Raro chori pedibus area trita patet.

O patres, fratresq̃ p̃ij, seruiq̃ fideles,

O tu Spirensis magna cæterua domus :

Perge precor tantis virtutibus hocq̃ labora

Obsequium summi continuare Dei.

Quantisper siquidem Deus hic venerabitur : ista

Excrescens stabit non ruitura domus.

O tu magna parens, nostri patronaq̃ templi,

Huius & Ecclesiæ nobilis vna salus.

O regina potens hanc ædem iure tueris

Quo peragit cultus obsequiosa tuos.

Candidus Oceano dum Sol caput abdere pergit,

Dumq̃ redit canitur hic tibi virgo salus.

Hic tibi Bernhardus solito quondam addidit hymno,

O pia, & ô clemens, ô quoq̃, dulcis aue.

Hic tibi sæpe cohors Psalmis aræq̃ holocausto

Magnificat laudes officiosa tuas.

Ergo beata parens hanc salua iugiter ædem,

Et defende tuum virgo beata locum.

*Ordinatio
ultimæ vo
luntatis.*

*Declinatio
officinarū
tempore di
uinorum.*

*Discursus
per mediū
chori.*

*Exhortatio
ad clerum
Spiren.*

*Commenda
tio Ecclesiæ
Spiren. atq̃
cleri B. vir
gine patro
næ.*

DE VETVSTATE
DE VETVSTATE
VRBIS NEMETVM SPI-
RÆ, ET QVOD EADEM PRI-
morum Imperatorum Sedes
& Regia extiterit.

NEMETVM Augusta Spira, vrbs Ger-
maniae clarissima, & apud C. Casarem
ac Plinium, ceterosq; vetustiores, quo-
uis genere monumentorum, ab omnium in-
genijs scriptorum notissima: sita in solo pa-
lustris, fereque ex omni parte flumine & pa-
lude quasi circulis quibusdam redimita & cir-
cundata, pomerium delectabile Romanorum
Regum & Imperatorum esse censetur: nam
diues opum, belliue studijs acerrima, pin-
nis templorum elatis, atque altis longè co-
lossis visendam se offert. Vniuersa huius vr-
bis regio pro glebæ natura tam cultu quàm
fructu vbique conformis, frugis abunde fe-
rax, tellus harenosa, quæ frumenti satis ta-
men abundans: nusquam non amnes ad-
modum piscosi, fonticuli salubres lacus amœ-
ni, gratæ conualles. Vndique in huius am-
plissimæ ciuitatis Diœcesi Bacchi colles, her-
bida prata, fertiles agri, sylvarum nemorumq;
viridaria, quibus inest plurima fagus, nume-
rosa quercus innumeræ per saltuosa nemo-
ra feræ, pascua latè florea, pecoris omnigeni
vis

vis vndique magna, copiosus vbique vini, frumenti, pomiq; prouentus. Aër æstate commodus, hyeme téperatus, ad tortuosum Rhēni marginem longè lateq; florent vrbes celebres: quædam mediocri magnitudine, quædam paruæ quidem sed ædificio cultuq; spectabiles. Nemetum Augusta Spira, quæ velut in medio telluris eius dominio condita, ciuitas Episcopalis, quasi Metropolis existit & Regia, cæteras vrbes opibus, ædificijs, hominum frequentia & magnitudine excellens. Adde, quod per vniuersam illam *δ'ιοικονοι* populus armis, humanitate, constantia, religione spectatus: oppida non ita grandia sed magnificè condita, quædam loco, quædam industria satis munita: pagi frequentes, pleriq; ad instar oppidorum culti. Arces natura, loco, manuq; munitæ, captuq; difficiles virorum domi belliq; præstantia. Sylux fagis & quercubus amœnæ, feris aptæ, ceruos potissimum alunt, præterea setigeros apros, paucos illic vrsos aut ferocitatis eximie lupos videre licet: sed tanta ferarum p̄sertim nō vsq; adeò ferociū fœcunditate scatent, vt illac transeunti fuerit ominosum, nisi ceruorū pascen- tium & sine pauore libereq; vagantium conspexerit armeti specie grandius agmen. Ibidē singulis annis tanta puenit vini & frumētī copia, vt nedū cultores grum ingens est numerus necessariū habeant victum, sed supest tantū, vt

DE VETVSTATE

etiam vicini quique eorum abundantia fruuntur. Nam nobilissimum vinum quod crescit, continua vectura curruum, & aliquando etiam nauium, abducitur in Heluetiam, Sueuiam, Bauariam, Lotharingiam, & inferiorem Germaniam: quandoque in Angliam. Est Rhenus eo loci auri valde ferax, quippe quod purum ex harena colligitur & conflatur. Vniuersus Episcopatus mediocri salubritate gaudet, celebratissimis viribus, vicis & castellis quod dixi refertus: & quæ ad Christianam religionem spectant pulcherrimis ac ditissimis templis, Collegijs, Monasterijs variorum ordinum, sexus vtriusque Basilicis, Parochialibusque Ecclesijs exornatus. Nihil quod ad humanum victum necessarium est hic desideratur, nam extra montes in planicie miram habet hæc Regio frumenti vbertatem, in montibus decoquitur generosum vinum, & simul in eisdem crescunt Castaneæ: in pede montium pulcherrimi plantantur horti, & in planis agris copiosa prouenit seges tritici, siliginis, hordei. Præterea in Rheno qui mediam ferè alluit Diocæsin, innumeri per singulos annos capiuntur pisces, præsertim Anguillæ, Barbones, Carabi, Carpiones, Læpetræ, Prasmi, Salmones, Têchæ, & id genus reliqua. Prope Brussellâ est magna copia Ardearum, atque ibi in foresto quem vocât Lufshart nidificant. Est autem avis aquatilis, quæ viuit ex aqua, & tamen pluuias & alias tepestates

states horret, quas in sublime volans euitare
conatur: secundum illud Maronis:

notasq; paludes

Deserit: atq; altam supra volat ardea nubem.

Ponit nidum suum in altissimis arboribus, &
habet naturale quoddam odium contra Acci-
pitrem seu Nisum, à Græcis dicitur ἐπώδιον.
Nemetum præpotens Vrbs, cum adiacenti-
bus sibi pagis Episcopalis sedes Constantini
II. Imperatoris temporibus extitit. Quæ post
Saxones ad fidem conuersos, (Hunnorum
Gothorumq; hæresi eradicata) denuò in cul-
torem amplioremq; Ciuitatem surgit, quam
Nemidonam quidam Maiores appellarunt.
Verum, non multo post, à Rudigero Spiren.
Antistite fossa valloq; munita, urbē iam am-
plam ac magnificam, veteri appellatione ex-
oleta Spiram, eò quod Rhenus in modum
Sphæræ eius mœnia alluat, nuncupauit. Ne-
metū populūq; deductum Nemetes, tem-
pore Iulij Cæsaris extitisse constat. Qui cum *Oros. lib. 6*
totas Gallias immensis copijs Rheno trans- *cap 7.*
misso subijcere sibi parabat, Ariouistum Re- *Suet. de C.*
gem, Germanorum multitudine & virtute *Iulio Cæsa-*
excitatum, magno difficiliq; bello aggres- *re. V Volf.*
sus, turpi abactum fuga maximis affecit cla- *Baur in vi*
dibus. Ariouistus, in Germaniam arrepta na- *tis præsulis*
uicula, Rhenum transuectus, effugit: duabus *Spiren.*
vxoribus cum vna filia cæsis, alia autem in-

DE VETVSTATE

tercepta, cuius felici auspicio Rex in gratiam
 Cæsaris receptus est. Fuerunt in exercitu Ger-
 manorum Regis Harudes, Marcomani, Tri-
 boci, Vangiones, Nemetes, Edures & Sueui,
 omnes Rheni fluminis accolæ. Hac Cæsaris
 victoria terribiti hostes fugam dedere, qua per
 quinquaginta millia passuum sunt cæsi, nec
 potuit conijci quantus fuerit numerus occi-
 sorû. Manifestò liquet & C. Marium in Cim-
 brica, vt Iulium quoque in Gallica expeditio-
 ne, plerumque apud Nemetes militem in hy-
 berna traduxisse ob loci fertilitatem. Cete-
 rum Iulianum Apostatam Rom. Imperato-
 rem, Spira quoque ac eius vicinia regiam ali-
 quandiu tenuisse reperio, cum aduersus Gal-
 los & vltiores Rheni accolæ procinctum
 mouisset. Atqui Nemetum Augustam, à Me-
 tensium ciuitate nomen traxisse vt plerique
 iactitant, quasi nouam Metim, falsum esse
 constat. Metis enim Galliæ Belgicæ ciuitas,
 Mediomatricum nuncupata, à Metio Roma-
 no nobili, eò ad Colonias Romanorû obser-
 uandas præfecto misso, Metis nomen sortita
 est. Ac diu post domatas à Cæsare Gallias,
 Mediomatricû dirutum, Metius nobilis Ro-
 manus eandem denuò instaurat, nomen ex
 auctore imponens, sicut antiquissima scriptu-
 ra notatur;

Suffectus dederat nomen cui Metius vrbis

Augustus

Augustus similiter Cæsar, in descriptione sua communi terrarum Augustam Nemetum appellat, atque in quarta Occidentalis habitabilis parte sitam demonstrat. Huius nostræ vrbis (de qua sermo est) fundamenta prima iacta, veterumq; incolarum gesta singula referre opere præcium foret, nisi scriptorum negligentia, aut posterorum desidia perijissent. Hoc liquido patet, quod Mille & quingentis Annis ante CHRISTVM Saluatorem natum ingens & præclara vrbs fuerit, ac Treuironum Augustæ cum alijs quinque Rheneñ. Vrbibus, Basilea videlicet, Argentina, Vuormatia, Mogütia, & Colonia, tributaria extiterit, sicut in vetustissimis vrbis Treuereñ. monumentis videre licet, vtpote quæ Dagoni, quem Apollinem vocant, censum per decennium denegatum persoluebat. Atque hanc antiquitatis rationem Spira nostra quàm vsurpet, & ex multorum seculorum serie trahat, facile docent Commentarij literis Hebraicis atque Latinis conscripti. Tradunt Annales, paulò post mundi diluuium à Iapheti filijs Nemetum Augustam exordia sumpsisse. Ad hæc in confesso habetur, Astrologiam in precio vsuq; frequenti ibidem fuisse: Deos denique vt omnes Belgas Mercuriũ, Apollinem, Venerem atque Dyanam coluisse, donec Petro Apostolorũ Principe, summo Iesu Christi vicario Romanã sedem tenente,

Maternus

DE VETVSTATE

Maternus cum complicibus suis S. Eucharior
 & Valerio, nō partium apud Belgas populum
 CHRISTO acquisiuit, ipsum DEI patris om-
 nipotentis filium ex Maria Virgine natū, pro
 humana salute passum ad redimēdum san-
 guine proprio prothoplasti crimen, tertiāq;
 die à mortuis resurgentem, ad cœlum eleuatū
 et Iudicem viuorum, mortuorumq; in fine se-
 culorum venturum, voce affirmantes, signis
 astruentes, sanguinisq; effusione attestantes,
 idololatria semota, Deum vnum in Trinitate,
 & Trinitatem in vnitatem colendam docuerūt.
 Edocet antiquitas, apud S. Germanum cele-
 berrimum fuisse templum Mercurio dedica-
 tum, quod regnante Dagoberto dirutum, &
 in eo loco Cœnobiū Benedictinē. fundatū.
 In monte verò S. Guidonis constitutum tem-
 plum Veneri sacrum, et post Chatedralem Ec-
 clesiam, vbi iam Scholastici est mansio, tem-
 plum Dianæ consecratum extitisse dicunt. Et
 ad priora vt reuertar : Sunt quidam, qui no-
 stram urbem à Romanis conditam asserant,
 sed falso ciuitati tribuitur, cum & multo post
 Nemetum Augustam Roma fuerit extructa.
 Hoc manifesto liquet, post multiplicem bel-
 lorū excisionem à Romanis eandem restau-
 ratā. Nam Romani terra mariq; victores hunc
 seruabant morem, vt quęcunq; regna prouin-
 ciasq; suę possent subijcere dictioni, aliquo
 propugnaculo, castro aut etiam oppido ita
 firmarent

*VVolfg.
 Baur.
 Munster.
 Cosmogr.
 lib. 3.*

firmarent & corroborarent, ne subiecti possent aliquo tumultu seditioneue orta rebellare. Vnde prouincias eorum Imperio subiectas, Romanis moribus institui, & lingua latina loqui edicto cauebāt. Quod ita esse abunde testantur vrbes & arces, passim per Rheni ripas fundatæ: videlicet Iuliacum à Iulio Cæsare, qui omnium primus Romanorum perpetuam dictaturam arripuit, Agrippina quoque Colonia ab Agrippina Neronis matre etiam num deducta, quemadmodum & Moguntia in honorem Moguntij Troiani nuncupata fuit. Sic & ipsa de qua nunc loquimur Nemetum Augusta Spira (quam aliqui Nemetocernam vel Nouiomagum vocant) magis munita, & in melius constructa est. Hinc Imperatorum præcipuorum hic locus commoratione insignior deinde est redditus. Hinc est, quod ipsa vrbs obscuris inchoata principijs, quotidie magis magisq; aucta, & infinito populorum numero repleta fuerit. Quare, cum iam sonus Apostolicæ prædicationis, in omnem iuxta Dauidis vaticinium terram exiret, cœpit & Spiræ lumen Euangelicæ fidei, licet inter nebulas, propter Principum persecutorum metum resplendere. Tandem verò, in melius proficiente & vigente ibi Christiana religione, decreuit Apostolica sedes, urbem tam insignem Pontificatus honore & Episcopalis dignitatis cathedra condecorare,

DE VETVSTATE

corare, ut quæ longo admodum tempore mater fuisset errorum potentissima, nunc esset veritatis genitrix, & verbi diuini prædicatrix indefessa. Atque dum S. Iesius apud Belgas multa miracula edidisset, populum satis in fide confirmasset, Nemetum Augustam Spiram, sua prædicatione ad fidem Catholicam maximè conuertit, ibiq; in Episcopum electus, per aliquot tempus isthic moratus, officio prædicandi verbi diuini fideliter et strenuè peracto, in Domino sæliciter quieuit. Sed mille artificis astu, in fidelium cordibus semina veræ fidei iacta, Arriana inficit labes, qua Attila Hunnorum Rex publicus Christianæ religionis hostis implicitus, fidelium templa deuastat, gregem dominicum dispergit & dissipat, Pastoribus viris, sanctissimis partim trucidatis, partim perpetuo carcere mancipatis, alijs publicè virgis cæsis atque in exilium relegatis, è quorum cœtu, Rupertus Vangionū Præsul à Berchario Duce ciuitate eiectus, martyrium pertulit. Verum, haud longò post, DEVS Opt. Max. omnium creator, iustus Iudex, huius vrbs molestias agnoscens, Ecclesiæ suæ alios sanctos pastores præfecit, qui multos finitimos populos gentili errore detentos, sana doctrina illuminarunt atque conuerterunt. Beatos nempe Confessores & Martyres Athanasium, Lattonem, Benedictum, Gebhardum, Einhardum, Reginbaldum,

baldum, Gotefridum & Baldericum : quum
 Sigebertus Austrasiæ Rex, Dagoberti Franco-
 rum Regis filius, ob redditum visum filia suæ
 cæcæ natæ à S. Florentio Scoto, desolatas
 quondam Romanorū Pontificales sedes, Ne-
 meten. Moguntinen. & Argentoraten. re-
 nouarat, atque magnificè dotarat. Tum tem-
 poris Nemetum Augustam, & S. Seruatij
 Patrocinio suffultam ferunt : qui cum in agro
 Spiren. siti affligeretur, digito signo crucis
 in terram facto, fons aquæ de humo scaturijt,
 & exinde nunquam defecit. Hinc illa pietas,
 hinc splendor fidei peruenit ad Catholicos et
 Orthodoxos Imperatores, vt zelo religionis
 hâc nobilissimâ fidei basim agnoscerent, hâc
 colerent, hanc inhabitare, hanc cineribus su-
 is condecorare non erubescerant. Hinc tan-
 tus delubrorum & templorum splendor, hinc
 tam magnificæ & regales ædificiorum stru-
 cturæ. Hinc Conradus Imperator Saliquus
 cognominatus, Ostrofrancorum Dux, Her-
 manni filius, & coniunx eius laudatissima ac
 optima Imperatrix, Domina Gisela Burgun-
 dionum Ducissa, tanto studio, & tanta mu-
 nificentia eiusdem vrbis Episcopatum dota-
 runt, auxerunt & illustrarunt : vt non be-
 nefactores, sed secundi fundatores dici
 meruerint. Nam & oppidum Brussellen.
 cum adiacente ditiumcula, & forestum
 Lusshart dedit, Atque Basilica Spiren. ve-
 tusta,

DE VETVSTATE

tuſta, in honorem D. Martyris Stephan
 I. dicatam papæ, vetuſtate caſum mini-
 tante deſtructa, à fundamentis ſumptuoſiſ-
 ſimam illam ac longè ampliffimã cepit ædifi-
 care nouam, quæ in hodiernum adhuc diem
 conſpicua, & multorum Germaniæ Impera-
 torum & Imperatricum habet auguſtiſſima
 Mauſolæa, in honorem Sanctæ DEI Genitri-
 cis MARIÆ & S. Stephani: ſtatuitq; , vt
 Imperatores infra Ocëanum & Alpes mori-
 entes, de cætero in Spira deberent ſepeliri,
 quod & primus effecit: & quia morte præ-
 uentus, ſtructuram conſumere non poterat,
 poſteris ſuis perficiendam demandauit quam
 magnificè cœptã, poſtea Henricus III. & IIII.
 Imperatores magnificentius perfecerunt. Ha-
 bet munitum ſitu, ſpectandumq; miris moli-
 bus regium hoc noſtrum Spireſi. templum,
 nobile & ingens quoddam opus, cuius ſimile
 nec in Germania, neque in Gallia aut Italia
 inuenitur: nempè ſumptuoſiſſimam illam
 Oliueti montem, laborem excultiſſimum,
 totiuſq; Germaniæ opus præclariffimum, ſe-
 ptenis etiam Mundi ſpectaculis anneſtendū.
 Sed placet vnum hoc & ſubijcere: Athenas
 quondam, ingeniorum cultus, ſcientiarum
 omnium fons, & eorum hominum contien-
 ticulum qui eas aut inuenerunt, aut inuentas
 ſunt interpretati, non modò cæteris Græciæ
 ciuitatibus celebriores ac honoratiores, ſed
ipſo

ipſo vniuerſo penè terrarum orbe, hūc locum anguſtum quidem, & nec magnitudine nec diuitijs Sparta comparandum, decantatiſſimum reddidiſſe, hiſtorica nobis fides oſtendit. Quæ laudis prærogatiua Platonis Lyceum, Ciceronis Academiam ac Tuſculanum, prædia tantum, & minimas villas eadem conſecuta eſt. Itaq; etſi ſuperiora encomia, quæ vel à Romanis Auguſtis & barbarorum Regibus, eorumq; iſthic regia poſita, vel ab Eccleſia Chriſti, & nouo apud Germanos conſtituto Imperio Nemetum Auguſtæ noſtræ adiecta docuimus, cumulatiſſima eſſe appareat: & quæ vel ſola apud cæteras nationes, ipſamq; ſtudioſam veterum rerum poſteritatem, hunc locum commendare poſſint: maiori tamen ſcœnore encomium huic vrbi, & perpetuam, ceu quandam laudis rationem accedere ab ampliſſimo totius orbis terrarum Cæſareo Conſiſtorio, ac doctrinarum omnium conuenticulo crediderim, præſertim virorum illuſtrium qui dicundo Iuri animum addixerunt. Nec ſolum hoc xuo, Muſarum alumnos ad florentiſſimam Spireñ. urbem tanquã ad equum Troianum confluiſſe, dico: verum & Maiorum ætatem recolligendo, deprehendimus omnium doctiſſimos non ſolum diuinis, ſed etiam ſecularib. literis in hac vrbe eruditos extitiſſe. E quorum numero emeritus ille Iacobus Vuimpſelingus, necnō Ioannes Mutter-

DE VETVSTATE

stat & Vuolfgangus Baur Sanctæ Spireñ. Ecclesie Sacerdotes, Præceptores nostri, emerſerunt. Quorum etiã auspicijs fœlicioribus in-
nexus, hunc laborum meorum manipulum
congeſſi. Sic & in hunc vſq; diem. viri autho-
ritate dignitatis grauiffimi, ſanctiſſimiq; ſa-
cerdotio præditi, omnibus numeris officiij ſui
impletis, proprio ex cõcione plebeculam ſu-
am inſtituendo ſermone, colloquijs cum ad-
uerſa parte tranſigendo, fœliciter noſtræ vr-
bis Dioceſin adminiſtrant.

Sed placet monumenta per noſtræ vr-
bis Dioceſin animaduerſa à nobis ſubijcere, quo-
rum rhaſſodiz hæ ſunt.

*Intra Nemetum Auguſtam Spiram
hæc extant.*

D. M.

CONSTANTIO VALENTINO
FRATRI ET LVNÆ
MATRI CONSTANTIVS
MAXIMVS F. C.

Ad ſiniſtram portæ S. Guidonis.

VIRIVS	MA
VIX	
VENERI	D
N	
O	

Ibidem

VRB. NEMET. SPIRÆ. 26

*Ibidem reperitur ad sinistrum ingressus tem-
pli S. Germani & Mau-
ritij.*

DEO MERCVRIO
ACCONIVS
T. A.

In Zabern Rheni.

DEO
MERCVRIO
MNSVEVS
AR FACI E
OCIA TI A
SECVNDA
VSL. L. M.

Ibidem Vrcens depictus, vbi legitur.

FAVSTVS
FECIT.

*V Veissenburgi ad Rhenum. parieti in-
sertum reperitur.*

MERCVRIO
BASEM CVM
L CANDI DV
CATO R D
VSLL M.

D 2 NOEL

ENCOMIUM
 NOBILISS. AC
 FLORENTISS. VRBIS
 SPIRÆ ENCOMIUM, QVONDAM
 Reuerendo Martino Mutio, Cathe-
 dralis Nemetum Ecclesiæ Vica-
 rio, infœlici Agrippina Co-
 lonia, me Authore,
 dicatum.

SI memorantur adhuc Ephesiæ sacra Diana,
 Ac Mausolæi marmora prisca vigent.
 Si celebratur adhuc nostris Babylonia turris,
 Heu populi exitio quàm perijisse ferunt.
 Ipsa Rhodos celsos si iactat clara colossos,
 Quos quondam saluos iam ferus hostis habet.
 Queis prohibet nostras vel religione vetustas
 Vel sacris plenas nos memorare domos?
 Nemetum Mœnibus in plano fœlix Augusta Nemetum
 vrbis situs. Imperij iacet vrbs, Principe digna domus.
 Parsq; vrbis Rheno cincta est, sanctoq; vireto,
 Perq; recens pratum valle nitente iacet.
 Condita Romanis vrbs inclyta sumptibus, ære,
 Quis poterit laudis non memor esse suæ?
 Singula quid referam? struxit gens extera muros,
 Gentibus immodicis principiumq; dedit.
 Mœnia creuerunt, vrbs pulcherrima moles
 Spira flu- Libera facta nimis, mox quoq; sceptrâ feret.
 uolus me- Hanc flumen pulchram rapido agmine perfluit vrbe.
 diam alluit Quæ breue de flumij nomine nomen habet.
 urbem. Terre

Terra ferax, campus ridens, quem ditat vbiq;
Vberibus verè frugibus omnis ager.

Loci descri
ptio.

Producunt gravidas fœcundaq; semina spicas,
Multaq; florigero vergit arista solo.

Pampinus vberior maturas occulit vuas,
Frugiferis crescunt Massica vina iugis.

Culta repræsentant dulces pomaria fructus,
Herbas vinaces quas legat vxor habet.

Vrbis horti

Peruarias plantas tellus producit opima,
Humida cum viridi gramine prata patent.

Ardua prima Pyrus, mox Ficus, Persicus, atq;
Mespilus, & Morus, Castaneæq; vigent.

Hinc præcox Cerasus, spinis tum Prunus acutis
Germinat: & tenera comere fronde solet.

Nunc etiam folijs præmittis Amygdale flores,
Et fructus multos post coma spissa gerit.

Nescius aspiciens sacros vel Adomidis hortos
Diceret, aut magni forsitan Alcinoi.

Aspicias hæc templa Deum, vel culmina Regum,
Tangentesq; huius sydera penè domos.

Templa.
Domos.

Vna domus claras nunc multas continet aulas.
Nunc pulchri thalami splendida multa tenent.

Quid numerem nitidas hic & sine sorde plateas,
Quid fora? quæ nulli displicuisse valent.

Plateæ:
Fora.
Mœnia:

Non dicam valido quàm sit circumdata muro,
Ad conseruandum pacis in vrbe decus.

Condita Cyclopum dextris nisi nomina ficta
Mœnia tum possent dicier artificum.

Quàm bene firmata est muroq; & turribus altis,
Aduersus vulgi fortia tela truci.

ENCOMIVM

Hanc diuina manus, mox hostica mœnia cingunt,
 Cæruleisq; armat Rhenus amœnus aquis.
 Muri consurgunt, sed cur ego mœnia narro?
 Accrescit virtus, crescit ubiq; fides.
 Hanc non insani fastus, sed candida virtus
 Et mouet antiquæ religionis amor.
 Bellica nunc fulgent saxis constructa vetustis
 Altaq; fulmineo mœnia circuitu.

Extubie nocturnæ. Solliciti gelida vigilēs ubi nocte frequentes
 Excubias pandunt, officiumq; suum.
Machinæ bellicæ. Abdita per turres quæ fulminat ænea bombo
 Defendens patriam machina terrifico,
 Præceps dependet Cataracta venire cateruas
 Hostiles prohibens non sine dente minax.

Stagna. Hic tua vel pingues cupiunt in retia Carpi,
 Vel Lupus in Rheni gurgite cornigeri:
 Hic Anguilla latet longæ cognata colubra,
 Multipedes Cancros limpidus amnis habet.
 Dulcisonos inter volucrum modulamina cantus
 Per iuga per valles continit albus olor.

Diuitia. Pondera fulgentis si quis congesta metalli,
 Si contempletur Pygmalionis opes.
 Sydere sub fausto vel mœnia condita dicet,
 Vellatis Superis, omnibusq; bonis.
 Cunctos fortunæ sic largus riuus inundat,
 Fœcundat sic fors mox opulenta domos.

Templum Põtificale. Templum augustum ingens multis sublime colūnis,
 Virginis intactæ quod sibi festa colit.
 Vrbe situm summa, Genitricis Regia Diuæ,
 Dadaleas credas hoc fabricasse manus.

Moleq;

Moleq; sublimi testudine nititur alta,
 Credideris summos testa tenere Deos.
 Eminus apparent excelsa culmine turres
 Sex numero, testum plumbea massa fecit.
 Res memoranda quidem, stat porticus addita templo,
 Et legem in foribus factaq; Regis habet.
 Marmore nunc Pario fulgent nunc gemma colunt,
 Nunc templum antiquum nobile iactat ebur.
 Celsaq; suspensos releuant laquearia lychnos,
 Instabilis tremulas commouet aura faces.
 Martyris hinc Stephani, Regum quo busta decora,
 Tum quoq; Gregorij corpora sancta tenet.
 Sunt alij Diui, quorum nunc corpora seruat,
 Quæ sibi ne noceant tela inimica cauent.
 Diuus Bernardus felici floruit vrbe,
 Vita prælustris, religione, fide.
 In totum mundum faustissima dogmata misit,
 Orbeq; nunc toto scripta sacra vigent.
 Cernite diuino panduntur vt omnia nato.
 Fumosoq; ardent ligna caduca foco.
 Noctis erat medium, vocat æs, terna incipit ara,
 In templo vigilat fœmina virq; suo.
 Spiræ Bernardus, cum turris ab ære vocatus,
 Conuenit ad templum, certa q; sacra facit.
 Rem facit arcana, res est hîc digna relatu,
 Visus erat tacita fundere voce preces.
 Suspicit in cælum, tendens ad sidera palmas,
 Mira cano dictis somnia nulla meis.
 Dixit & in solio, vultusq; in imagine supplex
 Continet: exaudis Dux rogata preces.

Concinnitas
 templi sum-
 ma.
 Turres.
 Testum.
 Porticus
 qua insertæ
 sunt aureis
 literis Pri-
 uilegia Spi-
 ren. Co-
 lumnae.
 Lampades
 flagrantes.
 S. Stepha-
 nus I. Pa-
 pa.
 S. Grego-
 rius Mau-
 rorū Dux.
 S. Bernar-
 dus Abbas
 Clarenall.
 Descriptio
 Vigiliæ
 Natalis
 Christi.

ENCOMIVM

*En sancto rutilis resplenduit ignibus antro,
Credite posteritas, virgo sacrata Dei.
Salve, inquit, multum Bernardo Diva Maria,
Ac tulit è medijs mœnibus illa caput.
Vidit & obstupuit Bernardus sydera spectans,
Fatidicis stupuit tota corona sonis.*

D. Hierony Hieronymus Stridone satus dum regna peragrat,
mus Do- Protulit angelicis qui sua verba chorus:
flor. Hic patria profugus sacras holocausta per aras,
Exul & hinc docuit publicus ore fidem.

Sepultura Quin medio Regum requiescunt corpora templo,
Regum & Invida quos nobis mors tulit ante diem.
Imperato- Imperij fulmen Francorum sanguine princeps,
rum Spira. Exemptus seculo conditur hinc tumulto:
Conradus Caesar Conradus, pietatis magnus amicus,
II. Sali- Christiadam in rabiem qui fera tela tulit.
quus Impe- Extruxit prius magnis hanc sumptibus ædem,
rator. Hic dedit & sacro plurima dona loco.

Istius meritis pietatis sacra vigeant,
Hinc studia & quicquid tota Sophia docet.
Henricus Caesar & Henricus Francorum nobile culmen,
II. Imp. Qui pius & titulo, dicitur & populo:

Primi Conradi soboles qui Gisela natus,
Iudicio pollens, consilioq; gravis.
Corpore nunc Spira requiescit, spiritus arce
Astrigera gestat coelica sceptrâ manu.

Henricus Henricus Quartus sed ternus in ordine Caesar,
III. Imp. Cessit cui tremulis pallida vita labris:
Qui fuit & generis decus immortale paterni,
Et Martus columen, Iustitiæq; decus:

Pendu.

Pendula marmoreis surgunt quo tecta columnis
 Conditur in Spiræ pectus herili viri.
 Henricus sequitur Quintus nunc maximus heros,
 Imperio Quartus, cui fauet ipse DEVS.
 Audaci toties qui dextra terruit hostes,
 Qualem magnanimum conuenit esse virum.
 Hunc immaturo nostris in funere terris
 Ereptum Heroem nobilis vna tenet.
 Si quis scire cupit reliquorum nomina Regum
 Aduertat verè id me recitante sciet:
 Immensos Reges Albertum, etq. Philippum,
 Pulchra vel hoc sacro marmore Spira videt.
 Defuncti opprobrio, crudelia funera passi,
 Clauduntur tumulo corpora functa leui.
 Corpora dant somno, cinis asseruatur in vna,
 Mensq. polo, terra puluis et ossa cubant.
 Septimus hinc Spiræ terrena relinquit Adolphus,
 Integra defuncti Cæsaris ossa vides.
 Austriadūq. decus, Rex maximus atq. Rodolphus,
 Principis Eneadæ nomina clara gerens.
 Concussus somno, pauitans gelidusq. per ossa,
 Sub pedibus mortis sydera certa videt.
 Deijcit infaustos gladios, damnataq. pila:
 Cæsar humo Spiræ conditur ipse leui.
 Sed quid plura ferā? Bertha, Agnes, Gisela mater,
 Induperatrices præmia laudis habent.
 Omnibus Imperijs dextramq. fidemq. locarunt,
 Prodigis factis iam sacra regna tenent.
 Nunc treis Reginas Neometum funere raptas
 Lustrifico modica contumulauit humo.

Henricus
 V. Impe-
 rator.

Albertus
 Austriacus
 Rom. Rex.
 Philippus
 Babenber-
 gen. Rom.
 Rex.
 Adolphus
 Nassonia-
 nus Rom.
 Rex.
 Rodolphus
 Habsbur-
 gius Rom.
 Rex.
 Berta,
 Agnes,
 Gisela
 Impera-
 trices.

ENCOMIUM

Cetus vi- Quàm clarent doctis placidisq; hæc mœnia Musis
rorum do- Pierijs qua non vrbs mage clara bonis.
florum. Hic sunt doctarum cultores mille Sororum,
 Et sunt Castalijs omnia plena sacris.
 Attica Romana qui iunxit verba loquelæ
 Hac petitur longa solus hic vsq; via.
Doctores Hic qui lura sciunt, numerosa volumina legum,
iuris. Tempora quo dignè laurea ferta tegant.
Oratores. Hic Oratores, Mediciq; Mathemata sacra
Medici. Florent: ac studijs gloria parta manet.
Mathema- Casareum Proceres isthinc posuere tribunal,
tici. Iudicium summæ nobilitatis habet.
Sūmū Ro- Hic sunt Doctores linguarum quinq; periti,
mani Im- Et summum Imperij qui tenuere gradum.
perij tribu- Et quibus ingenio, pietate, fideq; secundus,
nal Came- Iustitia nemo, iudicioq; fuit.
ra. Casarei tractant sinuosa volumina iuris,
 Legibus innocuos vt tueare reos.
 Inuida spinosas exercet curia causas,
 Sanctaq; dat populis credita iura suis.
 Nullaq; poscuntur susceptæ munera causæ,
 Innocuos solita dexteritate leuant.
 Vuat Io Pæan, florent pro paupere leges,
 Iuraq; plus patriæ, quàm mala lucra placent.
 Hactenus hæc cecinit mea carmina blanda Thalia
 In quibus ingenij est non bene cultus ager.
 Si mihi nunc Pæan sacratos panderet arcus,
 Verteret in lepidos & mea verba modos.
 Ad latiosq; lares penetraret sacra Minerva,
 Afferret secum carmina culta mihi:

Quum

Quum non ad Patres ventum clariq; Senatus
Concilium, cuius fama decusq; viget.
Currite iam Musæ celeres præsentia cursu
Labuntur facili, carbasæ plena volant.
Nunc opus eloquio cultori, altoq; cothurno
Perfectum & summum tangere velle gradum.
Assidet hic Brutus victricia sceptrâ gubernans,
Assertor patriæ quiq; futura cauet.
Iudicio Fabius, cui cedit Tullius ore,
Hinc Marcellus adest, relligione Numa.
Fatales Decios cernes geminosq; Catones,
Attilium Scævam, Scipiadasq; duos.
Pompeios geminos, Catulum, Curiumq; videbis,
Fabritiosq; duos, Flaminiūq; genus.
Est gravitas dubijs, studium pietatis & æqui,
Iudicium, probitas, in miserosq; fides.
Iustitia, pietate, fide, vitæq; probati,
Consilio pollent, relligione graves.
O vtinam docto possem pallescere ludo
Versibus egregijs Diva Thalia tuis.
Sacra scatet longè nostris à sedibus vnda
Castalidum, nec nos Aona prata rigant.
Sed quia nunc tempus lyra postulat ergo coronam
Ponite Theßpiades, tu quoq; Musa sile.

DE CATHEDRALI TEMP.
DE CATHEDRALI
BEATÆ MARIÆ DEI-
paræ virginis Templo
Spiræ.

ALMÆ Theotocos virgini Diuoq; Ste-
phano eius nominis Summo Pontifici
primo & Martyri sacrum templum, à
Conrado II. Saliquo Romanorum Rege, Im-
peratore verò primo instauratum, denique à
fundamentis extructum, primo sese offert lo-
co. Hæc Basilica, quasi parens cæterarum Ec-
clesiarum, sanctissimis religionibus consecra-
ta, Episcopalis cathedra, nec non Mausoleū
Romanorum Regum, magnifico apparatu,
laquearibus & columnis instructa, admiran-
do sui fulgore venerandam religionis maie-
statem accessuris præbet. Sunt ibidem singu-
latim capellæ:

*Summa
Ara.*

Quarum prima Sancta Sanctorum nuncu-
pata, Diuæ Parthenicæ Mariæ ac Stephano
Papæ, Petro & Paulo Apostolis, necnon Bern-
hardo Clareualleñ. omnibusq; Sanctis vendi-
ta atq; addicta: est summa Ara, in qua mul-
torum Christi comitum sanctissimæ reliquiæ
continentur, ac subsequentes præcipuè:

Cranea nimirum, aut si mauis, capitis cal-
uaria D. Stephani Summi Romanorum Pon-
tificis primi, sub Galieno (vt quidam volunt)
vel

vel potius Deciano edicto, vnà cum plerisque
suorum martyrio coronati.

Celsi pueri atq; martyris sub Claudij priu-
igno, Nerone matricida, Mediolani pro Chri-
sti nomine passi : vbi legitur :

*Si caput hoc quisquam violet aut dissipet vnquam,
Fulminet ira Dei super hunc sine spe requiei.*

Necnon Anastasij, sub Cosdroa Persarum
Rege trucidati. Ex cuius arcula superiori qua
huius reliquiae Martyris continentur, argento
dolata hæc carmina visuntur :

*Martyr Anastasius pro Christi nomine passus,
Cum sanctis gaudet, pro nobis omnibus oret.*

Reseruatur & caput ibidem virgineum
Vrsulanæ cohortis, sub Attila tyranno Marty-
rio coronatarum.

Corpora verò Stephani Papæ, Gregorij
Thebeorū Ducis, Spei Confessoris cum cul-
tello, Zoili & Secundini Martyrum, ac Leo-
nis Papæ & Martyris cum Epitaphio:

Brachia autem Iacobi Apostoli, Sixti Pa-
pæ, Nicolai & Leodegarij Pontificum, Ciria-
ci Diaconi, & S. Cyrilli : cum vetustissimis
S. Patriarcharum exuijs, Abrahæ, Isaac, &
Iacob, in ea ara venerantur reposta.

Continetur ibidem aliquid & de S. Vdalri-
ci Episcopi Augustani vestimento. De Syn-
done Christi. De lintheo quo cinctus est Iesus
in cœna cum lauaret discipulorum pedes.

De

DE CATHEDRALI TEMP.

De vestimento Domini. Cingulum S. Mariæ matris Dei. De sanguine Domini in panno involutus. Quatuor spinæ de corona spinea Christi. Reliquiæ S. Dionysij. De petra super quem Angelus sedit ad sepulchrum Domini. De loco Caluariæ. De Sepulchro Domini. De petra super quam Dominus sedit.

In arcula argentea deaurata continetur de capite S. Georgij, & de vestimento S. Mariæ Christi matris.

In Cruce duplicata auro & gemmis ornata & oblita, continetur de petra super quam Dominus stetit cum ascenderet cœlos.

In Cistula paruula de lapide Onichino, auro & margaritis ornata, habetur de cute S. Bartholomæi.

In vasculo Cristallino tenetur de sanguine Christi, & corpus Domini, quod S. V. Villehardo cœlitus à Domino transmissum est.

Reliquiæ de S. Pelagio & S. Venia in hoc Altari reseruantur, quas tulit Berengarius Rex quando in Vngariam perguit cum S. Egenulpho Episcopo. De velo & crinibus S. Claræ. De sanguine S. Stephani prothomartyris. De lapide ubi Dominus ieiunauit. De veste S. MARIÆ virginis. De ossibus, sanguine & vestibus S. Thebeorum, ex Ecclesia Bonneñ, atque Xantheñ. Spiram delata. De stola S. Geronis Episcopi. De libro S. Symeonis Treue-
reñ, Episcopi, De camisia S. Theobaldi. De
sepulchro

sepulchro Lazari. De casula & insula S. Martini Episcopi. De S. Bernardo abundantes reliquie. De stola S. Vdalrici. De spongia Domini nostri Iesu Christi.

In Monstrantia ex auro & argento confecta, continetur virga Moyfi.

In Monstrantia alia auro & argento perfecta, habetur de sepulchro S. Catharinæ.

In parua capsula ex Onychino, clauus. S. Petri Papæ & Apostoli.

In cornu deaurato, de veste S. Victoris.

In bicorni deaurato gemmis ornato, de oleo S. Catharinæ.

In Monstrantia maiori preciosiori, continetur de columna flagellationis Christi.

Superbit ibidem sumptuosissima atq; magnificentissima Crux, fuluo metallo, auro obryzo, Iaspide gemmisq; distincta clarissimis: quam Henricus III. Imperator cognomento Pius & Niger Conradi II. filius, famoso huic Spirensi templo contulerat: in qua particulae duæ ligni Christiferi et pars clauis reseruantur, vniuersis & singulis Christi fidelibus ipso Parasceues die, quo Dominus noster Iesus Christus pro humani generis salute crucifixus fuit, precibus & gratulationibus non solum veneranda sed etiam deosculanda. In huius illustrissimæ crucis circummeatu legitur:

*Contulerat sanctæ felix hæc dona Mariæ
Semper vt eterna capeſcat munia vitæ,*

Henrich

DE CATHEDRALI TEMP.

*Henrich Conradi natus de stirpe Monarchi,
Gisela qui genitus, multum satis ipse benignus.*

In posteriori quoque eiusdem crucis parte,
qua viridis oculorum acies recreans Smarag-
dus cernitur, augustissima Henrici Regis ob-
latio hisce versibus colligitur:

*Ad votum Regis Henrici dona ferentis,
Respice desolio resides qui Christe superno.*

Est præterea in eminentissima hac Ara, ar-
cella ingens eburnea, à Beatrice Imperatrice
transmissa, multorum Christi famulorum re-
liquijs onusta, vbi legitur:

*Hoc altare sacrum auro gemmisq; decorum,
Fecit peccatrix, non re sed voce Beatrix,
Dispereat prorsus anathematis igne perustus
Quisquis id abstulerit: sacro cunctiq; dicarit.*

Institus ipsi Arcæ Porphireticus lapis, orbi-
culariter carminibus circum circa incisus, hæc
profitetur legentibus:

*Immolat hic alnum rediuvui sanguinis agnum
Dextra Sacerdotis, potum cibumq; redemptis,
Quo factæ fortes animæ per bella, per hostes,
Dulcia perpetuæ redeunt ad gaudia vitæ.*

*Cruce ma-
gna in me-
dio Eccle-
siae.*

Porro expressam Iesu Christi Salvatoris
crucifixi imaginem, sanctissimis patrum re-
dundantē exuvijs, à iuramentis fabrefactam:
Otto Imperator construi fecerat, Pontificali
Spiren. cathedræ præsidente Einhardo II. qui
arcum Cruci subdidit tali elogio:

Pramia

*Præmia digna Deo potis est persolvere nemo,
 Passo pro nobis tanti tormenta doloris,
 Sed velut Einhardus præsentis conditor arcus,
 Da tua largus ei coævusq; cacumina cæli.*

Tum denique insignem candeliferam co- *Candelife-*
 ronam cupream, fulgenti metallo illumina- *ra corona*
 tam auroq; subductam, ex summa chori Ne- *in choro Ec*
 metum concavitate dependentem, maximè *clesiæ Spi-*
 suspiciendam esse admirandamq; hominum *ren. ex sum*
 generi duco : quam S. Reginbaldus eius no- *mis lacu-*
 minis secundus Nemetocernæ Antistes fieri *narib. de-*
 curavit : vti ex literis aureis eidem impressis *pendens.*
 patet.

*Cernitur in medio Seraphin celsissimus ordo,
 Eximius meritò qui præsidet altus olympo,
 Est Cherubin dictus celsissimus ordo secundus,
 Hinc Angelis similes consistere laude tonantis,
 Cætus & Angelicus reliquis sanctis venerandus,
 Collaudat Dominum propria Deitate respectum,
 Formantur verè post almi quinq; Prophetæ,
 Spem magnam nobis qui prædixere salutis,
 Virgo Dei genitrix spes mundi, gloria, nutrix,
 Gemma pudicitæ, regali nata radice,
 Hinc atria charum deuotus cerne Senatum,
 Hospitio Dominum qui sæpe recepit alendum,
 Virgineo Verbū portasti corpore CHRISTVM,
 Quæ Regem Regum generans sub tempore legum.
 Hinc duodenus apex æquo discrimine Iudex,
 Secernit iustos ab iniquis igne cremandis.*

E Istud

DE CATHEDRALI TEMP.

*Istud non magnum dignanter suscipe donum,
Quod Reginbaldus tibi Præsul reddo misellus,
Munere sed paruo videas me cordis in aruo,
Osse dabit mentem simul et prolongat agentem,
Pro peccatorum miseranda mole meorum,
Non tantum præsto quantum tibi debitus exto,
Si pater ac natus Deus vnus spiritus almus,
Est quod velle meum tibi plus donare paratum.*

*Chorus re-
galis Spiræ*

Hinc Chorum prælibatum Regalis subsequens Parochiæ locum sibi vendicat, in præsens vsque Romanorum Regum & Imperatorum, Coniugum & Filiarum eorundem euidentem sepulturam, & tumulos de marmore fabricatos ac politos ostentans. Horum quatuor summum Imperij fastigium assecuti, Cæsareo diademate refulgentes, Conradus II. Henricus III. Henricus IIII. & Henricus V. in prioribus Mausoleis eiusdem structuræ & eleuationis, vnà cum Gisela & Bertha coniugibus magnificè requiescunt: hoc cine sub Epitaphio:

FILIVS HIC, PATER HIC, AVVS
HIC, PRO AVVS IACET ISTHIC:
HIC PRO AVI CONIVNX, HIC
HENRICI SENIORIS.

Regalibus verùm insignijs clari Philippus, Rudolphus, Adolphus atq; Albertus, vnà cum Agnete Friderici Imperatoris filia posterioribus tumulis sunt reconditi: memoria excellenti hac relicta:

Famosa

Famosi Reges clari Comitesq; Ducesq;

Et Reginarum nobilis vsq; phalanx:

Hoc in magnifico dum stabunt secula templo,

Vestrarum laudum fama perennis erit.

Quippe domo nostra cui munera magna dedistis,

Haud frustra placuit corpora vestra tegi.

Sperastis precibus animas quandoq; leuari,

Hic facilem ad Superos spes erat esse viam.

Vivite felices æterna laude sepulti,

Quorum animas cælum: corpora terra tenet.

Hic Sacer lapis gloriosissimæ S. Crucis, infinitis Sanctorum exuvijs spiritualibus quoq; gratijs exuberans insurgit: in quo meritæ grates IESV Christo Saluatori nostro peraguntur, atque diuina officia, sancta, viuifica & incruenta sacrificia pro defunctorum animabus persoluantur.

Templum æqualiter mox diuisum in duas *Duo Oratoria tem-*
partes, ad vtrunque latus habet oratoria saxis *pli Spiren.*
clarissimis & opera mirabili perfecta, vt fileam columnas eorundē politas atque ad summum fastigium deductas. Quorum dextrum B. Iohanni dicatum, tria continet Altaria: Primū Iohanni & Baptiste & Euangelistæ, medium Barbaræ, tertium Mariæ Magdalene ac D. Sebastiano inscriptum.

Alterum autem ad sinistram S. Stephano Prothomartyri sacrum, totidem Aras habet: primam vtriusq; Stephanis, mediā Ciriaco, vltimam verū Gregorio summo Pōtifici factas.

DE CATHEDRALI TEMP.

*Crypta sub-
terranea
maioris Ec-
clesiæ Spi-
ren.*

Infra autem eminentiora iam dicta Orato-
ria, hoc inquam semper sum admiratus sem-
perq; videre amaui, subterraneam cauernam,
delubrum octenis amictum Altaribus. Quo-
rum primum S. Egidio, secundum verò Apo-
stolorum Principi Petro & Paulo vitreo appa-
ratu ornatuque decorum sese visendum of-
fert: penes quæ Imperatricis Beatricis, ac A-
delhaidis Reginæ corpora requiescunt. Ad-
missis etiam aliquibus viris Principibus orbis
terrarum nobilissimis atq; clarissimis. Cate-
ra Altaria, reliquorum sanctissimis Apostolo-
rum præconijs fulta magnificè splendent.
Horum dextræ partis primum Bartholomæo,
alterum Philippo & Iacobo vtrisque, tertium
Andræ Thomæq; cedunt. Hinc meridiem
versus Simon & Iudas primum, medium Ma-
thias & Matthæus, vltimum autem D. Gallus
præsidij interclusa tenent.

His itaque studiosè requisitis, & Dominica
sepultura sese spectandam præbet: quo loci
corde pœnitentibus, emendatione temerita-
tis, infinita remittuntur peccata summorum
authoritate Pontificum.

*Altare S.
Annæ in
medio tem-
pli.*

Insurgit exinde in famosissimi templi hu-
ius medio Ara beatissimæ Annæ matris Theo-
tocos Mariæ virginis, inter cæteras nec mini-
ma censenda, cum indies sacrosancta & augu-
stissima Christi mysteria diuinâq; munera re-
uerenter septenis, quandoq; nouenis vicibus
in hac contrectentur.

Ad

ET ALIIS ECCL. SPIR. 35

Ad cuius sinistrum latus inter testudinum
concauitates, denis millibus Martyrum Altare
sacrum cernitur.

Inquirentibus quoq; Septentrionalia late- *Sex sacella*
ra, sex Sacella ordine ostendunt se & occur- *ad latus Se*
runt. Primum D. Afræ (vbi quondam Hen- *ptentriona-*
rici IIII. Imperatoris cadauer in sarcophago *le Spiren.*
lapideo quinquennio stetit inhumatū) secun- *Basilicæ.*
dum hinc B. Mariæ sanctoq; Germano ac
Chiliano. Alterum D. Henrico Imperatori &
Chunigundi coniugi. Quartum S. Bernardo.
Quintum almæ virgini Agneti Martyri. Se-
xtum & vltimum, electissimo gentium docto-
ri Paulo ad porticum Ecclesiæ dedicata.

Medium at diem versus, Deambulatorium *Ambitus*
(in quo amplissima Maiorum nostrorum mo- *Cathedralis*
numenta ad posteritatis memoriam notan- *Spiren.*
tur) videre licet. Vbi penes Orientem Marti- *templi.*
nus Turoneñ. Antistes locum sui occupat in
Sacello inferiori. Appositis etiam collateralibus
Lucia & Otilia virginibus, cum Iodoco
Confessore. Aras superiores D. Catharina te-
net. Altera Blasio ac Dorotheæ dicata.

Bina similiter Sacella Occidens præbet, su-
perius Altare D. Laurentio, inferius verum
Goari Confessori eximio.

Continet & Oliueti Mons exquisitissi- *Oliueti*
mus totius Germaniæ labor Aram inclu- *Mons.*
sam.

DE CATHEDRALI TEMP.

Quibus omnibus & singulis superaddere licet hanc quam Pontificiæ ædes habent. Necnon etiâ in Archidyaconi maioris habitatione sitam Aram B. Christophori ac Marthæ patrocinijs exuberantem, communibusq; cum summi templi Sacellis gaudentem priuilegijs.

DE PERSONIS ECCLESIAE

Spirensis ac eorum officijs.

Ipsa Nemetum Ecclesia solèni Sacerdotum collegio decora, æquabili vniuersæ tum vitæ tum singularum actionum Cleri ceterua superbit, qui centum billeni numero, statutis & solennibus sacrificijs astricti tenentur. E quibus pars sanctissimo sacerdotio prædita, pars quoque Leuitici viri ordinis, Altaribus astantes, vnâ cum Sacerdotibus mysterium omnium maximè horrendum verendumque persoluunt, destinati laboris præmia ex communi ærario suscipientes.

Fratres Sedium vul- Fratres quoque Sedium duodecim sæcula-
res eisdem personis destinantur, qui priuatis
gari appel- sacris & Altaribus debita peragant: paluda-
latione vo- mento ornati, habitu videlicet monachali at-
cantur die que frontali siue tegumento capitis albo v-
Stulbiu- rentes. Quibus instar septem horarum Cano-
der. nicarum diurnale iniungitur officium. Ora-
tiones enim Dominicas & salutationes Ange-
licas Matutinarum loco Quinquagenas. Sed
Pri-

Primarum, ac Tertiæ, ac Sextarum, Nonarumque, vice quarumlibet Trigenas: pro Vesperis quoque Completorio annexo similiter Quinquagenas. Sed & horas concludendo prædictarum orationum, ter Symbolo Apostolico adiuncto, summo Deo omnium Creatori gratias referunt. Atqui cum Magistratus recta & utilia & cōiuncta cū legibus præscribat, vereque dici possit Magistratum esse legem loquentem, legem autem mutum esse Magistratum, similiter & hi fratres inter se superiorem agnoscunt, ut quicquid agendarum rerum surrepserit, potestati suæ deferant. Sanctissimo quoque coniugio deuincti talia munera suscipiunt: verum, quod si vxor lucis hanc vsuram reddiderit, cælibem sub priuationis poena vitam traducere deuinciuntur. Quorum beneficiorum collatio soli Nemetum Præsuli succumbit, qui suæ Ecclesiæ veteranos milites huiusmodi liberalitate benignè fouet.

DE CEREMONIIS ET MIS-

*sis dicendis in Ecclesia Spirensi
per integrum Annum.*

Cæterum ut aliquid de huius Imperialis Spirensium templi Ceremonijs in medium deducatur, à Christi Iesu Saluatoris Natiuitate exordiemur, quæ trina oblatione diuini, mystici,

DE CATHEDRALI TEMP.

& salutaris sacrificij honorificentissimè persoluta : fani Antistes peruigil, Matutinum diei iungit Septenarum horarum precibus, vocum inflexione dulcissima. Hinc vespere lactantium iubilus, voce testantium quod corde conceptum est, cuiusque hominis oculos pascens : tantus ex omnibus spectaculis plausus excitatur.

Altera dies D. Stephano Prothomartyri sacra, solis viris Leuiticis absoluenda quatuor vocibus cedit.

Tertia B. Ioannis Euangelistæ festiuitas, solis Presbyteris ad vtrunque sacrum peragenda Quatuor vocibus traditur.

Sanctorum verò Innocentum diecula, solis pueris diurnales horas omni lepore ac venustate decantandas præbet. In quibus etiam diebus supradictis, post lepidissimas neruorum vocumque cantus, hinc tibiæ modulatè canentes & fidiculæ numerosè sonantes, hinc Organa clarifona suauiter erumpunt & concentum cum bombo emittunt. Hinc medio foro tædas flammigeras, hinc clangorosa ænea vasa mirabere : omnia ipsi CHRISTO Domino nostro, Deo & homini vero ex virgine immaculata Maria nato, laudis præconia deferentia.

Purificationis subinde B. MARIÆ virginis gloriosissimæ DEI genitricis festo, cariferariam ex ordine Cleri religiosissimam cateruam

teruam videre licet, & hinc virorum maximè illustrium candela cærea publicè largè effuseq; donatorum, summam frequentiam subsequenter.

Quadragesimali postea tempore in fidei rebus interpretandis & religione explicandis iam ferè confecto, Dominicæ cœnæ formam representando humilima pedum sit lotio, ac multa vasorum magnificè et preciosè calatorum, splendidissimiq; apparatus, omnem recipiunt non modò libenter sed etiam æquo animo conuictorem & conuiuiam, suo quempiam ordine tanquam in speculam collocatum.

Desuper quarta Pascali festiuitate, reliquorum Collegiorum Canonici, totius vrbs Clerus, vniuersus monachicus coetus, totusq; Senatus & candelata plebis caterua ad dictam Ecclesiam Maiorem congregatur: qui Deiparæ Mariæ virgini Patronæ & conseruatrici solenne & statum Sacrificium, sanctas Cærimonias, Lætantias, sacrosanctum Iesu Christi Saluatoris corpus (verè panè angelicū) ad templum Dominici Sepulchri delatū insectando compensant. Indeq; reuerendo, in Cathedrali Nemetū templo oblata augustissima mysteriorum consecratione, quisq; ad sua redit.

Supplicationes quoq; maiores Marcianæ, à S. Gregorio Papa, nec non ceteræ Rogationum festiuitates à summis Romanæ & Apo-

DE CATHEDRALI TEMP.

stolica cathedræ Pontificibus institutz, tanta deuotione peccatorum confessione & reuerentia persoluuntur, quanta nunquam fuit.

Et quod maius est, omnis subiecta prouincia, insignem Ecclesiam Spirensen tanquam matrê filia recognoscit ipsa Dominici Ascensus festiuitate, ad quam quinquaginta duo cultissimarum villarum vexilla conuolant, atq; artificioso hymnorum præconio omnem urbem personantes exuscitant.

Sed quo modo rituq; solennia & stata sacrificia, qua denique frequentissima celebritate & clarissima cæteræ maiores festiuitates, quantoq; decore persoluantur: Clero uidelicet gemmato, serico, bombycinoq; habitu (delatis ante se sacratissimis & sanctorum exuuijs, illustrissimâq; Cruce) apparatissimû ac Deo deuotum plebi spectaculum offerente, dum delubrum hoc Imperatorium augustissimum, ad quod cæterorum Collegiorum Canonici statutis quibusdam diebus, præsertim in maioribus solennitatibus & Imperatorum anniuersarijs peragendis sese præsentare coguntur, more solito ambitur, incredibile foret dictu.

Mira quoq; referri possent de Anniuersario Regis Philippi obitus die XI. Calend. Iul. Necnon Henrici III. Imperatoris VIII. Iduum Augusti, de mirifica celeberrimi huius templi elatione deq; quotidiano apparatu, quæ ex remotissimis

motissimis finibus homines in sui allicerent spectaculum, nisi auditorum animos offendere pertimescerem.

Quo tamen liberius finem huic nostræ propositæ materiæ imponerem, maximâ omnium Cæremoniarum summâ annectere statui: quæ est de innumera Missarum celebratione, quarum plus quàm vndena Millia annuatim persoluuntur. Harum priuatæ sunt septendecim, præbendales autem indies quinque dicendæ. Præter alias Sacrificiorum oblationes, quibus certus numerus aut dicta dies est destinata.

DE FRATERNITATIBVS

Ecclesiæ Spirensis.

Fraternitas insignis Cathedralis Spirensium Basilicæ est tripartita. Harum prior & superior B. virginis nūcupata, omni feria quatuor temporū (quam Angariam dicimus) viuorū orationibus perficitur: cū solenni ori sacrificiorum oblatione, deuotaq; sepulchrorū visitatione, peccata mortuorū soluuntur.

Peragitur quoq; peculiaris omnium fratrum & sororum commemoratio singulis septimanis, dum de B. virgine sacratissimæ diuinorum operum laudes persoluuntur.

Altera minor vocitata. Qua mortuis auxilium ferendo, quotidie preces pro ipsis offeruntur, vt tandē sacra oblatione, supplicationibus,

DE CATHEDRALI TEMP.

nibus, eleemosynis adiuti, mortuorum animæ delictorum & refrigerij veniam impetrent.

Tertia verò fabricæ Christi paræ MARIÆ virginis appellatur, binis anni temporibus exequenda. In vigilia namque Annuntiationis cum maioribus vigilijs & defunctorum oblatione: & in profesto Natiuitatis inuiolatæ Dei genitricis Mariæ, cum ipsius incruenti sacrificij deuotissima celebratione, Christi fidelium demortuorum animabus subuenitur.

DE LIBERTATIBVS SIVE

immunitatibus Maioris Ecclesiæ

Spirensium.

*Augustin.
Sermo. 32*

PErinde vt omnis Ecclesia est locus refugij delinquentium, in quo Christi fidelium animæ agnum illum verè occisum & peccata mundi tollentem deprecantes, propitio Deo reconciliantur. Et quia stante vniuerso populo, manus in cælo extendente, cœtu ite Sacerdotali, verendoq; oblato sacrificio, orationibus sanctæ Ecclesiæ & Eleemosynis quæ pro defunctorum spiritibus erogantur, non dubitamus mortuos adiuuari, quin cum eis misericordius agatur quàm eorum peccata meruerunt: neque negari possit, demortuorum animas pietate suorum viuentium (cum pro illis sacrificium mediatoris offertur) à manibus inimici humanæ saluationis releuari: meritò

merito quoq; eadem Ecclesia portus & Asylum extabit, vt confugientibus opis causa, tot tantisq; difficultatibus affectos atq; afflictos, à potestate secularium Iudicum liberatos excipiat. Eam ipsam summi presidij libertatem, augustissimum hoc nostrum Spiren. templū sibi vendicat cum circumiacentibus locis, per Quadraginta passus, ceu Matrix aliarum Ecclesiarum, vt notatur 17. q. 4. c. Sicut antiquitus. Est autem passus mensura quinq; pedum, pes verò mensura viginti quinque digitorum, vt dicitur in gloss. dict. c. Sicut antiquitus. Docet hanc libertatem viridarium, quæ Curia libertatis nuncupatur: Lapis quoque ingens concavus ante introitum templi constitutus, cum fusorio ære insculptum legitur.

*Quid velit (hæc relegas) vt lanx cauus iste Cathin-
nus,*

*Dum nouus Antistes Procerum comitante caterua
Vrbē hanc intrat eques: huc Bacchi munera fundit
Virginis à templo: Cleri simul Ecclesiarum,
Terminus & limes stat libertatis Asylum,
Et sit confugium, portus & ara reis.*

DE RELIQVIS NEMETVM

Augustæ collegiatis Ecclesijs.

Secundam Archydiaconatus sedem, post sumptuosissimam Deiparæ Mariæ virginis

DE CATHEDRALI TEMP.

his Basilicam, occupat D. Germani Antisiodorenſis. Episcopi ſacrata ædes, extra urbem Nemetinam (vbi quondam Mercurij ſanum erat celebre) à Dagoberto Francorum Rege extructa: quæ ob crebras excuſſiones, aliorumq; hoſtilium depopulationum incommoda poſteris præcauenda, ſub Mathia Spiræſium Antiſtite, cum ſingulis Sanctorum reliquijs ac ſacris veſtibibus, totoq; clero in urbem ad parochiale D. Mauritij templum eſt relata.

Tertiam ex hinc famoſiſſimum D. Ioannis Euangeliftæ templum Archidiaconatus ſedem præripit, cuius ſecundo loco iacta ſunt principia à Conrado II. Imperatore, in monte Veneris ſituatum, cui modo S. Guidonis nomen imponitur, eò quod Henricus III. Imperator ex Rauennatibus veniens, corpus Beati Guidonis Abbatis Spiras delatum eo loci ad D. Laurentij aram reſoſue- rat. Hoc celeberrimum templum, primitus opera Romanorum Regum erectum, hinc Rudigeri atq; Arnulphi II. Pontificum (quorum cadauera retinet) facultatibus magnificentius excultum, et amœnum & ſalubrem locum ſortitur.

Inſimum Archidiaconatus locum occupat S. Trinitatis Eccleſia, in qua olim Templarij milites vitæ tempus tranſigebant. Qui cum ex pijs Chriſtianorum operibus luxuria rerum nimia deſidiaq; craſſantes, diſceſcebant, ex actis huius Ordinis fratribus Spiræ, Collegium

gium Canonorum extrui cœptum est, affi-
 pulante Emichone Episcopo Spireñ. in quo
 non pauci morum integritate clarissimi viri,
 summa generis nobilitate Sole meridionali
 clarius resplendescentes (inter quos & Si-
 gebodo Nemetum Præsul tumultatus) quie-
 scunt,

DE PAROCHIALIBVS

Spirensium Ecclesijs.

SVperiolem omnium Ecclesiarum paro-
 chiam, adeoq; matrem ad quam meritò
 cuncti fideles veluti obedientiæ filij conflue-
 re deberent sumptuosissimam Nemetum Ba-
 silicam censendam reor. Quia tamen, tanto
 hominum conuentui ac frequentiæ huius no-
 stræ vrbs amplissimæ ab vno eodemq; recto-
 re satisfieri nullo modo potest, idcirco in quin-
 decim partes vulgusq; distractum, quinde-
 nas occupat parochias. Harum quatuor
 Collegia constituunt, quæ S. Crucis appella-
 tione notantur. Reliqua sunt S. Stephani pro-
 thomartyris in eade Theutonica, Bartholomei,
 Iacobi, Petri, Ioannis Baptistæ, Georgij &
 Mauricij. In Suburbijis verò sunt Martini,
 Egidij, & Mariæ Magdalena. Quintadecima
 S. Marci, ob hostilium depopulationum in-
 cursiones, extra urbem quondam situata, in
 ciuitatem est relata: parsq; S. Stephano,
 pars

DE CATHEDRALI TEMP.

pars Beati Barionæ celsit Ecclesiæ. Germanus item & Mauritius in ipsa vrbe Nemetina mutuum sarcinam ferentes, contubernale patrocinium eodem in loco suscipiunt. Tredecim igitur hoc cinet temporis in hac ipsa Spirensiū florentissima ciuitate curatoria delubra numerantur.

Cathedralis Christiparæ virginis Ecclesia retinet curias liberas, vicum clericalem, Iudaicum, Textorium, Adaquagarium & forum publicum.

Germani & Mauritij sacrum Asylum ascescit vicum gregarium, Sutorium, Linarium, & forum boarium, Fructuarium & Pelleusinum.

Guidonis templū occupat regionem montanā, stratum Vangionensem, & vicum Augustinē.

Trinitatis verò, vicum sanctum, fratrum, & Rosarium.

Cæteræ extra Collegiatis parochiæ, prima S. Stephani, partim à D. Marco mutata, assumit Suburbium Rhenanum, & vicum piscarium.

Sancti Petri, alteram eius Suburbij partem habet, & vicum laterificum.

Hinc Bartholomæus curat vicum caninū, Lanarium, Spinarium, & forum frumentarium.

Iacobus occupat vicum Iacobi, & forum boarium,

boarium, Caballinum, Pontem vinarium, Macellum, Panarium.

Ioannis Asylum retinet regionem voragineam, & vicum Pelleusinum, Prædicatorum, Gryphonum.

Georgij templum habet vicum lapideum, Salarium, & forum lignarium, Piscarium, Graminarium, item Ianienam & Panarium.

Curatoria delubra Suburbana, primū Martini, veterem Spiram incolit.

Mariæ Magdalenaæ sacellum, leporinum lacum colligit.

Egidij verò, suburbium Agrarium, quod ante veteriorem portam nuncupant.

DE MONASTERIIS REGULARIUM
*Spiræ atque alijs priuatis
Sacellis.*

Monasteria de super regularia hinc inde in florentissima Nemetū Augusta constructa occurrūt. Inter quæ primo Dominici sepulchri ædes sacrata sese offert, illustre specimen Hierosolymitani templi præ se ferens, infinitis sanctorum exuviis Patrū Pontificumq; exuberans. Inhabitauere istud quondam virgines vestales, sed ob certas causas aliorum saluis vitæ necessarijs translatis, à Cōrado Spirensium Antistite Conuentui Hierosolymitani ordinis ibidem instituto, cum omnibus iuribus ac pertinentijs hunc locum Preposito

DE CATHEDRALI TEMP.

posito in Denckendorff in perpetuū tradidit.

Secundo exinde loco domus Theutonicorum B. Stephano dicata consistit.

Hinc domus Iohannitarum seu Rhodianorum militum.

Hinc ædes publicæ Anachoritarum Maulbrunnē. Gotzianorum, Limpurgeñ. & val-
lis vtrinæ, singulæ singula sacella continentia.

Sanctimonialium verò Cōuentus sunt duo,
S. Claræ in Suburbio veteri in quo Abbatisa
degit ordinis Minoritani.

Alter verò conuersarum B. Mariæ Magda-
lenæ ad lacum leporinum, olim ex pago S.
Leonis translatus, regulæ Dominicanæ.

Mendicantium insuper Ordines Quatuor:
videlicet Carmelitarum, Augustinē. Prædica-
torum & Minorum.

Cōuersarum muliercularum seculariū plu-
rima conuenticula reperiuntur. Inter quæ e-
minentius censetur S. Martini Sacellum Sub-
urbanum, cuius virgines vestales solis manuū
suarum laboribus victum sibi quæritant.

Alteræ domus ad S. Alexiū quasdam fouet
sorores, ab Ecclesia S. Trinitatis instituendas.

Sunt & alia priuata Sacella in priuatis locis
construeta.

Ambrosij in ædib. Scholastici maioris, (vbi
quandā fuit Dianæ sacrū) hinc sacellū Ambrosij.

Cyriaci & Polycarpi in ædibus Decani. Ni-
colai & Panthaleonis ad Curiam liberam.

Luciæ

Luciæ & Iodoci, Bernardi & Leonardi, Vrbani, Ioannis Euangelistæ, Petri & Pauli, Margarietæ, Agnetis, & S. Crucis pomerialis.

Extra ciuitatem Nemetinam, S. Marci Ecclesia, vetustate casum minitante (quam Guilhelmitici Ordinis viri religiosi quondam incoluere) ob crebras excursions hostilium depopulationum, in ipsam urbem redacta, partem D. Stephano, partem verò Apostolo Petro reliquit.

Vdalricus quoque Præsul haud longius ab vrbe Sacellum habet, vbi villa VVinterhaim fuerat, Ecclesiæ Spireñ. testamenti iure tradita, ab Arnolodo & fratre ipsius comitibus.

Martyri etiam D. Laurentio locus est in arena ad Vangioneñ. viam, vbi villam Rinckenberg nominatissimam extitisse constat.

Sanctorum quoq; Michaëlis atq; Germani semi dirutum sacellum adhuc cerni solet, cuius fani superbissimi fornices testantur magnificentissimam Regis Dagoberti in Christi ministros religionis emulationem. Cum eo loci quo templum extitit Mercurij famosissimū, atque totius prouinciæ nobilissimum emporium, extirpato idololatriæ cultu, monasticæ professionis Collegium instaurat, summis id dotando prouentibus. Hæc omnia & singula recensita Sacella, reliquiæ sunt & monumenta hostilium depopulationum.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif

Anni
Cæsari

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

Octavi-
anus.

LIBER PRIMVS.

1.

AGEBATUR annus orbis
terrarum gentiumque om-
nium Quinquies Millesimus
Centesimus Nonagesimus nonus,
Imperatoris verū Octaviani Qua-
dragesimus secundus, dū scriptu-
ræ oraculis promissus *μεσίτης καὶ
ἰσότης*, Pontifex inquam noster il-
le, verè Dei filius, Dominus cæli &
terræ, IESVS Christus, sub eo qui
tum instabat censu, Cyrenio Syriæ
præsidente, in Bethlehem nobis ex-
hibitus est.

42.

2.

MAREBODVS Sueuorum (qui
Germani sunt) Rex contra Clau-
dium Tiberium exercitū mouens,
multa Romanis clade illata, Ra-
uennæ duodeuiginti Annis conse-
nuit, ruptisque limitibus Imperij,

50.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. I. 43	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
9.	Rheno atq; Danubio, Gallias, Pannonias, Mælias, ferro, flamma, præda deuastat. Nemetum atq; Vangionum vrbes diripit, incendit, pecora, captiuos abigens magno Imperij dedecore nec minori discrimine. Tandem apud Moguntiacos vno congressu callidè circumuentus, in deditionemq; sumptus, trucidatur. Sic tulit Marebodus actiū pœnas dignas. Locaque Rhenana denuò in fidē Romanor. redigūtur.		50.
12.	VRBES pulcherrimæ florentissimæq; potentissimæq;, Cythera videlicet à qua Venus Cytherea dicta est, Paphos, Palepaphos, & Salamina in Cypro insula, circumfusæ illo Mari quod Carpathium appellatis, inter Cyliciam & Syriam, terræmotu quodam nouo cōtremiscunt: testæ earundē nunc vi tempestatis, nunc terræ mugitu decidūt. Stellæ præterea quas Græci Cometas, nostri crinitas vocant, magnarū fuerāt calamitatū prænunciæ. Quod Marci Manilij Astrologorum facilè principis Astronomicon ad Augustū Cæsare quinq; libris conscriptum, testatur: <i>Extremas modo per gentes, vt fœdere rupto,</i>		53.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
	<i>Cum fera ductorem rapuit Germania varrum, Infecitq; trium legionū sanguine cam- pos Arserunt in toto passim minitantiā mundo Lumina, & ipsa tulit bellum matura per ignes Opposuitq; suas vires : finemq; minata est.</i>		
16.	CLAVDIVS Tiberius Nero, priu- gnus Augusti, tertius Romanorum Imperator eligitur : Tristissimus o- mnium mortalium, quod Plinius ait, cum filiis Germanico adoptiuo & Druso naturali, coactus quasi, & conquerens miseram & onerosam iniungi sibi seruitutē, imperare cœ- pit Nolæ, die obitus Augusti, xiiii. Calend. Septēb. administravit Ro- manorum fasces Annis xxii. Men- sib. vi. Dieb. xxvi. Satis prudens in armis, satisq; fortunatus ante susce- ptum Imperiū sub Augusto extitit, vt nō immerito Reip. dominatus ei cōmitteretur. Cui multa literatura & grauis eloquentia fuit. Artes libe- rales vtriusq; generis studiosissimē coluit. In oratiōe latina secut⁹ Cor- uinum Messalam. Composuit car-		<i>Tibe- rius. 1.</i>

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. I. 44	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
16.	men Lyricum, cuius titulus est, Cō- questio de Iulij Cæsaris morte. Fe- cit & Græca poëmata. De Cometis præclaro carmine scripsit. Maximè tamen curauit noticiam historiæ fa- bularis. Sed, vt Eutropi⁹ inquit, in- genio pessimo, truci, auaro, insidio- lo, & qui repentinis cōsilijs (Aure- lio teste) melior erat quā meditati- s. Bella per se nunquā gessit, sed p le- gatos. Getulorū latrocinia repres- sit. Marebodum Sueuorum Regem callidè apud Moguntiacos vno congressu circumuenit. Prænomen Imperatoris, cognomenque patris patriæ, & ciuicam coronam recu- sauit. Populares tumultus exortos grauissimè coërcuit, & ne oriren- tur sedulò canit. Multos Senato- res proscripsit, quosdam interfe- cit. Hac tamen moderatione v- sus, vt publicanis quibusdam & præsidibus prouinciarum agenda esse vectigalia dicentibus, respon- deret : Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere. Porro ad vrbiū rectores & Magistratus scripsit, si quid fortè eum contra leges mandare contingeret, eos id approbare & exequi, vtpote per		Tibe- rius. 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

16.

inscitiam commissum non debere. In castris eleganter à iocularibus ob vinolentiam Caldus Biberius Mero nominabatur. Libidini vsq; adeò deditus, vt cum Sextus Claudius eum vocasset ad cœnam, nudę puellę ministrarent mensę. Cubicula plurifariam disposita, tabellis lasciuissimarum picturarum adornauit. In syluis quoq; ac nemoribus, passim venereos locos cõmentus est. Ebrietati atq; luxurię ita se dedit, vt nũquam militibus salaria exolueret, nihil exædificaret, nulla spectacula æderet. Versipellis fuit & omnia dissimulans. Tandem vitia diu dissimulata detegēs, vt nonnulli versiculis quoque & præsentia exprobrarent, & futura denunciarent mala:

Asper, & immitis breuiter vis omnia dicam?

Dispeream, si te mater amare potest.

Non es eques, quare? non sunt tibi milia centum:

Omnia si quæras, & Rhodos exilium est.

Aurea mutasti Saturni sæcula, Cæsar: Incolumi nam te, ferrea semper erũt.

Tiberius.

1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. I. 45	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
16.	<i>Fastidit vinum, quia iam sitit isle cruo- rem:</i> <i>Tam bibit hunc avidè, quàm bibit ante merum.</i> <i>Asspice fœlicem sibi, non tibi Romule Syllam:</i> <i>Et Marium, si vis, aspice, sed redu- cem.</i> <i>Nec nō Antoni ciuilia bella mouentis, Nec semel infectas aspice cæde ma- nus.</i> <i>Et dic Roma perit: regnabit sanguine multo,</i> <i>Ad regnum quisquis venit ab exi- lio.</i> In villa Luciliana XVII. Calend. April. non sine suspitione veneni obiit. Anno ætatis suæ LXXVII. Mense IIII. Morte eius ita lætatus est populus, vt pars clamaret Tibe- rium in Tyberim proijciendū, pars oraret Superos ne vlla sedes mor- tuo nec inter impios daretur. Ro- mam tamen per milites cadauer eius deportatum, crematumque publico funere, in Mausoleo Cæ- sarū in campo Martio reconditur. Non omittendum censeo Aufonij de Tiberio Cæsare tetrastichō quod tale est:		<i>Ti be- rius.</i> 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
16.	<i>Prænomen Tiberi nactus Nero, prima iuuentæ</i> <i>Tempora laudato gessit in Imperio.</i> <i>Frustra dehinc solo Caprearum clausus in antro,</i> <i>Quæ prodit vitis, credit operta locis.</i> L V N A subiecta & opposita Soli, radios eius atque lumen apud Nemetes, Vangiones & Mogun- tiñ. obscurauit: tum ipsa in umbrâ terræ, è regione Solis, interpositu interiectuq; terræ repente in tantû defecit, vt eâ ex numero hominû eijciendam, finesq; humanæ natu- ræ exterminandos fore putarent: præsertim, cum altissimum Coeli domicilium ex omni parte patens atque apertum, acerbissimo qua- si incendio conflagratum decidere conspiceretur.		<i>Tibe- rius.</i> 1.
29.	T. LIVIVS Patavinus, Lati- næ Historiæ Princeps, ac verè la- tæo eloquentiæ fonte manans, & admirabili orationis gravitate, & copia ac splendore omnibus lati- nis Scriptoribus antecellens: sin- gulari cura & fide, originem & for- mam Romanæ Reipub. Legum, Sacrorum, Magistratuum, pacis bellique instituta, præstantium gu-		14.

Anni
Christi

29.

CHRON. RER. LIB. I. 46

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar

Tibe-
rius.

14.

bernatorum & Ducum imagines illustres, consiliorum maximorum deliberationes, res domi forisque gestas, & mutationes insignes, earumq; causas, miro & iucundissimo orationis candore & maiestate explicavit: & temporum, ac annorum singulorum seriem, annotatis Consulum nominibus, accurate discrevit. Paduæ sepultus.

STRABO etiam Tiberij Cæsaris tempore orbem Terrarum descripsit, plurimas Græcæ historiæ, ac imprimis Homeri partes clarissime illustravit. Trithem.

VELLEIUS Paterculus, qui sub Tiberio Imperatore præfectus equitum, & Quæstor fuit, purissimo, & dulcissimo orationis genere Epitomê historiæ Romanæ, usq; ad Tiberij Imp. annum xvi. deduxit.

39.

CAIUS Claudius cognomento Caligula, Germanici filius, militibus admodum charus, Tiberio mortuo cui tabificum ferebatur dedisse venenum in Imperio successit. Hic in Treueris vico Ambiatino supra Confluentes in exercitu natus & educatus. Vnde Suetonius:

Caius
Caligula.

1.

Anni
Christi

39.

GVILIEL. EISEN.

*In castris natus, patrijs nutritus in ar-
mis,*

Iam designati Principis omen erat.

Caligula cognominatus est quia castrensi loco natus, & manipulario habitu utebatur, inter milites educatus. Sævam suam atq; probrosam naturâ in iuventute adeò textit, ut post matrem relegatam et in exilio inædia mortuam: ac fratrum Neronis et Drusi calamitates, obliuiosum omniû rerum se simularet. Insigni testimonio pietatis atque indolis, cunctis obsequiosissimum se veluti servum præstitit, licet clam ganeas atque adulteria capillamento celatus & veste longa noctibus ambiret adeò, quod Tiberius sagacissimus senex aliquoties prædicaret, exitio suo omniûq; Caium vivere, & se natricem & Phaëtontē sibi & populo Rom. educare. Ab initio principatus exilio damnatos relegatosq; restituit. Scripta rerum gestarum à Tiberio abolita requiri lectitariq; permisit. Vestigalia & census reformavit, multis incendiorum damna supplevit. Quoq; magis nullius non boni exēpli fautor videretur, scæ-

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

Caius
Caligula.

1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 47

39.

nicos ludos assidue & novos, & prius non visos exhibuit. Templū Augusti theatrūq; Pompeij absolut. Syracusorum collapsa vetustate mœnia refecit. Ex hac regali munificentia compluribus cognominibus assumptis, nunc Pius, nūc Castrorum filius, nunc Pater exercituum, nunc Opt. Max. Cæsar vocabatur. Mox omnium flagitiosissimis Tiberium fratrem veneno interfecit, Syllanum socerum ad necem secādasq; nouacula fauces compulit. Sororesq; suas quibus stuprum intulerat, insularum exilio condemnauit. Omnes exules interfici iussit. Senatores multos occidit, plures quoque honesti ordinis viros bestiis obiecit. Equitem Romanum obiectum feris, cum se innocentem proclamasset, reduxit: abscissaq; lingua rursus induxit. Conclusis nonnunquā horreis populo famem indixit. Hæc immanissima facta augebat atrocitate verborum, tragicum illud subinde iactans:

Oderint, dum metuant.

Fax fuit generis humani, libidinis ac luxuriæ inexplebilis, commen-

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

Caius
Caligula.

1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

39.

tus nouum balnerarum vsum, magnificētissima fercularū genera, vt qui preciosissimas margaritas aceto liquefactas sorberet, ex auro panes & obsonia apponeret. Cum verò omnes congestas Tiberij pecunias summa prodigalitate consumpsisset, ad rapinas animum cōuertit, noua & inaudita vectigalia publicanis indixit. De eo dictum: Nec seruum meliorem vllum, nec deteriorem dominum fuisse. A militibus confossus, interiit, Anno ætatis suæ xxix. Mense iiii. Die xxv. Imperij verum iii. M. x. ac D. ix. Claudius eloquentiæ plurimum attendit, mediocriter facundus, in alienis scriptis censendis acerrimus. Funeratus primo in hortis Lamianis Romæ, mox sepultus est in campo Martio, in Cæsarum Mausoleo. Sed huius vitam Aufonij tetrasticho concludamus:

Post hunc castrensis caligæ cognomine
Cæsar

Succesit, sæuo sæuior ingenio.

Cædibus, incestisq; dehinc masculosus,
et omni

Crimine, pollutum qui superauit
Auum.

Caius
Caligula.

1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 48

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

43.

POST Caium Tiberius Clau-
dius Drusus fit Imperator, frater
Germanici, & patruus Caligulæ,
Drusi qui apud Mogūtiacum mo-
numentum habet filius, cuius Ca-
ligula nepos erat, natus Lugduni
in Gallijs. Liberalibus disciplinis
ab ætate prima non mediocrē ope-
ram dedit. Curam vrbs tantā ha-
buit, vt cum subortum esset incen-
dium prope Æmiliana, duabus cō-
tinuis noctibus circa id excubaret,
proposita cuique mercede ad sub-
ueniendum hortatus est, præstatu-
rus pro opera cuique dignum præ-
mium. Ædificia publica quā mul-
ta perfecit. Ordinationes quorun-
dam principum correxit, exoleta
renouauit, noua instituit. Senato-
riam dignitatē recusantibus eque-
strem quoq; ademit. Germanorū
legatos in Orchestris sedere permi-
sit. Quintus ab Augusto Britannia,
quā neq; ante Iulium Cæsarem, ne-
que post eū quisquā attingere au-
sus est, in deditionē accepit. Orca-
das insulas Romano adiecit Impe-
rio. Iudeos in Christianos tumultua-
tes Roma expulit. Memorix adeo
nulli⁹ fuit, vt occisa Messalina vxor

Clau-
dius.

1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
43.	re sua, paulò post in triclinio recū- bēs, cur Domina nō veniret regre- ret. Ventri, vino, libidini fœdè obe- diens, vecors & propè hebes, igna- uus ac pavidus, liberorum & con- iugis imperijs subiectus fuit. Medi- tatus est edictum quo veniā daret flatum crepitumq; ventris in con- uiuio emittendi, cum ex continen- tia præ pudore quendam pericli- tatū reperisset. Obijt Romæ in pa- latio veneno necatus ab vxore A- grippina III. Id. Octobr. Ætatis anno LXIII. M. II. D. XIII. Impe- rij verum XIII. M. VIII. D. XX. Mors eius cælata est donec circa Neronem successorem omnia or- dinarent. Sepultus in campo Mar- tio in Cæsarum Mausoleo. Matrimo- nio sibi iungit Valeriam Mes- salinam Augustam, M. Messalæ Barbati consobriini sui filiam, ex qua Germanicus qui & Britanni- cus & Octauia Augusta vxor Ne- ronis ei nati sunt. Hæc ob impu- dicitiam famosissima tantæ libidi- nis fuit, vt in prostibulis primum clam, dein publicè se omnibus ex- poneret, non satiata sed lassata re- cedens. Huius Cæsaris vitam tetra-		Clau- dius. 1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. I. 49	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
43.	sticho Aufonij vt consueuimus cō- cludamus: <i>Claudius irrisa priuato in tempore vi- tæ, In regno specimen prodidit ingenij. Libertina ferens nuptarumq; improba facta, Non faciendo nocens, sed patiendo fuit.</i>		Claudi- us. 1.
44.	SANCTVS Simon Petrus Cephas, Ioannis filius, Bethsaidensis, Gali- læus, Andreæ Apostoli frater, Iesu Christi discipulus, atq; ab eo Prin- ceps Apostolorum designatus, vbi Asiaticas Ponti, Galathiæ, Cappa- dociæ & Bythinia Ecclesias præ- clare fundatas nostris reliquisset, Antiochenam quoq; vii. Annis te- nuisset, ad expugnandū Simonem Magum Romam, quo loci caput orbis terrarum erat, perrexit: saluta- rem cunctis credentibus fidem fi- deli verbo edocēs, potentissimisq; virtutibus approbans. Petrus in- quam ille noster, quem his verbis Christus allocutus est: Beatus es Simon Bariona, quia caro & san- guis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cēlis est: & tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo	S. Pe- trus. 1.	2.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
44.	Ecclesiam meam : ac tibi dabo claves regni cœlestis, potestatemque ligandi & soluendi. Eandem sedem Romanam quod miraculo dignum videtur Ann. XXIII. M. V. & D. XII. tenuit, ad quos quidem nullus adhuc ex successoribus peruenit. Nerone autem imperante, Simon magus Romæ prestigijs suis eò erroris iam deduxerat populum, ut Deus crederetur. Nam statue quod moueretur curabat, flammis ipse circumdatus non vrebatur. Draconis formam induebat, & in varias animalium species mutatus conspiciebatur. Quin D. Petrum Apostolū miraculis, morte videlicet pueri, homo nefarius prouocare est ausus, quem eius incantationes primum viuere nugabantur, verum postea re infecta discedens, cum puer nihilo minus iaceret, in nomine IESV Petro iubente surrexit. Simon miraculis & varijs prodigiorum operibus longè superatus, vidente populo se volaturum ex Capitolino monte in Auentinum pollicetur : ferebatur quidem volans in aëre, verum rogatu Petri virtute DEI omnipo	<i>S. Petrus.</i> 1.	<i>Claudius.</i> 2.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 50

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

44.

S. Pe-
trus.

Clau-
dius.

1.

2.

tentis, vt omnia magus falsò & im-
posturarum fucò facere cognosce-
retur, decedit, ac crus infregit: cu-
ius dolore non ita multò post Ari-
ciæ mortuus est. Hinc Epiphanius
aduersus Simoniac. hæresim eun-
dem in modum scribit: Cum Si-
mon se CHRISTVM diceret, &
tanquam filium ad patrem se vo-
lando assereret posse conscendere,
atque elatus subito magicis artibus
volare cœpisset, tunc Petrus fixis ge-
nibus precatus est Dominũ, & pre-
catione sancta vicit magicam leui-
tatem, & velut vinctum illum de
sublimi aère deposuit, & præcipi-
tio in saxo elidens, crura eius con-
fregit. Item August. Epist. lxxxvi.
de Ieiunio diei Sabbati agens. Est
quidem, inquit, & hæc opinio
plurimorum, quamvis eam ple-
rique falsam perhibeant, quod A-
postolus Petrus Romæ cum Simo-
ne mago die Dominico certatu-
rus, propter ipsum magnæ tenta-
tionis periculum, pridie cum e-
iusdem vrbis Ecclesia ieiunauerit,
& consequuto tam prospero glo-
riosoq; successu, eundem morem te-
nuerit, eumq; imitatur sint nonnulli

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarū
44.	Occidentales Ecclesiæ. Sacer Petrus Apostolus vrbis Episcopus, quum solus quotidianis Christianorum necessitatibus præsto esse non posset, duos Coadiutores creauit, Linum & Cletum, quibus sacra tractantibus, ipse orationi & verbi ministerio quietius vacabat. Qui paulo ante obitum suum, monentibus amicis ad declinandam inuidiam & iram Principis, via Appia ab vrbe discedens, ad primum lapidem Christo, vt verbis Egesippi vtar, sit obuiam, quem quidem adorans rogat, Domine quo vadis? Tū Christus: Romam iterum crucifigi. Petrus de Martyrio suipsum dictum existimans, ad urbem redijt: B. Clementem S. R. E. Presbyterū Episcopum Romanum designatū, in successorem suum per manuum impositionem consecrat, ei que cathedram Episcopalem post se ab eo regendam commendat: Ego (inquit) eandem tibi potestatem ligandi atque soluendi trado, quam mihi Dominus meus IESVS Christus reliquit: in qua, spretis & contemptis rebus omnibus, tum corporis, tum fortunæ, oratione &	S. Petrus. 1.	Clau- dius. 2.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. I. 51	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
44.	prædicatione salutis hominum, ut bonum pastorem decet, consule. Cum hæc ita disposuisset, haud multò post cum Paulo Apostolo vno ac eodem die iussu Neronis necatur, nam Cruci affixus Marty- rio coronatus est capite ad terram verso & in sublime pedibus eleua- tis, ita enim voluit, quod diceret se indignum esse qui mortem Salua- toris imitaretur. Sepultus Romæ in Vaticano iuxta viam triumphalem, totius vrbis veneratione celebratur.	S. Petrus. 1.	Claudius. 2.
50.	CLODOMIRVS Francorum Rex Annis XII. Hic plurima bella & gessit & confecit, nec tam barbarus lingua & natione, quàm natura & moribus. Germanorum præsi- dijs quæ magna & firma paraue- rant, Nemetes atque Moguntiacos obsidere & occupare cogitavit, ve- rum armis oppressus, virtute simul ac vigilantia singulari ad propria depellitur.	7.	8.
51.	PHILO Iudæus, natione Alexan- drinus, nō tantum apud sacros, ve- rum & profanos scriptores celebris habetur: qui multa ita eleganter & grauiter scripsit, ut dictum meritò	8.	9.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarii

51.

fit apud Græcos, ἡ πλάτων φιλο-
νίζει ἡ φίλων πλάτωνίζει. Hoc est:
Aut Plato Philonem sequitur, aut
Platonem Philo. Is sua doctrina &
elegantia Appionis temeritatem
contra Iudæos ab Alexandrineñ.
missam compescuit. In utroq; Phi-
losophiæ genere celeberrimū hunc
Philonem, ad colloquium Petri Ro-
mæ diuinum verbum concionan-
tis, fama est peruenisse. Parum ab-
fuit quin de vita quoque ibi pericli-
taretur, quemadmodum eius in
XVIII. historiarum libro circa fi-
nem Iosephus meminit.

D V M. Catti Germaniam inferio-
rem (quæ est Gallia Belgica) in-
cursant, Nemetes ac Vangiones
quos hodie Spireñ. & Vuormatieñ.
appellamus auxiliares adueniunt.
L. Pomponio legato, Dux gentis
Cattorum Ganaico, qui leuibus na-
uigijs prædabundus Gallorum ma-
ximè oram vastabat, non ignarus
dites et imbelles esse, dolo insidijsq;
interceptus, præda circumuentus,
à Romanis interficitur, & quidam
è clade Variana post XL. Annum
seruitio eximuntur.

S. Pe-
trus.
8.

Clau-
dius.
9.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 52

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

54.

DIVVS Petrus Apostolorum Princeps, Summus Romanæ Cathedralæ Pontifex, ultra Alpes ad Rheni ripam S. Maternum cum complicibus Eucharior & Valerio, vt Germanis CHRISTVM Dominum annuntiarent, transmisit. Quibus foeliciter negocium CHRISTI exequentibus, S. Maternus auxilio fideiū fretus, locum quendam insignem qui tunc Nouientum, nunc verò Ebershaim Münster vocatur, haud procul à Selestadio situm diruit, vbi Iulius Cæsar magnificum pro adepta victoria contra Gallos templum condiderat. Exin Argentoratum dum proficiscitur, vt & ibi idololatriam excideret, vrbis repulsam patitur. Nec multo post in itinere moritur, socijs Romam repetentibus. Beatus itaque Petrus Apostolus, pastorem virgam per eos ad suscitandum S. Maternum mittit, qui venientes ad locum sepulturæ fide & operibus bonis pleni, sub obedientia magistri admota virga, socium à morte resuscitant. Ostenditur adhuc hodie baculum Diui Pe-

S. Petrus.
11.

Clau-
dius.
12.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesar.

54.

tri in argumentum rei, cuius superiore partē Colonien. inferiore verò Treueren. habent. Miraculo quoque praedicto, Argentoraten. ciuitatem tum parua[m] atque exigua[m], ad CHRISTI fidem conuersam legimus. Viuis Maternus nunc restitutus, templum non ita procul à Molsheim extruxit, quod in hunc vsque diem vulgari appellatione Dhompeter vocitari solet. Hinc cum apud Nemetes Vangiones quoque, multos finitimos populos gentili errore detentos sana sua doctrina illuminasset, Coloniā Agrippinā oppidum Vbiorum ingressus, Episcopatum instituit, Apostolica prouisione Tungen. simul ac Treueren. cathedras occupans. Vbijs bina templa construit. Quorum prius S. Petri sacra aedes extra urbis mœnia constituitur. Aliud verò Deiparae virgini dicatum, Agrippinā intra Coloniā extruxit, qđ vel in hodiernū vsq; diem eundem locum sibi vendicans, S. Ceciliae nomen obtinuit. Is verā fidei propugnator acerrimus, Eucharis atq; Valerio Praesulib. pontificia dignitate succedens,

S. Petrus,
11.

Clau-
dius.
12.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 53

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

54.

cum diuina amminiculante gratia in viam veritatis plures deduxisset, fœlici fine potitus, in Domino obdormiuit ad Treuironum verò Augustam vt sepeliretur tanto vrbs Coloniz gemitu, tam lugubri lamentatione fletuq; mœrenti deferretur, vt eo loci, quo tum temporis ager erat incultus, in perpetuam rei memoriam fanum Materno sacrum extrueretur, atque ob facti euentum Rawenkirch nominaretur, quod templum hodie cultissimum cum optima villa, corruptè Rodenkirch appellatur.

S. Petrus.
11.

Claudius.
12.

55.

DOMITIVS Nero, patre Domitio Ænobarbo genitus, matre Agrippina, priuignus Claudij, vnde & postea Claudius Nero vocatus, imperauit Ann. xiii. M. vii. D. xxviii. Principio honestè vixit Annis quinq;. Inde quidam prodidere Traianum dicere solitum, procul distare cunctos Principes à Neronis quinquennio. Postea ob intemperantiam morum & tyrannidem flagitiosissimus fuit. Epulas è medio die ad noctè protrahebat, cœnitabatq; nonnunq; & in publico, vel Martio campo, inter scor-

Nero.
1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
55.	torū totius vrbis Ambubaiarumq; ministeria. Nullam vestem bis induit. Mori iussis non amplius quā horarum spatium dabat. Mirum fuit in nullos leniorē quā qui se dictis aut carminibus lacecissent extitisse. Urbem Romam incendit, durauitq; incendium illud sex diebus & noctibus septem, quod è turre Mœcenatiana prospexit, Troianum incendium decantans scænico habitu. Cum iam Gallix defecissent Duce Iulio Vindice, ac mox Hispaniæ Duce Galba, collapsus animo, cum inter prandendum audisset Galbam salutarum Imperatorem ab exercitu, mensam subuertit, vt Plinius inquit, & duos calices Chrystallinos fregit, diuque & sine voce & prope intermortuus lacuit: Postquam verò resipuit, veste discissa, capite conuerberato, actum de se pronunciauit. Libidinibus tantis exagitatus est, vt ne à matre quidem vel sorore, vel vlla consanguinitatis reuerentia abstinuisse referatur. Virum in vxorem duxerit, ipse à viro vt vxor acceptus sit. Crudelitatis rabie ita efferratus est, vt primus Romę Christia-	S. Petrus.	Nero.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 54

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

55.

S. Pe-
trus.

Nero.

nos supplicijs affecerit, ipsumq; no-
men extirpare Christi conatus. Be-
atissimos Apostolos Petrum cruce,
Pauli gladio occidit. Christi fide-
les exquisitissimis pœnis affecit,
quos ferarum tergis contactos ca-
nibus obiecit, quidā crucibus sunt
affixi ante flammis in usum no-
cturni luminis immerſi: Itaque ad
summam eius insaniam hoc fuit
reliquum, vt mente captus per in-
temperias, ignominiosissimè fu-
giens ad quartum ab vrbe lapidē,
seſe interfecerit in suburbano Pha-
ontis liberti ſui, inter Salariam &
Nomentanam viam, Anno ætatis
xxxi. M. v. D. xxvi. Sepultus in
Monumentis auitis Domitiorum,
impositis colli Hortulorum. Adeo
cunctæ prouinciæ, omnisq; Roma
interitu eius exultauit, vt plebs in-
duta pileis manuſſionum, tan-
quam ſæuo exempa Dominio, tri-
umpharet. Subiungamus pro mo-
re Auſonij tetraſtichon.

*Aeneadum generis qui sextus & vlti-
mus hæres,*

*Polluit & clauſit Iulia ſacra Ne-
ro.*

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
	<i>Nomina quot pietas, tot habet quoque crimina vitæ: Disce ex Tranquillo, quæ meminisse piget.</i>		<i>Nero.</i>
57.	SANCTVS Linus, Hercula- ni filius, Volaterranus, Etruscus, Petri Apostoli discipulus, & ab eo viuente cum Cleto coepiscopus or- dinatus, sedit Romæ absente vt plu- rimū Petro Ann. xi. M. iii. D. xii. cuius Paulus in ea quam Romæ ad Timotheum scripsit Epistola men- tionem facit. Ex mandato S. Apo- stolorum Principis Petri cōstituit, ne qua mulier nisi operto capite tē- plum ingrederetur. Græco sermo- ne S. Apostolorum Petri & Pauli vno die passorum Martyrium cō- scripsit, digladiationem Petri cum Simone mago aperiens. Hic cum sanctitate tū moribus in pretio ha- bitus, dæmones fugauit, mortuos suscitauit, plures baptizauit, tandē verò à Saturnino Coss. cui filiam à dæmonio vexatam curauerat, al- tero Mēse & die xxvi. à Petri mor- te capite cæsus est, atque iuxta S. Petri Apostoli corpus in vaticano sepultus.	S. Li- nus. 1.	3.
68.	SANCTVS Clemens, patria	S. Cle- mens.	14.

Anni
Christi

68.

CHRON. RER. LIB. I. 55

Romanus de regione Cœlij mon-
tis, Faustini filius, iussu præceptoue
B. Petri Apostoli post eius mortem
suscepit Romanæ Ecclesiæ Pontifi-
catus administrationem, sicuti ei
fuerat à Domino Iesu Christo ca-
thedra tradita vel commissa. Cle-
mens inquam, illustri genere cla-
rus, & ad Cæsarum gentem or-
tum suum referens. Vir pietate,
religione, doctrina clarus, Græ-
corum disciplinis eruditus, atque
in omni genere scientiarum sum-
mè exercitatus. Cum imperata
Traiani non faceret, à Mamertino
urbis præfecto in ciuitatem quan-
dam obscuram et desolatam Cher-
soni vicinam est relegatus, in qua
duo millia Christianorum ad se-
canda marmora damnatorum in-
uenit: & dum aquæ penuria labo-
rarent, quam à sexto milliaro pe-
terent, Clemens collem conscen-
dens agnū vidit, sub cuius dextro
pede fons diuinitus aquam scatur-
iebat, qua recreati, multi ob hoc
ad Christi fidem sunt cōuersi. Hanc
ob rem motus Traianus, ex satelli-
tibus quosdam mittit, qui Clemen-
tem ancora ferrea collo suspensa

Anni
Pontif.

S. Cle-
mens.
1.

Anni
Cæsar.

Nero.
14.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar

68.

in altum mare proijcerent, cuius corpus non ita multo post ad littus delatum est, atque eò loci extructū templum vbi sepeliretur. De quo Nicephorus in Ecclesiastica sua historia supra opinionem præsentis memoriæ quiddam accidisse, hisce propemodum verbis demonstrat: Siquidem mari diebus septem ad tria millia passuum diuiso, multi eò eunt, & Martyris corpus exosculantur, templo diuina virtute excitato. Et cum aliquando mare, vt assolet diuisum esset, populusque stata ibi sacra peregisset, atque inde rursus reuerteretur: euenit, vt per parentum obliuionem illic puer quidam relinqueretur. Atque vbi mare in sese redijt, puer tenellus etiam num vndis est obrutus. Deinde cum rursus fluctus recessissent, parentes eò accessere, & puellum saluum & validum oculis sancti Martyris assidentem repperunt. Qua re cognita, intellexerunt, eum per inhabitantē ibi gratiā sortum, & citra nocumentum à feris marinis conseruatum esse. Quapropter Apostolo, quem decuit atque oportuit, honore ha-

S. Clementis.

1.

Nero.

14.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 56

Anni
Pontif.

Anni
Cæs. ar.

68.

bito, cum puero suo domum sunt reuerſi. Hæc Nicephorus. Beatissimus ille Pontifex SS. Apostolorum Canones xxx. in vnum congeſſit. Extat & eius: Ad Ecclesiam Corinthiorum Epist. I. Ad Iacobum quoque Apostolum II. Regiones vrbs in VIII. Notarios diuisit, qui gesta Martyrum sollicitè & diligenter perquisita describerent. Vt cathedra Episcopalis in eminentiori loco eſſet poſita, ex qua videre omnes & ab omnibus videri poſſet, instituit. Sedit Annis IX. M. IIII. & D. XXVI.

S. Clementis.
1.

Nero.
14.

69.

SERGIUS Sulpitius Galba sextus ab Augusto Imperator designatur, in Hispania ex nobilissima Sulpitiorum familia natus, in villa colliſuppoſita propè Terracinam ſiniſtroſum Fundos petentibus, filius Galbæ Sulpitij viri conſularis cauſidici & Mummiæ Achaïæ, neptis Catuli, proneptisquæ L. Mummiij Achaici qui Corinthum excidit. Militari laude apud Germanos floruit, & ſortitus Proconſul Tarraconenſem. Hispaniam, diu prudentiſſi-

2.

Galba.
1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesar

69.

S. Cle-
mens.
2

Galba.
1.

mè administrauit provinciã. Huius priuata vita insignis fuit & militaribus & ciuilibus rebus. Militem suum ita seuerissimè tractauit, vt ingresso eo castra vulgaretur statim: Disce militare miles, Galba venit, non Getulicus. Sæpe Consul, sæpe Proconsul, frequenter Dux fuit in grauissimis bellis. In Adolescentia inter liberales disciplinas attendit Iuri. Pisonem sibi nobilem industriumq; adolescentem in filiũ atq; in regnum adoptauit, cũ quo Imperij sui M. vii. D. vii. Aetatis verò Anno lxxiii. D. xxiii. occisus est Romæ, in medio foro, xvii. Calend. Febr. Relictus autem ad lacum Curtium, miles quidam caput eius amputauit & ad Otho- nem derulit, quod hastæ suffixum cum ludibrio circumferendum lixis calonibusq; donatur. Truncũ corpus sepultum est à dispensatore Argio via Aurelia, in hortis suis priuatis. De Galba Imperatore hoc cecinit Ausonius tetraſtichon:

*Spem frustrate senex, priuatus sceptram
mereri*

*Visus es, imperio proditus infe-
rior.*

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. I. 57	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	<i>Fama tibi melior inueni: sed iustior or- do est, Cōplacuisse dehinc, displicuisse prius.</i>	<i>S. Cle- mens.</i>	
70.	M. SYLVIVS Otho, Neronis quondam intimus & omnium se- cretorum particeps, occisis Galba & Pitone inuasit Imperium Roma- norum, natus Romæ, filius L. O- thonis viri illustris, ac Albix Teren- tiæ splendidissimæ fœminæ, mater- no genere quàm paterno nobilior. Vita priuata mellis, à prima adole- scentia effœminatus atq; imberbis, prodigus ac procax adeò, vt sæpe flagris obiurgaretur à patre. Pro- uinciam administravit Quæstorius per decem Annos. Postea omni of- ficio atq; ambitione vsus militum animos demerebatur atque benefi- cio deuinciebat, vt palàm omnes prædicarent hunc solum successio- nis Imperij dignum. Cū verò crea- tum Imperatorem in Colonia A- grippina per Germanicas legiones Vitellium comperisset, bellum ciui- le molitus, primum leuibus prælijs superior fuit, vno ad Alpes alio, a- pud Placentiam, tertio ad Casto- rem, quarto apud Bebriacum su-	3.	Otho. 1.

Anni
Christi

70.

GVILIEL. EISEN.

peratur. Vnde rerum desperatione vno se traiecit ictu infra leuem pupillam, Mense iii. & D. v. quàm imperare cœperat. Sepultus apud Veliternam prope Brixellam. Vixit Annos xxvi. M. xi. & D. xxiiii. Multi præsentium militum, cum plurimo fletu manus ac pedes iacentis exosculati sunt, fortissimum virum vnicum Imperatorem prædicantes, haud procul à rogo semetipsos quoque interfecerunt. Nunc Aufonij de more tetrastichon subiungam.

Æmula polluto gesturus sceptræ Ne-
roni,

Obruitur celeri raptus Ottho exi-
tio.

Fine tamen laudandus erit, qui morte
decora

Hoc solum fecit nobile, quod pe-
riit.

A. VITELLIVS Victor Romam ingressus poritus est Imperio, natus Romæ familia honorata magis quàm nobili, patre Vitellio ter Consule, matre verò Sextilia honestissima matrona, post trāfactam adolescentiam omnibus p-

Anni
Pontif.

S. Cle-
mens.

Anni
Cæsarij

Otho.

Vitel-
lius.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 58

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

70.

S. Cle-
mens.

Vitel-
lius.

bris cōtaminatus est apud C. Clau-
dium & Neronem. Pueritiam Ca-
preis egit inter Tiberina scorta.
Ventre deditissimus fuit, & cum
semel cibi viniq̃ue meridiani esset
plenus, à militibus Imperator salu-
tatus est in Colonia Agrippinē.
Moguntiacum obsedit, & cæsā ibi-
dem legiones Romanæ sunt. Pa-
ludatus præcedente classico urbem
introijt cum armato exercitu. De-
sæuijt in plebeios, in equestrem or-
dinem, & in alios quoscunq̃ue, di-
cens, se pascere oculos cum quis
coram se interficeretur. In om-
nem nequitiam, sæuitiam & in-
gluuiem prolapsus est. Homo non
profundæ, sed intempestiæ quo-
que ac sordidæ gulæ. Nam tantæ
voracitatis fuit, vt sæpius in die
comederet, & vna cœna suo ius-
su duo millia lectissimorum pi-
scium, & septem millia auium ap-
posita sint. Mathematicos vrbe
Italiaq̃ue semouit. Verum vbi com-
perit Vespasianum apud Iudæam
Pælestinæ ab exercitu Imperato-
rem creatum cum legionibus ad-
uentare, primum deponere Impe-
rium constituit, postea à quibus-

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

70.

dam animatus, sumptis armis, Sabinum Vespasiani fratrem nil mali tunc suspicantem cum cæteris Flavianis in Capitolium compulit, quo quidem succenso omnes concremati sunt. Quare superueniente Vespasiano, è cella palatij in qua delituerat turpissimè tractus, cum per viam sacram nudus duceretur, passim cunctis finum in os eius coniectantibus, in forum deductus, apud Gemonias. scalas, religatis post tergum manibus & laqueo certici iniecto, minutissimorum ictuum crebris compunctionibus confossus interiit: atque inde vnco tractus, in Tyberim proiectus, communi caruit sepultura. Anno ætatis lliii. M. iiii. Subiungamus de more nostro Ausonij tetrastichon.

Vitæ sors mors fæda tibi, nec dignè Vitelli,

Qui fueris Cæsar: sic tibi fata placent.

Vmbra tamen breui Imperij, qui præmia regni

Sæpe indignus adit, non nisi dignus habet.

Anni
Pontif.

S. Clemens.

Anni
Cæsar.

Vitellius.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. I. 59	Anni Pontif.	Anni Caesarū
70.	FLAVIVS Vespasianus Vitellio successit. Hic natus in Samnijs vltra Reaten vico modico cui nomen erat Phalacrine xv. Calend. Decembr. filius Sabini ex antiqua Flauiorum gente, & Vespasie Pollae filiae Vespasiani Pollionis Tribuni militum ac praefecti castrorum. Sumpta toga virili, cum iam frater eius Sabinus Senator esset, vix compelli nisi à matre potuit vt Senatoriam peteret dignitatem. Tribunus militum in Thracia, Quæstor in Creta à Cyrenis, post Ædilis prætor sub Caligula esse meruit. Silius de Vespasiano.	S. Clementis.	Vespasianus. 1.
	<i>Compescet ripis Rhenum, reget impiger Aphros.</i>		
	Exim, sortitus Aphricam, hanc integerrimè administravit. Sed mox Iudæa prouincia oblata, cum rebellarent, exercitu ampliore, assumpto secum Tito filio, vno quoque & altero prælio constanter inito, prouinciam subegit, proximas quoque ciuitates in se conuertit, correctâ statim castrorum disciplina. Achaïam, Lyciam, Rhodum, Bizantium, & Sauum. Item		

Anni
Christi

70.

GVILIEL. EISEN.

Thraciam, Ciliciam, & Comagenem in provincias redegit. Urbem veteribus incendijs ac ruinis deformem reparauit. Capitolium incensum restituit. Ferebat patienter amicorum motus, contumelijs eorum, vt erat facetissimus, dictis iocularibus respondens. Ac inter cetera bona illud singulare Vespasiano fuit, inimicitias obliuisci. Tantæ lenitatis & clementiæ, vt reos etiam Maiestatis, verbis tantum castigatos dimitteret. Hic à Claudio antequam Imperium susciperet in Germaniam missus, deinde in Britanniam, tricies & bis cum hoste conflixit, multumque Romano Imperio adiecit. Monentibus amicis vt caueret à Metio Pomposiano, de quo sermo percrebuerat regnaturum, Consulem fecit, alludens tali cauillo: Quandoque memor erit tanti beneficij. Ingenia & artes maximè fouit. Præter hæc & Medicis & aliarum Artium professoribus stipendia publica constituit Romæ. Annum agens vitæ absque vno septuagesimum, serijs iocis quibus delectabatur admiscens, in-

Anni
Pontif.

S. Clementis.

Anni
Cæsar.

Vespasianus.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. I. 60	Anni Pontif.	Anni Cæsariū
70.	terijt, cum imperasset Ann. viii. M. xi. & D. xxiiii. Quippe primò cum crinitum sidus apparuisset : Istud, inquit, ad Regem Persarum pertinet, cui capillus effusior. Deinde ventris ingluvie fessus, & assurgens, Stantem, ait, Imperatorem excedere terris decet. Nos Ausonij apponamus tetrastichon. <i>Quærendi attentus, moderato commodus vsu, Auget, nec reprimit Vespasianus opes. Olim qui dubiam priuato in tempore famam Par alijs princeps transtulit in melius.</i>	S. Clementis.	Vespasianus.
72.	SANCTVS Crescens, vnus ex primis Germaniæ Apostolis, Diui Pauli auditor, comes simul ac discipulus, postquam Nemetes, Vangiones, atque Argentoratē. cum tota Gallia Belgicā salutari doctrina CHRISTI illustrasset. Moguntiaci ad Rhenum, principem Germaniæ fluuiorum, sedem Episcopalem constituit : eò loci, quo quondam firmissima Romanorum	5.	3.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	munimenta aduersus Alemannos exitere.	<i>S. Cle- tus.</i> 1.	<i>Vespa- sianus.</i> 8.
77.	SANCTVS Cletus Æmiliani fi- lius, Romanus, de regione Vico- patritij, Clemente in exilium acto Romanam Ecclesiam rexit, atque post eius obitum vt antiquior in disciplina Christiana discipulus, & de ea præ cæteris bene meritus, Pontifex Romanus omnium pres- byterorum & reliquorum fidelium suffragijs audita Clementis mor- te confirmatus est. Sedit ab obi- tu Clementis Ann. vi. M. v. & D. iii. Martyrio coronatur sub Do- mitiano, cum nihil prætermisisset quod ad augendam Dei Ecclesiam pertineret, & in Vaticano iuxta S. Petri Apostoli corpus sepultus, multis miraculis clarescens. Hic Apostolicam benedictionem salu- tationis vico literis & populis of- ferre cœpit.		
80.	TITVS Vespasianus, Vespasia- ni Cæsaris filius & Domicillæ, bi- ennio post patrem regnavit. Na- tus Romæ prope Septizonium, eo anno quo C. Caligula Cæsar occisus est. In puero statim corpo-	4.	<i>Titus.</i> 1.

Anni
Christi

80.

CHRON. RER. LIB. I. 61

Anni
Pontif.

S. Cle-
tus.
4.

Anni
Caesar.

Titus.
1.

ris vires animiq; dotes splendore
cœperūt, forma satis venusta, pro-
cera statura, memoria singulari, do-
cilitate immensa ad omnes disci-
plinas percipiendas. Armorum &
equitandi peritissimus. Græcæ a-
deoq; Latinæ linguæ eximie peri-
tus, nec Musicæ quidem ignarus.
Vbi adoleuit, in Germania & Bri-
tannia non sine solerti quadam in-
dustria & modestia militauit. Præ-
ditus omni genere heroicarū vir-
tutum, quare commendatus ab om-
nibus, nominari solebat amor &
delitiæ humani generis. Virtutem
Titi filij Vespasianus parens tanti
semper fecit, vt tumultuātibus qui-
busdam ob cupiditatem imperan-
di dixerit: Aut neminem, aut filium
regno potiturum. Nam eloquen-
tissimus in pace, fortissimus in bel-
lo, & clementissimus in delinquen-
tes est habitus: ita comis & libera-
lis, vt nulli quicquam negaret. Ho-
rum cum reprehenderent amici, re-
spondisse fertur: Neminem à vul-
tu Principis tristem discedere oportet.
Addidit & illud, recordatus
quod nihil cuiquam illa die mune-
ris dedisset: Amici diem perdidit.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsar.
80.	mus. Vbi pater rerum potitus, crudeli oppugnatione Hierosolymam fame, ferro, & flamma confecit. Specta in eo luxuria erat, quod ad mediam noctem commellationes cum profusissimo quoq; familiarium extenderet. Vixit Annos xli. & in eodem quo pater apud Sabinos agro febre interijt, delatusq; ad sepulchrū est publico luctu ac si parente orbatī omnes essent. Nos Ausonij annectemus tetrastichon. <i>Fœlix imperio, fœlix breuitate regendi, Expers ciuilibis sanguinis orbis amor. Vnum dixisti moriens te crimen habere,</i>	S. Cle- tus.	Titus.
83.	<i>Sed nulli de te, non tibi credidimus.</i> FLAVIVS Domitianus, frater Titi crudelissimus, imperauit Ann. xv. D. v. Natus Romæ sexta vrbis regione ad malum punicū ix. Calend. Nouemb. à paterna pietate ita degenerauit, vt Caligulæ & Neroni similior esset quàm parentibus. Moderatior tamen primis annis est habitus, mox in ingentia vitia prorupit libidinis, desidii, iracundiæ, crudelitatis, quibus criminibus tantum odij in se concitauit, vt penè patris ac fratris nomen a-	7.	Domitianus. 1.

Anni
Christi

83.

CHRON. RER. LIB. I. 62

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

S. Cle-
tus.

Domitianus.

boleuerit. Tantæ desidiæ fuit, vt in cubiculo solus muscas captaret, & stilo præacuto cōfigeret: vnde quidam prodiens interrogatus, Esset ne quispiam cum Cæsare? Respondit per iocum, Ne musca quidem. Germani auaricia Domitiani quod solitis stipendijs priuarentur commoti, transitis Rheno & Danubio, vtraq; ripa potiuntur, Argentoraturn, Nemetum Augustani Spirā, Vangionum ciuitatem, Moguntiacum, totam deniq; Galliam cum Treuironum Augusta, Mœsiā, Pannoniam, Vindeliciam, Rhatias, Noricum, igne, ferro deuastant, vicos incendunt, vrbes diripiunt. Domitianus Rhenum Danubiumq; nauibus in modum pontis contabulauerat, verum à Germanis tot militares viri oppressi atq; deleti sunt, quod emptæ pace, annua tributa constituerentur, vt se trans Rhenum Danubiumq; continerēt. Expulit Domitianus vrbe Mathematicos & Philosophos. Spectacula magnificentissima & sumptuosissima ædificauit. Castrari mares vetuit. Hinc in laudem Domitiani cecinit Martialis:

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsar.
83.	<i>Non puer auari sectus arte Mangonis, virilitatis damna mœret erepta.</i> In tantam superbiam prolapsus est Cæsar, vt Dominum ac Deum sese vocari scribiq; coliq; iusserit. Hinc Martialis: <i>Edictum Domini Deiq; nostri, Quo subsellia certiora sunt.</i> Libidinis intemperantia quicquid cogitari potest fecit. Omni ætate ita libidine furens ferebatur, vt coi- tus assiduitatem & fœdum huius exercitium Græcorum lingua κλι- νοπέλλω, hoc est, lecti palæstram vocaret, interq; vulgarissimas mere- trices diu noctuq; versaretur. Post Neronem secundus DEO bellum mouit; persecutionemq; grauem aduersus CHRISTI fideles ex- citauit. Quo tempore & B. Ioan- nes Apostolus in Pathmos insulam relegatur. Exquiri quoq; quæstio- nibus & tormētis genus David in- ter Iudæos mandauit, conquistūq; funditus perdi ac deleri. Hinc diui- na superueniente ultione, in Pala- tio à suis confossus interiit, funera- tus in via latina in suburbano Phy- lidis nutricis suæ, cum vixisset Ann.	S. Cle- tus.	Domi- tianus.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. I. 63	Anni Pontif.	Anni Cæsar.
83.	xlīiii. M. x. & D. xxvii. Sagittarū tam doctus fuit, vt inter patentes di gitos extente manus viri procul po liti spicula transuolarent. Nunc Au sonij tetrastichon subiungam: <i>Hactenus edideras geminos gens Fla uia iustos:</i> <i>Cur duo quæ dederant tertius eri puit?</i> <i>Vix tanti est habuisse illos: quia dona bonorum</i> <i>Sunt breuia: æternum, quæ nocuere, dolent.</i>	S. Cle tus.	Domi tianus.
84.	FL. IOSEPHVS Mathatix fi lius, vir Iudæus genere ex Hieroso lymis Sacerdos, tantum disciplina rum doctrina excelluit, vt summā & patriæ et Græcæ linguæ peritiā sit consecutus. Romam veniens Iu daicæ captiuitatis lib. vii. patri ac filio Vespasianis obtulit, qui etiam in Bibliothecam publicam reposi ti sunt, & autor ipse ob ingenij glo riam statua ac meritò certè dona tus est. Alios quoque xxiiii. Anti quitatum libros à principio Mundi ad xiiii. Domitiani Cæsaris Annū vsq; contexuit. SANCTVS Anacletus, Antiochi filius Græcus, Atheniensis, S. R. E.	8.	2.
		S. Ana cletus.	

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
84.	Presbyter, fedit Ann. xii. M ii. D. x. Hic seorsum à plebe loca ubi Martyres sepelirentur assignauit. Martyrij palmam accipiens in vaticano iuxta S. Petrum sepeliretur. Eo mortuo vacauit sedes D. xiii. Ab ipso Domino primatum Romanæ Ecclesiæ concessum asseruit. Episcopum à tribus Præsulibus, Sacerdotem ab vno Antistite ordinandum præcepit. Omnes qui sacris interessent, vt aut communicarent aut templo pellerentur iussit. Statuit quoque, ne quis ex clericis comam vel barbam nutriret.	<i>S. Anastasius.</i> 1.	<i>Domitianus.</i> 2.
96.	SANCTVS Euaristus, Græcus, patre Iudæo, ex Bethlehem ciuitate, fedit Ann. xiii. D. iii. Constituit matrimonia in publico cōtrahi debere, ac à Sacerdote coram Ecclesia sponsum sponsæ iungendum esse. Plebis accusationem aduersus Episcopos decreto cauit. Post Martyrij palmam susceptam, iuxta S. Petri corpus in Vaticano sepelitur. Vacauit sedes D. xix.	<i>S. Euaristus.</i> 1.	14.
97.	COCCEIVS Nerua, natus ex nobilissima domo, quod mitissimo esset ingenio, & summo loco	2.	<i>Nerua.</i> 1.

Anni
Christi

97.

CHRON. RER. LIB. I. 64

natus ex oppido Narnienſi, ſuſcipit Imperium Parthenico id deferente. Initio Principatus mox clementiæ et liberalitatis indicia dedit, reos Maiestatis abſoluit, exules in patriam reuocauit, ac omnes qui metu diſſugerant reduxit. Sacrificia multa, equeſtres curſus, ſpectaculorum & ludorum genera ſuſtulit. Nec ſibi aureas argenteaſque ſtatuas poni paſſus eſt. Multas leges ſcixit, quarum prima et præcipua, ne quis fratris ſororiſque filiam vxorem duceret. Apollonius Tyaneus hunc Imperatorem ſe nunquam ridẽtem neque ludentem vidiffe teſtatur. Ex decreto Senatus conſtituit irritum fieri quicquid Domitianus iuſſerat. Vnde & S. Ioannes Apoſtolus ab exilio Ephesum rediens, hortatu fratrum Euangelium conſcripſit. Adoptauit Traianum qui tum Germaniæ quæ eſt Gallia Belgica præſidebat, ipſumque Caſarem designauit. Mox ſenio conſectus, cum imperaſſet Anno vno Menſ. iiii. & D. ix. ſudore & febre correptus interiit. Sed Auſonij Carmen ſubiungamus:

Anni
Pontif.

S. Eua
riſtus.

Anni
Caſar.

Nerua.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
97.	<i>Proximus extincto moderatur sceptrā tyranno Nerua senex, princeps nomine, men- te parens. Nulla viro soboles, imitatur adoptio prolem: Quam legisse iuuat, quam genuisse velit.</i>	<i>S. Eua- ristus.</i>	<i>Nerua</i>
99.	VLPIVS Nerua Traianus, natus Tuderti in Vmbria, optimus omniū princeps externorum ab Augusto, Reipub. gubernacula Nerua traden- te apud Agrippinam nobilem Gal- liæ Coloniam suscepit: militari glo- ria, vrbānitate, & moderatione o- mnes longè superauit. Tam studio suis iuris & iustitiæ, & tam ab im- probitate alienus, vt aliquando en- sem strictum Præfeto vrbis in con- spectu omnium dederit atque dixe- rit: Cape ferrum hoc, & si quidem rectè Imperium gesserō pro me, sin- aliter contra me hoc vtere. Præter Daciam prouinciā & Parthos sub- egit, Armeniam atque Arabiam va- stauit. Bibliothecam nobilissimam instaurauit, quæ Vlpia dicta est. Me- sopotamiam, Seleuciā, Ctesiphon- tem, Babyloniam vicit & tenuit, vsq; ad Indiæ fines & mare rubrum	4.	<i>Traia- nus. 1.</i>

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. I. 65

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

99.

accessit. In persequendis Christianis errore deceptus, tertius à Nerone cum passim repertos cogi ad sacrificandum Idolis ac detrectantes in cerfici præcepisset, Plinij Secundi qui inter cæteros Iudices persecutor datus erat relatu admonitus, eos homines præter confessionem CHRISTI honestaq; conuenticula nihil contrarium Rom. legibus facere, ilicò leuioribus temperauit edictum. Probitate adeo perspecta fuit, vt quoties Imperator postea designaretur, publicis votis optari solet, vt fœlicitate Augustum, probitate Traianum adæquaret. Obijt Selinunte in Cilicia quæ postea Traianopolis dicta est, rediens ex bello Parthico, profluuio ventris: cum imperasset Ann. xix. M. vi & D. xv. Ætatis Anno lxiii. M. ix. D. iiii. Cuius ossa in urna aurea collocata, sub columna fori quod eius nomine vocatur recondita sunt, cuius columnæ altitudo in cxi. pedes erigitur, solusq; omnium intra urbem & in foro sepultus est. Nunc Aufonij subiungamus tetra stichon.

S. Eua-
ristus.

Traia-
nus.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
99.	<i>Aggreditur regimen viridi Traianus in æno, Belli laude prior, cætera patris ha- bens.</i> <i>Hic quoque prole carens sociat sibi sorte legendi, Quem fateare bonum, diffiteare pa- rem.</i> LIBRI PRIMI FINIS. CHRONO- LOGICARVM RE- RVM AMPLISSIMÆ clarissimæq; vrbis Spiræ Nemetum Augustæ. LIBER SECVNDVS.	<i>S. Eua- ristus.</i>	<i>Traia- nus.</i>
109.	SANCTVS Alexander, Ale- xandri filius, Romanus, devico caput Tauri, sedit Ann. vii. M. v. D. ix. Hic aquâ quam sanctam appellamus admixto sale precibus benedicendam, eamq; et in templo domiq; ad Sathanâ propellendum seruari iussit, eaq; finitis sacris po-	<i>S. Ale- xander.</i> 1.	11.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. II. 66

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

109.

pulum aspergendum esse cōstituit. In consecratione corporis & sanguinis Domini nostri IESV CHRISTI, aquam vino admisceri voluit, ut ista vini & aquæ mixtio, esset symbolum credentes CHRISTO esse incorporatos ac unitos: vel quia è CHRISTI latere sanguis et aqua fluxerūt. Panem azymum in Eucharistia sumendum præcepit, ut Ebionitis hæreticis calumniandi occasio auferretur. Ob memoriam passionis CHRISTI, verbis Eucharistiæ præposuit: Qui pridie quàm pateretur &c. Martyrio coronatur cū Euentio & Theodoro Dyaconis, ac via Numétana septimo ab vrbe lapide sepelitur, post in Ecclesiam S. Sabinæ translatus. Vacauit tum sedes D. xxii.

117.

SANCTVS Sixtus, Pastoris filius, Romanus, de regione via lata, sedit Ann. ix. M. x. D. xix. Rei diuinæ curam gerens, instituit ne sacra vasa à prophanis attingerentur. Ne Episcopi à Pontifice vocati reciperentur à suis, nisi literas secum ferāt Pontificias. Quod corporale vocāt ex lineo panno fieri iussit. Hic cani Sāctus etc. in Ecclesia instituit. Mis-

S. Alexander.

Traianus.

S. Sixtus.
1.

19.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif. Cæsarij

117.

sam quam vocant, nō nisi in Altari celebrandam esse voluit. Aduersus Christianum accusationem nō esse admittendam, nisi duorū aut trium testium fide rata accusatio esse cognosceretur. Ab Episcopo ad Romanum Pontificem appellandi ius dedit Ecclesiasticis ministris. Accusatores ministrorum Ecclesiæ non esse audiendos voluit, nisi Accusatorum integritas primum sit comperta. Martyrio coronatus est viii. Id. April. via Appia in Vaticano iuxta S. Petrum sepultus. Vacauit eo mortuo Romana Ecclesia D. ii.

S. Six-
tus.

Traia-
nus.

119.

P. V. B. ÆLIVS Adrianus, conso-
brinus Traiani, cognomento Afer
dictus, post Traianum Imperator
est designatus Antiochiæ Syriæ re-
gnauit Ann. xx. M. x. & D. xxix.
natus Romæ ex Domitia Paulina
matre. Fuit ingenio acri, & in Græ-
ca lingua consummatissimus, vt à
multis Græculus vocitaretur, acu-
tus nimis & ad interrogandum &
ad respondendum, ordinata respō-
dens ordinatis, iocosa iocosus, ma-
ledica maledicis, cantilenam canti-
lenis, ficta fictis, ita, vt præmedita-
tum dixisses ad omnia. Disciplina

3.

Adria-
nus.

1.

Anni
Christi

119.

CHRON. RER. LIB. II. 67

Anni
Pontif.

S. Six-
tus.

Anni
Cæsarij

Adria-
nus.

militaris scientissimus, non bellis gerendis Traiani exemplo, sed publicæ paci quacunq; occasione studuit. Bellū contra Sauromatas gessit. Vno tēpore scripsit, dictauit, audiuit, & cum amicis est fabulatus. Alexandriam à Romanis subuersam, publicis ædificijs & expensis instaurauit. Publica ciuitatibus remisit debita & vectigalia, siue ea pertinerent Regi, siue ad ærarium. Leges multas tulit ex Draconis & Solonis reliquorumq; libris. Maurorum motus compressit. Tempestates ita patiēter tulit, vt instar Masaniſſæ nūquam caput regeret. Plurimum tamen vino indulsit. Christianis grauitèr primum aduersatus est, & affligi eos præcepit, sed post cum eruditi quidam libellos scripsissent ad Cæsarem, motus, neminem deinceps religionis causa cōprehendi voluit. Cum morbo tentari cœpisset, in fluxum incidit sanguinis, qui ei consuetus erat per nares effundi, dehinc in Phtisin corpus tabidum resolutum, hydropisi tandem corripitur, qua periit Baijs in Campania, funeratus Puteolis in villa Ciceroniana. Cineres Romam

Anni
Christi

119.

GVILIEL. EISEN.

trāslati, in mole sua super Tiberim
in hortis Domitiæ collocati sunt.
Habetq; hoc Elogium:

IMP. CÆSARI DIVITRA-
IANI PARTHICI FILIO
DIVI NERVÆ NEPOTI
TRAIANO HADRIANO
AVG. PONT. MAX. TRIB.
POT. XXI. IMP. II. COS.
III. P. P. ET DIVÆ SABINÆ
IMP. CÆSAR T. ÆLIVS
HADRIANVS ANTONI-
NVS. AVG. PIVS. PONTIF.
MAX. TRIB. POT. II. COS.
DES. III. IMP. II. P. P. PA-
RENTIBVS SVIS.

Moriens hos versus fecisse dicitur:

*Aminula, vagula, blandula,
Hospes, comesq; corporis,
Quæ nunc abibis in loca,
Pallidula, rigida, nudula,
Nec vt soles, dabis iocos.*

Ausonij tetraſtichon nunc appo-
namus:

*Ælius hinc ſubiſt medijs præſignis in
actis,*

*Principia et finē fama notat grauior.
Orbus eſt hic: ſociatq; virum documen-
ta daturum,*

Adſciti quantū præmineant genitis.

Anni
Pontif.

S. Six-
tus.

Anni
Cæſar.

Adria-
nus.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. II. 68	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Casar.</i>
127.	SANCTVS Telesphorus, Ana- choreta filius, Græcus, S. R. E. Pres- byter, sedit Ann. x. M. viii. D. xxviii. Hic constituit vt Die Natalis Do- mini ter sacrificetur, alijs dieb⁹ an- te horam Diei tertiam Missam cele- brari prohibuit. Septem Septima- nas ante Pascha Ieiunium obser- uandum à Clericis instituit. Tem- pore Sacrificij Missæ, Gloria in ex- celsis D E O etc. cauendum præ- cepit. Accusatori aduersario absen- te non esse credendum, nisi prius vtraque pars examinetur, voluit. Martyrio coronatus est, & in Vati- cano apud S. Petrum sepultus. Va- cauit tum sedes D. vii.	S. Te- lespho- rus. 1.	Adria- nus. 9.
138.	SANCTVS Hyginus, Philoso- phi filius, Athenientis, Græcus, S. R. E. Presbyter, sedit Ann. iiii. Hic Beatissimus Romæ Urbis Antistes Chrisma instituit. Clerum in ordi- nem redegit ac gradus distribuit. Templa cum solenni caremonia- rum ac sacrificiorum ritu dedicari voluit. Compatres vel viros vel fœ- minas in baptismo adhiberi debe- re adinuenit. Vetuit ne trabes, tegu- læ, reliquaue materies ad ædifican- da templa congesta, in prophanos	S. Hy- ginus. 1.	20.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

138.

vsus conuerteretur. Ne Metropoli-
tanus Præsul reum quenquam fa-
ceret, aut factum damnaret, nisi à
prouincialibus Episcopis causa di-
scussa & cognita fuisset decreuit.
Post susceptam Martyrij palmam,
in Vaticano iuxta S. Petri corpus
sepelitur. Sedes triduo vacat.

S. Hy-
ginus.

Adria-
nus.

140.

TITVS Aurelius Fuluius Hadria-
nus Antoninus, cognomento Pius,
imperauit An. xxii. M. vii. D. xxvi.
adoptatus est ab Ælio Adriano, na-
tura clementissimus, in villa Lau-
rina xii. ab vrbe lapide natus, filius
T. Aurelij Fuluij Consularis, & A-
riæ Fatidillę filię Arrij Antonini bis
Consulis hominis sancti. Hic super
Istrum (qui & Danubius) Germa-
nos sibi associat. Commilitonem se
inter Germanos quàm Imperato-
rem appellari maluit. Vir qui me-
ritò Numæ Pompilio conferatur,
sicut & Traianus Romulo equatur.
Tanta cum modestia et benignita-
te vixit, vt Pij cognomentum ade-
ptus sit, ac Patriæ Pater appellatus.
Nulli vnquam tum priuatim tum
publicè acerbus fuit, aut in redimē-
dis pecunijs, aut exactione tribut o-
rum. Tanta quidē modestia ac stu-

3.

Anto-
ninus
Pius.
1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. II. 69

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

140.

dio pacis præditus, ut sæpe feratur
dixisse, Honestius esse à Cæsare v-
num ciuē feruari, quàm mille ho-
stes occidi. Multis suorum ministris
qui otiosi viuebant salaria subtra-
xit, dictitās, nil esse crudelius, quàm
Rempub. ab ijs arrodi, qui nihil in
eam suo labore conferunt. Eloquē-
tiæ singularis extitit. Rhetoribus,
Philosophis per omnes prouincias
salaria & honores decreuit: largus
sui, alieni abstinens. Dacos & Ger-
manos inuadere Rom. fines me-
ditantes ad pacem & fœdus illexit.
In victu eius erat opulentia sine re-
prehensione, & parsimonia sine
sorditie. Apud Lorium in Aurelia,
dum alpinum caseum in cœna e-
dens auidius nocte reiectaret, febre
corruptus obiit: cum vixisset Ann.
lxxiiii. M. v. & D. xvii. Sepultus
Romæ in mole Hadriani habens
hoc elogium:

IMP. CÆSARI TITO Æ-
LIO HADRIANO ANTO-
NINO AVG. PIO PON-
TIF. MAXIM. TRIB.
POT. xxiiii. IMP. ii.
COS. iiii. P. P.

S. Hy-
ginus.

Anto-
ninus
Pius.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesaris

Nūc Aufonij subiungā tetrastichō:
*Antonin^o ab hinc regimēcapit, ille uocatus
Cōsultuq; Pius, nomen habens meriti.
Filius huic fato nullus, sed lege suorum
A patria sumpsit, qui regeret patriā.*

142.

SANCTVS Pius, Rufini filius, A-
quileiensis, S. R. E. Presbyter, se-
dit Ann. xi. M. v. D. xxvii. Hic Pa-
scha ad diem Dominicam celebra-
ri decreuit. Baptismum & Eucha-
ristiam sacramenta decoranda cen-
set. Ne panis sacraus terram, lignū,
aut linteum attingeret vetuit. Vir-
gines sacrari ante Ann. xxv. prohi-
buit. Sacrilegij qui homines aut
fundos Ecclesiæ attingerent nota-
uit. Obijt, & in Vaticano sepelitur.
Vacat sedes D. xiii.

S. Pius.

1.

3.

153.

SANCTVS Anicetus, Ioannis fi-
lius, de vico Numisia, Syrus, S. R. E.
Presbyter, sedit Ann. ix. M. viii. D.
xxiiii. Ne Antistes vllus à paucio-
ribus quàm tribus sui ordinis sacra-
retur voluit: vtque Metropolitano
consecrando ex tota prouincia E-
piscopi adessent decreuit. Capitis
verticem quoque in Spherulæ mo-
dum radendum Sacerdotibus præ-
cepit. Martyrio coronatur xv. Ca-
lend. Maij, sepeliturq; via Appia,

S. Ani-
cetus.

1.

14.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. II. 70

Anni
Pontif.

Anni
Cæsari

tertio ab vrbe lapide, in Cæmiterio
quod postea Calisti appellatum est.
Vacat sedes dies xvii.

162.

MARCVS Aurelius Antoninus Verus Philosophus, natus Romæ in monte Cælio in hortis sui patris, & à Pio Imperatore adoptatus, imperavit Ann. xix. D. xi. Ab omnibus Philosophus meritò appellatus est Platonis sententia, quam semper (Capitolino teste) in ore habuit sæpius repetitam: Tum demum flores ciuitates, si aut Philosophi imperarent, aut imperantes Philosopharentur. Virtute & eruditione iuxta fuit insignis, adeò doctrinæ deditus, vt Cæsar iam designatus, Apollonium Philosophum & Sextum Plutarchi nepotem audiret. Frontonis quoq; præceptoris statuam in Senatu collocaret. Chatti Gallias tum irrumpunt, Nemetes, Vangiones, atq; circumiacentia loca vastant. Rhetos, Vindelicos, Noricum pariter sæuitia peruagantur. Britanni quoque rebellant. Verum Germanos, Marcomannos, Quados, Sarmatos, omnesq; rebelles ingenti virtute & felicitate vnà cum filio Cômmodo Antonino superauit, ac triumphum

S. Anicetus.

9.

M. Antoninus.

1.

Anni
Christi

162.

GVILIEL. EISEN.

egit. Ad quod bellum gerendū itur-
rus, cum non haberet vnde militi-
bus stipendia præberet, neque indi-
cere prouincialibus, aut senatui ali-
quid vellet instrumentorum regij
cultus: facta in foro Traiani sectio-
ne, distraxit vasa aurea, pocula cry-
stallina & murrhina, vxoriam ac
suam sericam & auream vestē, mul-
ta ornamenta gemmarum: ac per
duos cōtinuos menses venditio ha-
bita est, multumq; auri redactum.
Post victoriam tamen emptoribus
pretia restituit, qui reddere compa-
rata voluerunt. Molestus nulli fuit,
qui maluit semel empta retinere.
Multas præclaras leges conscripsit,
quæ adhuc extant in Pandectarum
libris. Et iustam illam legem tulit,
qua parentibus liberi ab intestato
succedunt. Idemq; sanxit, vt filio
qui testamento præteritus à paren-
tibus debitam gratiam non retulisset,
quadrans paternæ hæreditatis
(hodie legitima dicitur) detur. O-
biit Sirmij in Pannonijs, cum vixisset
Ann. lviii. M. xi. D. xx. Sepultus
Romæ sup colūna Colide. Vix di-
ci potest, quantū vrbs audito mor-
tis nuncio, publico luctu confusa,

Anni
Pontif.

S. Ani-
cetus.

Anni
Cæsarij

M. An-
toninus.

Anni Christi	CHRON RER. LIB. II. 71	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
162.	mœrorem induerit. Senatus atra veste pullatus collachrymauit. Nūc Aufonij tetrasticho claudamus: <i>Post Marco tutela datur, qui scita Platonis</i> <i>Fecit, ad imperium patre Pio melior.</i> <i>Successore suo moriens, sed principe prauo:</i>	S. Anicetus.	M. Antonin ⁹ .
163.	<i>Hoc solo patriæ, quod genuit, nocuit.</i> SANCTVS Soter, Concordij filius, de ciuitate Fūdāna, sedit Ann. vii. M. xi. D. xviii. Hic statuit desponsatos in Matrimonium publicè coram Ecclesia copulari, & nuptias cum celebritate fieri ac benedici. Ne monacha pallam contrectaret, néue thus in acerram poneret dum res diuina fieret, voluit. Cōstituit quoq; ne Sacerdos celebraret nisi vt minimum duo adessent. Rebus humanis excessit x. Calend. Maij, ac via Appia ad Catecumbas in Cœmiterio quod postea Callisti vocatum est sepultus. Vacat tum sedes Romana D. xxi.	S. Soter. 1.	2.
166.	RVBEAQVVM Alsatix ciuitas à Romanis conditur. Grauiissimas hoc oppidum in fures pœnas constituit, easq; tam strictas atque seueras, vt trito Prouerbio dicatur: Der	4.	5.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesar.

171.

Galgen zu Ruffach hat gut aichen
holz.

SANCTVS Eleutherius, Habundij
filius, Nicopolitanus, Græcus, S. R.
E. Diaconus, sedit Ann. xv. D. xv.
Hic à potentissimo Britanniarum
Rege Lucio Epistolam accepit,
qua rogabatur, vt se & suos in Chri-
sti fidelium numerū reciperet. Qui
Fugatium & Damianū viros san-
ctissimos eò misit, vt Regem ipsum
ac populū sacris vndis abluerent.
Statuit contra Seuerianos, ne quis
Christianus aliquem cibū quo ve-
sceretur homines superstitionis cau-
sa abominaretur: ne quis priuaretur
sacerdotio nisi accusatus & cri-
minis conuictus: & ne reo absente
secundum accusatorem vllum fie-
ret decretum. Vita functus est vii.
Calend. Iun. & in Vaticano sepul-
tus. Vacauit tum sedes Romana
D. v.

181.

L. AVRELIVS Antoninus Com-
modus, imperauit Ann. xii. M. viii.
D. xv. natus Lanuuij pridie Ca-
lend. Septembr. M. Antonini fi-
lius, Augustus à patre appellatus in
Pannonia, crudelitate planè Nero-
nem adæquauit, à pueritia turpis,

S. Eleu-
therius.
1.

M. An-
toninus.
10.

11.

Com-
modus.
1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. II. 72

Anni
Pontif.

Anni
Cæsaris

181.

improbus, libidinosus, scurram se
& gladiatorem magis quàm Impe-
ratorem ostendit: crudelis ita, vt
duodecimo ætatis Anno balneato-
rem qui non statim audierat dicto
in fornacem ignis conijci iusserit.
Nunc Hercules, nunc Deus voluit
vocari. Interfecit quamplurimos
Senatores, maximè quos animadu-
uertit nobilitate indultiaq; excel-
lere, sæuior Domitiano, impurior
Nerone fuit. Simulacro illi Colof-
sæo quod Romanis venerabile est,
Solis effigiem gerens, capite dem-
pto, suū imposuit, atq; in basi sub-
scripsit non quos consuesset titu-
los, sed pro Germanico mille gla-
diatorum victorem. Sæuior omni-
bus libidine atq; auaricia extitit, in
tantum, vt muliebri veste in theatro
publicè sedens leuissimè biberit. Et
CCC. concubinas ac totidem pu-
beres in delitijs haberet. Vrberem
tanquam suam coloniam incendi
iussit. Lucillam sororem occidit,
ceteras constuprauit. Seculum suū
aureum & Commodianum appel-
lauit. Commodus cunctis incom-
modus strangulatus est Romæ in
hortis Vestilianis à Narcisso Athle-

S. Eleu-
therius.

Com-
modus.

Anni
Christi

181.

GVILIEL. EISE N.

ta, pridie Calend. Ianuarij, cum vi-
xisset Ann. xxxi. M. iiii. Senatus
eius cadauer vt vnco tractū in Ty-
berim deijceretur decreuit. Sed ius-
su Pertinacis sepultum in Hadriani
mole cum hoc elogio.

IMPERATORI CÆSARI
DIVI MARCI ANTONINI
PII GERMANICI SAR-
MATICI F. DIVI PII NE-
POTI DIVI HADRIANI
PRONEPOTI DIVI TRA-
IANI PARTHICI ABNE-
POTI DIVI NERVÆ AD-
NEPOTI L. ÆLIO AV-
RELIO COMMODO AV-
GVSTO SARMATICO
GERMANICO MAXIMO
BRITANNICO PONTI-
FICI MAXIMO TRIBV-
NICIÆ POTEST. xviii.
IMP. viii. CONSVLI vii.
PATRI PATRIÆ.

Ausonij nunc tetraſtichon ſubiun-
gam.

*Commodus inſequitur, pagnis maculo-
ſus, barenæ*

*Threſidico princeps bella mouens
gladio.*

Anni
Pontif.

S. Eleu-
therius.

Anni
Cæſarū

Com-
modus.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. II. 73	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
186.	<i>Eliso tandem persolvens gutture poenas, Criminibus fassus matris adulte- rium.</i> SANCTVS Victor, Fœlicis filius, Apher, sedit Ann. xii. M. i. D. xxviii. Sanxit hic vt omnibus indifferēter urgente necessitate, siue in flumine, siue in fonte, siue in mari, tantum Christiana confessione interceden- te baptisma adhiberetur. Victor cō- positis quibusdam de religione vo- luminibus moritur, ac in Vaticano iuxta S. Petrum sepelitur. Vacauit tum Sedes D. xii.	<i>S. Vi- ctor.</i> 1.	<i>Com- modus.</i> 6.
194.	PVBL. ÆLIVS Pertinax Impera- tor, iam sexagenario maior, benè regnavit Romę M. ii. D. xxv. Coact⁹ & repugnans regni habenas susce- pit. Vnde & Pertinax est dictus, q̃ per multos labores ad summos ho- nores esset prouectus Eruditissimū Grammaticum Sulpitium Apolli- narem præceptorem habuit. Post quem Grammaticen professus, vbi cum minus lucri esse videret, ad mi- litiam se contulit, à Commodo le- gatus in Britanniam missus. Elo- quentia erat mediocri, sed magis blandus quàm benignus ac bene- ficus. At verò, quoniam in Impe-	9.	<i>Ælius Perti- nax.</i> 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
194.	ratore nihil Auaritia turpius est, cū illiberalis ac sordidus haberetur, quod dimidiatas lactucas & cardos conuiuiis apponeret, nemine contradicente, à Iuliano Iurisperito in palatio Romæ occiditur viii. Calend. April. cum vixisset Ann. lxxvi. M. vii. & D. xxv. Sed Ausonium nunc audiamus canentem: <i>Æli iudicio & consulto lecte Senatus, Princeps decretis prodite, non studijs. Quod docuit malefida cohors errore probato, Curis quod castris cesserat imperio.</i> DIDIVS Iulianus Seuerus Imperator, regnavit Men. vi. D. v. filius Petronij Didij Seueri & Claræ Æmilix, ac Pronepos Saluij Iuliani, Iuris doctissimus fuit, factiosus, præceps, regni avidus, ingenti pecunia emit à militibus prætorianis Imperium. Nam cum Pertinacem occidissent, venale imperium proscripsere. A Germanis exercitibus apud Rhenum Clodius Albinus Galliarum Proconsul to-	S. Vi- etor.	Ælius Pertinax. <i>Didius Iulianus.</i> 1.

Anni
Christi

194.

CHRON. RER. LIB. II. 74

Anni
Pontif.

S. Vi-
ctor.

Anni
Cæsarij

Didius
Iulian⁹.

tiusque Germaniæ administrator
Cæsar declaratur. Verum haud
multò post à Seuero apud Lugdu-
num miserè trucidatur. Parum
hic Albuinus notatu dignum reli-
querat nisi voracitatis nomen,
nempe Centum Persica, Decem pe-
pones Hostienses, Quingentas fi-
cus passarias, & Quadringenta o-
strea vna cœna vorasse dicitur.
Iuxta Danubium in Norico Septi-
mius Seuerus Imperator designa-
tur, Romam infesto agmine pe-
tit: Quod vbi Iulianus percepit,
rogauit Senatum, vt virgines ve-
stales, cæteri Sacerdotes cum Sena-
tu, obuiam exercitui Seueri pro-
dissent, prætentis infulis sacrisque
pro Iuliano orarent. Faustus Quin-
tillus Consularis contradicens, as-
serit: non debere imperare eum
qui aduersario non posset resiste-
re. Quare inter vtriusque odia de-
stitutus, Seueri iussu damnatorum
more necatur apud pontem Milui-
um iij. Calend. Octobr. cum vi-
xisset Ann. lx. M. iiii. & D. iiii.
Sepultus in Monumētis proauj sui
Saluij Iuliani. Nunc Ausonij ap-
ponamus tetrastichon:

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
194.	<i>Dij bene, quod spolijs Didius non gau- det opimis, Et citò periuro præmia adempta se- ni.</i> <i>Tuq; Severe pater titulum ne horresce nouantis :</i> <i>Non rapit Imperium vis tua, sed re- cipit.</i> SEPTIMIUS Seuerus Pertinax Im- perator, regnauit Ann. xvii. M. viii. & D. x xi. filius M. Getæ Equitis Rom. & Fulviæ Piæ, natus Lepti in Africa, natura sæuus, multis sæpe bellis laceßitus, fortissimè quidem Remp. sed laboriosissimè rexit. E- rat beneuolètia quo inclinasset mi- rabili ac perpetua, ad quærendum diligens, ad largiendum liberalis, in amicos inimicosq; pariter vehe- mens, quippe qui Lateranum Chi- lonem, Amullium Bassum, cate- rosq; alios citaret. Parthos vicit & Arabes interiores, & Adiabenos Arabasq; superiores. In Britannos bellum mouit, vbi, vt receptas pro- uincias ab incurfione barbarica faceret securiores, vallum per cen- tum triginta passuum millia à mari ad mare traduxit. Germanos mune- ribus & donis pacauit ac sibi con-	<i>S. Vi- ctor.</i>	<i>Didius Iulian?</i>
			<i>Seuer?</i> 1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. II. 75	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
194.	iunxit. Imperium fortiter admini- strauit, vnde iactatum vulgò, aut nunquam nasci debuisse aut nun- quam mori. Quintam persecutio- nem mouet in Christianos. Ad bel- licam gloriam, laudem quoq; lite- rarum addidit Seuerus. Philoso- phiæ admodum studiosus, litera- tus, ac Mathematicus. Obijt E- boraci in Britannia senex, pridie Non. Febr. cum vixisset Ann. lxxv. M. vii. D. xviii. Romæ in Ha- driani mole sepultus. Sed Auso- nij tetrasticho huius vitam clauda- mus: <i>Impiger è gelido mouet arma Seuerus ab Histro, Vt parricida regna adimat Didio. Punica origo illi: sed qui virtute pro- baret, Non obstare locum, cum valet inge- nium.</i>	<i>S. Vi- etor.</i>	<i>Seue- rus.</i>
198.	SANCTVS Zepherinus, Habun- dij filius, Romanus, sedit in Cathe- dra D. Petri Ann. xx. D. xvii. Hic B. Pontifex rei diuinæ magis quàm humanæ intentus, Calicem ad sacrificia qualis nunc est insti- tuit. Astantibus Clericis & Laicis fidelibus, Leuitas & Sacerdotes or-	<i>S. Ze- pherin⁹.</i> 1.	5.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarij</i>
198.	dinari voluit. Omnes Christianos pubertatis annos egressos ad mini- mum semel, utpote Paschali die, in Anno Eucharistiam sumere prae- cepit. Mandavit ne Episcopus à Metropolitano in Iudicium voca- tus sine auctoritate Apostolica da- mnaretur. Voluit quoque Presby- teros omnes adesse celebrante E- piscopo. Dormiuit vii. Calend. Septembr. & in Cimiterio suo iux- ta Catecumbas via Appia sepul- tus est. Vacauit sedes D. vi. LIBRI SECVNDI FINIS. CHRO-	S. Ze- pherin ⁹ .	Seue- rus.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 76

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

S. Ze-
pherin⁹.

LIBER TERTIVS.

212.

M. AVRELIVS Antoninus
Bassianus Caracalla, Seueri
filius, Lugduni natus, impe-
rauit Ann. vi. M. ii. D. v. In pueritia
blandus, ingeniosus, & affabilis, e-
gressus ex ephæbis adeò mores im-
mutavit truculētior factus, vt eum
quem puerum nouerant multi esse
non crederent. Asperior patre, & li-
bidinis intemperatissimus, nouer-
cam suam non timuit habere vxo-
rem. Fratrem Getam virum pro-
bum, moderatum, & lenem, tra-
ctantem honestiora studia, placi-
dum & humanū in optimos quos-
que, patre mortuo statim in gre-
mio matris suæ occidit. Postulauit
à Papiniano Iurisconsulto vt parri-
cidiū in fratre admissum excusaret,

15.

Bassia-
nus Ca-
racalla.

1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

212.

ad quod responsum à Papiniano est : Non perinde facile esse defendere parricidium atque perpetrare. Quamobrem & occidi iussit Caracalla Papinianum, qui iustitiæ & honestatis nomine, vitæ periculum maluit subire, quàm factum inhonestum probare. Bassianus ex Aui materni nomine dictus est. At cum è Gallia vestem plurimam devehisset, talaesque caracallas fecisset, coëgissetque plebem ad se salutandum indutam talibus introire, de nomine huiusce vestis Caracalla cognominatus est. Cum Caris iter faceret, prope Edessam in Mesopotamia insidijs Macrini præfecti prætorio per Martialem Centurionem pugione confossus est, dum subligacula deduceret, ventrisque oneri subleuando intendere. Sed Martialis dum fugam molitur, missilibus periit. Sepultus est Caracalla Romæ in mole Hadriani, vixit Annos ferè xxx. Nunc Aufonij subiungam tetra-

stichon :
Disimilis virtute patri, et multo ma-
gis illi,

Cuius adoptiuo nomine te perhibes.

S. Ze-
pherin.

Bassia-
nus Ca-
racalla.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 77

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

218:

*Fratris morte nocens, punitus sine cruen-
to,*

In risu populi tu Caracalla magis.

SANCTVS Callistus, Domitij
filius, Romanus, de vico Rauenna-
tium, sedit Ann. v. M. i. D. xiii. Hic
frumenti, vini, & olei gratia, Qua-
tuor temporum (quæ Angariæ di-
cuntur) Ieiunia ordinauit. Eos he-
reticos iudicauit, qui negarent Sa-
cerdotibus post crimen admissum
patere ad dignitatem reditū. Mar-
tyrij palmā subiit prid. Id. Octobr.
ac in Cæmiterio Calepodij Presby-
teri sui via Aurelia tertio ab vrbe la-
pide sepultus. Vacat sedes D. vi.

OBSCVRISSIMIS parenti-
bus ortus, Maurusij generis, malis
artibus ac pudendis ad præfectu-
ram euectus, à Iuris tamen scientia
non alienus, sed venali fide ac vita
semper sordida, post interfectum
Antoninum, Imperium cum Dia-
dumeno filio formosissimo Opi-
lius Macrinus inuasit. Senatus ta-
men odio Bassiani eum libèter ac-
cepit, sperans ipsum mitiorem fu-
turum. Aliquot prælijs Parthos fu-
dit, dein cum Rege eorum foedus
icit. Homo vitæ sordidæ, & prosti-

S. Cali-
stus.
1.

Bassia-
nus Ca-
racalla.
7.

Opilius
Macri-
nus.
1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

218.

bulum appellatus, gladiator, venator, tabellioq; , superbus & sanguinarius. Seuerum se & Pertinacem nūcupari voluit, cum Senatus eum Pium & Foelicem appellasset. Herodianus tradit, quod cum milites pugnassent contra Macrinum, post defectionem ipsum imperatorium diadema abiecit, de tonsa barba, vesteq; lanea, contecta facie aufugisse ad vicum quendam Bythiniae prope Chalcedonem, vbi cæsus est cum filio Diadumeno Idib. Iul. cum imperasset Ann. i. M. ii. D. iii. Ætatis Anno liiii. Abscisum vtriusque caput ad Antoninum perlatum est. Tetrasticho Ausonij nunc claudamus:

Principis hic custos, sumptum pro Cæsare ferrum,

Vertit in autorem cæde Macrinus iners,

Mox cum prole ruit, grauib; pulsare querelis

Cesset perfidiâ: quæ patitur meruit.

219:

M. AVRELIVS Antoninus Bassianus Varius Heliogabalus, Caracallæ ex Semæ consobrina occultè stuprata filius, imperauit Ann. iii. M. ix. D. iiii. Nullam de se

S. Calistus.

Opilius
Macrinus.

2.

M. Aurelius
Antoninus.
1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 78

Anni
Pontif.

Anni
Cesarū

219.

S. Lali-
stus.

M. Au-
relius
Antonin-
us.

nisi foedissimæ bestię memoriam
reliquit. Nactus Imperium nuncios
misit Romam, simulq; figuram nu-
minis Heliogabali Iudaici in tabu-
la pictam, vnde ipse Heliogabalus
dictus. Cupiditatem stupri quam
naturæ defectu assequi non poterat
in se transferens, muliebri nomine
Bassianam se pro Bassiano iussit
appellari, abscisisq; genitalibus,
matri magnæ se consecrauit. Pri-
mus Rom. holoserica veste, mensis
ac capsis argenteis vsus est. Admo-
nentibus amicis caueret ne ad ino-
piam redigeretur, respondit: Quid
melius quàm vt ipse mihi hæres
sim & vxori meæ? Occisus est Ro-
mæ tumultu militari, cum ad latri-
nam confugerat cum matre Iulia
Semeade, xi. Calend. Mart. ætatis
Anno xviii. Et quia hoc loci Auso-
nius deficit, Io. Cuspiniani tetrasti-
chō deinceps pro more subiungā:
*Tun' etiam Augustæ sedis penetralia
fœdas*

*Antoninorum nomina falsa gerens?
Antonine scelus hominum, Solisq; Sa-
cerdos:*

*Sed potius monstrum, tetra gesta
probant.*

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
223.	SANCTVS Vrbanus, Pontiani filius, Romanus, sedit Ann. vii. M. vii. D. v. Hic Ecclesiæ vasa aurea & argentea esse voluit: fundos & agros à fidelibus Ecclesiæ oblatos accipiendos statuit. Prædia Clericorum communia, atque fructus viritim diuidantur, constituit. Martyrij palmam subiit viij. Calend. Iun. sepultus via Appia in Cæmiterio Prætextati cum S. Cæcilia, Tiburtio, Valerio & Maximo. Vacauit sedes D. xxiii. M. AVRELIVS Septimius Alexander Seuerus, filius Varij & Iuliæ Mammeæ Syræ, consobrinus Heliogabali, vnicum virtutis exemplar, Senatus ac militum voluntate creatus Imperator, regnavit Ann. xiii. M. vii. & D. xvii. Natus in vrbe Syriæ Arcena. Optimis Principibus æquandus innocentia in viros bonos beneuolentia, & singulari in omnes clementia. Mater eò vsque illum coëgit, vt illa ipsa permodica si qua mensæ superessent quamuis semesa alteri conuiuio apponerentur. Adulatores, Parasitos, Eunuchos, ioculatores, & huiusmodi Principū pestes aula semouit. Do-	S. Vrbanus. 1.	M. Aurelius Antoninus. 5. Alexander. 1.

Anni
Christi

223.

CHRON. RER. LIB. III. 79

minum se appellari vetuit. Literas Græcas & Latinas impensè coluit. Græca tamen facundia plus valuit, carmine conscribendo insignis. Ex Græcis Platonem, ex Latinis Ciceronem in lib. officiorum & de Repub. secutus. Horatium atque Vergilium lectitabat, quem Platonem Poëtarum vocitare solebat. Doctis salaria instituit. Conuiujs viros doctos adhibuit, quibus cum conuersaretur. Sententiam illam Christianam, Quod tibi fieri non vis alteri ne feceris, vsque adeò dilexit, vt & in palatio & in publicis perscribi iuberet. Iustitiam coluit, vt nemo vnquam de illata ab eo iniuria cōquestus sit. Procul omni pompa & ambitione vixit: vnde semel tātum dum Consul esset picta toga vsus est. Tantæ prudentiæ extitit, vt à nemine decipi posset, ex quo Turinū qui munera accipiebat, quod magnæ autoritatis apud Cæsarem esse videretur, in foro transitorio ad polum alligatum, fumo necari iussit, præcone clamante: Fumo punitur qui fumum vendit. Artaxerxem Persarum Regem vicit atque de eo triumphauit. Et quanquam seue-

Anni
Pontif.

S. Vrbani.

Anni
Cæsarij

Alexander.

Anni
Christi

223.

GVILIEL. EISEN.

ritissimus esset in milites, nullum tamen delictum atrocius existimabat quàm furtum, Reipub. hostes fures appellans. In rebus omnibus Vlpiani consilio vsus est, in quem Iuriconsultum milites semel irruentes, cum mortem illi minitarentur, profiliit Cæsar, & suum corpus periculis Vlpiani interposuit, & suo eum pallio texit, vt intelligerent milites salutem Vlpiani Cæsari curæ esse. Ad Musicam pronus, Matheseos peritissimus fuit. Ob animi vigorem ac vitæ integritatem Pius, Sanctus, Pater patriæ, utilisq; Reipub. est appellatus. Cum Germanicum bellum immineret, conscripto exercitu ad Gallias in tumultu militari quod seuerior esset, non longè à Moguntiaco ad Rhenum in fixis tētorijs est occisus, insidijs Maximini cum matre Mammæa i i i. Non. Octobr. cum vixisset Ann. xxix. M. i i i. D. vii. Cadaver eius Romam delatum est. Mater verò Mammæa ad oppidum Vesaliæ iuxta principē fluviorum Rhenū sepelitur. Nunc Cuspiniani carmen subiungamus.

Anni
Pontif.

S. Vr-
banus.

Anni
Cæsarū

Alexan-
der.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 80	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
223.	<i>Raptus Alexander ferro cum matre Seuerus, Indignam passus ob benefacta necē: Exegit castris vitia, ac documenta se- neris Legibus instituit: hæc bona, morte luit.</i>	<i>S. Vr- banus.</i>	<i>Alexan- der.</i>
231.	SANCTVS Pontianus, ex patre Calphurnio. Romanus, sedit Ann. v. M. v. D. ii. Hic statuit vt Psalmi die noctuq; per omnes Ecclesias decantarentur: & vt ante Missæ ce- lebrationem Sacerdos Confiteor DEO omnipotenti præmitteret. B. Pontifex in exilium actus est in in- sulam Sardiniā, vbi multas calami- tates et graua tormēta pro CHRI- STI fide cum pertulisset, xiii. Calēd. Decembr. martyrij palmam susci- pit, Romamq; delatus, in Cæmite- rio Calisti via Appia sepelitur. Va- cauit tum sedes Diem vnicum.	<i>S. Pon- tianus. 1.</i>	9.
236.	SANCTVS Antherus, Romuli fi- lius, Græcus, sedit Mēsem i. D. xiiii. Is statuit nullū posse fieri Romanū Antistitē, nisi prius Episcopus fue- rit: & quod Episcopi vtilitatis aut necessitatis gratia (consentiente CHRISTI Vicario) possint ad alios Episcopatus transferri. Notarios	<i>S. An- therus. 1.</i>	14.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
236.	instituit ad res Martyrum describendas. Martyrium pro CHRISTO subiens, via Appia in Cœmeterio Calisti sepelitur. Vacauit eo mortuo Romana sedes D. vi. C. IVLIVS Maximinus è militaribus posteaquam bellū in Germania prospere gesserat sine vlla Senatus autoritate Imperator electus est. Amicos Alexandri crudeliter interfici fecit. Natus in vico Thraciæ patre Mirea Gotho, matre Ababa Alana, imperauit Annos ii. Menses ix. Is dum iuuenis esset in Thracia pastor opilioq; fuerat. Auarus, rapax, alieni appetens. Sæuos, rapaces, & sui quàm simillimos prouincijs procuratores fisci dedit, qui per fas nefasq; pecuniam extorquebant. Ad Quadringenta millia passuum lōgè lateq; incēdit vicos Germanorum, Nemetes, Vāgiones, Tribocos, atq; Moguntiacē. oppugnauit. Crudelissima hæc belua sextam in Christianos persecutionem mouit. Fuit, vt Cordus scribit, octonis pedibus, atque vno digito maior: pollice ita pingui, vt vxoris dextrocherio pro annulo vteretur: vi tanta, vt equum pugno	S. An therus. 1.	Alexan der. Maxi minus. 1.

Anni
Christi

236.

CHRON. RER. LIB. III. 81

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

S. An-
therus.

Maxi-
minus.

perculsum nudaret dentibus, crura calce perfringeret, Topazios lapides fricaret digitis, maiusculasq; artubores dimidiaret. Quæ viriū multiplex experientia effecit, vt Antheu quidam eum vocarent, aut Milonem Creroniatem. Tantæ voracitatis et gulæ, quod vno haustu Amphoram vini biberet. Comedit & carnis libras xl. Cordus, autore Capitolino, Sexaginta scripsit. Sudorem sui corporis vbertim fluentem calice excipiebat, vt interdum ex eo tres impleuerit Sextarios. Is dum persequitur pecuniosos, infantes pariter noxiosq; , apud Aquileiam seditione militū discerptus est vnâ cum filio, conclamantibus cunctis militari ioco, Ex pessimo genere ne catulum quidem habendū. Cadavera in profluentem sunt proiecta, capita verò eorundem hastis affixa Aquileiensibus ostensa, postea Româ sunt missa. Nos Cuspiniani pro more tetraſtichon subijciamus :

*Maximinus atrox dum regnum sanguine querit,
Sanguine commaculat sacra pioſq;
homines.*

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
	<i>Sed dum defœuit nimium, discerptus ab illo est Milite, qui frustra contulit Impe- rium.</i>		<i>Maxi- minus.</i>
237.	SANCTVS Fabianus, Fabij fi- lius, Romanus, fedit Ann. xiiii. D. xi. Tradunt autem Fabianū, quod Eusebius scribit, Anthero defun- cto, cum de agro reuerteretur, vnā cum amicis suis & vniuersus eccle- siæ populus pro Episcopo eligen- do in vnum coijssset, atque alius de alio conclamaret, nec tamen vulgi sentētia certi aliquid obtineret, ad- stitisse eum inter cæteros, scire cu- pientem qui rei exitus foret: & su- bitò per DEI prouidentiam, co- lumbam cœlitus lapsam, figuram ferentem illius quæ in sancti Spiri- tus imagine super IESVM descen- derat apud Iordanem, supra caput astitisse Fabiani. Ad quod specta- culum ora cunctorum, oculosque conuersos, & omnes velut vno spi- ritu commotos, hunc esse Episco- patu dignum, per DEI iudiciū de- creuisse: eumq; continuò cathedræ impositum, & legitimo sacerdotio confirmatum. Hæc Eusebius. Ab hoc primus Imperatorū baptizatus	S. Fa- bianus. 1.	2.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 82

Anni
Pontif.

Anni
Cesarū

237.

Philippus, CHRISTI fidem amplexus est. Statuit vt omnis Christianus ter in Anno Eucharistiā sumeret: vt quotānis Chrisma renouaretur in Cæna Domini cōbusto veteri: vt Sacerdos in sacro nō prophano foro accusaretur. Vetuit ne quis vxorē intra quintū cōsanguinitatis gradū duceret. Pro CHRISTO mortē subiit, in Cēmiterio Calisti sepultus, vacat sedes Mēses v. D. xxi.

S. Fabianus.

Maximinus.

239.

M. ANTONIVS Ælius Gordianus, regnavit vnā cum filijs Annos sex. Admodum puer cum Furiam Sabinam Tranquillinam Romæ duxisset. Ianum geminū aperuit, & ad Oriētem profectus bellum Parthis intulit, qui iam moliebantur erumpere. Delitiæ generis humani cognominatus est, tanta indoles in adolefcēte erat. Sexaginta duo milia librorum in Bibliotheca habuisse dicitur. Germanis inualescentibus, dum Pannonias, Mœsias, Illiricum, Noricum, Rhetias, Vindeliciam, Gallias, vrbes transrhenanas, Nemetum Augustam, Argentoratum, Moguntiacum, Treuironum urbem, Hispanias, Italiam, Britannias, ipsamque

Gordianus.

1.

Anni
Christi

239.

GVILIEL. EISEN.

Romam interciperent, Gordianus arma mouet, facitq; iter per Mœsias, atq; in ipsa expeditione quicquid hostium in Thracia est delet, fugat, expugnat, submouet. Saporem Regem Persarum superat, qui tantum Gordianum extimescebat, vt deductis ex vrbibus præsidijs eas integras redderet. Caterum cum in ediam pateretur exercitus, Philippus Imperator est designatus, cuius iussu apud Ctesiphontem in Persidis finibus accensis in seditionem militibus occiditur, anno vitæ xx. Funeratus xx. lapide à Circea castro in finibus Persarum super Euphratem. Reliquæ Romam delatæ, & Diuus appellatus: habuit autem hoc Elogium:

DIVO GORDIANO VICTORI PERSARVM VICTORI GOTHORVM VICTORI SARMATARVM DEPVLSORI ROMANARVM SEDITIONVM VICTORI GERMANORVM SED NON VICTORI PHILIPPORVM.

Nunc pro more Cuspiniani tetra-
stichon subiungam:

Anni
Pontif.

S. Fab-
bianus.

Anni
Cæsar.

Gordia-
nus.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 83	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsari</i>
239.	<i>Gordius inde nepos post patris auig periculum, Imperij sedem, à milite raptus, adit. At regno pulsus Balbinus cum Pupie- no, Tertius ex illis Imperium obtinuit.</i>	<i>S. Fa- bianus.</i>	<i>Gordinus.</i>
245.	<i>M. IVLIVS Philippus Arabs, humili genere ortus, patre nobilif- simo latronum ductore, imperavit Ann. v. Menses aliquot. Hunc pri- mum Imperatorem Christiani ha- buere, qui quidem mysteria nun- quam adire est ausus nisi confessus. Opera Fabiani Pontificis cum fi- lio & coniuge baptismo insigni- tur, primus Cæsar est CHRISTI nomen professus. In Arabia Philip- polim urbem in paterno solo na- taliq; agro construxit. Occisus Ve- ronę tumultu militari, medio capi- te supra ordines dentium præciso, ibique sepultus. Filius autem eius Gallus Iulius Saturninus, quem po- tentia sociauerat, Romæ occiditur, agens vitæ annos xii. adeò seueri & tristis animi, vt iam tum à quin- quenni ætate, nullo prorsus cuius- quam commeto ad ridendum sol- ui potuerit, patremq; ludis secula- ribus petulantius cachinnantē, vul-</i>	<i>9.</i>	<i>Philip- pus. 1.</i>

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
245.	tu notauerit auerso. Nos Cuspinia- ni addamus tetrastichon: <i>Cæsareos inter Proceres fuit ecce Phi- lippus,</i> <i>Primus qui CHRISTI sacra fi- demq; colit.</i> <i>Natalem celebrat ludis qui splendidus urbis,</i> <i>Et mox cū nato cæsus ab hoste perit.</i>	S. Fa- bianus.	Philip- pus.
250.	CN. MESSIVS Quintus Traia- nus Decius, è Pannonia Bubalia natus, imperauit Menses xxx. cla- rissimis parentibus, à cunabulis spem bonam præbuit futuræ indol- is, moxq; virtutes cum ætate cre- uerunt. Bellum ciuile quod in Gal- lia motū fuerat oppressit. Ad per- sequendos tamen interficiendosq; Christianos septimus post Neronē feralia sparsit edicta. In qua multi pro CHRISTO sacrum obiere cer- tamen, inter cæteros B. Laurétium Leuitam & Martyrem igne deco- xit. Fuit is alioqui non minus pru- dēs princeps quàm miles strenuus. Gothos Istrum fluiuium transmeā- tes Romanorumq; Colonias depopu- lantes cum filio forti aggressus prælio, xxx. hostium millia occidit. Cumq; eos Galli consilio insequere-	13.	Decius. 1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 84	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
150.	retur, in solo barbarico inter confusas turbas gurgite paludis summersus est, ita, vt nec cadatuer eius potuerit inueniri. Vixit Annis quingenta. Nunc Cuspiniani tetrasticho huius Cæsaris vitā claudamus: <i>Illyricus miles Decio dñ credidit vrbis Imperiū, acceptū deinde Senat⁹ habet.</i> <i>Sed postquam Gallos pacauit, falsus ab illo est</i>	<i>S. Fabianus.</i>	<i>Decius.</i>
251.	<i>Gallo, qui regni post sua sceptrā tulit.</i> S. VICTOR Cornelius, Castini filius, Romanus, S. R. E. Presbyter, sedit Ann. ii. M. ii. & D. iii. Damnauit hæresim Nouati de peruersa doctrina pœnitentiæ. Docebat enim Nouatus, post baptismū acceptum relapsos in peccatum, redire ad salutem non posse. Sanxit ne quis iuramentum a Sacerdote nisi pro fide exigeret. Corpora quoq; beatorum Petri ac Pauli in alia loca trāstulisse perhibetur. Martyrio coronatus est, & iuxta Cæmiterium Calisti via Appia in prædiolo Lucinæ prope Harenarium in Crypta sepultus. Vacauit sedes M. ii. D. v.	<i>S. Cornelius.</i> 1.	2.
252.	C. VIBIVS Gallus Hostilianus cū Volusiano filio imperauerūt annis ii. Decio enim voragine paludis ab-	2.	<i>Gallus Hostilianus.</i> 1.

[illegible]

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 85

Anni
Pontif.

Anni
Cæsaris

254.

S. Lu-
cius.

Vale-
rianus.

adversum aliquem publicum officio consilio seu gestis accommodatus, à militibus Alpinis in Rhetia & Norico Cæsar electus est. Ab initio humanus & benignus in Dei famulos extitit, depravatus tamen post & à veritate ita deiectus est per magum quendam & principem Ægyptiorum, quod octava persecutione adigi per tormenta Christianos ad idololatriam, abnegantesq; iustos & sanctos viros persequi & interimi iuberet, tanquam qui adversarentur magicis artibus quibus ipse se subdiderat. Nam ut impuros ritus & execranda mysteria ac sacra incepta conficeret, pueros inuestes iugulari, orbari liberis patres, atque in teneris visceribus humanas rimari per piaculum fibras edicto præcepit. Valerianus interim in Mesopotamia bellum gerens à Rege Persidis Sapore superatus, mox etià captus est: apud Parthos ignobili servitute consenuit. Nam quamdiu vixit, rex eiusdem provinciæ incuruato eo, pedem cervicibus eius imponens, equum ascendere solitus erat. Territus claro Dei iudicio Gallienus, pacem Ecclesijs tribuit, &

Anni
Christi

254.

GVILIEL. EISEN.

post captum patrem solus regna-
uit annis viii. Persæ Imperatore in-
tercepto, Orientem vastarunt, Meso-
potamiam aggressi sunt, in Syriam
cum exercitu inuehuntur. Germa-
ni Franciꝑ; Alpibus, Rhetia, totaꝑ;
Italia penetratis, Rauennam vsque
perueniunt. Alemanni Gallias fero
flammaꝑ; peruagantes, Mogun-
tiaci pontem transeunt, ædes, tem-
pla, diripiunt, incendunt. Neme-
tum Augusta Spira expugnata, Ar-
gentoratum, Vangionum vires va-
itate, Basilea exusta, Treuironum
præpotens ciuitas solo adæquata,
tota mox Gallia incredibili strage
deleta. Græcia, Macedonia, Pon-
tus, & Asia, Gothorum excursionem
diripitur. Dacia trans Danubium
in perpetuum aufertur. Quadi &
Sarmatæ Pannonias depopulan-
tur. Ingens ubiq; luctus, ubiq; mœ-
ror. Ælianus Gallus apud Mo-
guntiacos Rom. Imperij habenas
arripit, Posthumicū in Gallia Cæ-
sarem designatū ad Rauennas vsq;
cum suis insequitur, haud multo
post Moguntiaci occisus. Victori-
nus in tyrannide succedens, cum a-
liena matrimonia fœdasset, oculis

Anni
Pontif.

S. Lu-
cius.

Anni
Cæsarij

Vale-
rianus.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 86

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

254.

captus Agrippinæ, hinc ferro confossus perit. Galienus Imperator omnium mortalium nequissimus, eruditus quidem in bonis artibus, sed immodico luxu ac crapula diffluens, dum grauissima exterorum bella oriri aduertit, concitatus, nam xxx. Tyranni post captum Valerianum Rempub. inuaserant, aduersus Aureolū pfectus est. Quem cum apud Pontem, qui ex eius nomine Aureolus appellatur, obtentum, detrusumq; Mediolanum obse-
dit, eiusdem Aureoli commento à suis interijt, Mediolani sepultus. Vixit annos plus minus l. Sed vitam huius Cuspiniani tetraſticho claudamus:

Capto patre, fuit tam degener hic Galienus,

Vt luxu imperiū cōtaminaret iners.

Hinc lacerant regna hæc diuersa tringenta Tyranni,

Et partes varias mox sibi quisq; rapit.

255.

SANCTVS Stephanus, Iulij filius, Romanus, S. R. E. Archidiaconus, sedit Ann. ii. M. iii. D. xxiiii. Hic ne Sacerdotes & Leuitę vestib. sacris alibi q̃ in Ecclesia & pagendis sacris

S. Lucius.

Valerianus.

S. Stephanus.
1.

2.

Anni
Christi

255.

GVILIEL. EISEN.

vterentur constituit. Pœnitentes nō rebaptizandos esse voluit. Sacratissimus ille Pontifex, operibus & fide plenus, sub Valeriano Imperatore cum multos gentiles ad Christum conuertisset, plura quoque S. Martyrum corpora humo condidisset, comprehensus, ad templum Martis deducitur vt idolis sacrificaret. Eo tamen expansis manibus humilima cordis deuotione ad Dominum Saluatorem deprecante, Martis statua fulmine tacta corruit. Præfecti milites metu cōterriti, Stephanum dimittunt, atqui edicto Cæsaris denuò requisitus, cum D E O plenus mysterio omnium maximè horrēdo verēdoq; insisteret, ad martyrium raptus capite mulctatur iiii. Non. August. dum S. Nemesium sacris vndis perluisset, filia quoque eius ex vtero matris luminibus destitutæ visum precibus ad Iesum fuis cum reddidisset, in Cœmiterio Calisti via Appia sepultus. Vacauit tum sedes Romana M. i. D xii. Verū enimvero, haud longo post tēpore, Sacratissimum D. Stephani Papæ & Martyris corpus Nemetum Augustam Spiram delatū, precio-

Anni
Pontif.

S. Ste-
phanus.

Anni
Cæsarij

Vale-
rianus.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 87

Anni
Pontif.

Anni
Cæsari

255.

ſæ arcæ impositum, cum decenti honore & pompa, atque apparatu ſplēdido, faustis acclamationibus, vnguentorumq; odoribus additis, omni ppe ætate & ciuitate ob Martyris honorem ad templum effusa, matri terræ repositum redditur. Cuius rei gratia, & amplitudine maximum, & structura ipsa pulcherri-
mum delubrum, tum forma præclarum, ex ipsis fundamentis admirando illi Papæ atque Martyri Stephano eius nominis I. Nemetū vrbs construxit. Ex hinc anno Christi M. CCC. i ii. caput eiusdem S. Pontificis auro gemmisq; ornatum ex Mediolano Spiras quoq; delatum fuit, imperante Henrico vii.

257.

SANCTVS Sixtus II. Philosophi filius, Atheniensis, Græcus, sedit annum i. M. x. D. xxiii. Hic super Altare oblationem tremendi & impolluti vitalisque Sacramenti fieri docet. Dum ad supplicium trahe-
retur cum sex Diaconis, S. Laurentio thesaurum pauperibus dispensandum tradidit. Occisus est viii. Id. August. & in Cœmiterio Calisti sepultus. Vacat sedes M. xi. D. xv.

S. Ste-
phanus.

Vale-
rianus.

S. Si-
xtus II.
1.

4.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

260.

SANCTVS Dionysius Græcus monachus, S. R. E. Presbyter, sedit Ann. x. M. v. & D. v. Presbyteris Ecclesias & Cœmeteria in vrbe Roma diuisit, Parochias quoque & Diœceses foris distribuit, quo quisq; finibus suis limitibusue contentus esset. Instituit ne insanus aut hæreticus quenquam incusare posset. Martyrij coronâ subiit vii. Calend. Ianuarij, & in Cœmeterio Calisti via Appia sepultus. Vacat tum sedes Romana dies v.

S. Dionysius.

Valerianus.
7.

269.

M. AVRELIVS Flavius Claudius Quintilius, imperauit Anno vno M. x. & D. xv. natus in Illyrico honestis parentibus, è Dalmatis genus trahēs. Vir morū gravitate insignis, vitæ integerrimæ, adeò moderatus in cibo & potu vt omnibus esset admirationi, parcus, modestus, iusti tenax ac Reipub. idoneus. Hic maximas laudes ob insignes & verè heroicas virtutes meruit. Aduersus trecetos mille Alemannorum haud procul à lacu Benaco in sylua quæ Luguna dicitur dimicans, tantam multitudinem fudit, vt ægrè pars dimidia superfuerit. Aurelium vicit & Imperio exiit. Digitis vsq; adeò

10.

Claudius.
1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 88

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

269.

ferocibus fuit, vt sæpe equis ac mulis ictu pugni dentes excusserit. Illud memorabile, quod Græciæ vastitate, quam Gothorum tum arma intulerant, Athenis captis, cum librorum ingentem vim coaceruassent, de his comburendis iam barbari consilium cœperant, tum vnus ex his : Abstineamus, inquit, hanc iniuriam ab his codicibus, quibus Graij homines dum studiosius incumbunt, minus ad bella idonei fiunt. Illud in Claudio memorabile, quod arrepto Imperio cū in Senatu vacillarent sententiæ vtri bello prius occurreret tyrannorum an Gothorum, Gothos censuit primus aggrediendos quod hi Reip. hostes, tyranni principis essent. Gothos per annos xv. Illyricum Macedoniamq; vastantes bello adortus, incredibili strage deleuit. Trecenta viginti millia barbarorū venerant, cum quibus nauali terrestri quoque prælio pugnavit foelicissimè varijs in locis. Victi sunt in Mœsia, Marianopoli, Nicopoli, in Thracia, Bizantijs & Thessalonicæ, in Macedonia, In Cypro quoque insula & vbiq; attritus est Geta: Testa sunt

S. Dionysius.

Claudius.

[illegible]

Anni
Christi

271.

CHRON. RER. LIB. III. 89

Anni
Pontif.

S. Fe-
lix.

Anni
Cæsarij

Aure-
lianus.

uit Ann. iiii. M. xi. & D. vii. natus
Sirmij in Pannonia modicis paren-
tibus. Marcomannos Mediolanum
vastantes ad Placentiam vicit. Ad
crudelitatem tamen ita propensus
fuit, vt non solū nobiles plures da-
mnaret, sed & sororis suę filium ne-
caret. Disciplinę militaris & mo-
rū magna ex parte corrector, haud
dissimilis Magno Alexādro seu Cæ-
sari Dictatori, nam urbē Romanam
triennio ab inuasoribus recepit. Me-
retur inde non vulgare laudem,
q. in exercitu & inter milites mo-
destiam & disciplinā militarem fir-
miter semper seruata voluit. Ac-
cidit. n. vt miles per vim stuprū in-
ferret hospiti suę: quod vbi rescivit
Aurelianus, grauissimo supplicij ge-
nere adulterum puniri voluit: iussit
arbores duas ē summo curuari in
terram vsque, & vtriusque ramis
stupratorem alligari, ac deinde so-
lutus magna vi iterum sursum ten-
dentibus discerpi iuuenem. Hoc
tempore Franci transito Rheno
Gallias vastauit, Nemetum atque
Vangionum vrbes diripiunt, in
Moguntino tamen agro oppressi
ad Germaniam transrhenanā re-

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
271.	pulsi sunt. Primus apud Romanos diadema capiti suo imposuit, & vestes auro gemmisque contextas in vsu habuit. Porcinæ quoque carnis vsum populo constituit. Nouissimè cum persecutionem aduersum Christianos agnitus à Nerone decerneret, fulmen ante eum magno pauore circumstantium ruit, ac non multo post à suis Bizantium inter & Heracleam in Cenophrurio viz veteris occiditur. Princeps seuerus, truculentus, sanguinarius, & Imperator magis necessarius quàm bonus. Quo cæso interregnum fuit M. vii. & D. xviii. Nunc Cuspinianum subiungam: <i>Orbē purgavit dux hostib. Aurelianus, Et Persas veteri limite continuit. Vindicat & Gallos: mirum quàm deinde triumphat, Post vrbis muros & sacra templa locat.</i>	<i>S. Felix.</i>	<i>Aurelianus.</i>
275.	SANCTVS Eutychianus, Maximi filius, Lunensis, Tuscus, sedit Ann. viii. M. vi. D. iiii. Is CCC. Martyres suis manibus sepeliuit. Frugibus & cumprimis fabis & vuis in Altari benedictio-	<i>S. Euty- chianus 1.</i>	5.

<i>Anni Christi.</i>	CHRON. RER. LIB. III. 90	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
275.	nem constituit. Martyrium pro CHRISTO tulit vi. Id. Decemb. & in Coemiterio Calisti via Appia sepultus. Vacauit tum sedes dies viii. M. CLAVDIVS Publius Annius Tacitus, vir egregie moratus & Reipub. commodus, regnavit M. vi. D. xx. Commemoratur inter laudatissimos principes, vinearū cultus Gallis & Pannonijs permisit. Vitæ fuit parcissimæ, & validior in senectute, adeo vt etiam senex minutulas literas ad stuporem legeret. Nunquam noctem intermisit qua non aliquid vel scriberet vel legeret. Consulta ædedit, ne quis argento publicè priuatimq; misceret aut æni plumbum. Lactucis sibi somnum conciliauit, raro balneis usus. Correptus febre obiit Tharsi Cilicię in Asia cum vixisset Ann. lxxv. Quo mortuo Germani rupto Rheno limite, occiso Posthumo legato, Gallias nemine resistente securi inuadunt, flotentissimas vrbes Argentoratē. Nemetum, Vangionum, Moguntiacē. diripiunt. lxx. nobilissimas ciuitates capiunt. Danubij quoq; accola in Rhatias Vindelicūq; irrūpit. Illyrici puicias	<i>S. Euty chianus</i> 2.	<i>Tacit⁹.</i> 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarii</i>
276.	depopulatur. Nunc Cuspiniani re- traſtichon ſubiungam : <i>Menſibus hinc ſenis vacat Imperium, quia Cæſar E patrum turba queritur egregius. Tum Tacitus ſenos Menſes regit, atque duobus Germanus, annum haud Cæſar v- terq, tenet.</i>	<i>S. Eu- tychius.</i>	<i>Tacit⁹.</i>
277.	M. AVRELIVS Valerius Pro- bus, vir pacis bellique artibus lon- gè clariſſimus, imperavit Ann. v. M. i i i i. Tyranni per hunc omnes ſublati, pax vniuerſo orbi terra- rum reſtituta, celebris vox eius ex- cepta inuidiam peperit apud mili- tes, neq; enim neceſſarios amplius dicebat fore milites vbi hoſtes de- eſſent, quos nuſquam futuros mox virtute ſua ſibi promittebat. Ger- manos Gallijs exturbauit, captas vibes recepit. Proculum & Bono- ſum Colonia Imperium aſſumen- tes apud Nemetes & Vangiones oppreſſit, caſa ſunt eo prælio Qua- draginta millia hominum. Viſtis Germanis, Sarmatas in Illyrico ſu- bëgit, Palſuerium latronem poten- tiſſimum cepit & occidit, Iſauriam liberauit, tandem cum Narſeo Per-	3.	<i>Probus. 1.</i>

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 9	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
277.	farum Rege pacem fecit. In Africa contra Marmaridas fortissimè dimicauit. Carthaginem à rebellione vindicauit & multa præclara gessit, Apud Syrmium tamen, viracer & iustus in tumultu militari, dum confugeret in turrim ferratâ quam pro specula exadificauerat, occisus est iiii. Non. Nouembr. cuius tumulo hoc incisum fuit Epitaphium: HIC PROBVS IMPERATOR ET VERE PROBVS SITVS EST VICTOR OMNIVM GENTIVM BARBARARVM VICTOR ETIAM TYRANNORVM. Nunc Cuspiniani tetrastichon subiiciamus: <i>Hinc Probus & verè probus orbis sceptrâ gubernat, Quem probat & miles, & sacra turba Patrum, Barbaricos motus compefcuit vndiq, pacem Romano pulchram fecit in imperio.</i>	<i>S. Euty- chianus.</i>	<i>Probus.</i>
282.	M. AVRELIVS Carus Cæsar, regnauit Anno i. Mensibus aliquot cū filijs Carino & Numeriano. Ca-	8.	<i>Carus. 1.</i>

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

282.

rinum ob nequitiam Neronem ad-
dæquantem, parens Imperator ad
Gallias contra Germanos tutandas
dimittit, secum Numerianum ado-
lescentem tum lectissimum tum di-
fertissimum, Oratorem & Poëtam
sui temporis potentissimum reti-
nuit. Carus bello Persico capta Se-
leucia & Ctesiphonte dum ad Ty-
grim fluvium castramentatur ful-
mine ictus perit. Numerianus fi-
lius dolore oculorum captus, in le-
tica dum veheretur, insidijs Apri
soceri sui occisus est. Cumq; mors
eius occultaretur donec Aper regnū
posset inuadere, fetore corporis sce-
lus proditum est. Frater Carinus p-
lio à Diocletiano victus, apud Mur-
sum in Gallijs trucidatur. Nunc
huius Principis vitam Cuspiniani
tetraſticho claudamus:

*Post Carus pater, & nati duo, sorte gu-
bernant (terq; breui.*

*Æqua orbem : at cecidit Cæsar v-
Pannoniā Carus dū liberat hostib⁹, et res
Persarum attruit, fulmine cōciderat.*

283.

SANCTVS Caius, Caij filius, Salo-
neñ. Dalmata, ex genere Diocle-
tiani Imperatoris, sedit Ann. xii. M.
iiii. D. vi. Is Ostiarium, Lectore, Ex-

S. E-
utychia-
nus.

Carus.

S. Ca-
ius.
1.

2.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 92	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
283.	orcistam, Acoluthum, Subdiaconū, Diaconum, Presbyterum, Episco- pum ordines sacerdotales consecra- ri iubet. Sacris initiatum à prophano in ius vocari vetuit. Pagano ac hæretico vocandi in ius Christianū potestatem ademit. Occisus est x. Calend. Maij & in Cœmiterio Cali- sti sepultus. Vacat sedes M. ii. D. viii.	<i>S. Ca- ius.</i>	<i>Carus.</i>
284.	C. AVRELIVS Valerius Diocletia- nus Iouius Imp. regnavit Annos xx natus in oppido Dalmatiæ Dioclea- pæ Salonas parentibus ignobilib. Cū edicto sanxisset vt oēs sine disci- mine generis pstrati pedes suos ex- oscularentur, ex ipso habitu veluti Deus coli, adorari venerariq; voluit. Hinc oēs Germaniæ gentes bellorū auide, Burgūdiones, Alemanni, He- ruli, virib. primi locis, vltimi, & ple- riq; alij excidiū Galliz ceterisq; p- uincijs Rō. cōminati, Rhētijs, Vin- delicū, Noricū irrūpunt, Argentora- tum, Nemetum Augustam Spiram, Borbetomagum, Moguntiacū, Tre- uironum urbem Coloniā Agrippi- nam, cum tota Belgica deuastāt. In Mœsijs quoq; & Pannonijs aduētū hostiū trepidatū. Nec Persę quieue- re. Intonuere etiā ciuiliū armorum	2.	<i>Diocle- tianus.</i> 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

284.

S. Ca-
ius.

Diocle-
tianus.

fulmina. Achillaus totam Ægyptum occupauit. Caurasius Britannias tenebat. Quingentiani Africam inuasere. Omnia ubiq; ferro, flamma vastabantur. Constantius à Domitiano Gallijs, Hispanijs, Britannis p̄ficitur. Germanis bellū indicit, victor Gallias liberauit, Rom. legibus reddidit, cum Germanis fœdus icit. Britannias per Asclepiodotum Præfectum pratorio recepit. Maximianus Hercules in Africam transit, Diocletianus Ægyptum sibi deposcit. Galerius Maximianus Rhætiam, Vindelicos, limitem Danubianum, & Istro contiguas prouincias sibi tutandas desumit. Mesopotamiam cum quinq; populis trans Tygrim Rom. imperio reddidit. Tandem senio cōfectus Imperator, decreuit priuatus viuere quod & fecit. Nicomedia in Asia, quo die & Maximian⁹ Mediolani, deposuit imperiales fasces. Mansit Diocletian⁹ priuatus Salonis rei rusticę indulgens Ann. x. Vixit in vniuersum annos lxxiii. Imperio primitus accepto, contra Christū quantum antea nūq; bellū mouere cōstituit, affligi interficiq; Christianos de

Anni
Christi

284.

CHRON. RER. LIB. III. 93

Anni
Pontif.

S. Ca-
sius.

Anni
Cæsarij

Diocle-
tianus.

cimo post Neronē loco p̄cepit. Ri-
ctionarius quidā impij Maximiani
impius Dux, cū numeroſo exerci-
tu ad Thebaicę legionis milites qui
CHRISTVM confitebantur, & in
Trenirorum Augusta tum habebāt
ſtatiua mittitur. Ingreſſus urbem
hic cum inſtructis copijs, nullum
crudelitatis genus non edidit. In il-
los primum generoſo Chriſtianoq;
pectore Duces & milites, deinde &
in urbis patritios, & in vtriuſq; ſe-
xus plebem. Verum poſtquā mor-
bo fuerat Maximianus crudeli af-
ſictus, edictum per omnes prouin-
cias edidit vt Chriſtianis parce-
retur. Fl. Valerius Conſtantiuſ
Chlorus Cæſar poſt abdicatum à
Diocletiano Imperiū maxima cū
laude regnavit Ann. xiii. M. i. & D.
xxi. natus viro potente inter Dar-
danos & matre Claudia, erga DE-
VM religione maxima utebatur,
vnde & meritò religioſus pater re-
ligioſiorem filium Conſtantinum
regni benè parti hæredem reliquit.
Adoptatum à Diocletiano Gale-
rium in regni conſortem eximium
bellatorem præfecit Illirię, Gracię,
Aſiæ, atq; Orienti retentis ſibi Gal-

Conſtan-
tiuſ.

1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

284.

lijs, Hispanijs, Italia & Africa. Fuit
natura clementissimus. diuitiarum
contemptor. In cōuiuijs aurea po-
cula commodato accipiebat ab a-
micis, vt abacum exornaret, pau-
cissimis contentus à fictilibus non
abhorrebat. Galerius trux ac pro-
pe immanis nostriq; sanguinis ap-
petentissimus. Sed dum Constan-
tius Gallias & Hispanias in sum-
mo ocio tenuisset, Eboraci decessit
ibique sepultus. Coniugem habuit
S. Helenam Augustam, ex qua tu-
lit Constantinum magnum Impe-
ratorē. Chlorus cognomento quasi
viridis à colore appellatus est. Ga-
lerius regnum Rom. adeptus, non
multò post genitalibus putrescen-
tibus vitæ tædio, vim sibi gladio in-
tulit. Nos pro more Cuspiniani
carmen apponamus:

*Quatuor hinc surgunt, primusq; Dio-
cletianus*

*Alter & Herculus Maximianus
erat.*

*Quos sequitur Constantius, inde Gale-
rius, æqua*

Orbem pacandum conditione tenent.

296.

SANCTVS Marcellinus, Proiecti
filius, Romanus, sedit Ann. vii. M.

S. Ca-
ius.

Diocle-
tianus.

S. Mar-
cellinus
1.

12.

Anni
Christi

296.

CHRON. RER. LIB. III. 94

Anni
Pontif.

S. Mar-
cellinus

Anni
Caesarū

Diocle-
tianus.

ix. D. xxvi. Hic Pontifex cum ad
sacra gentilium deductus esset, ter-
rorum minis ita perterrefactus est,
vt idolis sacrificaret. Tandem ad se
rediens in Sinuessa vrbe congrega-
tis clxxx. Episcopis, squalidus cili-
cioq; indutus, veniam delicti petit,
ad Ecclesiam ~~re~~edit resumpto ani-
mo seuerius in Diocletianum in-
uectus est, ob quod comprehensus
martyrij palmam quam ante fuge-
rat subiit vi. Calend. April. ac via
Salaria in Cæmiterio Priscillæ, in
loco qui dicitur cubiculus clarus,
in Crypta iuxta corpus S. Crescen-
tionis sepelitur. Vacauit tum sedes
M. ii.

LIBRI TERTII
FINIS.

CHRO-

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

S. Mar-
cellinus

Diocle-
tianus.

LIBER QVARTVS.

300.

SANCTVS Cyriacus, S. R. E.
Dyaconus, cum idolis sacrifi-
care negligeret, in carcerē con-
iectus pice feruenti superfunditur,
mox tormentis suspenditur plum-
batiq; ceditur, atqui cū iam Deo-
rum simulacra conciderent, iussu
Maximiani Cæsaris, cum Largo &
Smaragdo, socijs atque xx. capite
truncatur. Cuius Sanctissimi viri
brachium in Summo Deiparæ vir-
ginis templo Nemetum vrbis Spi-
ræ reservatur.

4.

15.

302.

NEMETVM Augusta Spira,
post multiplices barbarorum ex-
cursiones in Galliam, cum iam sæ-
pius direpta, flamma ferroq; vasta-
ta, adeoq; desolata relinqueretur:
Cōstantius Chlorus Imperator tā-

6.

17.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 95

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

302.

tæ vrbis ruinam & excidium miser-
tus, de nouo eandem restaurari
voluit, acceptoq; comiteatu, co-
hortem prætoriam eò quasi ad fir-
missimum totius Galliæ ad Rhenū
fluvium contra Germanos propu-
gnaculū traduxit: & quam Aulam
seu Regiam esse contemplabatur,
à cohorte deducta *σώτηρα* nuncu-
pauit, quasi eam speculam atque
municipium totius viciniae nomi-
nari vellet. Iniuriatum tamen ple-
bis Nemetum nomen ad tempora
Rudigeri Spireñ. Præfulis retinuit.
In hac eadem magnificentissima
vrbe, Constantius Cæsar matrem
suam Claudiam Lunam cum fra-
tre Valétino sepeliri decreuit: quod
adhuc hodie in superiori vrbis par-
te ad portam S. Guidonis videri so-
let, cuius dextræ hoc Monumentū
parieti insertum legitur.

D. M.

CONSTANTIO
VALENTINO FRA-
TRI ET LVNÆ
MATRI CONSTAN-
TIVS MAXIMVS

F. C.

304.

SANCTVS Marcellus, Benedi-

S. Mar-
cellus.

18.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

304.

ſti filius, Romanus, de regione via
lata, S.R. E. Presbyter Cardinalis,
ſedit Ann.v.M.vi.D.xxi. Cōſtituit
ne Conciliū ſine peculiari Pōtiſicis
autoritate habereſ. Obijt xvii. Cal.
Feb. in Cemiterio Priſcillæ via Sala
ria ſepult⁹. Vacauit tū ſedes D.xx.

306.

FL. VALERIVS Constantinus
maximus, pius, ſœlix, ſemper Au-
guſtus, imperauit Ann. xxx.M.ix.
& D.xxvii. natus in Britannia pa-
tre Constantio & matre S.Helena,
Sub hoc Chriſtiani à Tyrannis an-
tea oppreſſi nonnihil respirare cœ-
perūt. Nam corporis & animi do-
tibus cum optimo quoq; Principe
cōparari Constantinus potuit, mi-
litaris gloriæ appetentiſſimus fuit,
in bello fortunatus. Pacem peten-
tibus libēter dedit. Liberalibus ſtu-
dijs vbi per ocium licebat delecta-
batur. Liberalitate & gratia omniū
ſibi beneuolentiā comparabat. Pri-
mus omnium Chriſtianorum Im-
perator creatus eſt, quod gloſſ. &
Bartol. ſcribunt C. de Episc. et Cle-
ric. auctoritate l. Diui. C. de Natur.
lib. nam Philippus licet præ ſe fere-
bat animū Chriſtianū, idolis tamen
ſacrificare non ceſſabat. Cæterū ea

S. Mar-
cellus.

Diocle-
tianus.

3.

Constan-
tinus
Ma-
gnus.
1.

Anni
Christi

306.

CHRON. RER. LIB. III. 96

fuisse Constantinum liberalitate in
Summū Pōtificem, vt in eius vsum
vrbem Romam, & mediam Impe-
rij partē donauerit, vt est in Decre-
tis Gratia, dist. 96. ca. Cōstantinus.
Cum audisset Romæ Maxentium
Ciues suos ob CHRISTI cultū fœ-
dissimis facinoribus attere, admo-
dum est ira commotus, ac primum
per literas admonere, mox persua-
dere Maxentio vt abstinere cœpit.
Verum cum ea re nihil agi videret,
arma sibi sumenda esse iudicauit.
Itaq; exercitu parato, in Italiā con-
tendit, id vbi Maxentius intellexit
Romę ponte quodam super flumi-
ne quod urbē præterfluit extructo,
exercitum eduxit & cum magno
impetu aduersus Cōstantinum est
progressus: Cōstantinus de euentu
belli sollicitus, DEVM ex intimo a-
nimi affectu humillimè inuocauit,
id quod ad rem statim collatū est:
Meridiano enim tēpore ignea co-
lumna et lucis fulgor in aëre crucis
formam referens, stellis æqualibus
in latinarū literarū figuram expres-
sis, Cōstantino clarè *ἐν τῷ τῷ νικᾷ*
IN HOC VINCE ostēdebat. Nocte
quoq; proxima. CHRISTVS ei
vna cū horredo illo signo apparēs,

Anni
Pontif.

S. Mar-
cellus.

Anni
Cesarū

Constan-
tinus
Ma-
gnus.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

306.

tale quiddam eum facere atque in
bellis præferre iussit, fore enim ut
per id omnes vinceret hostes. Qua
re Cæsar consternatus, ex auro si-
gnum tale fieri curavit, quo fretus,
alacriter ad conflictum processit.
Cæterum prælio commisso, Maxen-
tius magna vi est devictus, quem
Constantinus Imperator dum fu-
gentem persequeretur, ponte di-
vina virtute rupto, navibusq; solu-
tis, transitus pectus iit, ipseq; cum
propugnatoribus suis in flumine
submersus & suffocatus est: Hinc
Prudentius:

*Hoc signo munitus transmissis albis
ultrò*

*Servitium soluit miserabile Cōstantinus:
Cum te pestifera premeret Maxentius
aula,*

*Lugebas, longo damnatos carcere cen-
tum,*

*Ut scis ipsa, patres, aut sponsus fœdera
pactæ*

*Intercepta gemens, diroq; satellite ra-
pta:*

*Immersus tenebris dura inter vincla
luebat,*

*Aut si nupta thorum regis conscendere
iussa.*

S. Mar-
cellus.

Constan-
tinus
Ma-
gnus.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 97	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
306.	<i>Coeperat impurum Domini oblectare furorem, Morte maritalis dabat indignatio pœ- nas. Plena puellarum, patrumq; ergastula sæui Principis, abducta virgine si genitor missas Tristius ingemuit, non ille impune do- lorem Prodidit, aut confessa nimis suspiria traxit Vim libertatis nimiam, patrumq; do- lorem. Testis Christicolæ Ducis aduentantis ad urbem Miluius, exceptum Tyberina in stagna Tyrannum Præcipitans, qua nam victoria viderit arma Maestrate regi, quod signum dextera vindex Prætulerit, quali radiarint stemmate pila. CHRISTVS purpureum geminan- ti textus in auro Signabat labarum, clypeorum insignia CHRISTVS. Scripserat, ardebat summis crux addita cristis.</i>	<i>S. Mar- cellus.</i>	<i>Constan- tinus Ma- gnus.</i>

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
306.	<i>Ipse Senatorum meminit clarissimus ordo</i> <i>Qui tunc concreto processit crine, cathe- nis</i> <i>Squallens carcereis, aut nexus compede vasta,</i> <i>Complexusq; pedes victoris ad inclyta flendo</i> <i>Procubuit vexilla iacens: tunc ille Se- natus</i> <i>Militiæ vlticis titulum, CHRI- STIQUE verendum</i> <i>Nomen adoravit, quod collucebat in ar- mis.</i> Constantinus tam mirificè conse- cutus victoriam, DEVM celebran- do canens urbem Romā est ingres- sus. Nec mora interposita est, statua ad formam similitudinemque eius ex ære fabricata, crucem læto ma- gnificoq; habitu tenentem, in loco maximè celebri collocare præce- pit, huiuscemodi inscriptione: HOC SALVTIFERO SI- GNO ET VERO FORTI- TVDINIS DOCUMENTO VRBEM VESTRAM IVGO TYRANNI SOLVTAM LI- BERAVISENATVMQVE ET POPVLVM ROM. AN-	<i>S. Mar</i> <i>cellus.</i>	<i>Constan- tinus Ma- gnus.</i>

Anni
Christi

306.

CHRON. RER. LIB. III. 98

Anni
Pontif.

S. Mar-
cellus.

Anni
Caesarū

Constan-
tinus
Ma-
gnus.

TIQVO SPLENDORI ET
AMPLITVDINI RESTITVI.

Totis quoq; vii. dieb⁹ ciuitas Rom.
celebrem egit cōuentum atq; sup-
plicationes, propter victoriam, de-
lata ante se triūphali crucis arma-
tura. Primus omnium vt Sancto-
rū reliquiæ collectæ iustæ sepultura
mandarentur edicto cauit. Ab exi-
lio proscriptos reuocauit. Istrum
fluum qui Danubius quoq; dici-
tur ponte saxeo iunxit, eoq; transi-
to Scythicam gentem quæ vltra id
flumen coluit sibi subiugauit. Fer-
tur Constantinus semper manibus
suis gestasse ex auro crucis simula-
chrū. Obijt xi. Cal. Iun. in villa pu-
blica Ancyrone Suburbio Nicome-
dieñ. in Bythinia dū bellū pararet
aduersus Persas. Sepultus Constan-
tinopoli in Basilica Apostolorum.
Vixit Annos plus minus lxxv. Nunc
Cuspiniani subiungā tetrastichon.
*Quatuor hinc iterum discordi mente gu-
bernant,*

*Tres quorum lacerant vndiq; Chri-
sticolæ.*

*Hos Constantinus reparat visa cruce
celo,*

Et libertatem reddidit Ecclesiæ:

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cesar.</i>
310.	SANCTVS Eusebius, Medici filius, Græcus, sedit Annum i. M. vii. D. xxvii. Romæ moritur vi. Non. Octob. & via Appia iuxta Cæmiterium Calisti sepelitur. Vacat sedes D. vii.	S. Eusebius. 1.	Constantinus Magnus. 5.
311.	SANCTVS Miltiades, Apher, sedit An. iii. M. ii Hic Ieiunium prohibet die Dominico & die Iouis, quia sacri dies Ethnicis. Obijt iiii. Id. Decēb. et in Cæmiterio Calisti sepult⁹. Vacauit r̄ sedes Romana D. xvii.	S. Miltiades. 1.	6.
314.	SANCTVS Syluester, Rufini filius, Romanus, S. R. E. Presbyter Cardinalis sedit Ann. xx. D. iiii. Respuit hic diadema aureum sibi oblatum à Constantino vt minus religioni aptum. Statuit Chrisma tantum ab Episcopo consecrari debere Obijt prid. Calen. Ianuar. sepultus in Cæmiterio Priscillæ via Salaria tertio ab vrbe lapide iuxta Palatiū Qætiani. Vacauit sedes D xv.	S. Syluester. 1.	9.
336.	SANCTVS Marcus, Prisci filius, Romanus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit M. viii. D. xxi. Hic symbolum fidei à populo & clero cani præcipit. Duas Ecclesias Romæ construxit, vnā via Ardeatina S. Balbinæ in qua sepultus est.	S. Marcus. 1.	31.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 99	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsariū</i>
336.	Alteram in vrbe ad Palatinas. Vacauit tum sedes romana D. xx. S ANCTVS Iulius, Rustici filius, Romanus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit Ann. xiiii. M. v. D. xvi. Is initiatū Ecclesiastico iudici tantum subiicit. Mortuus est prid. Id. April. & in Camitero Callepodij via Aurelia tertio ab vrbe lapide sepultus. Vacat sedes D. xxv.	S. Iulius. 1.	Constantinus Magnus.
337.	FL. IVLIVS Constantius cum Constantino & Constante fratribus regnavit An. xxv. M. v. D. xiii. Constantinus Iunior, dum nititur inuadere partes fratris sui Constantis, circa Aquileiam congressione facta perimitur. Magnentio apud Augustodunum arripiente Imperium. Constans haud longè ab Hispania in castro cui Helene nomen est interficitur. Constantius post susceptum imperium Romam cum triumpho via Flaminea ingressus aureo carpento, Cives obuiam factos, mira benignitate inspexit, & veneratus est, dictitans illud Cineæ Pyrrhi legari verum esse, tot se videre Reges in vrbe Roma quot Cives. In vna tamen re populū Rom. ad risum potius quàm ad indigna-	2.	Constantinus II. 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

337.

tionem concitauit, quod portas vr-
bis ingrediens, celsas & fastigiatas
arcusq; triūphales præaltos & la-
tos, homo parvæ stature, caput mo-
re Anserum læsionē veritus incur-
uaret. Vir egregiæ tranquillitatis,
nimium familiaribus credens & a-
micis, vxorum amorī deditus erat,
quibus cōtentus nulla trāsuerſa li-
bidine aut iniuſta ſe polluebat. Ac-
cepta fratris nece, pacē cum Perſis
& inducias fecit. Europā à Tyran-
nis inuaſam liberare properat. In-
terim Germanicæ nationes Alemā-
ni, Franci viuere raptō aſſueti, No-
domaro Rege nobiliſſimo Gallias
inuadunt, florentiſſimas vrbes &
antiquiſſimas rapiunt, diripiūt, ex-
cindunt, caſtra hyberna, aſſiua ex-
pugnant, legiones cum auxilijs de-
lēt. Nobilitas omnis Gallorum aut
ferro in acie cecidit, aut capta Ger-
manis ſeruiuit. Iuxta Rheni fluen-
ta Noueſium, Agrippina, Bonna,
Andernacum, Bingium, Mogūtia-
cum, Nemetes, Vangiones, Argen-
toratum, direptæ exciſæque ſunt.
Tres tandem Rom. tribuni, Eutro-
pius quoque Præfectus equitum ir-
rumpunt, in prælium ruunt, atq; in-

S. Ju-
lius.

Conſtan-
tinus
II.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 100	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
337.	gentivtriusq; exercitus strage peracta, apud Argentoratum Germanorum Regem opprimunt. Visaq; sunt eo loci vbi acies coierunt motium instar mortuorū cumuli, fluentesq; humani cruoris riui, fusi q; Optimates penè omnes. Cumq; Iulianus à Constantio in collegam assumptus ad comprimendos barbarorum incurfus apud Vangionas milites in hyberna traduxisset, & stipendia recitasset, Martinus Turoneñ. postea Antistes, cingulo adhuc militari constrictus, verum catechumenus CHRISTI fide, stipendium Cæsaris recusans soli summo DEO se militaturum asseruit. Pusillanimitatis igitur metusq; pugnae instantis & non fidei insimulatus: in nomine IESV crucifixi inermem medios hostium cuneos trāsgressurum se spondit. Precibus itaque fufis ad DEVM nuncios barbarorum de pace tractanda obuios habuit, eo loco vbi hodie sacellum visitur via publica, non longè à Monasterio quod <i>francenthal</i> vocant, in signum plenæ fidei. Iulianus pace composita, tres tabernas munimē-	<i>S. Iulius.</i>	<i>Constantinus II.</i>

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
337.	tum contra Germanos recuperat atq; denuo munit. Nemetum Augustam deletam, fossis vallisq; restaurat. Moguntiaci Rhenum ponte iungit. Interea in Persas Constantius contendens Mopsocrenis inter Ciliciam & Cappadociam in radicibus Tauri montis i i i. Non. Nouēbr. æstuantissima febre discessit. Sepultus Constantinopoli in Basilica Apostolorum, vixit Ann. xliiii. Nunc Cuspiniani tetrastichon annectamus: <i>Patribus inde tribus cessit Romana potestas,</i> <i>Accessit genitus Dalmatius patruo.</i> <i>Omnibus occisis, tenuit Constantius orbem</i> <i>Victor, sed vitam religione necat.</i> DE S. IESSIONE PRIMO NEMETVM ANTISTITE QVI PRÆFVIT ANNIS XV.	S. Iulius.	Constantinus. II.
346.	SANCTVS Iessius Nemetum Præsul sub Constantio Imperatore primus baculo pastoralis donatus est, quem aliqui Iasinum, quidam verò IESVM vocant. Vir multa sanctitate cōspiciuus, Regibus ac Principibus notus & familiaris, qui semper ex eo quo Pontificatum	11.	10.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. IIII. 101

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

346.

S. lu-
lius.

Cōstan-
tinus II.

adeptus est, non solum purè, in-
grè castèq; vitā traduxit, sed, quod
amplioris censeretur virtutis tantæ
gratiæ, tantæ sanctitatis emicuit, vt
omnibus veræ perfectionis in sua
conuersatione præberet exemplū.
CHRISTVM vnicum & verum
generis humani redemptorem, Ne-
metibus atq; populorum finitimo-
rum cōciliabilis annunciauit. Ma-
gno animo atque infracto pro Ni-
cæna fide disputās, ab Arrianis ex-
pulsus aliquandiu delitescere co-
actus est. Et quanquā ad sedem vnde
pulsus erat reuersus, varijs agitated
est contumelijs, & insidijs petitus
varijs, infracto tamen pectore cau-
sam Christi pergit sustinere, quoad
plures Deus in Apostolico ministe-
rio excitaret, qui partem oneris in
humeros suos reciperent. Iesus
dictus est sermone Hebraico quasi
curator siue medicus, ab hoc for-
tasse, quia animas fidelium saluas
fecit atq; panit Dei verbo instru-
endo. Iesæi em̄ prius dicti erant quàm
Christianorum cognomen fideles
obtinuerunt. Ab Antiochia namq;
sicut veritatis argumentum habet
discipuli & Ecclesia Dei vniuersa

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

Christiani dici cœperunt. Reperias
eius rei argumentum si Philonis
Commentarios legeris in libro eius
quem de Iesais inscripsit.

348.

SANCTVS Victor Vangionum
Antistes, ad quem D. Hilarius Pi-
ctauien. Præsul de Euphrate Agrip-
pineen. scripsit, tum vitæ morumq;
integritate, tum sanctitatis fama
clarus, Nemetum atq; Vangionum
populos Christi verbo fideliter e-
docens, susceptum Pontificale mu-
nus plurimis annis felicissimè ad-
ministravit, quod clarissimis mo-
numentis testata consignataq; an-
tiquitate sequentes versiculi denun-
tiant:

*Victor Vangionum victricia signa tri-
umphu*

Erexit Præsul non sine laude, pñ.

*Semper in æthere a quapropter gaudeat
aula*

In qua nec fletus nec dolor ullus adest.

Victor der Bischoff hat auffge-
richt

Der Statt Wombes (vnnnd sie
bericht

Daß er / der vberwindend ges-
nandt)

S. In-
lius.

Cōstan-
tinus II.

13.

12.

Anni
Christi

CHRON.RER.LIB.III. 102

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

348.

S. In-
lius.

Cōstan-
tinus II.

Mit lob verkündt das unbekandte
Triumphierend/ sigreich Bas-
nyer

Ihesu Christi. Desß wöll der Herr
Ihm ewiglich des Himmels thron
Die ewig frewd geben zu lohn/
Da zu kainer zeit jemandts ge-
brist/

Kain weinen noch schmerz vor-
handen ist.

HABITA est Synodus Colonie cō-
tra Euphratem Arrianum, eiusdem
urbis Antistitem. Cum cōsedissent
itaq; Epi in Agrippineñ. Ciuitate
Maximinus Treuitorum, Seuerinus
Seuonum, Iesius Nemetum, Victor
Vangionū, Amandus Argentineñ.
Seruatius Tugrorum, consentien-
tibus & mādantibus Marinno Epō
Moguntiacen. & Victore Parisiorū
&c. cumq; recitata fuisset Epistola
plebis Agrippineñ. sed & omnium
castrorū Germanie Secunde de no-
mine Euphrate, qui Christū Deum
negauit. Maximinus Treuitorū Epi
scopus dixit: Quia volūtas Dei pa-
tris & Domini nostri Iesu Christi
voluit, nos iuxta postulatū fratrum ad
hoc Agrippineñ. oppidū cōuenire,

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Casarū

348.

S. Iu-
lius.

Cōstan-
tinus II.

propter perditum & blasphemum
Euphratam, quem omnis mundus
iam ore Domini cognouit esse da-
mnatum, qui in Spiritum Sanctum
blasphemauit, qui Christum nega-
uit, hanc mediocritas mea senten-
tiam fert, sicut Dei & Domini no-
stri Saluatoris ore prolata est, dicen-
tis: Omnia peccata & blasphemie
remittuntur hominibus, qui autem
blasphemauerit Spiritum sanctum
non remittetur ei, neque hic neque
in futuro, sed reus erit aeterno iudi-
cio. Ideo Episcopum eum manife-
stum est esse non posse. Seuerinus
Episcopus dixit: Cum constet Eu-
phratam subscriptione fratrum plu-
rimorum in Spiritum sanctum bla-
sphemasse, negando Deum Chri-
stum, ego consentio eundem iuxta
Euangelica precepta iure ab Epi-
scopatu esse deiectum. Iessius Epi-
scopus dixit: Non solum Epistolis
omnium Ecclesiarum qui audie-
runt Euphratam negare DEVM
CHRISTVM, sed quod ego ipse
auribus meis audiui, sub presentia
Martini consenioris nostri, & Me-
tropij Presbyteri, & Quintini Pres-
byteri, & Victoris Diaconi, ideo cō-

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 103

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

348.

S. Ju-
lius.

Cōstan-
tini II.

sensi illum iure esse depositum. Vi-
ctor Episcopus dixit: Quoniam pa-
lam factum est & probatum, Eu-
phratam immemorem sacramenti
cœlestis, blasphemasse in Spiritum
sanctum negando CHRISTVM
Deum Dei filium, & multis crimi-
nibus coarguitur, quod Episcopū
nullo modo decet, consentio eum
esse depositum. Amandus Episco-
pus dixit: Siquidem in præsentia,
quando Euphrata à quinq; Episco-
pis sententiam accepit, me inter ip-
sos fateor esse consentaneum, qui
epistolis meis ad eundē deponen-
dum cōsensi secundum fallam do-
ctrinam ipsius, qui Christum Do-
minum Deum negat, meritò in ip-
sum sententiam collatam esse con-
stat, ad cuius damnationem cōsen-
tio. Seruatus Episcop⁹ dixit: Quid
fecerit quidū docuerit Euphrata
pseudepiscopus, non opinione sed
veritate cognoui, pro finitimi loci
coniuncta ciuitate, cuiq; publicē &
domesticē obstiti saepe, cū ille Chri-
stum Deum negaret, audiente A-
thanasio Episcopo Alexandriæ, &
Presbyteris & Diaconibus pluri-
mis, & idcirco censeo Christianis

Episcopum eum esse non posse, quia CHRISTVM DEVM sacrilega voce negavit, neque illum Christianum esse iudicandum, qui eiusdem confinitimus fuerit inuentus. Hisce presentes addiderunt suffragia Episcopi Valentinus Arelateñ. Donatianus Cabilianorum, Opratianus Tricassium, Valerianus Antisiodoreñ. Simplicius Augustudineñ. Iustinianus Rauracorum, Eulogius Ambianorum, & Dioscorus Remorum. Tum iterum Iesius Nemetum Episcopus: Inter omnium voces Euphratas damnationi tradatur atque puniatur, qui CHRISTVM negat esse filium DEI, cuius falsa machinatio multis innocentibus attulit prauitatem, sed necesse est, vt ipse veterator qui tantum molitus est scelus, cœlesti plaga feriat. Nulla mora, singulis Pontificibus orationes similes ad eandem normam dictantibus, Euphrata deordinatur, & Seuerinus qui tunc ex voluntate DEI aderat plenariè Catholicus & sanctus, in locum eius exaltatur. Lib. Concil.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 104

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

351.

SANCTVS Liberius, Augusti filius, Romanus, S. R. E. Diaconus, sedit Ann. xv. M. iiii. D. xvii. Qui quod restitit hæresi Arrianæ pro flagitatus est à Constantio & suffectus in eius adhuc viventis locū est Fœlix ii. Anastasij filius Romanus, S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, qui ob metum Imperatoris dissimulavit errorem Arrianorum, at post Ann. i. M. vi. Liberij seditione interficitur, & Liberius in sedem reponitur. Obijt Liberius viii. Calend. Octob. sepultus via Salaria in Cœmiterio Priscillæ. Vacavit sedes D. vi.

362.

CL. IVLIANVS Apostata, à Constantio adoptatus, regnavit Ann. i. M. vii. D. xxvii. Omnis expers fuit ingenuitatis, quantumvis genus ille ex splendido natalium ortu duxisset Christianum se simulavit antequam potitus est Imperio, postea se præstitit talem, qualem illum ex oris habitu sermone moribus futurum præsentit Gregorius ille Nazianzenus, quem cum eum conspexisset Athenis, dixisse proditur: O quantum malum alit Respublica Romana.

S. Liberius

1.

Constantinus II.

15.

12.

Julianus.

1.

*Anni
Christi*

GVILIEL. EISEN.

362.

Nec sua Nazianzenum fefellit opinio, Deorum fana & aras restauravit, Christianos se subuersurum minabatur, simul atq; victoriam de Persis retulisset. Quod bellum nisi illum auocasset, miserrimus fuisset Ecclesiæ status, minus enim ab innocentum sanguine sibi temperasset quàm quisquam illorum qui ante Constantinum Christianos immaniter sacrificarunt. At misertus Ecclesiæ Deus, voluit vt qui tam funesta animo versabat, in Persico cōflictu coherceretur, ac ex vulnere interiret, quod non multo post accidisse memoratur, quàm Libanius Sophista illius Præceptor, Christianum quendam p̄r contemptū rogasset: Ecquid rerum, inquit, iam ille fabri filius agit? Et rogatus scitē respondisset: Iuliano loculum fabricat. Significans breui sepultum iri sceleratissimum Tyrannum. In Persas itaque Cæsar proficiscens, superatis hostibus, sagitta ex incerto missa perijt, tum ex inflicto vulnere dum iaceret & animam ageret manum sanguine plenam ad cælum proiecisit & exclamasse fertur, vicisti Galilee vicisti. Cadauer

*Anni
Pontif.*

S. Liborius.

*Anni
Cæsar.*

Iulianus.

Anni
Christi.

CHRON. RER. LIB. III. 105

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

362.

eius sepultum in suburbio Tharsi
Ciliciæ, & inter Diuos relatus est.
Hocq; Epitaphium sepulchro in-
cisum fuit.

S. Li-
berius.

Iulianus.

REX BONVS ET SÆVIS
BELLATOR FORTIS IN
ARMIS

IULIANVS IACET HIC
AD CYDNI FLVMINIS
VNDAS

DVM FERVS EUPHRA-
TES ET PERSICA TELA
CRVENTI

MARTIS OPVS COE-
PTOSQVE NEGANT IN-
IRE TRIUMPHOS.

Nunc Cuspiniani tetrasticho clau-
damus:

*Desertor fidei, successit Apostata no-
stræ*

Iulius, insanis redditus auspicijs.

*Dum subigit Gallos, Augusti nomen
adeptus,*

*Congressus Persis, vulnere raptus
obit.*

363.

FL. IOVINIANVS imperare cœ-
pit in Perfide prope Ctesiphontem
ex tribuno militum v. Calend. Iul.
altero die post cædem Iuliani, re-
gnauit M. vii. D. xxii. Pietate Prin-

13.

Iouini-
anus.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

363.

ceps insignis, Varoniano patre in agro Singidonensi genitus est. Imperator renunciatus, græcæ superstitionis cultoribus parum gratus fuit, à quibus Antiochiæ scommatibus multis & conuicijs est affectus. Is veræ pietatis amans, non prius profiteri Imperatoris nomen voluit, nisi omnes milites conclamassent se Christianos esse, dixisse namq; fertur : Quomodo ego pagani imperē qui Christianus sum? Ad quam vocem, cū vniversus exercitus conclamasset se Christianos esse, Imperium accepit. Constantinopolim exinde festinans, ad prædium Dadaſtam inter Galathiam & Bythiniam venit, vbi cum in cubiculum quoddam nouum sese cubitum recepisset, calore prunarum & nitore parietum nuper calce illitorum aggrauatus & suffocatus periit. Sepultus Constantinopoli ad Basilicam Apostolorū, quo mortuo fuit interregnum dierum viii. Sed nos Cuspiniani tetrastichon subiungamus:

*Militibus lectus Iulianus, ad ampla superbi
Culminis ascendit regna, patris mo-*

S. Li-
brius.

Iouini-
anus.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. III. 106

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

*Cum fugeret Perjas, icit lachrymabile
fœdus
Imperij metas præteriens veteres.*

*S. Li-
berius.*

364.

FL. VALERIVS Valentinianus
Cæsar vnâ cum Valente fratre suo
imperauit Ann. xi. M. viii. D. xxii.
Valens Orienti præfuit, vbi & ab
Endoxo Arrianorum Episcopo ba-
ptizatus est, atq; in sæuissimam he-
resim declinans nostros prosequi-
tur & in exilium pellit. Procopium
apud Constantinopolim res nouas
molientem cū satellitibus suis mi-
ra celeritate opprimit. Occiso Pro-
copio Chalcedonis mœnia solo
sunt æquata. Quod dum fieret in
eorum fundamentis lapideam ta-
bulam cui hæc inscripta erant re-
pererunt,

*In mediâ liquidas quum ducent vrbe
choræas,*

*Vitreæ voluentes latæ vestigia Nym-
phæ,*

*Mœniq; excipient trepidante lauacra
sujurro:*

*Tum varîe numerum superantia mil-
lia gentis*

*Effera Mauortis sæui spirantia vires,
Vndis trāsmissis flauī resonantib. Isiri,*

14.

*Valen-
tinian⁹.
1.*

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarū
364.	<i>Myſos excindunt armis, Scythicosq; co- lonos.</i> <i>Atque vbi Threycios fera gens inua- ſerit agros,</i> <i>Hic illos ſatum bellantes opprimer a- trox.</i> In Occidentem Valentinianus, vir magnanimus, & qui ſemper præſenti fortuna melior apparebat ꝑ- fectus eſt. Non modò fortitudine, ſed etiam prudentia, temperantia, atq; iuſtitia & corporis magnitudine præfulgebat. Adeò regalis pariter & vrbani, vt cum exercitus tentaret ei aliū ſociare conſortem, ille reſponderit: Veſtrum fuit, & milites, Imperatore non exiſtente mihi dare regimen Imperij: verum vbi hoc ego ſuſcepi, meum iam & non veſtrum eſt de rebus cogitare communibus. Cuius verba admirati milites, eius ſequuti ſunt voluntatem. Germani ex veteri more inſtitutoq; legatos ad nouū Principem mittunt pacemq; venalem offerunt. Qui cū minora quàm ſperarant munera accepiſſent, abiectis donis, in Germanias reuertūtur, vbi ſæuiſſimas excitant incurſiones. Omnis Germania tranſrhenana in	S. Li- berius.	Valen- tinian⁹.

Anni
Christi

364.

CHRON. RER. LIB. III. 107

armis fuit limites, proximos sibi gens quæque pertulrat, Gallias simul & Rhetias, Vindeliciamq; Alemanni depopulantur. Nemetum Augu-
stam, Treuironum urbem, Vangio-
num ciuitatem, Borbetomagum,
Moguntiacum depopulantur, diri-
piunt, atque incendunt, oramque
Gallicam ærumnis adterunt conti-
nuis. Valentinum obuiam Tyran-
ni conatibus iturum, frequentes
Galliarum, prouinciarum & urbium
legationes adeunt, obsecrant, sup-
plices orant, amicos ambiunt Im-
peratoris, ne deserantur, & crude-
lissimis Germanorum vastationi-
bus relinquantur. Flexus legato-
rum lachrymis precibusque ami-
corum Valentinianus, Saxonum
gentem in Oceani littoribus & pa-
ludibus inuijs sitam, virtute atque
agilitate terribilem, periculosam
desuper Rom. finibus eruptionem
magna mole meditantem, in ipsis
Francorum finibus oppressit. Bur-
gundionum quoque nouorum ho-
stium nouum nomen, qui plus quã
octuaginta millia vt ferunt arma-
torum ripæ Rheni insederunt, de-
inde Britannias per Theodosium

Anni
Pontif.

S. Li-
berius.

Anni
Cæsaru

Valen-
tinianº.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
364.	Ducem contudit & Mauros. Qua tempestate Sarmata p̄sidem quem Rom. Imperator dederat expulerunt. Vnde indignatus Valentinianus, cum illos Pannonias vastare audiret, bellum in eos parans, exata Treueris hyeme, in Gallias reuertitur. Et apud Bregitionem oppidum subita ira accensus, arescentibus venis Apoplexi obiit xv. Calēd. Septembr. Sepultus Constantino- poli in Basilica Apostolorum. Vixit Ann. liiii. & Menses aliquot. Post cuius obitum Quarto anno & Valens frater cum Gotthis lachrymabili bello commisso, sagittis faucibus in casam deportatur vilissimam: vbi superuenientibus Gotthis, igneq; supposito, incendio concrematus est. Sed p̄ more Cuspinianū tetra- sticho Cēsarū horū vitā cōcludam⁹: <i>Inde Valentinianus adit cum fratre Valente</i> <i>Imperium, ascitus milite, patris ope: Imperat occiduo primus fœliciter orbe, Alter in Eo limite succubuit.</i>	<i>S. Li- berius.</i>	<i>Valen- tinian⁹.</i>
366.	SANCTVS Damasus, Antonij filius, Lusitanus, Hispanus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit Ann.	<i>S. Da- masus.</i>	3.

Anni
Christi.

CHRON. RER. LIB. III. 108

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

366.

xviii. M. ii. D. xi. Magna tum de eligendo Episcopo seditio orta est, nam ab vna parte eligebatur Vrsicinus Diaconus, ab alia parte Damascus, cumq; minus inter se concordarent, res à suffragijs ad arma venit, vbi multi vtrunque in ipso templo Sicinij ceciderunt. Damasi verò pars victrix euasit, qui Romanorum Episcopus inunctus est. Vrsicinus quo & ipse quiesceret ad Episcopatum Neapolitanum obeundum missus est. Pacata Ecclesia ocio literario delectatus, varia opuscula conscripsit, de quibus extant : Gesta Summorum Pontificum lib. i. De fide contra Hereticos lib. i. Epistolarum ad diuersos lib. i. Diuersa Carmina. Duas Basilicas in vrbe construxit: vt Psalmi quoq; alternis vicibus in Ecclesia canerentur, in fineq; eorū verba hæc ponerentur, Gloria patri & filio, & c. instituit. Biblijs ab Hieronymo in Latinum versis, primus authoritatem dedit, vt in Ecclesia legerentur. Obijt Romæ iii. Id. Octobr. & via Ardeatina Basilica sua, quæ nunc pone templum S. Sebastiani iuxta Catechū-

S. Damascus.

Valentinian⁹.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
368.	bas diruta videtur est sepultus. Vacat sedes D. xvii. SANCTVS Ambrosius Mediolanens. Antistes insignis habetur. Nemetum Augustæ Spiræ, Moguntiaci, quo & legatus ad Maximinum transmissus, Treueris quoq; exquisitissimas Bibliothecas perlustravit.	<i>S. Damasus.</i> 3.	<i>Vaentinianus.</i> 5.
369.	TERRÆMOTV per totū Orbem factō, mare litrus egreditur, & Sicilia multarumq; Insularum vrbes, innumerabilem deniq; hominum multitudinem oppressit. Florentissimæ Galliarum ciuitates Argentoratum, Nemetum Augusta, Borbetomagus, Moguntiacum, & Treueris concussæ, multas subuersas ædes, templorum pinnacula deiecta videre præbuerunt.	4.	6.
370.	GERMANOFRANCIÆ Ducum Imperio, vt Annales referunt, circa hæc tempora subiectas fuisse Rhenanas ciuitates: Clypeorum signa quæ adhuc ferunt, non obscure indicant. Agrippinates, in militaribus signis suis acies triangulares parū à Vvrtzburgens. aciebus discrepantes, initio habuerunt. Ceterum vbi Magorum corpora accepissent, acies mutatæ eis sunt in coronas, serua-	5.	7.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 109	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
370.	to Francorum colore albo & rubro. Sic suis signis Francos aliquando se Moguntini, Vormacienses, Spirenses, Argentoratenses, et multi alij testantur. Moguntia, rotas duas albas in rubro ostentat. Vormatia, clauem albam in rubro folio. Spira, Cunradinam, quod est Francicam Ecclesie structuram rubram in folio albo. Argentoratum, rubram stratam in albo.	S. Damasus.	V. Valentinianus.
376.	GRATIANVS filius Valentiniani Imperatoris & Seuerę Augustę regnavit post mortem Valentis cum Valentiniano fratre Ann. xiiii. Menses aliquot, natus Sirmij in Pannonia, Princeps Catholicus, CHRISTI fretus manu in bello Gotthico cum paruo suorum numero triginta millia Alemannorum apud Argentoratum fudit. Cum instantibus Gotthis Rempub. in magno discrimine videret, Theodosium ex Hispania oriundum, virum clarissimum, socium et Imperij comitem sibi delegit, qui superatis Alanis, Gotthis, et Hunnis, Oriëntale Imperium restituit, iecto cum Athalarico Rege Gotthorum fœdere. Vniuersę Gotthorum gentes respiciētes vir-	11.	Gratianus. 1.

Anni
Christi

376.

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

S. Da-
masus.

Anni
Cæsarij

Gratia-
nus.

tutem benignitatemq; Imperatoris
Theodosij, Romanorum se Cæsari
dederunt. Meminit hæc Claudia-
nus in Theodosij laudibus :

*Nam cum barbaries penitus commota
gementem*

*Irrueret Rhodopen, & mixto turbine
gentes.*

*Lum deserta suas in nos transfunderet
artus,*

*Danubij totæ vomerent quum praelia
ripæ,*

*Quum Geticis ingens premeretur. Mæ-
sia plaustris,*

*Flauaq; Bistonios operirent agmina cæ-
pos:*

*Omnibus adflctis & vel labentibus i-
ctis,*

*Vel propè lasuris, vnus tot funera con-
tra*

*Restitit, extinxitq; faces, agrisq; colonos
Reddidit, et leti rapuit de faucibus vr-
bes.*

Interim Maximus noua apud Bri-
tannos multitudine collecta Impe-
rium arripuit, Rhenumq; transmis-
sus est, Heluetijs aggressis, Gratia-
num vnà cum omnibus copijs fu-
gauit, nec mora cum fratre Valen-
tiniano Galliam atq; florētissimas

Anni
Christi

376.

CHRON. RER. LIB. III. 110

Anni
Pontif.

S. Da-
masus

Anni
Cæsarij

Grati-
anus.

urbium incolas extinxit, Nemetes,
Vangiones, Moguntiacos, Treui-
ros, Germaniamq; sibi vendicando
Victorem filium in Treuitorū Au-
gusta consortem in Imperio suum
designauit, eumque ibi ad tuendas
Gallicanas aliasq; Occidentis pro-
uincias cum exercitu reliquit. Erat
Treueris autē tum in ea fama vrbs
qua Roma fuit in Italia, Carthago
in Aphrica, Alexandria in Ægypto,
& Antiochia in Asia, altera scilicet
Imperatorum sedes. Nō longē post
in pugna quę cruetissima erat fun-
ditur fugaturq; Maximi exercitus,
ipseq; Theodosio ac Valentiniano
superatus traditur & detruncatur.
Fuit Gratianus ab ineunte ætate li-
teris haud mediocriter institutus
Ausonio præceptore eruditissimo
atque ingeniosissimo viro, à quo et
carmen facere, ornatē loqui, expli-
care cōtrouersias more Rhetorum
solitus, liberalium artiū studiosus,
Poëta & Orator haud vulgaris ple-
ritq; fuit admirationi. Princeps pla-
nē religiosus, frugi, & pudic⁹, vere-
cūdus, in amicorū officijs sedulus,
liberalis, et adeò comis, vt sapientis e-
gros visitaret, medelis cōsolatos fo-

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
376.	ueret, & sumptibus aleret. Occisus est viii. Calend. Septēb. apud Lugdunum Gallix urbem insidijs Maximi tyrāni, manu Andregatij Ducis, dum obuiam occurreret vehiculo vxoris sue. Sepultus Constantinopoli, vixit Annos xxiiii. Nunc Cuspiniani pro more tetraſtichon subiungam: <i>Hinc Cæſar, cui nomen Auus cui gratia donat,</i> <i>(nijs.</i> <i>Et quem gens tulerat Flauia Panno-</i> <i>Millia multa Alemannorum qui per-</i> <i>didit, illum</i> <i>Abſtulit horrendo Maximus inde dolo.</i>	<i>S. Damasus</i>	<i>Gratianus.</i>
385.	SANCTVS Siricius, Tiburtij filius, Romanus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, ſedit Ann. xiii. M. i. D. xxv. Hic viduarum maritos & bigamos ab officio ſacerdotis excludit, hereticos per manuum impositionem recipit. Statuit monachos poſſe ſacris initiari, et ab infimo ordine ad ſummum prouehi: vt ſacri ordines non eodem tempore, ſed per interualla darentur, voluit. Obijt vii. Calend. Martij. Sepultus via Salaria in Cæmiterio Priſcillæ. Vacat ſedes M. i. D. xv.	<i>S. Syri-</i> <i>cus.</i> 1.	10.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 111	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
385.	SANCTVS Hieronymus Presbyter Cardinalis, in Bethlehem habitans, ingenio ac facundia sua, CHRISTI fidem mirum in modum auxit, toto orbe doctrinis & scientia clarus. Literis Græcis atq; Latinis Romæ apprime eruditus. Totam Galliam permeauit, Nemetū Augustæ Spiræ, Vormatiæ, Moguntiaci instructissimas bibliothecas conquirens. Treueris S. Hilarij librum quod ipsemet in lib. ad Iovinianū testatur descripsit, aliquādiu ibidem hæsit, & audiuit cum Rufino, Bonoso, & Florentio, magistros & dogmatistas.	<i>S. Sircius.</i>	<i>Gratianus.</i>
390.	THEODOSIVS Cæsar cum Arcadio & Honorio filijs imperauit An. iiii. totum regnum pacatum reddidit, à Germania vsq; in Ægyptum. Pacem Ecclesiæ restituit, publicas Synodos coëgit, & religionis doctrinam in omnibus regionibus voluit diuulgari. Ambrosius mortem eius lamentatus est, atque inter reliqua sic inquit, Dilexi virū, qui cum iam corpore solueretur, magis de statu Ecclesiarum, quàm de suis periculis angebatur. Theodosius diuino auxilio fretus, & An-	5.	<i>Theodosius.</i> 1.

*An
gust
us*

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif-	Anni Casarū
390.	dragatum Maximi Comitem, & Victorem eiusdem Tyranni filium, Arbogastem & Eugenium Tyrannos, mira celeritate vsus opprimit. Accedit Theodosio ad disciplinam militarem laus ingens, quo plurimum valuit & religionis. Nā cum Thessalonicæ ageret, in vindictam quorundam iudicum, qui per seditionem extincti erant, magnam in populo stragem fecerat, ita vt septem millia hominum occisa ferantur. Hanc insperatam de pio principe immanitatem Ambrosius cum gemitu perceperat. Cumq; Imperator Mediolanum venisset, & solenni more templum sacrū ingredi vellet, Ambrosius ei plenus zelo DEI ad ianuam occurrens, longa contra eum & vehemēti obiurgatione vsus, ab Ecclesia eum recedere compulit. Indignum enim dicebat hominem sanguinarium qui nullam pœnitentiam egisset templum sacrum ingredi. Et quomodo manus (inquit ad Imperatorē) extends ad DEVM, quibus adhuc sanguis stillat iniustus? quomodo huiusmodi manibus suscipies sanctum Domini corpus? Qua	S. Syri- cius.	Theodo- sius.

Anni
Christi

390.

CHRON. RER. LIB. III. 112

Anni
Pontif.

S. Sircius.

Anni
Cæsarū

Theodosius.

temeritate ore tuo poculū sanguinis percipies, quādo furore verborum tuorum tantus iniuste sanguis est effusus? His & similibus Imperator monitus, peccati sui agnoscens magnitudinem in palatium redijt: ibiq; octo Mensium vt tradit Theodoretus penitentiam fletu & lamentatione egit. Tandem in Natiuitatis Domini festo, ipse ad Ambrosium accedens, veniā delicti petijt, quam post multas correptiones impetrauit. Ingressus ergo templum Imperator, inter eos qui publicē pœnitentiam agebant astitit. Legē tandem tulit ne quis reus ante trigessimū diem latæ sententiæ occideretur. Obijt Mediolani xvi. Calend. Feb. Cadauer Constantinopolim delatum, in Basilicam Apostolorum est sepultum. Nunc Cuspiniani tetra-
stichon subiungam:

*Theodosius sequitur, validis accitus
Hiberis.*

Corporis ob vires cui datur Imperium.

*Ille Gothosq; Scythasq; omnes, sanosq;
tyrannos*

Oppressit, pugnant auxilio Superum.

*Ann
Christi*

G V I L I E L . E I S E N .

*Ann
Pontif.*

*Anni
Cæsarū*

394.

ARCADIUS in Oriente Constantinopoli, paribus auspicijs Occidentem Honorius frater gubernabat Ann. xxix. Mensibus aliquot, licet Theodosius filijs adhuc adoleſcētibus tres Duces reliquerit qui Rom. gubernarent imperium. Rufinus ab Arcadio opprimitur dum Oriētale imperiū conatur euadere. Stilico ad Rhenū profectus, cum Germanis amicitiam iungit authores seditionum & latrociniorum superat, Marcomannum regulum Frācorum cœpit in Tusciāq; relegauit. Fratrem Senonem prælio occidit. Stilico collectis viribus Romanis, & accitis vndique auxilijs, in Rhadagesum bellum conuertit, & citra periculum ferè suorum omnes Rhadagesi copias ad internecionē delet. Cumq; imperium filio suo Eucherio denegaretur, Alarico pacem dedit alias clā Germaniæ gentes in Romanos cōcitauit, quarum sæuitiam misera Gallia sensit. Nemetes Argentoratum translata in Germaniam. Honorius Stiliconi pernicioso tuxori (quod vocatis clā ab eo Vandalis in Galliam, rerum summam voluisset ad Eucherium

S. Sircius.
9

Arcadius.
1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 113	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarii</i>
394.	filium transferre, simul & aduersus Alaricum apud Rauennam infelicitè pugnasse sua causa compenisset) successorem pariter & interfectorem misit. Itaque Romæ in foro Pacis vnà cum Eucherio filio, & alijs coniurationis conscijs trucidatus. Arcadius cum regnasset annis paulò minus tredecim vitam cum morte commutat. Hic socordis ingenij princeps, nec quidquam omnino paternæ, autæque virtutis referēs, Eudoxiæ vxori addictus, cum alia multa improbè fecit, tū Chrysostomum Antistitem Constantinop. sanctitatis & eruditionis egregiè virum, vxori plus æquo inferuens, in exilium misit. Honorius interea Maximum, Iouium & Sebastianum de successione in Gallia tumultuantes per Heraclium Præfectum è medio sustulit. Postremò Constantium, qui Gratiano Tyranno successit, barbarum hominem Britanniam occupantē, apud Arelatensem urbē studio & opera Cōstantini Comitis superauit. Decessit Romæ, in Basilica S. Petri sepultus. Vixit Ann. xxxviii. M. xi. D. vii. Cuspiniani nūc retrastichon addā:	S. Siricius.	Arcadius.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarii</i>
394.	<i>Arcadius deinceps & frater Honorius orbem.</i> <i>Sed iuvenes, regnant, post patris interitum.</i> <i>Quos contra insurgunt diuersa parte Tyranni,</i> <i>Qui tamen exitio succubere pari.</i>	S. Sircius.	Arcadius.
396.	SANCTVS Martinus Turoneñ. Antistes, vir patria Pannonius, militari virtute non minus quàm religione & libertate præditus, insignis habetur, in ea ad Rhenum pugna Iuliani militauit, & castra hostium pro pace tractanda diuinitus reseruatus, in agro Spireñ. non procul à Francfenthal incolumis transijt. In Gallijs & Rhenana prouincia, vitæ continentia & efficaci doctrina, ad sui exemplum plurimos inflammavit, salutaribus consilijs & paternis cōsolationibus profuit Christianæ plebi. Fertur lxxx. aliquando habuisse auditores, qui ab ipsius pepèderunt ore, & lateri huius adhaferunt. Largitas S. Martini tam recolitur grata memoria à Germanis & Gallis, vt musta post vindemiam vbi deferuefacta & quieta	11.	3.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. III. 114	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesar.</i>
396.	fuerint, turpe sibi homines nostri ducant, si in anniuersarijs huius noctibus (heu probrosum facinus) non benè madescant. Hic Galliam dum peragraret: seruum qui laqueo se suspenderat, vita restituit, mortuos tres suscitauit. Apud Treuerim puellam multis annis paralyticam sanauit. In Nemetum agro quendam obsessum maligno spiritu liberauit. Apud Parisios leprosum lepra nuudauit. In Cilicio febre correptus moritur Turoni sepultus. Scripsit B. Pontifex librum de Trinitate fidem Catholicā continentem.	<i>S. Sircius.</i>	<i>Arca- dius.</i>
398.	SANCTVS Anastasius, Maximi filius, Romanus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit Ann. iiii. D. xxi. Debiles vel aliquo membro mutilos, clericorum albo non esse adscribendos censuit. Vt clerici & qui sacris interfunt Euangelium stando, venerabundi atque curui, neutrquam sedentes audirēt. Peregrinos maxime verò transmarinos non esse recipiendos in clerum, nisi quinq; Episcoporum testimonijs	<i>S. Anastasius.</i> 1.	5.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Caesar.</i>
398.	fulti essent constituit: idque propter Manichæos factum esse tradūt, qui tum in Africa in precio erant, & emittebant suos quoquo versum ad fidei sinceritatem passim corrumpendam. Obijt v. Calend. Maij, Sepultus in Cæmeterio suo iuxta vicum vrsi pileati, prope locum vbi hodie est ædes S. Vibianæ. Vacauit sedes D. x. LIBRI QVARTI FINIS. CHRONO- LOGICARVM RE- RVM AMPLISSIMÆ clarissimæq; vrbis Spiræ Nemetum Augustæ. LIBER QVINTVS.	S. Ana- stasius.	Arca- dius.
402.	SANCTVS Innocentius, In- nocentij filius, Albanus, S. R. E. Diaconus Cardinalis. sedit An. xv. M. ii. D. xxi. Tranquillitate Im- perij & benignitate Principis vsus multa ad religionem Christianam	S. Inno- centius. 1.	

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. V. 115	<i>Anni Pentif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
402.	pertinentia meditatus est. Oleo ab Episcopo consecrato infirmos vngendos esse voluit. Pueros ex Christianis parētibz natos, per baptismum renasci oportere cōtra Pelagium pronunciauit. Vt in solennibus sacris pax populo detur, et diebus sabbatis ieiunium celebretur instituit. Is idem primus hæreticos vi aggressus ad fidem Catholicam coëgit. Ingenij sui non pauca opuscula edidit, è quibus ista feruntur: Decretum contra Pelagianos lib. 1. Contra Bonosiacos lib. 1. Epistolarum ad diuersos lib. 1. Obijt v. Calend. Augusti, & in Camiterio ad vrsū Pileatum sepultus. Vacat sedes Dies xxii.	S. Innocentius.	Arca- dius.
403.	FRANCIRheno traiecto Treuerim, Moguntiacum, Vuormatiam, Nemetum Augustam, Argentoratum, & magnam Galliæ partē occupāt.	2.	
411.	CAROCVS Vandalorum impius Rex, à matre sua callidè edoctus, ad illustrem et peruagatam multorum famam splendoremque reuocare si studeret, vt sumptuosissima Regū antiquorum ædificia, populi Romani omniumq; gentium municipia, colonias, præfecturas magna	10.	Hono- rius. 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
411	impensa infinitisq; sumptibus exhibitas deturbaret, comminueret, moxq; dissiparet: Filius exequi genetricis acerbum consilium deliberans, Germanorum præsidio atque comæatu adiutus, Mogūtiā cum urbem inuadit, diripit, incēdit. Parisiūtia Vangionum, Nemerū quoq; Colonias depopulatur, incolis cæsis vrbes ipsas incendit, templa dispoliat, Sacerdotes interficit, mœnia solo æquat. Treuerim antiquissimam Galliæ Belgiæ urbem ad Mosellam situatam inuadit, diripit, vastat. Ad Merim verò Medio matricum ciuitatē dum venit, pars murorū corruens, miraculi speciē præbet: qua direpta, Arelateñ. urbē præsidio munire cum decerneret, à C. Mario equite Romano captus, viculis et verberib ⁹ atq; omni suppli cio excruciat ⁹ , miserè vitā traduxit	S. Inno- centius.	Hono- rius.
416	SANCTVS Zosimus, Habrahami filius Cæsariensis, Cappadox, Græcus, sedit An. ii. M. iiii. D. vii. Hic cereū vult sabbato Resurrectionis Dominicæ benedici: prohibet ne seru ⁹ aut mancipium iniicietur: ne clerici in publico potent. Scripsit pro statu Ecclesiastico ad diuersos:	S. Zosi- mus. 1.	6.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. V. 116	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
416.	Epistolarū lib. 1. De Pascha ad Hilarium lib. 1. De Sacerdotio ad Erynū lib. 1. Obijt vii. Cal. Ianuarij, sepultus via Tiburtina extra muros vrbis, in Basilica S. Laurentij. Vacauit sedes D. i.	S. Zosimus.	1000.
419.	SANCTVS Bonifacius, Iocūdi Presbyteri filius, Romanus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit An. iiii. M. ix. D. xxviii. Electus in seditione contra Eulaliū. Constituit ne qua mulier vel sacris initiata pallam aut thura attrectaret. Ne quis obzratus aut minor xxx. Ann. Presbyter ordinaretur. Condidit delubrū in Cimiterio S. Felicitatis. Sepultus ibidem viii. Calend. Nouembr. Vacauit tum sedes D. ix. Sabell.	S. Bonifacius.	9.
420.	PAVLVS Orosius, Presbyter Hispani generis, Epitomen Historiarum Mundi libris vii. cōplexus est quos S. Aug. dedicauit. Hic est ille Orosi⁹, qui ab Augustino pro discenda animæ ratione ad D. Hieronymū missus, rediens reliquias B. Steph. Prothomartyris tunc nuper inuentas primus intulit Occidenti.	1.	10.
423.	THEODOSIVS iunior Arcadij fili⁹ regnauit An. xxvi. M. vi. D. xiii. Cōsortem Imperij Oriētalīs constituit	5.	Theodosius.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

423.

Valentinianum Constantij & Placidia filium. Fuit à pueritia optimè institutus, inprimis Christianæ religioni addictus, quam sedulò fovebat, multū ijs aduersus qui turbas in ea suscitabant. Ioannem, factione Castini Imperatorem factum & Africam sibi vendicantem, nouus Princeps oppressit. Febre correptus obiit Constantinopoli v. Cal. August. ibiq; sepultus ad Apostolorum Ecclesiam, in sepulchro patris sui, ætatis anno xlix. M.iii. D. xix. Valentinianus Imperator, inito occidentis Imperio, pacem cum Genserico Vandalorum rege inijt, certis spatijs Africa inter se diuisa. Plurimum Rauennæ vixit, estq; ab eo vrbs ipsa cum murorum refectione tum publicis exulta ædificijs, factaq; vbium quatuordecim caput. Antistitem eius vrbs Ioannem vsu pallij donauit. Burgundionum regem afflixit. A Placidia matre in omni mollitia enutritus, atq; illius vicio effeminatus ad incantamenta & Mathematica se conuertit. Optimus ac clementissimus aliàs princeps, à Maximo ciue potentissimo potiundæ eius vxoris gratia,

S. Zosimus.

Theodosius.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. V. 117	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
423.	vt ait Procopius, occiditur. Nunc Culpiniani subiungā tetrastichon: Theodosius iunior, paruusq; Valentinianus, <i>Imperiū retinet cardine vtroq; diu.</i> <i>Armis sed truibus totum Mars concutit orbem,</i> <i>Hunnorūq; ferox Attila cæsus obit.</i> SANCTVS Cœlestinus, Prisci filius. Romanus, sedit Ann. viii. M. v. D. iii. Instituit vt Sacerdotes omnes Canones teneant: addidit Psalmos Missæ: iussit Psalmos antiphonatim dici. Scripsit inter cætera solenne decretum: Contra Nestorium lib. i. Epistolarum ad diuersos lib. i. Obijt viii. Id. April. sepultus via Salaria in Cœmiterio Priscillæ. Vacauit sedes D. xxi.	S. Zo- simus	Theo- dosius.
432.	SANCTVS Xystus iii. Xysti filius, Romanus, sedit Ann. vii. M. xi. iniens pontificatū intentata calumnia reus accusatur à Basso Presbytero, cum verò coram lv. Episcoporum Synodo causam dixisset, omnium suffragijs absolvitur, Basso Valentiniani iussu in exilium misso. Ob magnificas opes Ecclesijs collatas ditator & donator Ecclesiarum nominatur. Obijt v. Calēd.	S. Cœle- stinus. 1.	1.
		S. Xy- stus.	10.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesaris

440.

April. sepultus ad S. Laurentium
extra muros. Vacat sedes M. i. D. xi.
S A N C T V S Leo Magnus, Quin-
tiani filius, Tuscus, S. R. E. Archi-
diaconus Cardinalis, sedit Ann.
xx. M. xi. D. ii. Doctrina & elo-
quio insignis, Barbarorum Reges
ad amicitiam suam adducit. Attilam
ab Italia solis precibus remo-
uit, nam dum simul loquerentur,
Attila cernere duos viros supra ca-
put Pontificis strictos tenentes gla-
dios ac mortem minitantes nisi pa-
reret visus est. Christianis bellum
interdixit: sacerdotibus vxores cō-
cessit, quibus cum tamen non de-
berent concumbere. Diem Domi-
nicum sanctè ocio celebrari iussit.
In Missa Canonem auxit. Hanc igitur
oblationem, &c. adiungens. Hic
B. Pontifex manum sibi amputasse
legitur, quod festo Paschatis mu-
lier quaedam in Missæ sacrificio ob-
lationem faciens eam exoscularetur,
quam virgo B. MARIA mox
restituit. Multa ingenij sui præclara
volumina edidit: Contra Eutychen
Presbyterū lib. ii. De Symbolo Ni-
cæno lib. i. Ad Leonē Augustū lib.
i. Ad inquisitiones Ianuarij Epī lib. i.

S. Leo.

I beo-
dosius.
18.

<i>Anni Christi</i>	CHRON.RER. LIB. V. 118	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
440.	De pass. Dñi lib. i. Homilias multas ad populum lib. i. Ad Fl. Ep̃m contra Eutychen lib. i. Ad Leonem August. contra Eutychen lib. i. Ad Tuberium Ep̃m lib. i. Ad Rusticiũ Narboneñ. Ep̃m lib. i. Ad Anastasium Ep̃m Thessal. lib. i. Epistolarum ad diuersos lib. i. Obijt iii. Id. April. sepultus in Basilica S. Petri. Exin Nemetum Augustam Spiram delatus, in Cathedrali B. Mariæ Basilica summa oĩum veneratione colitur & regescit. Vacat sedes D. vii.	S. Leo.	Theodosius.
444.	SOCRATES Constantinopolitanus, ab initio Imperij Constantini Magni, vsque ad xvii. consulatum Theodosij iunioris Ecclesiasticam historiam complexus est libris vii.	5.	22
450.	FL. VALERIVS Martian⁹ Imp. optimè in Oriente præest An. vi. M. vi. qui licet humili loco in Illyrico natus, militiæ tamẽ clarus, moderatus princeps & reb⁹ gerendis idoneus, si per senectam diutius viuere potuisset. Cum Parthis & Vandalis omnia infestantibus fœdus percussit, ac pacem instituit, armaq; nunquam nisi prouocatus mouit. Attilæ minas compescuit. Nomades & Blemiyas Æthiopia dilapsos per Florum Alexandrinæ vr̃bis pro-	11.	Martianus. 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

450.

curatorem sedauit, & à finibus Romanorū pepulit. Tatianum Iuliūq; fratres, qui olim superuolantis aquilæ eius caput auspicium retexerant, viaticoq; iuuerant : statim vt Cæsar dictus est, hunc Constantinopoli, illum Illyrico præfecit. Pacem quo ad eius fieri potuit, coluit: illud sæpe vsurpans, Dum in pace esse possumus, arma non induamus. Hinc Seruator ab omnibus cognominatus. Theodorici Ostrogothorum Regis auxilio fretus, apud Treuiros purpuram induens, per Auitum Pannonias Rom. Imperio restituit. Obijt Constantinopoli conspiratione Asparis, qui ei venenum perhibetur dedisse, vii. Calend. Febr. ibiq; sepultus ad Basilicam Apostolorum. Nunc Cuspiniani tetrasticho claudamus:

*Martius inde senex Flaua de gente, po-
titur*

*Pulcheriæ suasu coniugis imperio.
Vandalicos sistit motus, tum fœdere
Parthos*

*Iunxit, & Eoum roborat Impe-
rium.*

S. Leo

Marti-
anus.

<i>Anni Christi</i>	CHRON.RER. LIB. V. 119	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesaris</i>
453.	ATTILA Hunnorum Rex, cum fratre Bleda regni consorte maximarum in Europa iam rerum potitus, vim omnem in Romanos vertit. Thracias primum ex Pannonijs & Illyricum saeva populatione deuastabat, omnia castella, oppida, vrbesq; munitas seruituti suæ subiiciens, sola Adrianopoli & Heracleia quæ olim Perinthus dicebatur relicta. Theodosius tantis viribus impar, eum quem contra Vandalos miserat exercitum è Sicilia reuocat. Sed adhuc non fidere audens tantæ se bellorum moli opponere, legatos ad Attilam mittit, sex millia librarum ei pro recessu præbens, mille librarum annum tributum pollicens, pacem coëmit. Tutus itaque ab Orientis partibus Attila, fratrem è medio tollit, quo solus rerum Dominus ea quæ vellet commodius ageret. Rex itaque Germaniæ, Scithiæ, Sarmatiæ nunc potentissimus, Orbis Imperium omnino agitans, cū Genserico Rege Vandalorum Africam tenente rædus icit, Grymaldam Guntheri Regis filiam vxorem ducit. Omnes Principes Germaniæ Magnæ	S. Leo. 14.	Martianus. 4.

Anni
Christi

453

GVILIEL. EISEN.

receptos, in commilitium acciuit, sociosq; sibi asciscit. Vt autem Vessogerarum, Burgundionum, Francorum vires sibi coniungeret, exercitum Quingentorū trecentorum millium duxit in Germaniam, plurimasq; potentes vrbes diripuit. Aliud tamen uti erat consilio quā manu promptior apud Imperatorem simulat. Et Vessogethas hostes Reipub. Romanæ sibi deposcit, quos Gallia depulsurus sit Theodoricus de Verona, & Macrinus Anthemius Consul, gener Valentini Imperatoris, præses Danubij & Vindelicie, annuente Augusto cum Attila pacem his conditionibus ineunt. Oppidis quidem clausis, itineris faciundi facultatem exercitui copijsq; Attilæ concedunt, rati eum Reipub. Rom. ergò hanc subiisse expeditionem. Sed doli eius Imperatorem non latuerunt. Itaq; celerimè Theodoricum Vesgothorum Regem per Ætiū Patritium in suas partes traxit, atque contra Attilam direxit. Attila vbi hoc acceperat, nihilo minus quod constituerat facere conatur. Cū omnibus copijs ad lacum Brigantium, & Rauracorū

Anni
Pontif.

S. Leo.

Anni
Cæsarij

Martianus.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. V. 120

453.

Basileæq; fines peruenit. Ibi Gundaricus & Sigismundus terræ Princeps, Reges Burgundionum armati occurrunt, Attilam transitu Rheni amnis prohibitori, sed facile ab exercitu Attilæ ceduntur, funduntur cum copijs vsq; ad internecionem, urbium portæ clauduntur, agricolæ relictis casis in syluas, montes, tutaq; loca se recipiunt. Interim hostis Argentinam ciuitatem obsidet, vi capit ac diruit, & præda facta, ne muri se viuente repararētur vetuit: hinc quia puia facta Straßburg nominari cœpta est. Exin exercitum Vvormatiam, Moguntiam, Treuerim, Spiram deducens, ciuitates munitissimas diripuit, vastauit, & humo tenus destruere fecit. Ad Basilicas Spireñ. & Mogūtiaceñ Veniens, in sacerdotes sacra celebrātes irruit, arasq; sanguine imbuit, perq; atria diuina stagnum fecerat diuersorū cadauerū sanguis. Colonia quoq; Vbiorū ad Rhenū vrbs pari sæuitia excisa & euerfa, famosissimū in ea D. Gereonis templū auro cōtectum suo ornatu denudatur atq; spoliaf. Octauia Tungrorū vrbs tū maxima inferioris Germaniæ expugna, di-

Anni
Pontif.

Anni
Cesaris

S. Leo.

Martianus.

Anni
Christi

453.

GVILIEL. EISEN.

ripitur, incenditur. Non agris non oppidis, non mortalibus parcebat. Rhemos nobilissimam urbem, cæde, ruinis, incendioq; fœdauit. Perijt ea clade Nicasius virbis Antistes, vir sanctitate illustris caput ceruice defectum diuina eloquia protulisse dicitur. Vastitatem eandem inde circumferens, Aurelianū primo impetu expugnare non potuit: obsidere cœpit: castrisq; positis, omni vi minisq; territabat. Sed cum populus ad piam exhortationē S. Aniani ciuitatis eius Episcopi pœnitentiam ageret, magno & singulari miraculo deliberatur. Theodoricus namq; Vesogothorū Rex opem obsessis ferebat. Proinde reliquit obsidionem Hunnus, seq; in Catalaunos campos recepit. Et euestigio contraitum est. Atrox fit dimicatio, cruentaq;. Cētum octoginta vtrinq; armatorum millia eo prælio cecidere: cecidit & Theodoricus Visogothorum Rex. Vicere Romani fugato Attila. Riuulus ibi humano cruore auctus in modum rapidissimi torrentis inundauit. Pugnæ conflictus ab exortu Solis in noctem vsq; durauit. Attila etiam

Anni
Pontif.

S. Leo.

Anni
Cæsarij

Martinus.

Anni
Christi.

453.

CHRON.RER.LIB.V. 121

Anni
Pontif.

S. Leo.

Anni
Cæsarij

Marti-
anus.

ipse tanta angustia exagitatus est, ut non procul absuerit quin seipsum interemerit, traiecto Rheno exercitum malè affectum in Pannonias reduxit. Mortem Vesogothorum Regis vlcisci filius voluit, & statuit collectis copijs insequi Attilam, nisi ex Ætij cōsilio sententiam suam immutasset. Sed malum hoc fuit consilium Ætij, nam cum parua manu potuisset tum vinci Attila, reuersus in Hungariam, reparato exercitu & collectis viribus Italiam inuasit, primo Aquileiam in limitibus prouinciæ positam obsedit triennio, verum cum iam desperatis rebus in eo esset ut statua moueret, vidissetq; ciconias ex vrbe in agros pullos suos deferētes, auspicio motus, adhibitis machinis miseram ciuitatem acriter oppugnatam tandem capit, diripit, & incendit. Inde Hunni veluti ruptis claustris per totam Veneriam sese effundentes, vrbes omnes occupant: Mediolanum ac Ticinum diripiunt. Iturus deinde Romam infestis signis, cum eo loci cōsedisset vbi Mintius Padum influit, amnem traiecturus, vir sanctissimus Leo Pōtifex calamitatem

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cesarū

453

S. Leo.

Marti-
anus.

Italiae & urbis Romae miseratus, ad-
hortante etiam Imperatore ei sit ob-
uiam persuadetque Alarici exemplo,
qui statim Dei iudicio post captam
urbem mortuus est, ne ultra progre-
diatur. Monitis Pontificis optimi
obtemperans Attila, quod dum si-
mul loquerentur, cernere duos vi-
ros supra caput suum strictos tenen-
tes gladios, ac mortem minitantes
nisi pareret visus est. Ij Petrus &
Paulus Apostolus putati sunt, inde
mouens, Pannonias repetit. Verum
non ita multo post nouis celebratis
nuptijs, ex crapula sanguinem fun-
dens, praeter expectationem rebus
humanis excessit. Hoc memorabi-
le, quod ea nocte qua Tyrannus pe-
riit, apud Constantinopolim Mar-
tianus Imperator in somnis vidit
arcum Attilae fractum.

SANCTA Vrsula, virgo Britannica
cum undecim millibus promiscui se-
xus Christianis, qui omnes virginum
nomine appellantur, apud Colo-
niam insignem Germaniae urbem,
ab Hunnis Scythisque sub Attila Re-
ge militantibus, gloriosissimum pro
Christi nomine martyrium pertulit.
B A V A R I Hunni hac tempestate

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. V. 122	Anni Pontif.	Anni Caesaris
453.	fuere, qui accepta insigni clade in campis Catalaunicis, deinde per- unte eorum rege Attila, cum se om- nibus inuisos ab hoc nomine cernerent, à Duce suo Auario Aua- res dici amabant, vnde detorto no- mine Bauari sunt appellati.	S. Leo.	Martia- nus.
457.	LEO primus huius nominis, Græ- canici vir sanguinis, Asparis patri- cij factione adiutus, imperium te- nuit Annos ferè xvii. Filium suum eiusdem nominis Caesarem crea- uit: qui ob iuuenilem ætatem cum Annum præfuiſſet, Zenoni patri manibus suis diadema imposuit. Leo aduersus Gensericum Vanda- lorum Regem Basiliscum Ducem misit: qui victus nauali prælio, à Vadalis aufugit. Pacis hic studiosus princeps, semp̄ illud in ore p̄mptū habebat: Quemadmodū Sol cūctis, quę illustrat, nōnihil imptit caloris: sic princeps debet eos sua dignari misericordia, q̄s cōtueſc. Oēs tñ ima- gines, quas in vrbe Roma inuenit, Constantinopolim reportauit, ibiq; eas incēdit. Obijt Constantinopoli mense Ianuario, ibiq; ad basilicam Apostolorum sepultus. Nunc Cu- spiniani tetrastichon subiungam:	18.	Leo I. 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
	<i>Occidit Imperium occasus regnāte Leo- ne, Tempore quod plures obtinuerē bre- ui. Romano Gothi post hos dominantur in orbe, Cum tenet Eoi scepra decora Leo.</i>		<i>Leo. I.</i>
461.	SANCTVS Hilarius, Crispini fi- lius, Sardus, S. R. E. Dyaconus Car- dinalis, sedit Ann. vi. M. iii. D. x. Multis Romam à Vandalis exhau- stam ornamentis illustravit. Ad Lu- nam monasterium in vrbe struxit. Statuit ne Episcopi aut clerici sibi successores eligerent: tribus episto- lis vniuersales Synodos cōprobat: iusq; Pontificium publicat. Obijt v. Calend. August. Sepultus ad S. Laurentium extra muros. Vacat sedes D. x.	<i>S. Hi- larius.</i>	5.
467.	SANCTVS Simplicius, Castini fi- lius, Tiburtinus, sedit Ann. xv. D. vi. M. xxiii. Constituit ne quis cle- ricus sacerdotij possessionem à lai- co acciperet. Ne quis inuitus ad E- piscopatum pertraheretur. Obijt vi. Nonas Martij, sepultus ad S. Pe- trum Apostolum. Vacat sedes D. vi.	<i>S. Sim- plicius.</i> 1.	11.
469.	SANCTVS Claudius Mamertus Viennensis Episcopus claret. Pri-	3.	13.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. V. 123	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
469.	mus Supplicationes, quas Græci Litánias vocant, tribus diebus ante Ascensionem instituit: ob frequen- tes terræmotus & tempestates, cla- dem atque luporū rabiem, qui tum maxime Gallias vexabant: quas Ro- mana Ecclesia deinceps cōtinuan- das suscepit. Scripsit: De statu A- nimæ lib. iii. Epistolarum ad diuer- sos lib. i.	S. Sim- plicius.	Leo I.
474.	FL. ZENO Isauricus natione, Con- stantinopoli imperat non vt Augu- stus, sed vt tyrannus Ann. xvii. M. ii. D. vii. Vir obscurissimi sangui- nis, & cum facie deformis tum mo- ribus planè tyrannicis. Leo senior, nunquam ipsum idoneum princi- patui existimabat, quod neq; ani- mum regium, neq; speciem honore dignam haberet. Basilicum Patri- cium inuadere conantem imperiū vnà cum filio in Cappadociam re- legat. Theodoricum de Verona O- strogothorū regem magnopere di- lexit: eiq; statuam dicauit, & Con- sulem prius à se factum, in Italiam aduersus Odoacrū misit. Hic clemē- tissimè victoria vsus, Italiā tenet cū sua posteritate annis lxx. eandē ty- rannis liberat, ac ædificijs renouans	8.	Zeno. 1.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarū
474.	occasionem dedit poëtis Germano- rum de se fabulandi. Obijt Consta- ntinopoli viii Id. April. ibiq; sepulc^o. Sunt qui cū se multo mero oneraf- set quadā vice, & moribūdus iace- ret, viiū adhuc inclusum ab vxore sepulchro tradāt, frustra q; respiscē- tem & opem querentem obijisse. Ebrietati. n. adeo dedit^o erat, vt ple- runq; mente penitus alienaret, te- muletusq; nihil à mortuo differret.	S. Sim- plicius.	Zeno.
482.	SANCTVS Fœlix iii. Fœlicis Pres- byteri Cardinalis de titulo Fasciolæ filius, Romanus, sedit Ann. viii. M. xi. D. vii. Templā à solis præsidibus consecrari voluit. Apud Iudicem accusato ad respondendum indu- cias dari censuit. Iudices & Accusa- tores à suspiciōe liberos esse voluit. Obijt v. Calen. Mart. Sepultus ad S. Petrū via Ostiensi. Vacat sedes D. v.	S. Fœ- lix III. 1.	9.
491.	FL. VALERIVS Anastasius Dico- rus Cæsar, in Oriente pacificè regna- uit An. xxvii. M. iii. D. iii. natus hu- mili loco Epidamni : inter bonos principes utiq; referendus nisi mu- tatus, Eutychianæ hæresi adhæssisset. Vnde illi aduersus Orthodoxos gra- ue dissidiū conflatum. Legatos Iu- dæorum cū muneribus venientes,	10.	Ana- stasius. 1.

Anni Christi	CHRON.RER. LIB. V. 124	Anni Pontif	Anni Cæsarū
491.	placidissimè audiuit. Clodoueo Francorum regi Patriciatus & Cōsulatus titulū & insignia decreuit: missaq; legatione de p̄spero rerum successu gratulabatur q; Vestrogothos in Gallia supasset, Burdegalaq; oppidū recepisset. Dicorum hunc Imp. cognomēto Gr̄eci appellarūt à discoloribus oculorum pupillis, quarū dextra nigricans, sinistra cēnlea fuerit. Dū nō Trinitatem sed quaternitatē adorandā p̄ciperet, fulmine ictus p̄ijt Cōstantinopoli, vi. Id. ul. ibiq; sepult⁹ vixit An. lxxxviii.	S. Fa- lix.	Anasta- sius.
492.	SANCTVS Gelasius, Valerij Ep̄i Hipponen̄. filius, Apher, sedit Ann. iiii. M. viii. & D. xix. Hic Manicheos Rome deprehensos exilio damnavit, & libros eorum publicè cōbussit. Qui libri Autentici & Apocryphi in Ecclesia habendi sunt declaravit. Præfationē Missæ, Verè dignū et iustū est, &c. Canonē q; addidit. Clericorum ordines quater in anno fieri præcepit. Scriptis contra hæreticos pugnavit, è quibus subiecta feruntur: Decretum Synodale lib. i. Contra Arrianos lib. ii. Hymnorum inst. r. Ambrosij lib. i. Contra Eutychē & Nestorē li. v. Epistolarū ad diversos li. i. Oratiōes plures & graues.	S. Ge- lasius. 1.	2.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
496.	Obijt xi. Calend. Decemb. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. v. ANASTASIVS II. Petri filius Romanus de regione Esquiliana sedit Ann. i. M. xi. D. xxiiii. Hic Acatio hæretico fauisse dicitur. Obijt xiii. Calend. Decemb. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. ii. Sabell. Volat. Plat. SANCTVS Cœlius Symmachus, Fortunati filius, Sardus, sedit Ann. xv. M. vii. D. xxviii. Pontifex Rauenne in Synodo creatur. Huius temporibus primus tumultus exortus ppter electionem Pontificis. Quidā em volebant contra Symmachum Laurentiū quendam designare, aut Petrum, & hæc concertatio magnæ cædis occasionem p̄buit. Cōpresit hunc tumultū tādē Theodoricus de Verona. Ne quis clericus cū muliere habitet, nisi iuncta sanguine p̄cepit. Vt die Dominico & natalitijs martyrum caneretur Gloria in excelsis Deo cōstituit. Missā in certā formam redegit. Scripsit nō contēnenda opuscula de quibus reperi : Decretū primę Synodi lib. i. Decretum Synodi Rom. lib. i. Gesta alterius Synodi Rom. lib. i. De excessibus cler.	<i>Anasta sius. II.</i> 1. <i>S. Sym- machus</i> 1.	6.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. VI. 125

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

496.

corum li. i. Epistolarū ad diuersos li.
1. Obijt xiii. Calend. August. sepul-
tus ad S. Petrum. Vacat sedes D. i.

S. Sym-
machus
1.

Anasta-
sius.
6.

LIBRI QVINTI FINIS.

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spīræ Nemetum
Augustæ.

LIBER SEXTVS.

514.

SANCTVS Hormisda, Iusti
filius, Frusinonius, Campanus,
sedet Ann. ix. D. xvii. Nuptias
publicè non occultè fieri præcepit.
Ne Altaria sine Episcopi assensu eri-
gerentur statuit. Scripsit inter cæte-
ra ingenij sui opuscula: Decretum
Synodale lib. 1. Ad Iustinum Au-
gustum Epist. 1. Ad clericos Secū-
dæ Syriæ Epist. 1. Epistolas plures
ad diuersos lib. 1. Obijt viii. Id. Au-
gust. sepultus ad S. Petrum. Vacauit
sedes D. v.

S. Hor-
misda.
1.

24.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif

Anni
Cæsarij

518.

FL. IVSTINVS Thrax, utroq; parente ignobilis, à teneris annis suū custos, deinde boum, post lignarij cuiusdam minister, regnavit An. ix. D. xxiiii. natus annos xvi. militare cœpit, promptus manu & doctus hostem ferire, gregarius miles factus. Imperator designatus orthodoxę fidei diligentissimus observator, Orientes Episcopos hæreticos eijcit et sacerdotijs suis priuat. Theodoricus Rex hoc indignè ferens, exercitum conuocat, Arrianos restituere adeoq; omnes Italię Ecclesias demoliturum sese promittit. Sed enim diuina non moratur ultio, subita morte Rex defungitur, eiusq; anima (vt quidam Eremita vir sanctissimus retulit) in ignem Lipariū immersa est, Iustinus Cæsar, Ioannem Pontificem in legatione Theodosij multa veneratione excepit, demissusq; ad eius pedes vt DEI Vicarium osculo adorauit, Volens senectuti suę consulere, sororis filium Iustinianum, præsentibus Epiphanio Patriarcha & alijs magistratibus, diademate coronauit, & Augustum pronūciauit. Dehinc Constantinopoli mortuus vi.

S. Hormisdas.
5.

Iustinus.
1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VI. 126	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
523.	Calend. August. ibique sepultus. SANCTVS Ioannes, Constantij fi- lius, Tuscus, S. R. E. Presbyter Car- dinalis SS. Ioānis et Pauli tituli Pā- machij, sedit An. ii. M. ix. D. xvi. Cæ- cum Constantinopoli illuminauit. Is cum Arrianos dignitatibus spo- liasset, minis Theodoric regis ex le- gatione ad Iustinum Imperatorem Rauennam rediens, in carcerē pro- perē conijcitur, vbi venerādus Pō- tifex pedore, situ, et inēdia periit vi. Calend. Iun. Romam translatus, se- pultus est ad S. Petrum, Vacauit se- des M. i. D. xxvii.	S. Ioan- nes. 1.	Iustinus 6.
526.	SANCTVS Fœlix III. Castorij fi- lius, Samnis, S. R. E. Cardinalis. S. Syluestri tituli Equitij, sedit An. iiii. M. ii. D. xviii. Voluit vt morientes vngerentur oleo. Patriarcham Cō- stātinopolitañ. à fide aberrantē ana- themate notauit. Clerū à populo in tēplo discreuit. Obijt iiii. Id. Oct. se- pult⁹ ad S. Pet. Vacauit tū sedes d. iiii	S. Fœ- lix III. 1.	9.
527.	FL. ANICIVS Iustinianus, Iu- stini ex sorore filius, cū annū quar- tum & quadagesimū ageret, impe- rare cœpit. Regnavit Ann. xxxviii. M. vii. D. xiii. Veterem Romani Imperij gloriam mirū in modum	2.	Iustinia- nus. 1

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
527.	ampliauit. Persas qui transgressis limitibus Mesopotamiam, Cælesyriam, Syriamq; prædati sunt, per Belisarium legatum prælio fudit, fugatosque trans Euphratem abire coëgit: veteres firmauit limites, iura Imperij toto Orienti asseruit. Nec suus Belisario honor ob res tam fortiter gestas defuit. Leges infinitis voluminib⁹ antea dispersas in quinquaginta Digestorum libros contraxit. Institutionū libros quatuor edidit. Codicem inuulgauit. Maximus certè princeps, nisi auaritiæ & delirij Eutychiani reus fuisset. Tandem affectus morbo, Iustinum ex filia nepotem Cæsarem fecit, nec multò post ingrauescente morbo, non sanus mente, decessit, cum edictum, autore Eutropio lib. xvi. vbique à pietate alienum promulgasset.	S. Felix IIII. 2.	Iustinianus. 1.
530.	BONIFACIUS II. Sigismundi filius, Romanus, sedit Ann. i. D. ii. Magna cleri discordia ad Pontificatū est euectus in schismate contra Dioscorum. Vult tertia die Pontificem eligi. Obijt xvi. Calend. Nouemb. & ad S. Petrū sepultus. Vacauit sedes M. iiii. D. v.	Bonifacius II. 1.	4.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VI. 127	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
532.	IOANNES II. Mercurius, Proiecti filius, Roman ⁹ , de regione Cēli montium, S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli S. Clementis, sedit An. ii. M. iiii. D. vi. Templā circumire docet die Dominica. Anthemium Episcopum Cōstantinopolitanum in Eutychianam hāresim lapsū excommunicauit. Obijt vi. Calēd. Iun. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. vi.	Ioannes II. 1.	Iustinianus. 6.
534.	SANCTVS Agapetus, Gordiani Presbyteri Cardinalis tituli Pama-chij filius, S. R. E. Archidiaconus, sedit M. xi. D. xix. Hic à Iustiniano impetrauit, vt hāretici Constanti-nopoli non ferrentur. Obijt xii. Ca-lend. Iun. Constantinopoli, Ro-mamque corpus oculis plumbeis delatum, in Basilica B. Petri sepeli-tur. Vacat sedes M. i. D. xxviii.	S. Aga-petus. 1.	8.
535.	SANCTVS Syluerius, Hormis-dæ Papæ filius, Frusinonius, Cam-panus, S. R. E. Subdiaconus, sedit Ann i. M. x. D. vii. Hic pietate & e-ruditione pollens, à Belisario dūce Casariani exercitus, quod Romam subornatis falsis testibus Gothis prodire voluisse credebatur, Ponti-ficatu abrogatus est vii. Calēd. Inn.	S. Syl-uerius. 1.	9.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
537.	et sumpta cuculla, in Insulam Pontiam deportatus est. VIGILIVS Ioannis Consularis viri filius Romanus, S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, sedit An. xvii. M. vi. D. xxix. Cum nec dictis Anthemij hæretici quod promiserat consentire vellet, nec restitutioni profligatorum hæreticorum consentire, contumelijs & verberibus affectus, sine iniecto in collo raptus per totam urbem, cōiectus deniq; in carcerem aqua & pane pastus est. Tandem Narsete Italiam administrante, dum vinculis liberatur, Syracusis in Sycilia iiii. Cal. Ianuar. moritur. Cadaver Romam relatum, via Salaria sepultum est, in Basilica S. Marcelli. Vacavit sedes M. iiii. D. v.	<i>Vigilius.</i> 1.	<i>Iustinianus.</i> 11.
555.	SANCTVS Pelagius, Ioannis Vicariani filius, S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, sedit Ann. v. M. x. D. xxviii. Hic hæreticos & schismaticos nolentes ad saniolem doctrinā reduci rationibus, seculari manu coërceri posse definiuit. Clericos septies in die horas Canonicas dicere ordinavit. In Quadragesima Presbytero sacra facere hora nona liberum fecit. Obijt vi. Non. Mart.	<i>S. Pelagius.</i> 1.	29.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VI. 128	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
	sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes M. iiii. D. xv.	<i>S. Pelagi- us.</i>	<i>Iustinia- nus.</i>
560.	PVER Viri religione Iudæi, Bizan- tij vitro conficiendo vitam tolera- tis, eū alijs pueris in æde sacra par- tes diuinas dum edisset, à patre in fornacem vbi vitrum cōformabat, prunis candentem coniectus, die tertio prorsus incolumis, vt ne ca- pillum quidem flamma læserit, à matre repertus. Causam incolumi- tatis mulierem quandam, purpu- ream amictam stola, frequentius ad eum aduentantem, flammāsque ex- tinguentem esse protulit.	6.	34.
561.	SANCTVS Ioannes III. Anastasij filius, Romanus, sedit Ann. xii. M. xi. D. xxvi. Hic Cæmiteria sancto- rum restituit. Obijt iii. Id. Iul. sepul- tus ad S. Petrum. Vacauit sedes M. x. D. xix.	<i>S. Ioan- nes III.</i>	35.
566.	FL. IVSTINVS Iunior Cæsar, impe- rauit Ann. ix. M. x. D. xx. Iustiniani ex filia nepos, ac proinde vt filius in regia semper nutritus, facili ad- modum ingenio, atque ad prome- rēdam ex liberalitate hominū gra- tiā nato fuit. Intemperanter ma- ximè & dissolutè viuens, delicijs &	6.	<i>Iustinus Iunior</i> 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
566.	voluptatibus vacabat. Probrosus autumās, Principes Romanos Per- sis vestigales esse, aurū soluere am- plius noluit: missisq̃ue legatis Are- tham Æthiopum Regem induxit, vti factis incursionibus, Persarum loca regno suo coniuncta popula- retur. Ita nouum in Persas & Rom. bellum exortum est. Iustinus ex li- berali auarissimus euasit: simul & fidei Christianę contemptor maxi- mus, & Pelagianæ hæreseos asser- tor acerrimus. Obijt graui pedum dolore Constantinopoli, ibiq̃ue se- pultus vi. Non. Octob.	S. Ioan- nes III. 6.	Iustinus Iunior 1.
575.	SANCTVS Benedictus, Bonifacij filius, Romanus, sedit Ann. iiii. M. i. D. xxix. Hic sollicitudine & do- lore, quem in calamitatibus vrbis Romæ & prouinciæ Italiæ conce- perat, moritur prid. Calēd. August. sepultus ad S. Petrum. Vacauit se- des M. iiii.	S. Bene- dictus. 1.	10.
576.	ROMÆ desitum hoc tempore La- tinè loqui. FL. TIBERIVS Constantinus hu- ius nominis II. Cæsar, regnauit An. vi. M. x. D. viii. Iustini præfectus erat, & per adoptionem ab eo in fi- lium & hæredem Imperij susceptus	2.	Tiberi ⁹ II. 1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. VI. 129

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

576.

est. Succurrit inopia Rom. ciuium,
ex Ægypto nauibus frumentū im-
positum ad urbē transmittens. Hu-
ius Imperatoris in egentes summa
largitas ab omnibus scriptoribus
maximè laudatur. Omnes enim pe-
cunias, quas Iulianus nimium aua-
rus diu corraferat, breui tempore in
pauperes effudit. Sed hac profusio-
ne pauperior factus non est: siqui-
dem tam ingentem auri argentiq;
aceruum, fortè in palatio deambu-
lans, sub cruce marmori insculpta,
quam ne pedibus calcaretur tolli,
aliūq; in locum poni iusserat, in-
uenit, vt nemo scriptorum eius nu-
merū efferre pro dignitate potue-
rit, cum incredibile posteritati vide-
retur. Vixit summa cum pietatis &
fortitudinis opinione. Quod si quē
admodum Persas grauib; afflixit
prælijs, sic aduersus Longobardos
fœlix fuisset, nihil illo principe for-
tunatius. Obijt Cōstanrinopoli iiii.
Id August. ibiq; sepultus.

S. Bene-
dictus.
2.

Tibe-
rius
II.
1.

579.

SANCTVS Pelagius II. Vinigil-
di filius, Romanus, sedit Ann. x. M.
ii. D. x. primus à Clero sine consen-
su Imperatoris eligitur. Inundatio
tum aquarum ingens Romæ orta,

S. Pela-
gius.
II.
1.

4.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

579.

famem & pestem Italis attulit, unde & Pelagius Papa vi. Id. Octobr. pestilentia cōsumptus moritur, sepultus ad S. Petrum. Vacavit sedes M.iii. D. xxv.

S. Pelagius.
II.

Tiberius
II.

583.

FL. TIBERIVS Mauritius Cæsar, gente Cappadox, successor Tiberij toceri, imperavit An. xix. M.iii. D. xi. Vir prudens et solers, maximè in vita quotidiana, & victu accuratus admodum. Ventri minimè indulgit, necessarijs tantum et frugalibus cibis vsus, constantem se & immotum in rebus omnibus præbuit. Aure sermonibus fatuis & inutilibus clausit & obturavit. Prodigia diuinitus accidere quæ Imperiū Mauritio portenderunt: Pater namq; retulit, cum procreaturus eum esset, in somnis se maximam vitæ vidisse, quæ ex cubiculo suo orta emergerit, omnisq; generis maturos botros circumcirca pendentes protulerit. Mater verò ipsa, partus tempore, è terra nouum quendā & variantem suauitatis odorem redditū esse dixit. Persis victis, Scythiis afflictis, Longobardis repressis, & Hunnis è patrio solo in solitudines repulsis, feliciter Imperium admini-

5.

Mauritius.
1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. VI. 130

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

583.

stravit. Mox avaritiæ studens, cum frustra Phocæ insidias, somno etiâ admonitus præcauisset, dum miles stipendio fraudatus seditiosius agit, ab eodē Phoca imperio & vita priuatur. Magnæ vir patientiæ et fortitudinis exemplū. Cum. n. in cōspectu suo filij quinq; interficerentur, forti animo perferens tantam calamitatem, exclamauit: Iustus es Domine, & iustum iudiciū tuū. Deinde verò et ipse Mauritius refectionē capitis sustinens, ferro cæsus occubuit, viii. Calend. Decēb. Anno ætatis lxiii. Quo occiso, Petr^o frater eius primò, mox vxor cū tribus filiabus, demū omnes propinqui eius, à tyranno Phoca, qui Imperiū inuaserat, in eodē loco quo & ipse, interfecti sunt: sepultiq; oēs eodē tumulo ab Eunuchō Pharasmane ad S. Māmatē in suburbio Constantinopolis: quorum sepulchro hoc incisum fuit Epitaphium, quod è Græco in Latinam linguam translatum est:
HIC SITA SVM REGVM
DOLOR HEV MISERAN
DA DVORVM
MAVRITII CONIVNX
FILIA TIBERII.

S. Pelagi
II.

Mauritius.

Anni
Christi

583.

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

S. Pela-
gius
II.

Anni
Cæsarū

Mauri-
tius.

QVÆ PARTV MONSTRAN-
TE MEO FOECVNDAPRO-
BAVI

MVLTORVM ESSE E-
TIAM POSSE BONVM
IMPERIVM
MILITISHVC FVROR ET
POPVLILEVIS IRA MA-
RITVM

ME SOBOLEMQUE ME-
AM SANGVINOLENTA
TVLIT

HEI MIHI QVID GEMI-
TIS NIOBEN EGO MOR-
TVA SPIRO

ASPERA CONTINVIS
SAXA RIGO LACHRY-
MIS.

CLADIBVS HAVD HECV-
BECERTENT IOCASTA-
QVE NOSTRIS

NAM LEVIOR DOLOR
EST COESVS VTERQUE
PARENS

SÆVE QVID INFANTES
PERIMIS VITIIVE DO-
LIQUE

IGNAROS ÆTAS QVID
DEDIT ILLA MALI.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VI. 131	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
583.	NON TIBI ROMA MEIS IAM PRÆBEO FRONDI- BVS VMBRAS TVRBINE THREICIO STIRPITVS INTER II.	S. Pela- gius II.	Mauri- tius.
590.	SANCTVS Gregorius ille, cui ex magnificè factis Magni cognomen fuit, Ecclesiæ Doctor, Gordiani Se- natoris filius, Fœlicis Papæ II. pro- nepos, Romanus, monach⁹, S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, sedit An. xiii. M. vi D. x. ex Senatoria stir- pe Rom. nobilissima progenitus, summum Philosophiæ apicē in iu- uentute attigit. Cum Pontificatus suscipere dignitatem recusaret, clā mutato habitu urbem egressus, syl- uas requirit: in quibus dum summa solicitudine ab omnibus quærere- tur, indicio columnæ super se iugi- ter cœlo descendentes agnoscitur. Die quadam Paschæ, in Ecclesia S. MARIÆ Maioris dum celebraret, & Pax Domini sit semper vobiscū dixisset: Angelus Domini alta voce respondit, Et cum spiritu tuo: pro- pter quod Papæ ipso die ibidem ce- lebranti, & Pax Domini dicēti, ni- hil respōdetur. Cum pestis validis- sima Romæ grassaretur, Supplica-	S. Gre- gorius. 1.	8.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

590.

S. Gre-
gorius.

Mauri-
tius.

tiones quas Lætanijs Græci vocât primus instituit: quæ cum canerentur, octoginta homines inter canendum spiritum exhalauerunt. Dicitur tunc pestis adeo ingrauata, vt sternutando aut oscitando solû homines decederent. Vnde ortum habet quod dicatur DEVS adiuuet te, vel signû Crucis fiat. In habita processione iâ dicta auditæ sunt voces Angelorum canentiû, Regina cæli letare Alleluia &c. statimq; Gregori^o adiecit, Ora pro nobis DEVM Alleluia. Viditq; supra castrû S. Angeli, quod tum dicebatur Crescentij, vel moles Hadriani, angelû, qui gladiû euaginatû cruore detergens in vaginâ reposuit, ex quo S. vir intellexit, finem adesse pestis, prout experientia postea edocuit. Instituit Gregorius per Cærimonias Ecclesiæ statû in concordiam reuocare. Vnde & lumina Ecclesijs dedit. Modû Chori, & psalmodias ordinauit, & se seruum seruorû IESV CHRISTI dixit. Vetuit ne Monachi baptizet. Scripsit plura egregia volumina: Moralium in librum Iob lib. xxxv. De cura pastoralis lib. ii. Dialogorû de miraculis sanctorum libr. iiii. In

Anni
Christi

590.

CHRON. RER. LIB. VII. 132

Cantica Canticorū lib. iiii. In Ezechielem Prophetam lib. ii. Homel. Euangeliorū lib. ii. In 7. Psalm. pœnitētiales lib. i. Epistolarum ad diuersos lib. x. Rationale diuinorum lib. i. Proēmiorum No. & Vet. test. lib. i. De Sacramentis lib. i. Obijt iiii. Id. Mart. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes M. v, D. xvii.

LIBRI SEXTI FINIS.

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

LIBER SEPTIMVS.

602.

FL. PHOCAS, ab exercitu Græcānico, ex Centurione, Constantino-
poli in Basilica S. Ioannis Baptista
Imperator appellatur, regnauit An.
viii. M. iiii. & D. ix. Sub quo Per-
sæ Cosdroa Rege in Rom. prouin-
cias irruentes, superato Imperato-
ris exercitu, Hierosolymam occu-

Anni
Pontif.

S. Gre-
gorius.

Anni
Cæsarū

Mauri-
tius.

13.

Phocas.
1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
602.	pant. Templa Christianorum prophanant & diripiunt. Lignum Dominicę Crucis inde auferūt. Zachariam virum sanctissimum eiusdem ciuitatis Patriarcham in captiuitatem abducunt. Hanc ob rem ab omnibus, potissimum verò à Senatu spretus Phocas, ab Heraclio copiarum & Africę prouincię Duce, Imperio priuatur. Vnum in hoc homine laudes, quod Romanum Pontificem principem omnium declararit. Occisus est conspiratione Ducū suorum Heraclij & Prisci. vi. Cal. April. Cadauer eius combustum, cineres in mare proiecti sunt.	S. Gregorius.	Phocas.
604.	SABINIANVS. Boni filius, Bleian ⁹ , Tuscus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit An. i. M. v. D. xxiiii. Homo obscuro loco natus, obscurior moribus. Libros Gregorij exuri mandat. Diem & horas campanę pulsū propter Ecclesiastica officia distinguere iussit. Vt lampades accensę in templis continuē conseruarentur statuit. Obijt viii. Caléd. Martij, sepultus ad S. Petrum, Vacauit tum sedes M. xi. D. xxvi.	Sabinianus. 1.	3.
605.	SANCTVS Anastasius, Adolescēs Magus, et strenu ⁹ miles Persię, Chri-	2.	4.

Anni
Christi.

CHRON.RER.LIB. VII. 133

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

605.

stianorum à Cosdroa qui tum rege
vincti tenebantur diuino conuer-
sus eloquio, Hierosolymis mona-
stica vitæ professione suscepta, ba-
ptizatur: atqui Chalcedonem dum
pertuenisset, à gētilibus interceptus,
tormentis & verberibus misere cō-
fectus, ad Persidæ Regem deduci-
tur: à quo fame diebus xv. dum ma-
ceratur, ac sub iudice Marzobona
brachio suspensus, lxx. Christiano-
rum laqueo perimi cum cerneret,
decollatur. Huius tunica dæmoni-
acus quidam indutus liberatur.
Corpus B. Martyris longo post tem-
pore Roma Spiras delatum, sum-
ma totius vrbs veneratione, in Ca-
thedrali B. Mariæ templo refer-
uatur. In cuius superiori theca ar-
gentea visitur.

*Martyr Anastasius pro Christi nomine
passus*

*Cum sanctis gaudet, pro nobis omnibus
oret.*

607.

BONIFACIVS iii. Ioannis filius,
Romanus, sedit M. viii. D. xxvii.
Statuit ne ante triduum mortuo
Pontifice alius creetur. Episcopum
eligi à populo & clero simul vo-
luit. Obijt pridie Id. Nouembr. &

Sabini-
anus.

Phocas.

Bonifa-
cius III.
1.

6.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

608.

ad S. Petrum sepultus. Vacauit se-
des M.x.D.iii.

BONIFACIVS iiii. Ioannis Medi-
ci filius, Valerientis, Marsus, sedit
Ann. vi. M. viii. D. xi. Hic tem-
plum Pantheon à Phoca dono ac-
cepit, quod omnium Sanctorum
appellauit. Festumq; Calend. No-
uemb. celebrandum instituit. Obijt
viii. Calend. Iun. sepultus ad S. Pe-
trum. Vacauit sedes M.iiii. D. xxiii.

611.

FL. HERACLIVS Cæsar, regnauit
Ann. xxx. M. ii. Heraclij Patricij &
Prætoris Africæ filius, Constantinopoli
occiso Phoca ab exercitu Im-
perator appellatur ex legato patris,
vi. Cal. April. Cōparato magno ex-
ercitu multas puincias à Persis oc-
cupatas in potestatē suā redigit. Du-
cem Persarū singulari certamine ex
equo deturbat & interficit. Cosdroā
regem Persarū opprimit, filiū eius
captū & baptizatum in regnum pa-
ternum restituit. Persidē ingressus,
turrim Cosdroæ thesauris plenam
capit. Sororis tñ suę filiam cōtra ius
fasq; in vxorē accipit, & vt sceleri
scelus adderet ad Eurychianos trā-
sijt. Nouo morbi genere perijt, virili
mēbro semp ita distēto, vt q̄ties me-

Bonifa-
ci⁹ IIII.

1.

Phocas.

7.

4.

Hera-
clius.

1.

Anni
Christi

CHRON. RER. L. B. VII. 134

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

611.

ieret, lotium vultum aspergeret, nisi
obieſta tabula id ꝓhibuiſſet. Con-
ſtātinopoli obiit menſe Maio ibiq;
ſepultus. Conſtātinus Heraclij fi-
lius Cæſar deſignatus, à nouerca
Martina veneno necatus eſt iiii. Im-
perij menſe, vt ſuum filiū Imp. deſi-
gnaret. Cū itaq; Heracleonas cum
matre Martina in Oriente nūc im-
peraret, duob. annis poſt ſublātum
Conſtātinū, Senat⁹ populūſq; Cō-
ſtātinopolitañ. cognito ſcelere, in
matrem & filiū conſurgens, hunc
naſo deciſo, illā lingua mutilatam,
vnā cū Patriarcha à q̄ adiuti erant
Cappadociā in exiliū relegarunt.

DES. ATHANASIO NEME-
TVM ANTISTITE SE-
CVNDO QVI PRÆ-
FVIT ANNIS xl.

612.

SANCTVS Athanaſius, Nemetum
Præſul, à ſacris Dagoberto Regi, o-
ptimus paſtor Dñici gregis, multos
finitimos populos gētili errore de-
tentos, ſana ſua doctrina illumina-
uit atque conuertit. S. Ioannem
ſocium peregrinationis B. Galli &
Columbani diſcipulū, Pontificem
Conſtātieñ, ordinauit: Theodorico
Auguſtudineñ. atq; Alberico Lug-

Boniſa
ci⁹ III.

Hera-
clius.

5.

2.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
612.	dinneñ, coëpiscopis adiuuantibus. Seditq; sub Dagoberto Francorum Germaniq; Rege, viro Christianissimo, qui S. Germano Pontifici templum extra muros Spireñ. extruxit. Cuius insignis ecclesię fornices, ruinam deplorat miserandā, ob vetustissima extirpato veteris idololatrię cultu iacta fundamenta : nēpe eo loci (vti seniorū relatu didicim⁹) vbi quondam Mercurij fanum extitit, atque omnis prouincię nobilissimum emporium. Præfuit Nemetibus Athanasius Annis xl. fœlici sine potitus.	Bonifacius III.	Heraclius.
615.	DEVSEDEDIT Stephani Subdiaconi filius, Romanus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, tituli Pamachij, sedit Ann. iii. D. xxi. Tantę sanctitatis fuit, vt quendam obuium elephantis morbo laborantem osculo suo lepra statim liberaret. Decreuit ne quis eam puellam vxorem ducat, quam è sacro baptismi fonte leuarit. Obijt vi. Id. Nouembr. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes M. i. D. xvi. SANCTVS Basinus Lotharingæ Dux Treuironum Archiflamen consecratur.	Deusdedit. 1.	5.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VII. 135	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
619.	BONIFACIVS v. Ioannis filius, Neapolitanus, sedit Ann. iii. M. x. vir singularis humanitatis & clementiæ, delinquentibus templa & aras asyla constituit. Sacrilegos v-bique telo anathematis plecti sanxit. Obijt viii. Calend. Nouembr. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. xiii.	Bonifacius V. 1	Heraclius. 9.
622.	PETRONIVS Honorius, Petronij viri Consularis filius, Campanus, sedit Ann. xii. M. xi. D. vii. Doctrina moribusq; sanctissimis omnem propè clerum renouauit. Urbem plurimis templis locupletauit. Festum exaltationis S. Crucis instituit. Moritur iii. Id. Octobr. sepeliturq; ad S. Petrum. Vacauit sedes Ann. i. M. vii. D. viii.	Honorius. 1.	12.
623.	VVEISSENBVRGVM, amplissimum potentissimumq; Benedictinæ professionis Cœnobiū, ad montana Vosagi in eiusdem nominis Imperiali oppido, ad amnem Lutharum, qui mediam ciuitatem perfluit, amœnissimo loco situm, Spiren. Diœceseos, à potentissimo Galliarum Rege Dagoberto fundatur: cuius filia Domina Irmina, sanctitate conspicua, prima Treueren.	2.	13.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

623.

horrei Abbatissa, in sinistra Vveifsenburgen. summi templi abside, magnifico atq; pretiosissimo Mausoleo sepulta cernitur. Rex Dagobertus, coronam insignem candeliferam argenteam, auro subductā, turribus & sumptuosissimo opere elaboratā, in eadem Ecclesia à summis lacunaribus dependentem, fieri curabat: quæ hodie adhuc incolis visendam se offert.

Honorius.

Heraclius.

632.

DAGOBERTVS Magnus, Clotharij ii. filius, Rex Francorum, admodum adolescens, Sadregisillum clarissimum virum à patre præceptorem designatum, Aquitaniæ præfectum, detracta veste loris cecidit, barbam vellit ac refecat in contumeliam, quod non quàm reuerenter filium regis oporteret, se ab eo obseruari existimaret, quod ille cōuinio frequenti contra se accumbendi locum legisset, poculoq; ex eius manu, oblitus per vinū maiestatis, id quod tantū inter pares fieri solet, ultro sumpto bibisset: ille deformatum os, lacerumq; recentibus verberum vestigijs tergum Regi ostendit. Qua fœditate percitus, comprehendi filium iussit: appare-

11.

22.

Anni
Christi

632.

CHRON. RER. LIB. VII. 134

batq; nō leui defunctorum pœna. Adolescens mœrebat, iram patris deuitabat, in Catuliacum Parisiorum vicum in sacellum quoddam confugit. Hoc cognito, Clotarius mittit qui filium ex spelunca vbi latitaret retraherent: abeuntibus seruis, cum prope Sacellum constitissent, suborto horrore, omnibusq; membris capti, ingredi non potuerunt: pater ratus eos gratificari filio regnatura, volentes, non inuitos arceri ab ingressu, cum illuc se contulisset, eodem repente pauore correptus, nō ante quā filio venia data erat ingredi potuit. A martyribus em̃ Dionysio, Rustico & Eleutherio qui eo loci cōditorio alta terra obruto ad eam diem ignoti iacuere, per quietē admonitus Dagobertus, ædem illis vouet, quam rerum potens, vt votis satisfaceret apud D. Dionysiu magnificētissimē excoluit. D. Arionulpho Mediomatricū Ep̃o & S. Chuniberto Agrippinē. Archymista familiarit̃ admodū est vsus. Principatu tñ inito in bona Ecclesiastica dū sequire cœpisset, extasi correptus, vilis est sibi & alijs

Anni
Pontif.

Honorius.

Anni
Cæsarū

Heraclius.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
632.	quibusdam religiosis viuis & sanctis animam ad tribunal Iudicis fisti, dæmonijsq; adiudicatam, intercessionibus verū B. Dionysij, Mauritij atq; Martini (quos præcipuos patronos colebat) eripi, corporiq; restitui. Dagobertus resumpto spiritu pœnitētia ductus, quicquid interceperat in quadrupla reddidit. Nouas Ecclesias construxit. Monasteria fundauit. Inter hæc S. Germano Antisiodoreñ. Episcopo Cenobium extruit extra urbem Nemetinam (vbi quondam Mercurij templum erat celebre) egregijs id dotando prouentibus. Obijt profluuio ventris Spineti iiii. Calend. Febr. in æde S. Dionysij quam extruxerat sepultus.	<i>Honorius.</i>	<i>Heraclius.</i>
633.	SANCTVS Lutuuinus Gallix Belgicæ Dux Treuironum Archymista constituitur.	12.	23.
637.	SEVERINVS Labieni filius, Romanus, sedit Ann. i. M. ii. D. iiii. Vir singularis pietatis & religionis, amator pauperum, in calamitosos benignus, in omnes munificus, in reparandis templis splendidus. Obijt iiii. August. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes M. iiii. D. xxii.	<i>Seuerinus.</i> 1.	27.

<i>Anni Christi</i>	CHRON.RER. LIB. VII. 127	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
638.	IOANNES iiii. Venantij filius, Salonenſ. Dalmata, S. R. E. Diaconus Cardinalis, ſedit Ann. i. M. ix. D. xviii. Præcepit vt res Eccleſiaſtica temerè ablata in quadruplum reſtiterentur. Obijt iiii. Id. Octob. ſepultus in Baſilica D. Petri. Vacat ſedes M. i. D. xiiii.	Ioānes. iiii. 1.	Hera- clius. 28.
639.	NICEPHORVS Calliſtus Xanthopulus in libris xviii. qui ſoli extant, Hiſtoriam Eccleſiaſticam, à nato Chriſto, vſq; ad Heraclij Imperatoris tempora, deduxit.	2.	29.
640.	TH-ODORVS Theodori Epifcopi filius, Hieroſolymitanus, Græcus, ſedit Ann. vi. M. v. D. xviii. Cæreos in Sabbato Paſchatis conſecrare inſtituit. Matrimonium eorū qui poſt ſimplex votum cōtraxere dirimere vetuit. Obijt prid. Id. Maij, ſepultus ad S. Petrū. Vacat ſedes M. iiii. D. i.	3.	30.
641.	FL. HERACLIVS Cōſtans iunior, Conſtantinopoli à Senatu Imperator appellatus eſt, exacto Heracliona cum matre Martina imperauit An. xxvi. M. viii. Hic permoſus zelo Dei, Synodo ſacra cōuocato, hæreſes tū temporis vigentes abdicauit. Auitē impietatis heres, Martinū Romanum Pont. ſibi aduerſantem,	4.	Con- ſtans. 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
641.	comprehendi iussum, in exilio mori coëgit. Cætera hominē non im- bares, si impietatem & auaritiā de- meres. Dū Syraculis molliter & libi- dinosē versatur, ac in balneis se la- uat, à ministris suis authore Mazese interficitur, in parte capitis pericu- lo obnoxiam, vase quo calida aqua hauriebatur læsus. Obijt Idibus Iul.	Ioānes. III.	Con- stans.
647.	SANCTVS Martinus, Fabricij fili⁹, Tudertinus, Tuscus, sedit An. vi. M. i. D. xxviii. Vorum castitatis clericis suis imponit. Et dum ꝑ Catholica veritate cōseruanda Imperatori Cō- stanti resisteret, ab eo Chersonesum in exiliū deportat. Obijt relegatus Cersone in Pōto prid. Id. Nou. ibiq; sepult⁹. Vacauit sedes M. ix. D. xxiii.	S. Mar- tinus. 1.	7.
652.	DE PRINCIPIO NEME- TVM PONTIFICE iii. QVI PRÆFVIT ANNIS xxvi. PRINCIPIVS Abbas Vveissenbur- geñ. Nemetinam rexit Ecclesiam sub Sigeberto Dagoberti Francorū Regis filio, viro quidē Christianissi- mo, qui xii. Monasteria fundauit de patrimonio sibi relicto: plura inno- uando augmentandoq; Ipse quoq; ob parentum suorum præcedentiū Regum animarum salutem, dicto	6.	12.

<i>Anni Christi</i>	CHRON.RER. LIB. VII. 138	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
652.	Principio omnem Decimam frugum, annonæ, mellis, vini, iumentorum, porcorum, ouium, ceterorumq; prouentuū ærario regio cedentium in territorio Spireñ. liberè condonauit. Sedit aut Principius Ann. xxvi.	<i>S. Mar- tinus.</i>	<i>Con- stans.</i>
654.	EVGENIVS Rufiniani filius, Romanus, sedit Ann. i i. M viii. D. xxviii. Statuit vt Episcopi carceres habeant ad delicta clericorum punienda. Et vt Sacerdotum domicilia iuxta Ecclesias extruerentur. Monachis ne monasteria sine superioris consensu exirent præcepit. Obijt iiii. Non. Iun sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes Romana M. i. D. xxvii.	<i>Euge- genius.</i> 1.	14.
657.	VITALIANVS Anastasij filius, Siganus, Volscus, sedit An. xiiii. M. v. D. xxix. Is musicus insignis, templis cantum ordinauit, & organa humanæ voci adhibuit. Obijt vi. Calend. Febr. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes M. ii. D. xiiii.	<i>Vitalia- nus.</i> 1.	17.
662.	SANCTVS Florentius Scotus, Argenterateñ. Præsul, Ratholdim Sigeberti Francorum Regis filiam ex utero matris cæcam atq; mutā, precibus ad Christū fufis, sanauit: hinc ob redditum visum filiæ, Sigebertus princeps, desolatas quādam Roma-	6.	22.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsari

662.

norum Episcopales sedes Mogun-
tiacensem. Nemetensem. & Argentoratensem.
renouauit, atque magnifice dotauit,
eisdemque Borbetomagensem. cathedre
iure Ecclesiastico subiecit.

669.

FL. HERACLIVS Constantinus
Pogonatus Cæsar, imperauit Ann.
xvi. M. vii. Bellum aduersus Sara-
cenos septem Annos, terra, marique
foeliciter gessit; quorum unico co-
gressu triginta millia fudit: eorumque
vires adeo debilitauit, ut coacti sint
pacis conditiones petere ab Impe-
ratore, quæ concessæ sunt illis hac
lege, ut quotannis tributa pende-
rent Cæsari. Morbo correptus Im-
perator obiit Constantinopoli, cir-
ca Calend. Febr. ibique sepultus. Po-
gonatus appellatus est quod imber
bis in Siciliam profectus, barbatus
redisset: *πώγων* enim Græci bar-
bam appellant.

672.

ADEODATVS Iouiani filius, Ro-
manus, Monachus, sedit Ann. iiii.
M. ii. D. xv. Vir religione & omni
comitate præditus, in delinquentes
clemens, in pauperes beneficus, &
calamitosos misericors extitit. Mo-
ritur vi Calen. Iul. sepelitusque in Basili-
ca D. Petri. Vacat sedes M. iiii. D. vi.

Vitalia
nus.

Con-
stans.

13.

Consta-
ntinus.

1.

Adeo-
datus.

1.

4.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VII. 139	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
676.	DOMNIO Mauritij filius, Romanus, sedit Ann. ii M. v. D. x. Atrium Petri marmore strauit, templā ædificijs ornauit. Tantum doctrina & vitæ sanctitate valuit, vt Rauennatum Ecclesiam à Romana iam pridem segregatā, & ob eam rem Allocephalum appellatam, sedi Apostolicæ obtemperantem reddiderit. Obijt iii. Id. April. ad S. Petrum sepultus. Vacauit sedes M. ii. D. xxviii	Dōnio. 1.	Constantinus. 8.
678.	DE DRAGEBODONE SPIRENSIVM ANTISTITE iiii. QVI PRÆFVIT ANNIS viii. DRAGEBODO Abbas Vveissenburgen. Spiren. Eps eligi sub Childerico Francorū Rege, a cuius vxore Mechtilde tunc Prouinciam administrante, Præsul obtinuit immunitatem : Nihil videlicet exigi aut etiam requiri de subditis sue Ecclesiæ : aut de eorū possessionibus, sed quod ante arario regio cesserat, iam Episcopo liberè cedat. Dragebodo autem Præsul Anno Pontificatus viii. in Domino obdormiuit.	3.	10.
679.	AGATHO Pannonij filius, Siculus, Monachus, S. R. E. Presbyter	Agatho. 1.	11.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
679.	Cardinalis, sedit Ann. ii. M. vi. Vir tantæ sanctitatis, vt leprosum obuium factum osculo suo statim liberarit. Tantæ mansuetudinis & humanitatis, vt neminē à se vnquam tristem dimitteret. Obijt iiii. Id. Ianuar. Vacat sedes M. vii.	<i>Agatho.</i>	<i>Constantinus.</i>
682.	SANCTVS Leo ii. Pauli filius, Siculus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit M. x. D. xxix. Musices adeò peritus fuit. psalmodiam quod componeret, & hymnos ad meliorem concentum redigeret. Pacem dare populo in Missæ celebratione statuit. Pallia gratis danda censet. Obijt iiii. Calend. Iul. sepultus ad S. Petrū. Vacauit sedes M. xi. D. xxi.	<i>S. Leo. II.</i> 1.	14.
684.	BENEDICTVS ii. Ioannis filius, Romanus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit M. x. D. xxvii. Hic vt absq; Imperatoris consensu pontifex possit eligi, impetrat. Obijt Idib. Maij sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes M. ii. D. xv.	<i>Benedictus II.</i> 1.	16.
685.	IOANNES v. Cyriaci filius, Antiochenus, S. R. E. Archidiaconus, sedit An. i. D. ix. Fuit hic valetudinaris, scripsitq; libellū de pallij dignitate. Obijt iiii. Non. Aug. sepultus ad S. Petrū. Vacat sedes M. ii. D. xviii.	<i>Ioānes. V.</i> 1.	17.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. VII. 140

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

DE BASINO NEME-

tum Præsule Quinto qui præsuit

Annis lxx. Mensibus viii.

Ioan-
nes V.

Constan-
tinus.

686.

2.

18.

BASINVS Spirensium Episcopus
sub Carolo Martello, Dragebodo-
nis successor, certa prædia & pos-
sessions Moguntia sitas, in vtilita-
tem Ecclesiæ suæ dono accepit à
Regnoaldo Comite. Hic cum se-
disset Ann. lxx. M. viii. in pace
quieuit.

FL. HERACLIVS Iustinianus iu-
nior Cæsar, confirmato aliqua ex
parte Imperio, comparatoq; satis
magno exercitu, in Saracenos mo-
uens, eorū Duci Abimelech tantū
terroris incussit, vt vltro pacem pe-
tierit, atq; in Africam restituerit. Vir
certè varius & impius, imperiū ade-
ptus à fide aberravit, patris synodū
alia synodo infirmādo Postquā x.
Annis imperio p̄fuisset, à suis duci-
bus Leontio & Tiberio, Absymaro
& Callinico Patriarcha truncatus
naso & auribus, imperio exutus in
Chersonesum relegatus est. Vnde
mox fugiens, & ad Trebelliū Bulga-
rorum regem fuga lapsus, eius o-
pera restituitur: Tiberio, qui Leon-
tio successerat fugato, & Callirico

Iustinia-
nus iu-
nior.

1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif

Anni
Cæsarū

686.

patriarcha luminibus priuato. Illud
sæuitiæ hominis argumentum tra-
ditur, quod quoties truncas ignes
enungeret, toties vnum ex ijs, qui
Leontio fauerant, ad supplicium
rapi iubebat. Et ne in homine solâ
crudelitatem fuisse existimes, tantæ
ingratiitudinis fuit, vt Trebellium
regem cuius ope & copijs in Impe-
rium restitutus fuerat cum Thraci-
bus contendentem, de improviso
hostili manu a dortus sit. Dum con-
tra Philippicum classem in pon-
tum mittit, occisus est Constanti-
nopoli Idibus August.

Ioānes
V.

Iustinia-
nus iu-
nior.

C VNO Thrax, S. R. E. Presbyter
Cardinalis, sedit M. xi. Pontifex
moribus, doctrina, pietate, religione
insignis: quem nonnulli angelicū,
ob venerandam caniciem & digni-
tatem formæ appellarunt. Obijt xi.
Calen. Octobr. sepultus ad S. Petrū.

Cuno.
1.

687.

Vacat sedes M. ii. D. xxv.

SERGIUS Tiberij filius, Antioche-
nus, Syrus, Panhormi in Sicilia or-
tus, sedit An. xiii. M. viii. & D. xxiii.
In huius electione magna seditio &
diuisio populi facta est. Agnus Dei
Missæ adiecit. Aquileien. ecclesiam q̄
quintā synodum nō p̄babat ad sa-

Sergius
1.

2.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VIII. 141	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
687.	niorem doctrinam autoritate sua reduxit. Obijt vi. Id. Septembr. se- pultus ad S. Petrum. Vacat sedes M. i. D. xxviii.	<i>Sergius</i>	<i>Iustinia- nus lu- nior.</i>
	LIBRI SEPTIMI FINIS.		
	CHRONO- LOGICARVM RE- RVM AMPLISSIMÆ clarissimæq; vrbis Spīræ Nemetum Augustæ.		
	LIBER OCTAVVS.		
701.	I OANNES VI. Græcus, fe- dit Ann. iii. M. ii. D. xiiii. vrbis templa restituit. Moritur iii. Id. Ianuarij, sepeliturq; in Basilica D. Petri. Vacat sedes M. i. D. xviii.	<i>Ioan- nes VI. 1.</i>	17.
705.	I OANNES VII. Platonis filius, Græcus, sedit Ann. ii. M. vii. D. xvii. Basilicam S. Eugenię vetustate col- lapsam restituit. Obijt xv. Calend. Nouembr. sepultus ad S. Petrum.	<i>Ioan- nes VII. 1.</i>	21.
707.	S YSINIVS Ioannis filius, Syrus, sedit D. xx. podagra & chiragra sic	<i>Sysini⁹. 1.</i>	23.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
707.	laborauit vt nec cibum capere posset. Subitanea morte decessit viii. Id. Nouembr. sepultus ad S. Petrū. Vacauit sedes M.i.D. xvi.	<i>Sysini^o.</i>	<i>Iustinianus Iunior.</i>
	CONSTANTINVS Ioannis filius, Syrus, sedit An. viii. M.i.D. xx. Constituit ne Imperatoris hæretici nomē publicis aut priuatis scriptis reciperetur Obijt iii. Id. Febr. sepultus ad S. Pet. Vacat sedes M.i.D. x.	<i>Constantinus</i> 1.	25.
712.	FL. PHILIPPICVS Bardesanes, regnauit An. iiii. M. ix. D. vii Hic Imperium assumens statim in Ecclesiā DEI sære cœpit, Cyrū Constātinopolis Patriarchā amouit, & multos alios exilijs cōdemnauit. Bulgarios Thraciam populari est passus. Zonaras tradit, cum peracto equestri certamine in Zeuxippo vsq; balneo, ad conuiuij Senatores quosdā & victores equestris Indi vocasset, milites ipsum discumbētem comprehendisse, oculosq; effodisse, Sabbato Pentecostes. Adeo prodigus fuit, vt magnā pecuniarum vim ab Imperatoribus cumulatam, nullius in rei vsum breui consumpserit.	6.	<i>Philippicus</i> 1.
715.	FL. ARTHEMIVS Anastasius, exacto Philippico imperauit An. i. M. iii. Hic cum optimè quæ ad veram	4.	<i>Anastasius.</i> 1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. VIII. 142	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
715.	pietate attinent instituisset, ex Pontificū assensu, classē ingētem aduersus Arabas in Alexādriam emisit. Verum classiarijs quibusdā contumacius agentibus, qui illum ode- rant, domum reuersi, Theodosium ignobilem alioqui virum imperio præficiunt, qui capta Constantino- poli Anastasium regno exutū mo- nasterio inclusit.	<i>Constan- tinus.</i>	<i>Anasta- sius.</i>
716.	GREGORIUS II. Marcelli filius, Romanus, S. R. E. Diaconus Cardi- nalis, sedit Ann. xiiii. M. x. D. xxii. Tante eruditionis & facundiz Pō- tifex, vt facile conuinceret malē de fide nostra opinātes. Germanos ba- ptismi causa Romam veniētes suis manibus baptizat. Obijt iii. Id. Feb. ad S. Petrum sepultus. Vacauit se- des M. i. D. v. FL. THEODOSIVS nat^o Adramit- tij in Asia obscuris parētib⁹, ab exer- citu Opsiciano, ex publicorū vecti- galiū exactore cōtra Anastasiū Im- perator appellat^o est, regnavit M. vii D. vi. Plurimis aīni dorib⁹ effecit vt oībus esset æque char⁹. Orthodoxæ fidei obseruantissimus fuit. Diuorū imagines à Philippico sublatas tē- plis restituit. Coact⁹ Cōstātinopoli	<i>Grego- rius II. 1.</i>	2. <i>Theodo- sius. 1.</i>

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
717.	à Leone Imperium abdicauit viii. Calend. April. & clericus factus est, monasticam amplexus vitam. LEO III. Isaurus siue Conon sceleratus, obscurissimi generis, quippe qui sedentariam exercuerat, imperauit An. xxiiii. M. ii. D. xxv. Iconomachus est appellatus, hoc est, imaginum expugnator: propterea quod imagines ac sanctorum statuas è templis auferri & incèdi iussit, concilio Bizantijs celebrato: vt gratificaretur duobus Iudejs, qui illum imperaturũ prædixerant. Constantinopolitanum Pontificem sibi aduersantem sede extrusit, multos quoque gladio peremit. Dysenterico fluxu animam efflauit Constantinopoli xiiii. Calend. Iulij, ibiq; sepultus.	Gregorius II. 2.	Leo III. 1.
718.	GEROALDVS Vangionum Archiepiscopus, xvi. sub se Suffraganeos Episcopos habens, in bello contra Saxones Thuringiam depulantes occiditur. Cuius filius Gerio illius in Episcopatu successor, dum parricidam sua manu interemisset dicens: <i>Accipe nunc ferrum, quo patrem vindico charum.</i>	3.	2.

Anni
Christi

718.

CHRON. RER. LIB. VIII. 143

Pontificatu abditus atque in Monasterium detrusus. Hoc nonnulli versiculis exprobrarunt, ad hunc modum:

Quid Laicus faciet, cum pergat ad arma sacerdos?

Geruilio patris vindicat ense necem.

Antistes baculo, gladio non vititur, vntus:

Hostem Geruilio cur precor ergo necas?

Quibus Geruilio motus respondit:
Patrius affectus me mouit ad arma cruenta,

Pœnam quam merui dignius ergo tuli,

In claustro latui pro crimine tempore vitæ,

At licet hîc lateam, spero salutis opem.

Sedes etiam Metropolitana in Maguntinam transfertur Ecclesiâ per Gregorium III. Papam, petente Pipino Verulo Austriæ Duci Rheniq; Palatino Comite & Domus Regiæ maiori gubernatore. Vnde scriptis relictum legimus: (bis

*Ecce Mogūtiniſ almæ dat Episcop⁹ vr-
Culmen, Metropolis, quod erat tibi
Guarmaciensis.*

Anni
Pontif.

Grego-
rius
II.

Anni
Cæsarū

Leo
III.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
731.	GREGORIUS III. Ioannis filius, Syrus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit Ann. x. M. viii. D. xxiiii. Vir singularis doctrine et humanitatis, Græca atq; Latina lingua eruditus, tantæ humanitatis ut & pauperes mira charitate cōplecteretur ac eleemosynis foueret, captiuos redimeret, ære alieno nexos solueret, viduas et pupillos tutaretur, adeò, ut ferè omnium parens ac pastor meritò vocaretur. Obijt iiii. Calend. Decemb. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. ii.	Gregorius. III. 1.	Leo III. 16.
741.	FL. CONSTANTINVS Copronymus, Leonis filius, imperauit Ann. xxxiiii. M. ii. D. xxvii. Is cum vii. Calend. Ianuar. ad baptisteriū dum magna hominum frequentia portaretur, atq; à Germano Archipræsule aquis iam immergeretur, alimonie excrementis ipsam qua baptizabatur vndam tam fœde polluit, ut Patriarcha ipsa rei fœditate permotus, maximo cum gemitu dixerit, hoc magni mali indicium esse, quod per hunc puerū aliquando in Ecclesia esset perpetrandum: nec falsa esse locutum res ipsa denique comprobauit. Inde cogn-	11.	Constantinus Copronymus. 1.

sancti Damasceni vixit ad 730

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. VIII. 144.	Anni Pontif.	Anni Caesaris
741.	mētum Copronymi meruit. Cum adoleuisset patris impietatem retulit, legum à patribus latorum persecutor molestissimus, maleficus & magicis deditus vanitatibus, incantationibus incubuit, nullo scelere abstinens. Varius malitia, varius forma. Non Christianus, non Græcus, non Hebræus erat: sed omnis impietatis palus, lœrna malorum, & ex varijs vanitatibus commixta bestia. Elephantia morbo correptus, maximis consumptus cruciatibus obiit prope Constantinopolim, in castello Strōgylo: moriens dixisse fertur, Addictus sum inextinguibili flammæ. Hinc eius nurus, Irene mulier pientissima, Theodori Antistitis hortatu, cadauer effossum publicè cremari iussit, cineremq; iactauit in mare. ZACHARIAS Polichronij filius, Græcus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit An. x. M. iiii. D. xv. Luit prædum Ducem Spoletanum urbem obsidentem, cum aliter non posset, castra petens reuerentia vultus permouit. Venetis sub anathematis pœna prohibuit ne Christianos	Gregorius III.	Constantinus Copronymus.
		Zacharias. 1.	

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Caesaru</i>
752.	Saracenis venderēt. Obijt Id. Mart. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. viii. STEPHANVS II. Romanus. S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit D. iiii. Nam quarto die Pōtificatus sui somno excitatus, dum res domesticas disponere incipit, morbo apoplexię correptus, periit vi. Cal. Apr. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. i. STEPHANVS III. Constantini filius, Romanus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit An. v. D. xxix Is Pipinum Francorum Regem & Romanum patritium dicit, in Italiam contra Longobardos vocat, quorum regem obsidione cinctum redegit ad petendas & seruādas leges pacis. Pipinus Lōgobardo deuicto, Rauennatem exarchatū dono dedit Romano Pontifici. Obijt Stephanus Papa vi. Calend. Maij, sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. xxxii. DE S. LATTONE SPIREN suum Antistite VI. Qui sedit Annis XI.	Stephanus II. 1. Stephanus III. 1.	Constantinus Copronymus. 12.
756.	SANCTVS Latto alijs Iatto vel Hatto nominatus, Episcopatum	5.	16.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. VIII. 145	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
	urbis Nemetum adipiscitur sub Pi- pino iuniore. Moritur Episcopatus sui Anno xi.		<i>Constan- tinus</i>
757.	PAVLVS Constantini filius, Ro- manus, S. R. E. Diaconus Cardina- lis, sedit An. x. M. i. Suffectus est nō sine cōtentione, alij enim Theophi- lactum ei praeferendum esse censue- re. Erat vir mitissimi ingenij clemē- tiæq; singularis, noctu enim duobus aut vt plurimum tribus comitatus, cōsuevit inuisere Xenodochia pau- perumq; tuguria, verbis cohortans ad patientiam, morbis confectos e- gentesq; eleemosynis iuuans. Obijt in monasterio S. Pauli via Ostiensi iiii. Calend. Iul. sepultus ad S. Petrū. Vacat sedes Ann. i. M. i. D. vii.	<i>Paulus.</i> 1.	<i>Copro- nymus.</i> 17.
	<i>DE DAVIDE NEMETVM</i> <i>Præsule septimo qui præsuit</i> <i>Annis VIII.</i>		
767.	DAVID Abbas Vucissenburgen. Nemetibus Episcopus à Pipino da- tus, vir integerrimi animi, piē & ho- nestē præsuit Annis vii i.	11.	27.
768.	STEPHANVS III. Olybrij filius, Siculus, monachus, S. R. E. Presby- ter Cardinalis, sedit Ann. iii. M. v. D. xxvii. Vir certē doctus atq; eru- ditus, & in rebus agendis maximē	<i>Stepha- nus</i> III.	28.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarii</i>
768.	verò Ecclesiasticis strenuus admo- dum & cōstans. Constituit nullum nisi per ordines Ecclesiasticos pos- se Pontificatum acquirere: nudis pedibus in litanijs incessit. Obijt prijd. Calend. Febr. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. ix.	Stepha- nus III	Constan- tinus Copro- nymus.
772.	HADRIANVS Theodori filius, Romanus, de regione via lata, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit An. xxiii M. x. D. xvii. Infames ad sa- cerdotium promoueri vetuit. Insti- tuit vt singulis diebus centum pau- peres in atrio Lateranen. pasceren- tur. Obijt vii. Calēd. Ianuar. sepul- tus ad S. Petrum.	Hadria- nus. 1.	32.
	<i>DE SIGEVVINO SPIREN</i> <i>sum Antistite VIII. qui sedit</i> <i>Annis XXVII.</i>		
775.	SIGEVVINVS vel vt alij VVi- gevvinus, Nemetum Antistes, suc- cessit Dauidi. Excessit vita Ponti- ficatus sui Anno xxvii. FL. LEO Constantini Coprony- mi filius Imperator, rerum potitur Ann. iiii. M. xi. & D. xxvii. non Im- perij solum sed paterni sceleris hæ- res, qui ad impietatem sacrilegium etiā addidit. Nam coronā à Mau-	4.	35. Leo III. 1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. VIII. 146

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar.

775.

ritio principe DEO dicatam nefario capiti imponens, captus gemmarum & auri splendore, breui pēnas luit, caput enim impiū carbunculi apostemate statim intumuit, tandem ardentissima febris subsecuta, impium spiritum nefarius exhalauit Constantinopoli viii. Id. Septemb. ibiq; sepultus. Vnam omnino expeditionem fecit in Syriam, vnde leui certamine repulsi domum redijt.

780.

FL. CONSTANTINVS VI. filius Leonis cum matre Irene Imperio præficiuntur. Irene fœmina singularis prudentiæ & spectandæ integritatis, vt filio imperium reseruaret nullum laborem subterfugit. Ipsa cum filio cincta magno satellitum de more regio comitatu, in celebri Natiuitatis Saluatoris festo Basilicam ingressa, coronā auream quam lapillis preciosioribus auxerat, à marito Leone prius ademptā, restituit. Constantinus primos pubertatis annos egressus, matrem administratione deiicit, deiectam in ordinem redigit, subiectos diuerso supplicij genere adscit, atrociterque Imperium administrat.

Hadrianus.

Leo III.

9.

Constantinus.

VI.

1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
780.	Verum Constantinopolitani nō ferentes eius flagitia reuocarunt ab exilio matrem, vnde mox rerū sola potita, filium in potestatem redactum excæcat: ipsaq; non multo post à Nicephoro pulsa, in Lesbum insulam relegatur.	<i>Hadrianus.</i>	<i>Constantinus VI.</i>
793.	OBIIT Francofordiæ Frastradra Regina, Caroli Magni Coniunx, Moguntiaci apud S. Albanum sepulta.	22.	14.
796.	SANCTVS Leo iii. Arrupij filius, Romanus, sedit Ann. xx. M. v. D. xvij. Dum supplicationes à Gregorio institutas solito perageret solenniter, ab æmulis Papatum anhelantibus captus, oculis linguaq; priuatur: singulis verò membris libi diuinitus restitutis, opis vindictaq; causa ad Carolum confugit. Rex armis sumptis Romā pergens, vbi ccc. conspiratoribus capite cæsis, cæteris exilio damnatis, quod Pontifici non adfuissent, omnium clamore Imperator Carolus à Leone salutatur. Itaq; Imperium à Græcis ad Francos deferitur. Obijt prid. Id. Iun. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. xx.	<i>S. Leo III.</i> 1.	17.
	LIBRI OCTAVI FINIS.		

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. IX. 147

Anni
Pontif.

Anni
Caesaris

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

S. Leo
III.

LIBER NONVS.

801.

CAROLVS Magnus Fran-
corū Rex, Pipini Galliarum
Principis fili⁹, imperauit An.
xii. M. i. D. iiii. natus in villa Ingel-
haim prope Moguntiam. Sub re-
gni initia Aquitanico bello libera-
tus, deinde Italiam ingressus Lon-
gobardos Francis, capto eorum re-
ge Desiderio, subigit. Saxones sæ-
pius rebellantes, tricennali bello vi-
cit. Saracenos ex Hispania propel-
lit. Sclauos, Danos & Boëmos in
ditionem suam redigit. Hunicum
bellum conficit. Fuit in hoc princi-
pe pacis belliq; par studium, insi-
gnis pietas, beneficentia singularis,
nemo bonarum artium studia in-
dulgentius fuit. Inter cœnandum
aut aliquod acroama aut lectorem

6.

Carolus
Magn⁹.
1.

Anni
Christi

801.

GVILIEL. EISEN.

audiebat. Legebantur ei historiae & antiquorum regum gesta. Delectabatur & libris D. Augustini, præcipuè ijs quæ de ciuitate DE I inscriptis. Artes liberales studiosissimè coluit, earumq; Doctores plurimū veneratus, magnis afficiebat honoribus. Cumq; Aquisgrani hyemaret febre valida correptus decubuit. Sed accedente ad febrem lateris dolore quem Græci pleuresim vocant, septimo postquā decubuit die sacra cōmunionē percepta decessit. Corpus more solenni lotum & curatum, & maximo totius populi plāctu Ecclesię Diuę MARIE virginis illatum atq; humatum est, arcusq; super tumulum deauratus cum imagine & titulo extructus: cuius hæc ferè sunt verba:

SVB HOC CONDITORIO
SITVM EST CORPVS CA
ROLI, MAGNI ATQVE
ORTHODOXI IMPERA
TORIS, QVI REGNV
FRANCORVM NOBILI
TER AMPLIAVIT, ET
PER ANNOS XLVII. FOE
LICITER TENVIT, DE
CESSIT SEPTVAGENA-

Anni
Pontif.

S. Leo
III.

Anni
Cæsarij

Carolus
Magn⁹.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. IX. 148	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
801.	RIVS ANNO DOMINI DCCCXIII. INDICTIONE VIII. V. CALEND. FEBRVARII. Nunc Cuspiniani subiungam te- trastichon: <i>Carolus Ecclesiam tutatus, & hostibus arma Infligens, omni dum fugat Italia: Cæsaream meruit sacratus ferre coro- nam, Germanis patriæ gloria prima suæ.</i> DE ATONE SPIREN- <i>sium præfule IX. qui sedit Annis VIII.</i>	S. Leo III.	Carolus Magnus
802.	ATO vel Otho Spirensium Anti- stes designatur regnante Carolo. Sedit Annis octo.	7.	2.
805.	SPIRIS locus est supra Rhenū fa- mosus, vbi adoratur imago S. DEI genitricis Mariæ cum infantulo suo. Hic puerulus quidam matre e- minus orâte: incissurâ panis manu tenens arâ accessit: frangensq; mi- cam: vagienti CHRISTI simula- chro porrexit: hisq; verbis (qualia Theutonici pueri balbutire solent) implorare ipsum cepit: Bupe, Bapa, idq; tertio repetêdo indignabûdus	10.	5.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsar. u.

805.

penè tacenti. Tandem ex imagine
cunctipotentis paruuli instâtem si-
bi reamplectentis; perhibitum est
respõsum esse. Bupe, flere noli: post
triduum mecum bapabis. Audiens
ista mater in tonuit, superuenienti q;
cuidam seniori Canonico acta re-
tulit: hic exactè rem perpendens:
obsecra, inquit, iam infantem à die
prædicta vix viuum habebis. Proti-
nus puer febre correptus in ipso tri-
duo defungitur, vt inter Bethleemi-
tas innocentes conuiuari non du-
bitetur. Hæc refert Iuencus, à Ia-
cobitis applaudentibus Vincentius
appellatus, in laborioso historiali
opere.

DE FRAIDONE NEME-
tum vrbis Pontifice X. qui præfuit
Annis IIII.

810.

FRAIDO Spirensium Episcopus, à
Carolo Magno Imperatore delecto,
vestigijs patris Pipini Maiorūq; suo
rū in hærenti, libertatē Ecclesiæ suæ
denuò cõfirmari curauit: vt hoies et
villa immunes p̃sisterent à cẽsibus,
grario seu fisco Imperiali cedentib⁹.
Data est hæc libertas in Herenberg
Anno regni sui xxx. Prẽsul inclitus
Año sedis iiii, ex hac luce subducit.

S. Leo
III.

Carolus
Magn⁹.

15.

10.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. IX. 149	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
814.	PONS Rheni apud Moguntiacum quingentorum passuum longitudinis (nam tanta ibi est fluminis latitudo) quem Carolus Magnus per decem annos ingenti labore & opere mirabili construxerat è ligno, vt perenniter durare posse videretur, mente Maio ita tribus horis incendio fortuito cōflagrauit, vt præter quod aqua tegebatur ne vna quidem hastula ex eo remaneret. <i>DE S. BENEDICTO NEMETUM Episcopo xi. qui sedit Annis viii.</i> SANCTVS Benedictus Nemetum Præsul, demortuo Fraidoni in Episcopatu succedit, summa cum integritate morum ac vitæ sanctimonia præfuit Annis viii. Pontificatu suscepto, Aquisgranens. Concilio ad reformatandam Ecclesiam à Ludouico Cæsare conuocato interfuit. Diem clausit extremum Anno partæ Salutis DCCCXXII. LVDOVICVS Pius, Caroli Magni Imperatoris filius, Aquitanix Rex, imperauit Ann. xxvii. M. iiii. D. xxiii. Hic rem Christianam pietate, armis ac templis auxit, à pie-	S. Leo. III. 9.	Carolus Magnus 14.
			Ludouicus Pius 1.

Anni
Christi

814.

GVILIEL. EISEN.

tatis religionisque studio Pius cognominatus. Dacicum bellum ex lententia conficit : nec multò post Bernardum ex filio nepotem in Italia res novas molientem securi percutit : in antistites rerum novarum authores mitius actum : inclusi cœnobijs vita donantur. Britones à Francorum fide deficientes in suam potestatem redigit eorum Rege occiso. Vascones compescit ut arma deponerent. Pannoniarum tyrannum Aquileiam bello prementem fugat, tandemq; occidit. Italicum tumultum per filium Lotharium sedat. Cum pietissimus Imperator undiq; oppressis levamen daret, iniquis pœnam irrogaret, & omnino bonum Principem agere satagaret, in Procerum primo, dein filiorum odium pater innocens incidit, à Lotario filio ex consilio Episcoporum & Principum quorundam captus, Suefsione ad Medardum in carcere detentus est, propterea quod timebat fore, ut ex nouercæ instinctu imperium à se in iuniorem fratrem transferret. At post annum pristina restitutus dignitati, Lotarium

Anni
Pontif.

S. Leo
III.
19.

Anni
Cæsarij

Ludowicus Pius

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. IX. 150

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

814.

filium vi in Italiam abire compul-
lit: tandem verò in gratiam patris
receptus est, & ab eo dignitatem
imperij regniq; coronam accepit.
Decessit Ludouicus Moguntia cū
vixisset Ann. lxxiii. Sepultus Metis
in Basilica S. Arnulphi, in monu-
mento Hildegardis matris, Drogo-
ne fratre suo quem Meten. Pontifi-
cem ipse dum viueret creauerat, iu-
sta persolvente. Nunc Cuspiniani
tetraastichon subiungam:

*Hic pietate fratrem Ludouicus vince-
re Magnum*

*Dum parat, Ecclesiæ commoda mul-
ta tulit.*

*Pontificum scelera arguit emendatq; fu-
rores,*

*Et facit vt memores Cæsaris acta
proben.*

815.

RHENVS fluuius alpinis imbri-
bus Nemetum Augusta Spira vl-
tra solitum exundauit.

20.

2.

816.

STEPHANVS V. Iulij Marini fi-
lius, Romanus, S. R. E. Presbyter
Cardinalis, sedit M. vi. D. xxiii. Is
confirmationē sui Pōtūficatus à Lu-
douico petijt, ac dein in Galliā ve-
nit, coronauitq; Aquisgrani Ludoui

Stepha-
nus V.
1.

3.

<i>Anni Chrifto</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæfarū</i>
	cum Imperatorem. Obijt viii. Calend. Febr. feptultus ad S. Petrum. Vacauit fedes D. ii.		<i>Ludouicus Pius</i> 4.
817.	PASCHALIS Maximi Bonofi filius, Romanus, Monachus, Abbas S. Stephani, S. R. E. Cardinalis Presbyter, tituli S. Praxedis, fedit Ann. vii. M. iii. D. xvii. Hic à populo Romano absque Imperatoris cōsensu electus, mox apud eundem literis se purgat. Templā multa ruinam minitancia restituit. Obijt pridie Idus Maij, sepultus ad S. Petrum. Vacauit fedes D. iiii.	<i>Paschalis.</i> 1.	
	<i>DE HERTINO SPIRENSI</i> <i>fium Antistite xii. qui præ-</i> <i>fuit Annis xviii.</i>		
822.	HERTINVS Spirensium Præful eligitur à Ludouico Pio Rom. Imperatore. Sub cuius Pontificatu Erlafridus Comes à Calvve Monasterium Hirsaugien. ad Nagoldum fluuium construxit, quod in præsentia huius nostræ vrbis Episcopi, Otgarij quoq; Moguntiaceñ. & aliorum Pontificum est cōsecratum, eodem anno, quo & Synodus Imperialis Spiræ habita est. Canonici tum Cathedralis Nemetum Eccle-	6.	9.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. L. B. IX. 151	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
822.	sive monasticam vitam professi, sub vno testamento commorantes, vna olla sunt pasti. Hinc contigit quod multi Abbates atque monachi Vveissenburgen. & Hirsaugien. Cœnobiorum nostre huic cathedræ sint perfecti. Claudit diem extremum Hertinus Antistes Anno sedis sue xviii. M. iiii. qui fuit partæ salutis DCCCXLI.	<i>Pascha- lis.</i>	<i>Ludovicus Pius</i>
824.	EVGENIVS II. Boemundi filius, Romanus, S. R. E. Archipresbyter Cardinalis, tituli S. Sabine, sedit An. iii. M. vi. D. xxiii. Tantæ religionis, doctrinæ, humanitatis & eloquentiæ fuit, ut omnium consensu Pontifex crearetur, non tamen sine discordia, cum & Zinzimus aliqua suffragia ad Pontificatum haberet. Exules ex Gallia ad urbem reuocavit, & fortunis spoliatos facultatibus suis sustentavit. Obijt pridie Id. Decemb. sepultus ad S. Petrum. Vacavit sedes D. i.	<i>Eugenius II.</i> 1.	11.
827.	VALENTINVS Leontij filius, Romanus, S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, sedit M. i. D. x. Fuit in homine tanta ingenij dexteritas, tanta eloquentia, tanta clementia pietas, liberalitas, ut nulli secundus fue-	<i>Valentinus.</i> 1.	14.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
	rit maiorum. Obijt xi. Calend Febr. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. iii.		<i>Ludoui- cus Pius</i>
828.	GREGORIVS III. Ioannis filius, S. R. E. Presbyter Cardinalis, titu- lo S. Marci, sedit Ann. xvi. Instituit ne Christi serui vlli seruituti huma- nae subiecti essent. Ecclesias multas vetustate collapsas restituit. Mul- torum Episcoporum Synodum ce- lebrat, in qua preciosiores vestes, aurum & argentum, omnisq; cor- poris luxus, ecclesiarum ministris & vniuerso clero interdicuntur. Obijt viii. Calend. Febr. sepul- tus ad S. Petrum. Vacat sedes D.	<i>Grego- rius III</i> 1.	15.
840.	xv. MARIÆ Monasterium Vvorma- tense in suburbio situm, à Chri- stianissimo Romanorum ortho- doxo Imperatore Ludouico Pio fundatum est, quod testatur Dyti- chon illud templi foribus incisum. <i>Claustri fundator Ludouicus Indupe- rator</i> <i>Princeps egregius, cui det DEVS arce</i> <i>Poli ius.</i> <i>Kaiser Ludwig des Klosters stiffter</i> <i>Den Got wöll ehre/ein edlen Herre.</i>	13.	27.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. IX. 152

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

DE S. GEBHARDO SPI-

rensiū Præsule xiii. qui
sedet Annis viii.

Grego-
ri⁹ III.

Ludovi-
cus Pius

841.

14.

28.

SANCTVS Gebhardus, vel vt alij
Eberhardus, Nemetum Episcopus
creatur. Pontificatu suscepto Con-
cilio Moguntino interfuit, à Lu-
douico Imperatore conuocato in
Ecclesiā S. Albani, sub Rabano Ar-
chiepiscopo. Pro cuius Cōcilij de-
terminatione fecliciori, trium Mil-
lium Quingentarum Missarum so-
lennia, Psalteriorum quoque Mille
Septuaginta summo Deo persoluta
sunt. Exitit & homo Reip. consul-
tissimus, vnde dum quædā oppida,
villas, certasq; donationes à Ludo-
uico p̄dicto, necnō à Deboldo & ab
Hildebarto germano suo insulā An-
gelach Rheno irriguā. ad vsum vi-
ctumq; confratrū suorū Spireñ. Ec-
clesiæ deseruientiū obtinuisset, cōse-
ctis desup literis à Cæsare cōfirma-
tis, ab æmulis interceptus oculisq;
prius priuat⁹ miserè interimit. Quar-
to Non. Decēb. Ann. sedis suæ viii.
LOTHARIVS Imperator, Ludo-
uici Pij filius, regnavit Ann. xiiii. M.
iii. D. x. Et qui ne patri quidē Au-
gusto pepercisset, multo ferocior in

Lotha-
rius.

1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

841.

fratres erat, dimicatio inter germanos suborta, infestis armis die Pasche concurrere apud Fontanicum Altiſiodoreñ. agri vicum, quo conflictu tanta cædes vtrinq; est facta, vt à victo non longè dissimilis victor esse putaretur. Post commissam tantam cladem factis inducijs per principes, in gratiam redierunt fratres. Ludouico celsit Germania, Sueuia, Bauaria, Bohemia, Austria, Francia Orientalis, Thuringia, Saxonia, & quicquid erat vsque ad Rhenum fluuium. Additi ob vini prouentum in ripa Rheni occidua Moguntini, Vangiones, Nemetes. Ludouicus hic Germanicus Rex est dictus. Carolo Caluo maxima pars Gallie in hæreditaria transactione contigit. Lotharius Italiam retinuit, Galliã Narboneñ. & eam quoq; partem quæ etiam num Lotharingie nomine appellatur. Manſit & apud hunc Cæsareæ Celsitudinis eminentia. Itaque hac occasione Gallia à Germania distracta est tandem. Post hæc, relicta Ludouico filio, nato maiore rerum cura, quem quinquennio ante imperij consortem legerat, sese imperio

Anni
Pontif.

Grego-
rius.
III.

Anni
Cæsarij

Lotha-
rius.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. IX. 153	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
841.	abdicans poenitudine rerum ad- uersarum ductus, monasticam vi- tam in Prumia monasterio secu- tus est. Nunc Cuspiniani pro mo- re tetraſtichon annectam: <i>Infidijs fratrum per multa Lotharius actus, Cogitur in partes ſcindere regna no- uas. Turbas vt fugiat, nato committit ha- benas Imperij, & Prumiae triſtia clauſtra ſubit.</i>	Grego- ri ⁹ III.	Lotha- rius.
844.	SERGIUS II. Sergij filius, Roma- nus, S. R. E. Archipresbyter Car- dinalis, tituli ſancti Equitij, ſedit Ann. iii. M. ii. D. iii. Primus Pon- tificum nomen mutauit, cum an- tea os porci diceretur: vnde mos inoleuit apud ſucceſſores mutan- di nomina. Obijt pridie Idus A- prilis, ſepultus ad S. Petrum.	Sergius II. 1.	4.
847.	LEO III. Rodolphi filius, Roma- nus, Presbyter Cardinalis, tituli Sanctorum Quatuor Coronato- rum, ſedit Ann. viii. M. iii. D. vi. Tanta vir probitate, vt ſuis pre- cibus Sarracenam claſſem fluctibus immerſerit. Baſiliſcum ſerpentem	Leo III 1.	7.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

847.

suis orationibus è fornice S. Lucie expulit, cuius habitu multi mortalium perierant. Incendium illud diu per domos Saxonum & Longobardorum vagatum iuxta Petri Basilicam, signo Crucis extinxit. Vaticanum muro cinxit atq; in vrbs formam redegit, quam ex suo nomine Leoninam dixit. Obijt xvi. Calend. August. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. vi.

Leo
III.

L otha-
rius.

849.

SANCTVS Gebhardus Nemetum Præsul luminibus priuatus in carceremq; detrusus Martyr efficitur. Vacauit eo mortuo Nemetina sedes Annis xxxii.

3.

9.

850.

FAMES præualida Germaniam attriuit, maximè circa Rhenum. Nemetum Augustæ Spiræ modius tritici denis argenti siclis veniebat. Apud Thuringos quidam à Grabenfeldt oriundus, dum esuriei rabie efferatus, sylvas cum infante petit, & filium interficere atque comedere meditatur, iam iamque parricidio manus admouet, subito, haud dubiè diuinitus, duos lupos ceruam laniantes conspicit. Enestigiò lætus, manus à visceri-

4.

10.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. IX. 154	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	bus suis abstinuit, fera lupos abigit, cadauere feræ vescitur.		<i>Lotharius.</i>
853.	IOANNES Anglicus, ex Moguntiaco oriundus, sedit Antipapa Ann. ii. Hic fœmina fuit, & in puellari ætate ab amatore virili habitu Athenas ducta, sic in diuersis scientijs profecit, vt nullus sibi par inueniretur. Deinde Romam veniens, trinitum legit: magnos viros discipulos & auditores habuit, tantum quoque beneuolentiæ & authoritatis sibi comparauit, vt mortuo Leone in eius locum omnium consensu Pontifex crearetur: sed in Pontificatu per familiarem suum imprægnatur, & cum de S. Petro in Lateranum tenderet, inter Ecclesiam S. Clementis & Colosseum peperit in via publica, & in partu mortua, ibidem sepulta dicitur. Hinc cautum vt membra virilia attrectentur Pontifici priusquam confirmetur, foramine ad id in sede existente. Dum à dæmoniaco quodam Ioannes Antipapa sciscitaretur quando dæmon discederet, tulit responsum:	<i>Ioannes Antipapa. 1.</i>	13.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarū
	Papa pater patrum papissæ pandito par- tum, <i>Et tibi tunc edam de corpore quando recedam.</i>		Lotha- rius.
855.	BENEDICTVS III. Petri filius, Romanus, S. R. E. Presbyter Car- dinalis, tituli S. Calisti, sedit Ann. ii. M. viii. D. xvi. Confirmatus contra Anastasium multas Eccle- sias vetustate collapsas restituit. Ut omnis clerus funeri Pontificis in- terfit, & vicissim ipse eorum, voluit. Moritur vi. Id. April. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. xv. LVDOVICVS II. Lotharij Augu- sti filius, regnavit Ann. xx. M. iii. D. xv. Princeps perhumanus, pius ac iustus, candida simplicitate, & pupillorum ac orphanorum tutor singularis. In literis tam diuinis quā secularibus satis instructus, consilio promptus. Sarracenos magno im- petu Italiam ingressos repressit, & in agro Beneuentano superauit. Reuertus ex Italia in Germaniam post patris mortem, cum Carolo Francorum Rege ob Austrasiæ re- gnum, quod Lotharij fuerat, & id sibi totum vendicarat Carolus, discordi animo vixit. Sed mox cō-	Benedi- ctus III. 1.	15. Ludoui- cus II. 1.

Anni
Christi

855.

CHRONRER. LB. IX. 155

Anni
Pontif.

S. Bene
dictus
III.

Anni
Cæsarū

Ludoui
cus II.

positis rebus Mediolani moritur cir
ca Calend. August. sepultus in Ec
clesia S. Ambrosij. Habetque hoc
elogium quod adhuc extat :

D. P. M.

HIC CVBAT ÆTERNI
HLVDOVICVS CÆSAR
HONORIS

ÆQUIPARAT CVIVS
NVLLA THALIA DE
CVS.

NAM NE PRIMA DIES
REGNO SOLIOQVE VA
CARET

HESPERIÆ GENITO
SCEPTRA RELIQVIT
AVVS

QVAM SIC PACIFICO
SIC FORTI PECTORE
REXIT

VT PVERVM BREVI
TAS VINCERET ACTA
SENEM

INGENIVM MIRER NE
FIDEM CVLTVSVE SA
CRORVM

AMBIGO VIRTVTIS
AN PIETATIS OPVS.

Anni
Christi

855.

GVILIEL. EISEN.

HIC VBI FIRMA VIRVM
MVNDO PRODVXERAT
ÆTAS

IMPERII NOMEN SVB-
DITA ROMA DEDIT.
ET SARRACENORVM
CREBRAS PERPESSA
SECVRES

LIBERE TRANQVIL-
LAM VEXIT VT ANTE
TOGAM

CÆSAR ERAT COELO
POPVLVS NON CÆSA-
RE DIGNVS

COMPOSVERE BRE-
VI STAMINA FATA
DIES

NVNC OBITVM LVGES
INFOELIX ROMA PA-
TRONVM

OMNE SIMVL LA-
TIVM GALLIA TOTA
DEHINC

PARCITE NAM VIVVS
MERVIT HÆC PRÆMIA
GAVDET

SPIRITVS IN COELIS
CORPORIS EXTAT
HONOS.

Nūc Cuspiniani tetrasticho claudā:

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus III.

Anni
Cæsarij

Ludoui-
cus II.

<i>Anni Christi</i>	CHRONRER. LB. IX. 156	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
855.	<i>Omine felici Ludouicus scepra Secun- dus, A patre suscepit, sed patre prospe- rior.</i> <i>Nam patruī rixas dissoluit, dehinc Sa- racenos Cum duce fallaces, expulit Ita- lia.</i>	<i>S. Bene- dictus III.</i>	<i>Ludoui- cus II.</i>
858.	NICOLAUS Magnus Theodori filius, Romanus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit Ann. ix. M. vi. D. xx. Constituit ne vel Imperator vel vllus secularis princeps Con- cilijs clericorum intersit, nisi ibi- dem causa ageretur de fide. Néue laici de clericorum vita iudicent. Præcepit porro ne Episcopi bella gererent, sed vacarent orationibus. Ne quis interesset sacris quæ à sacer- dote concubinam habente age- rentur voluit, Obijt Idib. Nouemb. sepultus ad S. Petrum. Vacauit eo mortuo sedes Romana D. vii.	<i>Nico- laus. 1.</i>	4.
867.	HADRIANVS II. Talarī Episcopi filius, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit An. iiii. M. xi. D. xii. Sergio Pō- tifici familiaris fuit. Sub hoc Con- ciliū Cōstantinopoli vniuersale ce- lebraç. Obijt Calen. Nouēb. sepult⁹ ad S. Petrū. Vacat sedes M. i. D. xii.	<i>Hadria- nus II. 1.</i>	13.

Anni
Christi

870.

GVILIEL. EISEN.

SANCTÆ Vvalburgis pulcherri-
mum Deo & perpetuæ virginitati
dicatarum muliercularum Cœno-
bium, ordinis D. Benedicti, intra
Aichstadianæ vrbis mœnia situm,
sub Reuerendissimo Odogero Aich-
stadiano Præsule fundatur. Qui
S. Vvalburgam Heydenhaimen-
sem Abbatissam de tumulo leua-
tam, Aichstadium transtulit: vbi ho-
die adhuc ex eius corpore oleum
(quod sudare ipse vidi) miraculosè
defluit, quod multis grauib. mor-
bis mederi aiunt. De hac Vvalbur-
gi Anglorum Regis Richardi filia
tales extant versiculi:

*Filia Regis erat, sed egenam se facie-
bat,*

*Diues vt in Christo, regnaret semper
in ipso:*

*Quàm sit chara Deo, monstrant mira-
cula crebrò*

*Quæ meritis eius confert de virgine
natus.*

*Ex eius tumba manat sacra pectoris
vnda*

*Seruæ namq. DEI lux cœli splenduit
illi.*

Anni
Pontif.

Hadria-
nus II.

4.

Anni
Cæsarij

Ludoni-
cus II.

16.

Anni
Christi

870.

CHRON. RER. LIB. IX. 157

Anni
Pontif.

Hadria
nus.
II.

Anni
Cæsarij

Ludoui
cus.
II.

Obtulit mihi nuper, antiquitatis sa-
crarumq; literarum studiosissimus
Dominus Daniel Seger Badensis,
carmina quædam, in vetustissimo
S. Vualpurgis Cēnobij peristroma-
te Aichstadij reperta, quæ hîc subij-
cere libuit:

*Ecce Bonifacius Rhenana nunc venit
ab vrbe*

*Linguat vt Anglorum pelagusq; et pa-
tria regna*

*Et videat fratrem V Vilibaldum ad
flumina Rheni*

*Me tenet altus amor seclum cum flore
perosa*

*Sic procul sis fœlix Anglica terra va-
le.*

*Suscitat æquoreus tempestatem pater
vndis*

*Quam virgo precibus pescuit alma pijs.
Virgo Moguntiacam celebris peruenit*

ad urbem

Ter denis socijs concomitata sacris

*Hic adit Herciniæ medijs loca structa
sub oris*

Induit & socias se Monachamq; facit

*Iam metus tenet hæc fœlix meritisq;
beata*

Et sociæ tristes fletibus ora rigant

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
870.	<i>Mox Eyslet vebitur corpus sanctumq; cadaver</i> <i>Concinit & clerus carmine lene melos</i> <i>Hic manat medicina potens olei liquor aegris</i> <i>Vnde DEVS fuenit ferre salutis o- pem</i> MDIXI <i>Ab Hunnis exempta</i> DCCLIXI <i>Reclusa in hanc Arā</i> DCCCXCIII	<i>Hadria nus II.</i>	<i>Ludoui- cus. II.</i>
872.	IO ANNES VIII. Gundi filius, Romanus, S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, sedit Ann. x. D. ii. Hic quia Ludouicum Francorū regem Caroli filium Imperatorē designa- set, in vincula conijcitur, è quibus tamen amicis adiuuantibus prola- psus, ad Ludouicum in Galliā con- fugit. Quatuor libris vitam S. Gre- gorij explicat. Obijt xviii. Calend. Ianuar. sepultus ad S. Petrum. Va- cat sedes D. iii.	<i>Ioannes VIII.</i> 1.	18.
875.	CAROLVS Caluus, Nenstriæ, Au- strasiæ & Burgundiæ Rex Ludoui- ci Pij Imperatoris filius, regnauit Ann. iii. M. ii. & Dies aliquot. Ioan- nes Pontifex omnibus viribus an- nitebatur Imperij Maiestatē à Ger- manis ad Gallos transferre, hoc v- bi audiisset Caluus, comminaba- tur tantas copias trans Rhenum se	4.	<i>Carolus Caluus.</i> .1

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. IX. 158	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
875.	ducturu m, vt vel ab equis exhausto Rheno exercitus siccis pedib⁹ posset trāsire. Cū Britonibus & Normānis varia fortuna dimicauit. Mox in Saracenos mouens facilē conatus eorum repressit. Humanus quidem princeps, at supra modū ambitiosus. Mantuæ correptus morbo obiit prid. Non Octob. accepto veneno à Sedechia Iudæo medico, quem familiarius fouebat. Cuius corpus dum exenteratum et multis aromatibus conditum suū in Franciam efferre cupiunt, cadaueris putredinem ferre nō valentes, Vercellis in Ecclesia S. Eusebij humarunt, quod vii. post anno ad S. Dionysiu Parisios translatum est. Nunc Cuspiniani addam tetrastichon: <i>Carolus vt fratrem fallat, festinus ad urbem</i> <i>Accelerat donis, vt diadema ferat.</i> <i>Pōtifici auxiliū dū fers, sublate veneno</i> <i>Calue obis, Hebræo cōcidis à medico.</i>	Ioannes VIII.	Carolus Caluus.
879.	CAROLVS III. à corporis habitudine Crassus dictus, Ludouici II. Germanorū Regis filius, imperauit An. viii. M. vii. Laudat in hoc principe religionis studiū, & in literatos hoīes beneuolētia, quos ad scriben-	8.	Carolus III.

Anni
Christi

879.

GVILIEL. EISEN.

dum adhortari solet. Normannos Pannonasq; varijs prælijs afflixit, & Robertum Normannorum Ducem ex sacro fonte leuauit, data illi in uxorem filia cum parte Galliarum. Sed mox cum inutilis Imperio, nec in eo satis præsidij videretur ad Normannos Gallia exturbandos, coactus à Proceribus Imperij abdicauit in conuentu Triburien. iiii. Id. Nouemb. Anno Domini Dccclxxxvii. Obijt pridie Idus Ian. Ann. CHRISTI Dccclxxxviii. Sepultus in monasterio Augiæ. Habetq; hoc Epitaphium:

CAROLVS REX GERMANORVM PATRITIVS
FRANCORVM ROMANORVMQVE IMPERATOR.
Nunc Cuspinianum annectam:

*Carolus hic Crassus consensu lectus ab
vno,*

*Principio Imperiū regnaq; let^o adit.
Contemptus tandem, regnis spoliatur, et
omni*

Exutus cultu, decedit Imperio.

DE GOTEDANCO SPI-
rensi præfule XIII. qui se-
dit Annis III.

GOTEDANCVS Ecclesie

Anni
Pontif.

Ioannes
VIII.

Anni
Cæsarij

Carolus
III.

881.

10.

3.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. VIII. 159	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
881.	Nemetina Episcopus sublimatur, Carolo Crasso Romanorum Imperatore designato, à quo idem Presul certa prædia & possessiones Ecclesiæ suæ deseruituras obtinuit. Sedit Gotedancus Annis iii. vita functus Anno Saluatoris Dcccxxxiii.	Ioannes VIII.	Carolus III.
882.	MARINVS Palumbi Presbyteri filius, Gallefianus, Tuscus, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit Ann. i. M. i. malis artibus Pontifex electus est. Obijt xv. Calend. Febr. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. ii.	Marin ^o 1.	4.
883.	HADRIANVS III. Benedicti filius, Romanus, de regione via lata, sedit Ann. i. Maii. D. xix. Hic primus ad populum tulit, ne in creando Pontifice consensus Imperatoris expectaretur. Obijt vii. Id. Maij. Sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. iii.	Hadrianus III. 1.	5.
	DE GEBHARDO II. Nemetum Antistite XV. qui præfuit Annis VI.		
884.	GEBHARDVS II. vel vt alij Bernhardus ex monacho VVeissenburgen. Antistes Spiren. iungitur. Monitur Pontificatus sui vj. Anno Salutaris Dcccxc.	2.	6.
885.	STEPHANVS V. Hadriani filius, Romanus, de regione via lata, sedit	Stephanus V. 1.	7.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar. i.</i>
887.	An. vi. D. ix. Obijt xii. Calend. Iun. sepultus ad S. Petrum. Vacauit se- des D. v. ARNVLP HV S Carolomanni fi- lius, Bauarię, Sueuię, Carinthię atq; Francorum Dux, regnauit An. xii. M. i. D. xix. Sclauos inter se dissidē- tes compescuit. Normannos Lota- ringiam vastantes, qui iam ex Gal- lia reuerſi ad Rhenum vsq; perue- nerant, & Vuormatiam profecti, Moguntinensem Episcopum sup- plicio adfecerant, vicit. Apud Ne- metes conuentum dum celebraret, Odone Gallorum rege animam a- gente, vsurpatum iam annos no- uem regnum Carolo Simplici vero regni hæredi restitui iubet coram proceribus. Italiam post intrauit, Bergamum cepit, & Ambrosium eiuldem ciuitatis comitē cum ense balteo, armillis, omnibusq; precio- sis indumentis laqueo suspendit. Vbi Dux Spoletanus Vuido per tu- multum Cæsar esset creatus, Roma intercepta, à Formoso Pontif. Max. Vuidone in exilium pulso corona- tur. Mox in rapinas conuersus Cæ- sar, prædæ dulcedine captus, tem- pla spoliât, sed iusta numinis ira	Stepha- nus V. 3.	Armi- phus. 1.

Anni
Christi

887.

CHRON. RER. LIB. IX. 160

Anni
Pontif.

Stepha-
nus. V.

Anni
Cæsarij

Arnul-
phus.

tantam impietatem vlcifcente, pe-
diculari morbo, Phtiriasim medici
vocant, breui consumitur. Obijt iii.
Calend. Decembr. Ratisbonæ. Se-
pultus iuxta patrem suum Carolo-
mannum in Monasterio & oppido
Bauariæ Otinga, quamuis sepul-
chrum eius Reginoburgij apud S.
Hemeranum ostendi soleat. Nunc
Cuspiniani tetrasticho huius vitam
claudamus:

*Arnulphus Romam armatus capit, en-
se corusco*

*Vltius Pontificē, corpora multa ferit.
Sed redit ornatus diademate, vermi-
bus esus*

*Qui notum à senis nomen habent pe-
dibus.*

DE AMALRICO NEME-
tum Antistite xvi. qui sedit

Annos ij. Menses iij.

890.

AMALRICVS Monachus VVeif-
senburgen. Gebhardo in Episcopa-
tu succedit, generosa comitum stir-
pe profectus, omnes sui temporis
Magistros literarum scientia, erudi-
tione & doctrina antecellens: libros
plurimos composuit qui in hunc
diem apud Spirensium sumptuosis-
simam bibliothecam reseruantur.

6.

4.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cesaru
891.	Claudit diem extremum Amalricus Anno sedis ii.M.iii. CHRISTI vero Dcccxciii. FORMOSVS Portuenfis, Leonis filius, Episcopus Portuenf, sedit An. iiii.M. vi. D. xviii. Ecclesiam B. Petri Principis Apostolorum leui pictura exornauit. Obijt xix. Calend. Ianuar. sepultus ad S. Petrum. Cadauer in Ecclesiam cum deportaretur, sanctorum quædam imagines sese inclinantes hunc in loculum positum venerandè salutarunt. Vacat post obitum eius sedes D.ii. HATTO ex Franciæ Regum stemmate natus, Abbas diuitis Augiæ, vir magnæ prudentiæ & sapientiæ, Moguntiacen. Archipræsul inuigitur. Quia Comitem montis Pauenis Albertum, eo quod Conradum Bauarorum moderatorem Ludouici fratrem interemisset, obtruncare iubet, à dæmonibus mox arreptus, viuus in montem Æthnâ perpetuò flagrantē iniicitur, auditaq; Vlulantium per aëra voces: <i>Sic peccata luis, sic Hatto cadendoq; ruis.</i> Eins rumplens rumplest du dar/ uon	S. Formosus, 1.	Arnulphus. 5.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. IX. 161	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Casarū</i>
	Dein Günd foidern fain andern lohn. DE S. EINHARDO SPI- rensiū præfule XVII. qui præ- fuit Annis.	S. For- mosus.	Arnul- phus.
893.	SANCTVS Einhardus Mona- chus Vuëffenburgeñ. fit Præsul Spi- rensiū. Hic à Bernardo & Con- rado Comitibus primum excæca- tus, varijs dein affectus iniurijs, tan- dem Anno suo Tertio Calend. Iul. misère interimitur, Salutis CHRIS- TI Anno Dcccexiii.	3.	7.
895.	BONIFACIUS VI. Hadriani Epi- scopi filius, Romanus, sedit D. xv. Obijt pridie Calend. Ianuar. sepul- tus ad S. Petrū. Vacauit sedes D. v.	Bonifa- cius VI 1.	9.
896.	STEPHANVS VII. Ioannis Pres- byteri filius, Romanus, Episcopus Anagninus, sedit Ann. i. M. ii. D. xix. Effossum Formosi cadauer pontificali habitu spoliatum et ca- pite truncatum in Tyberim fluiuium cum summa ignominia abijci mā- dauit. Obijt ix. Calēd. April. sepul- tus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. iiii.	Stepha- nus VII 1.	10.
897.	ROMANVS Constantini filius Gallefianus, Tuscus, sedit M. iiii. D. xxiii. Stephani Pontificis acta vii	Roma- nus. 1.	11.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
897.	improbat abrogatque. Obijt xiiii. Calend. Septembr. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. i. THEODORVS II. Photij filius, Romanus, sedit D. xx. Hic Formosi acta restituit. Obijt vi. Id. Septemb. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. i. IOANNES IX. Rampoldi filius, Tiburtinus, Monachus, sedit Ann. i. D. xv. Habita Synodo Rauenennæ Formosi in integrum causam restituit, tanta contentione aduersariorum, ferè vt res ad prælium deueniret. Obijt ix. Calend. Octob. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. i.	Theodo- rus. 1. Ioannes IX. 1.	Arnul- phus.
898.	BENEDICTVS IIII. Mam- moli filius, Romanus, sedit Ann. iiii. M. vi. D. xv. grauitè & constanter vitam traducens moritur vi. Id. April. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. vi.	Benedi- ctus IIII. 1.	12.
899.	LVDOVICVS IIII. Arnulphi filius, die obitus patris i i i. Calend. Decembr. Rex appellatus in Forchaim à Franciæ optimatibus, regnauit Ann. xii. vir strenuus & bellicosus, paternos dignitatis titulos amplexus, omnibus erat affabilis.	2.	Ludoui- c^o IIII. 1.

Anni
Christi

899.

CHRON. RER. LIB. IX. 162

Hungaros mortuo patre Germaniam maximo impetu inuadentes ad Lycum fluium grauiter prostrauit. Paulò post ab ijsdem vicissim victus est. Hungari maiorem hominibus terrorem vt incuterent interfectorum se sanguine potant. Cadauera militum in cumulos leuata cernebantur, flumina & riui sanguine multo rubescebant. Obijt Ludouicus Ratisbonæ Mense Septembri, sepultus in Otinga Bavariz, quamuis aliqui Reginoburgij dicant in D. Hemerani monasterio cum patre et auo. Nunc Cuspiniani subiungam tetrastichon:

*Vltima progenies Magni de sanguine
Carli,*

*Deficit Imperio iam Ludouice tuo :
Tempore quo Hungarij, fera gens, has
dissipat oras,*

Euertiq; solo, peruia quaq; terens.

LIBRI NONI FINIS.

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus
III.

Anni
Cæsarij

Ludouici
III.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

Ludoui-
c^o IIII.

LIBER DECIMVS.

902.

LE O V. Ardeatinus, è villa
Priapi, sedit M.i.D.x. Coactus
à Christophoro Presbytero ab-
dicauit ix. Calend. Iun. & mona-
chus factus est.

Leo
V.

4.

CHRISTOPHORVS Leonis filius,
Romanus, S.R.E. Presbyter Cardinalis,
tituli sancti Laurentij in Da-
maso, sedit M. vii. captus à Sergio
& è sede deiectus, in Cœnobium de-
truditur.

Christo-
phorus.
1.

903.

SERGIVS III. Benedicti filius, Ro-
manus, sedit Ann. vii. M.iii. D. xvi.
Christophorum è monasterio tra-
ctum in vincula coniecit. Huma-
tum corpus Formosi capite trun-
cari iussit. Obijt v. Id. Iun. Laterani
sepultus. Vacat eo mortuo sedes
Romana D.v.

Sergius
III.
1.

5.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. X. 193	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsar.</i>
910.	ANASTASIVS III. Luciani filius, Romanus, sedit Ann. ii. M. i. D. xxii. Obijt Nonis Iunij, sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. ii.	<i>Anasta sius III.</i>	
		1.	
911.	CUNRADVS I. Vltimus ex nobilissima Caroli Magni pgenie, Ostfranciæ, Hassiæ, Vvedrauiæ, Frislarie & Lotharingiæ Dux, Rex Germaniæ, imperauit An. viii. & M. vi. Franci & Saxones pariter contendeabant Otonem Saxonum Ducem Cæsarem designare, verum restitit optimus princeps, nolens eā ignominiam generosissimæ stirpi Caroli inferri. Proinde Cunradum Frâcorum Ducem Cæsarem creâdum consuluit. Cum Cunrado Regi potentia Ducis Saxonum Henrici nimium suspecta esset, cōsiliū Hattōnis Moguntini Archipræfulis implorat. Hatto auream torquem fieri curauit, quam collo conuiuantis sub honoris prætextu iniiceret caperetque, quibus detectis proditor mœrore obiit. Hinc Rex manifestō bello Henricum petit, in quo Francorum tanta cædes facta est, à Saxonibus vt publicè diceretur, Quis infernus tot homines capiet? Henricus beneficio motus in gra-	2.	<i>Cunra dus I.</i>
			1.

<i>Anni Christi</i>	GVILJEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
911.	tiam cum Rege redijt. Vngaros, quos instigarat Berengarius vt iterum Germaniam depopularentur, Cunradus Rex Othonis Saxonie Ducis præsidio superauit. Moritur in Quintelingebug in Germania, sepultus in monasterio Fuldensi circa Calend. Iulij. Nunc Cuspinianum subiungam: <i>Conradus Procerum consensu lectus, Othonis Consilioq; Ducis, regia sceptrâ capit. Officium leto moriturus reddit amici, Qui patris accepit munere tale decus.</i>	<i>Anastasi- us III.</i>	<i>Cunra- dus I.</i>
912.	LANDO Tami filius, Sabinus, sedit M.vi.D.xxii. Obijt iiii. Caléd. Ianuar. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D.xxvi. <i>DE AMALRICO II. NEMETUM præfule xvij. qui sedit Annos</i>	<i>Lando.</i> 1.	2.
913.	AMALRICVS II. Einhardo sancto surrogatur, à D. Vdalrico Augusten. Antistite Nemetum Episcopus cōsecratur. Cui Otto Henrici filius à patre in Imperij consortem acceptus, atq; à Leone viii. corona imperiali insignitus & confirmatus, certa prædia in Merfske contulit,	2.	3.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
919.	à DEO Ducem gladium capulo carentem habere:quo significaba- tur, non vsurum Ducem gladio, hoc est, imperium retinere non pos- se. Itaq; monuit Principem ne quid imprudenter tentaret. Henricus Rex Hūgarorum quadraginta mil- lia apud Mersburgum prostrauit, Sclanos subegit, Dalmatas tributa- rios fecit, Pragensē urbem obse- dit, Bohemos Imperij legibus sub- iecit, Vandalos prælio vicit, hyeme Brandeburgū & omnem circa re- gionem ad Hauelam occupat, Lo- tharingiam recipit. Ludos eque- stres (dictos vulgo torneamenta Germanicè dicē Thurnier) instituit. Mortem obiit tactus paralyſi in ca- stello Saxonie Himeleuna vi. Non. Iul. sepultus in Quintelingeberg in Ecclesia S. Petri. Vixit Annos lx. Nunc pro more Cuspiniani subiun- gam tetraſtichon: <i>Henricus primus, qui vulgo dicitur Auceps, Saxonie claro ſtemmate proge- tus, Hungarios ſæuo debellat Marte feroces: Pacatum linquens Imperium, & pa- triam.</i>	Ioannes X.	S. Hen- ricus.

<i>Anni Christi</i>	CHRON.RER.LIB. X. 165	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
928.	LEO V I. Christophori Primicerij filius, Romanus, sedit M. vi. D. xv. Obijt x. Calend. Nouembr. sepul- tus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. i.	Leo VI. 1.	S. Hen- ricus. 10.
	STEPHANVS VIII. Tendemundi filius, Romanus, sedit Ann. ii. M. i. D. xv. Bohemi hoc Pontifice cum duce suo Spireneo Christiani fiunt. Obijt vi. Id. Decembr. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. ii.	Stepha- nus VIII. 1.	
930.	IOANNES XI. Sergij Papæ iii. fi- lius, Romanus, sedit Ann. iiii. M. x. D. xv. Hoc Pontifice apud Ge- nuam sanguinis fons largissimè fluxit. Obijt viii. Calend. Nouemb. sepultus in Basilica Lateranensi. Vacat sedes D. i. Plat.	Ioannes XI. 1.	12.
935.	LEO VII. Romanus, sedit Ann. iii. M. vi. D. x. Obijt pridie Non. Maij, sepultus ad S. Petrum. Vaca- uit sedes D. i.	Leo VII. 1.	17.
	S A N C T V S Conradus Comes à Rauenspurgh & Altorff de genere Guelforum Constantien. Episco- pus consecratur. Hic siccis super lacum Acronium pedibus ambu- lauit.		

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

936.

OTH O Magnus, Henrici Aucupis filius, vir pacis belliq; artibus insignis, pietatis autē assertor præcipuus, naturæ & ingenij dotibus excellens, regnavit Ann. x x x v i i. M. v. D. xxiii. Romam profectus, à Ioanne Pontifice, coronâ donatur Imperij quem tertio Italiâ repertens, cum gravissimorum criminum reus ageretur, sæpe tamen antea ut resipisceret admonitum, coacta synodo officio deiicit, Leone suffecto. Lotaringiam recipit. In Italiâ accersitus, cum quinquaginta armatorum millibus venit: Berengarium imperio, & Albertum Italiæ regno deturbat, alterum in Austriam, alterum Byzantium relegat. Inde abiens Ludovicum Francorum Regem factione suorum carceri inclusum eripit. Moguntiacum obsidet, Hungaros Nemetum Augustam Spiram deuaftantes Vvormatiæ Rheno transito aliquot prælijs afflixit. Obijt senecta invalidus morbo subitaneo, dū vespertinis precib. interesset in Mimeliba, alias Numileuua Saxonie. Nonis Maij, regia pompa sepultus Madeburgi in S. Mauritij Basilica.

Leo
VII.
2.

Otho.
1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. X. 166	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
936.	Hic primus Imperator Pont. Romano iuramentum præstitit, quod habetur 63. distinc. cap. Tibi Domino Ioanni. Nunc Cuspiniani testamento claudamus: <i>Magnus Otho Belgas, Sclavos, fortesq; Boëmos Subingat, à dominis liberat Italian. Hungaricam gentem, quæ deuastraverat oras Germanas, stravit cum populo ac du- cibus.</i>	Leo V II	Otho.
939.	EYSENGRINVS Dynasta Boiorum nostræ familiæ, Reginoburgens. Antistes consecratur. STEPHANVS IX. Romanus, sedit Ann. iiii. M. iiii. D. xv. ita à Romanis seditionibus excitatus, ut ob inhonesta vulnera in publicum prodire erubesceret. Obijt xii. Calend. Nouembr. sepultus ad S. Petrum. Vacavit sedes D. x.	Stephanus IX.	4.
942.	MARINVS II. Romanus, sedit Ann. iiii. M. vi. D. xiiii. Religioni se totum addixit, templa verustate collapsa instaurans, pauperes elemosynis pascens. Obijt pridie Id. Maij, sepultus in Basilica S. Petri. Vacavit sedes D. iiii.	Marius II.	7.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
	<i>DE S. REGINBALDO Comite à Dilingen Spirensium Antistite xix. qui sedit Annis.</i>	<i>Mari- nus II.</i>	<i>Otho.</i>
943.	SANCTVS Reginbaldus vel Reinoldus, illustris Comes à Dilingen & Veringen, Baro in Kiburg, Vvinterthur & Baden, Landgravius Alsatiz, Abbas S. Petri, monachus quondam Hirsaugiens. frater S. Vdalrici Augustens. Episcopi, Sacre pagine Doctor, vir utique religiosus; opera Otthonis Magni Imperatoris in Episcopum Nemetum ordinatur. Innocentis hic vitæ & bonus pastor, Anno regni x. Ottonis, dono habuit à Conrado Sueviz atque Ostrofrancorum Duce, filio Vvernheri Principis (qui Ducatum præturamque gessit Ciuitatum Rheneñ. Mogutiaci, Creutzenach, Oppenheim, Aletzhaim, Vvornatiz, Spiræ, Vveissenburg, & Germerfshaim, cæterorumq; plurium oppidorum) cuncta quæ idem Cunradus Spiris habebat, mancipia, Monetam quoq; sibi soli concessam in numismata cudenda, theloneum: Denarios etiam picis, salis, & vini, cæteramq; suæ potestatis iurisdictionem temporalem, quæ	2.	8.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. X. 167	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
943.	omnia ex liberali donatione, sibi suisq; Pontificibus successuris impetrauit Reginbaldus. Qui cum sedem rexisset tum piè tū sanctè Annis xv. Spiræ sepelitur iii. Id. Octob. Anno CMLVIII.	<i>Marinus.</i>	<i>Otho.</i>
946.	AGAPETVS II. Romanus, sedit Ann. ix. M. vii. D. x. vir innocens & Reipub. Christianę amator. Obijt vi. Calend. Ianuar. sepultus Laterani. Vacat sedes D. xii.	<i>Agapetus II.</i> 1.	11.
956.	IOANNES XII. Romanus, Octavianus, Alberici Romani Principis & Senatoris filius, ex Comitibus Tusculanis, de regione via lata, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit Ann. viii. M. iiii. D. vi. vir omnium qui ante se in pontificatu fuere pernitiosior et sceleratior. Nam inter cetera sacrilegus, Cruces & clendia sanctuarij meretricibus distribuit: sanctumq; palatium lupanar & prostibulum meretricum fecit. Pontificatus ei abrogatus est viii. Idus Decembr. à Concilo Romæ iussu Imper. Othonis congregato.	<i>Ioannes XII.</i> 1.	21.
<i>DE S. GOTEFRIDO Spirensium Episcopo xx. qui præfuit Menses xv.</i>			

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

958.

SANCTVS Gotefridus, Monachus Vveissenburgen. vndecunque doctissimus, vitæ & morum sanctitate clarus, totius cleri atque populi consensu Nemetum Episcopus eligitur. Obtinuit consensu Ottonis, à Rodolpho Comite prædia cum singulis prouentibus in Leymersheim. Moriturq; cum sedisset Annum vnum Menses iii. dies aliquot. xvii. Calend. Iul.

Ioannes
XII.

3.

Otho.
23.

DE OTGERO NEMETVM

Præsule xxi. qui præ-
fuit Annis

960.

OTGERVS Hornbaceñ. Monachus Benedictinæ professionis, Spirensis Præsul, S. Gotefriddo surrogatur. Ottoni Magno Imp. à consilijs fuit, exquisitæ doctrinæ & singularis industriæ, hac tanta celebritate famæ etiam absentibus notus erat. Contra Berengarium Foroiulianum Principem, qui Cæsaris titulum sibi arrogabat, & summa crudelitate in Italia utebatur, profectus est. Postea verò secundo reuersus, Romam, vt Papam Ioannem in Synodo ab Ottone conuocata corripere, quod plu-

5.

25.

Anni
Christi

960.

CHRON. RER. LIB. X. 168

rimorum criminum reus ageretur, per insidias captus, quod maximæ authoritatis apud Cæsarem vnus videretur, cæsus est virgis, furcam ferens, atque omni supplicio demum excruciatu in vincula conijcitur. In Germaniam cum reuerteretur, ab Ottone diuino huic amore tacto, venerationeque gloriosissimæ MARIÆ virginis immunitas libertasq; tradita est. Nullus cuiuscunque Reipublicæ administrator, siue Dux, siue Comes, aut Iudex, aut alterius cuiusuis potestatis persona, nisi solus Episcopus, vel ipsius Aduocatus, pro quacunque vel qualicunque re siue negotio, in Episcopatu, siue circa ipsam ciuitatem Nemetinam, iudicium faciet siue reddet. Neque illorum quispian vel de theloneo, vel moneta ceterisque exactionibus ærario regio cedentibus extorqueat. Subditi quoq; omnes immunes & quieti sub Episcopo ipso resideant. Orgerus igitur intempestiua nece sublatus moritur Anno sedis i x. Idibus Augusti.

Anni
Pontif.

Ioannes
XII.

Anni
Cæsarij

Otho.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
963.	LEO VIII. Romanus, Ioannis Protoſcriniani filius, de regione diui Argentarij, & ipſe Apoſtolica ſedis Protoſcriniarius, ſedit Ann. i. M. iii. D. xii. Romam repudiato Leone alium quendam Benediſtū Pontificem elegerunt in odium Cæſaris, Otho Romam rediens, obtruncatis multis, & relegatis Conſulibus, Leonem reſtituit. Benediſtum in Germaniam Hamburgum Saxonix relegauit. Leo Pontifex obiit pridie Idus Maij, Laterani ſepultus. Vacauit ſedes M. vi. D. xiiii.	Leo VIII. 1.	Otho. 28.
965.	IOANNES XIII. Ioannis Episcopii filius, Romanus, Episcopus Narnienſis, ſedit Ann. vi. M. xi. D. v. Sub hoc Pontifice Polonia ad Chriſti fidem fertur eſſe conuerſa. Ab hoc quoque Otho ii. imperij corona donatus eſt. Obijt viii. Id. Septembr. ſepultus in Baſilica S. Pauli. Vacat ſedes D. xiii.	Ioannes XIII. 1.	30.
968.	HATTO II. Oſtrofrancorum Dux, cognomento Bonofus, Abbas Fuldenſis, cū egregij animi ſpecimen dediſſet, Moguntiaceñ. Archymilta conſecratur Hic, cum fame ingruente pauperes non haberent unde	4.	34.

Anni
Christi

968.

CHRON. RER. LIB. X. 169

Anni
Pontif

Ioannes
XIII.

Anni
Cæsaria

Otho.

alerentur, multitudinem egentium in horrea quædam, ut quæ alimoniam ibi & frumenta acceptura essent vocatam, admotis ignibus combussit: unde diuinæ animaduersionis vindicta in eum processit, eumque mirabili & prius inaudito supplicij genere durè satis puniuit. Tanta enim turba murium vndeque prortimpens in eum glomerata irruisse dicitur, ut quocunque se verteret istiusmodi bestiarum moribus premeretur: si erat in altiori vel eminentiori quodam loco, muros per parietes ascendebant: si verò inclusus, per rimulas intrabant, eumque infinita multitudine obruentes, mordebant, lacerabant ac deuorare penitus gestiebant. Quarum tanta fuit importunitas, ut quanto repellerentur impetu, tanto maiori furore incursabant: cumque se nusquam in terra tutum conspiceret Pontifex, iam miserandus aquarum se munimine cinxit, ac iuxta oppidum Bingionum turrim in medio Rheni, ad custodiam patriæ olim constructam, scapha subuectus ascendit, sperans eo loci mu-

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

968.

res per vndosi fluminis raptum nullatenus esse venturos : sed non est locus quo suam diuina potestas prohibeatur exercere vindictam, natantes per aquas infinita multitudine, denuò mures turrim per muros ascendunt, intrant, Pontificem inquierant, rodunt, infestāt, tandemque nimia eorum multitudine obrutū miserabiliter necant. Turris quæ adhuc hodie cernitur in Rheni fluminis medio, nomen ab euentu obtinuit prope Bingam, cuius futuræ pestis præsagium erat, quod nomen ipsius è pictis quoque parietibus mures, adhuc ipso incolumi abrodebant.

DE S. BALDERICO SPI-
rensi Præsule xxi. qui
sedit Annis

969.

SANCTVS Baldericus in Præsulem assumptus, ab Erckenbaldo Argentineñ. Antistite Episcopus inungitur. Tribus Ottonibus Præsul amicissimus & sapientissimus, & pro consiliario fortasse non imperitissimo, fideli quidem & beneuolo semper vsus est. Otto itaq; in Balderico sancto Episcopo præ-

oannes
XIII.

Otho.

5.

35.

Anni Christi	CHRON.RER. LIB. X. 170	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
969.	ter ea quæ sibi contulerat, etiam omnia bona in Steynviler, Mindefeld, & Freckenfeld à Cunone nobili Ecclesiæ Spireñ. tradita: cuncta quoque Otgero Episcopo ab Ottone patre concessa, denuò corroborauit, scriptisq; communiuit. Huius temporibus cœperunt Canonici Spireñ. vt & Vvormatiēñ. atq; Moguntiaceñ. Ecclesiæ bona inter se diuidere, atque distribuere annuas pensiones. Præsul mox Baldericus xiiii. villis vnâ cum mancipijs redditibusq; à Vvolfhardo Comite impetratis Anno xviii. M. iiii. sedis suæ inopinata morte surripitur. E C L Y P S I S Solis Nemetum Augustæ Spiræ xi. Calend. Decembr.	Ioannes XIII.	Ottho.
972.	BENEDICTVS VI. Hildebrandi filius, Romanus, sedit Ann. i. M. vi. coactus abdicauit xiiii. Calend. April. & in mole Hadriani in carcerem coniectus, à Cinthio Stephani filio iussu Bonifacij vii. successoris strangulatus est, & ad S. Petrum sepultus. Vacat sedes D. x.	Benedi- ctus VI 1.	38.
673.	OTHO II. cognomento pallidus mors Sarracenorum, siue Sangu-	2.	Ottho II. 1.

Anni
Christi

973.

GVILIEL. EISEN.

narius appellatus, regnavit Ann.
x. M. vii. D. ii. Henricum Bava-
riæ Ducem novis rebus studentem
armis domuit, & adversus Lotha-
rium Francorum Regem, qui sibi
Lotharingiam asserebat, Galliam
ingressus fœdis populationibus va-
stat. At dum revertitur in Germa-
niam, dum vado Azonem fluvium
traijcit, gravi incommodo à Fran-
cis afficitur, plerisque suorum mi-
litum aquæ verticibus absorptis,
pluribus ab insequenti hostium
multitudine interfectis. Græcos
Saracenosque Calabria expulit: at
infaeliciter congressus ad Basen-
tellum vincitur, occisis penè ad in-
ternationem legionibus, ac scapha
incensa à piratis interceptus in Si-
ciliamq; perductus, sed ibi agnitus,
se se promissa Siculis ingenti pecu-
nia liberari, Romamq; perducere ob-
tinuit. Id quod Poëta nostri seculi
carmen de instabilitate fortunæ
cum ederet sic expressit:

*Alter Ottho dum bella gerit, de Cæsare
factus
Mancipium venale fuit, sed tempore
parvo*

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus VI

Anni
Cæsarii

Otho.
II.

Anni
Christi

973.

CHRONRER. LB. X. 17¹

*Kursus ad imperium, Romanaq; re-
gna rediunt.*

Beneuentanos inprimis ultus est,
quos uti desertores oderat. Bene-
uento autem incensa Bartholomæi
reliquias inde asportatas Romæ
componit, ubi non multo post fa-
to fungitur vi. Id. Decembr. An-
no DCCCCLXXXIII. atque ad
S. Petrum in Vaticanæ ædis vestibulo
Porphiretico (quod ad læuam
introëuntibus se præbet spectan-
dum) sepelitur. Ab æmulis Rubens
Otho ac Sanguinarius appellatus
est, eo quod in factiosos Italiæ Ma-
gnates multum sæuiens, singulos
quosq; iugulari iusserit, solitumque
dixisse aiunt: Quem mortuam ne-
minem dentibus impetere. Tulit
quoq; Otto edictum de pace seruân-
da. Vnde solenne cōuiuium Romæ
instruens, epulantes armatis militi-
bus (ut fugam discumbentium in-
hiberet) cinxit. Recitatosq; ex or-
dine sædis fragos transfugasq; de-
collari in omnium aspectu iussit.
Cæteris conuiuantibus lætitiâ si-
mul cum mœstitia simulantibus.
Nunc Cuspinianum pro more sub-
iungam:

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus VI

Anni
Cæsarij

Otho.
II.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	<i>Alter Otho Calabros tutatur, & om- nem Fortiter expurgat hostibus Italiam. Dum minis exultat, fortunam expertus vtramq; est: Nam qui victor erat, a quoque præda fuit.</i>		Otho II.
974.	BONIFACIVS VII. Roma- nus, Franco, Ferrutij filius, S. R. E. Dyaconus Cardinalis, sedit Ann. i. M. i. D. xii. Pontifica- tum malis artibus occupavit, ex qua re Romanis omnibus odio fuit. Nec multò post cum subita morte perijisset, Cadaver eius ad pe- des fune alligato per Lateranen. viam tractum est.	Bonifa- cius VII. 1.	2.
975.	BENEDICTVS VII. Deus- dedit filius, Romanus, ex Comiti- bus Tusculanis, Episcopus Su- trinus, sedit Ann. ix. M. i. D. x. Obijt vi. Id. Iul. sepultus ad S. Cru- cem in Hierusalem. Vacat sedes D. v.	Benedi- ctus VII 1.	3.
979.	VVILDEROLFVS qui & Vvil- deraldus Argentoratum Antistes, iectis vestalibus ex D. Stephani æde, eaq; igne cremata, à muribus circumseptus corroditur.	5.	7.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. X. 172	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
979.	RHEGINO Abbas Prumiensis in Lotharingia, ad Alberonem primum Episcopum Metensem Annales seu Chronologiam potius scribens, à nato CHRISTO vsque ad Ottonem I. deduxit.	<i>Benedictus VII.</i>	<i>Otho II.</i>
980.	VVITTIKINDVS Cœnobij Corbeiensis Monachus, gentis Saxonicae historiam, & præcipuè Henrici Aucupis, & Ottonis I. res præclare gestas descripsit.	6.	8.
983.	A D O N Episcopus Viennæ Gallia, abbreviatum Chronicon totius Historiæ mundi, & Regum Francicorum reliquit.	9.	<i>Otho III.</i>
	OTHO III. Saxoniæ Dux, Dominus in Lunenburg & Braunschweig, mirabilia mundi cognominatus, imperauit Annos xviii. M. i. & D. xxi. A Gregorio V. Pontifice Max. consanguineo suo diadema imperiale accipit. Sed cū Saxoniam peteret Imperator, Gregorius à Ioanne Antipapa vrbe pellitur. Otho Romam ingentibus mox copijs, minarum iraq; plenus aduolat. Capta igitur vrbe, Crescentium Consulem, authorem discordiæ, oculis erutis & auribus truncis retrorsum asino impositum, & per		

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

983

vibem circūuectum, suspendi mand-
dat: vbi mille vulneribus à militi-
bus est confossus. Ioannem adulte-
rinum Pontificem luminibus pri-
uat, Gregorium restituit: qui statim
sanctionem eam tulit, quæ in hunc
vsq; diem seruatur: in hæc verba,
Imperatorum nullus hæreditariam
dignitatem vendicato: Principes
sex, sacri ordinis tres, profani toti-
dem eum deligunt: hi si discordes
fuerint, Boemiæ Regem coapta-
to. Vir summa ingenij prompti-
tudine & singulari prudentia præ-
ditus. Eruditos & amavit pluri-
mum & excoluit, ingenuis discipli-
nis condigna salaria largitus. Bel-
lum gessit contra Gallos qui præ-
stiti iurisiurandi obliti iterum Lo-
taringiam inuadebant. Moritur in
Italia non sine veneni suspitione
v. Calend. Febr. Cadauer Aquis-
granum, intestina Augustam trans-
lata. Nunc Cuspiniani tetrasti-
chon subiungam:

*Imperij normam regnandi ne fera rum-
pat
Seditio, regnum tertius egit Ot-
tho.*

Benedi-
cti VII.

Otho
III.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. X. 173	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
	<i>Præsulibus tribus, inde Duces treis ad- didit: is Rex Arbiter annexus, septimus officio est.</i>		Otho III
984.	IOANNES XIII. Papiensis, sedit M. viii. Is captus est à Bonifacij patre, quod non consensisset in electionem Bonifacij, & in carcere mortuus est. Idib. Iun. Plat. Vacat sedes M. iiii. D. xvi.	Ioannes XIII. 1.	2.
985.	IOANNES XV. Roman ⁹ , Leonis Presbyteri filius, de vico Gallinæ Albæ, sedit Ann. ix. M. vi. D. x. Is clericos exosus posthabito DEI honore & Romanæ sedis dignitate. Obijt iiii. Id. Febr. sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. i. DE RVPERTO SPIREN sum Antislite xxiiij. qui præfuit Annis xvij.	Ioannes XV. 1.	3.
987.	RVPERTVS vel quod alij Ruopardus, Monachus VVeissenburgeñ. clarissimo patre natus, Balderico successit. Huic Otto Imperator omnia Priuilegia prioribus Episcopis à Patre Auoq; concessa iuxta paternam probitatem renouauit: pluribus insuper collatis prædijs in Indolffzheim cum suis appendicibus, Pagum quoq; Lindes-	3.	5.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
987.	heim cum ditiuncula & plena Iurisdictione ad eum pertinente contradidit. Præterea quoq; ingentem Saluatoris Crucifixi imaginem, innumeris refertam reliquijs, Otto Imp. fieri curauit, vt ex literis eidem inscriptis patet. Ruoppardus autem xviii. Iululatus sui Anno M.iii. Quarto Non. Iul. moritur.	Ioannes XV.	Otho III.
995.	IOANNES XVI. Roberti filius, Romanus, sedit M. iii. i. D. v. moritur v. Id Iun. sepultus Laterani, Vacauit sedes D. vi. GREGORIUS V. Saxonum Dux, Germanus, Bruno antea vocatus, sedit Ann. ii. M. viii. D. iii. Othonis hic autoritate Pontifex creatur, quo in Germaniam reuerso, Romani Gregorium sede Papali deijciunt, Ioannem Episcopum Placentinum Pontificē creant. Sed ingentibus copijs accinctus Romam venit Otho, restituit Gregorium cognatum suum, Ioannem effossis prius oculis vita priuauit. Pontifex ergo punitis suis aduersarijs xii. Calend. Martij moritur, sepultus ad S. Perrū. Vacat sedes M. viii. D. x. Eius Epitaphium est hoc:	Ioannes XVI. 1. Gregorius V. 1.	9.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. X. 174

Anni
Pontif

Anni
Caesari

995.

*Hic quem tegit humus oculis vultuq;
decorum*

*Papa fuit Quintus nomine Grego-
rius*

*Ante tamen Bruno Francorum regia
proles*

Filius Othonis de genitrice Iudith

*Lingua Theutonice, Vuangia doctus
in vrbe*

*Sed iuuenis cathedram sedit Aposto-
licam*

Ad binos annos, et menses circiter octo

Ter senos Februo connumerante dies

*Pauperibus diues per singula sabbata
vestes*

Diuisit numero cantus Apostolico

Vsus Fracisea, vulgari, te voce Latina

Instituit populos eloquio triplici

Tertius Otho sibi Petri commisit ovile

*Cognatis manibus vinctus in Impe-
rium*

Exiit et postquam terrena vincula carnis

Aequioci dextro substituit lateri.

998.

DECESSIT XII. CAL. MARTII.

SYLVESTER II. Aquitanus, Gal-

lus, Gilbertus antea vocatus, Mo-

nachus Floriacen. ex Remensi Ar-

chiepiscopus Rauennas, sedit Ann.

iiii. M. vi. D. xiii. Monasterio reli-

cto totum sese Diabolo dedit, cuius

Grego-
rius V.

Otho III

Sylue-
ster II.
1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

998.

etiam opera & maleficijs Papatum adipiscitur, ea conditione, vt diuina celebraturus, Ierusalem non ingrederetur. Tandem post dignitatem adeptam, defluxis annis iiii. in capella S. Crucis in Hierusalē nuncupata sacrificans, fato cognouit se moriturum. Quare intima poenitentia ductus, crimine publicè confesso, corpus membratim dissecari iubet, atque vehiculo frustra imponi, vt eo loci quo ab equis frenis depositis absque ductore traherentur sepeliretur. Recto itaque tramite ad Lateranum à iumentis defertur diuina fauente clementia tumulandus. Eius sepulchrum collisione ossium & sudore emisso ab eo tempore dicitur semper Pōtificū mortem prædixisse. Obijt iiii. Id. Maij. Vacauit sedes Romana D. xxiii.

Syluester II.

Otho III

LIBRI DECIMI FINIS.

Anni
Christi

CHR. RER. LIB. XI. 175

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarii

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

Sylue-
ster.
II.

LIBER VNDECIMVS.

1001.

SANCTVS Henricus II. Ba-
suarus, dictus Claudius, regna-
uit Ann. xxiii. M. v. & D. xxvi.
vir pietate insignis, nec armis vlli
priorum principū minor, par san-
ctimonia, prudentia & insignibus
victorijs clarus, multa & ingentia
bella mirabili sceleritate confecit.
In Babenberga nobilem Episco-
patum, in honore S. Apostolorum
Petri & Pauli, ac D. Georgij Mar-
tyris erexit, prædiorum diuitijs &
omni ornatus decore copiosissimè
ditauit, sanctæq; Rom. Ecclesiæ tra-
didit. Vnde & instituit, vt quotan-
nis equus albus phaleris adorna-
tus, Rom. Præsuli tanquam huius
sedis defensori ab Episcopo mitta-
tur. Post Germaniæ res compo-
si-

4.

S. Hen-
ricus II
I.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1001.	tas, multa cum Gallis, plura cum Metésibus bella gessit. Gandauum obsedit, vicit et Lotaringiā ac Flan- driam. Capua Saracenos expulit. Troiam in Apuliæ finibus, vbi olim Hannibalis castra fuere, à Græcis æ- dificatam, per deditionem recepit. Cumq; Apuliæ ciuitates perlustra- ret, & necessaria illic prouideret, cal- culorum labore sic est infestatus, vt plerique de eius salute desperarent. Sed tanta patientia religiosus prin- ceps hunc morbum sustinuit, fla- gellum correctionis sibi à D E O missum iudicans, vt cum montem Cassinum ascenderet, periturus in- tercessionem à sanctis D. Benedicto & S. Scholastica, in somnis visus est videre D. Benedictum astare sibi, & ferro pudenda aperire & calculum ingentem eximere, vulnereq; soli- dato calculū in manum regis dor- mientis collocavit. Qui è somno experrectus, grāde miraculum cer- nens, satellites ad se vocavit vt Prin- cipes accerferent, quibus rem hanc mirandam & supra humanum ca- ptum incredibilem ostendit, vnā cum cicatrice vulneris obducta. Aiunt quoque illi à secretioni quo-	Sylue- ster II.	S. Hen- ricus II.

Anni
Christi

1001.

CHRON. RER. LIB. IX. 176

dant sacello deuotius aliquando oranti apparuisse Michaële Archangelum, qui femur regis tagens (vnde claudus factus esse legitur, qui rectus prius inceslerat) Euangelicumque Codicem osculandum ei porrigens, in hæc verba eum consolatus sit: Ne timeas electe DEI, velociter surge atq; hoc signum pacis diuinitus tibi transmissum suscipe, Dei que cultum strenuè propagare perge. Visitur hodie adhuc ante fores templi, quod est in monte Monachorum præcipuum, imago quædam huius Henrici, vbi in testimonium quassati femoris & claudicationis, lapillus sinistro eius pedis à pictore studiosè subiectus est. Optimus Christianissimusq; Princeps, cum S. Chunegunde Augusta, Sigefridi Comitis Palatini Rheni filia, virginitatem vel certè diutinam castitatem seruauit. Hungarosq; debellatos suasionibus & precum instantia ad fidem Christianam pertraxit, data sorore Stephano Hungarorū Regi in matrimoniū. Cum in Imperio piè ac sanctissimè vixisset mortuus iiii. Id. Iul. Anno Mxxiiii. Babenberge sepelitur cū S.

Anni
Pontif.

Syluester II.

Anni
Cæsarij

S. Henricus II.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1001.	Chunigunde vxore in monasterio S. Petri Apostoli, eleuato mausoleo marmoreo mirandi operis. Cuius mors heremitæ cuiusdam ex strepitu malignorum spirituum inbouit. Nunc Cuspiniani tetralicho huius vitam claudamus: <i>Henricus castam sancta cum coniuge vitam</i> <i>Vixit, et innocuo corpore purus erat.</i> <i>Hungaricam gentem, coluit quæ monstra Deorum,</i> <i>Ad verum CHRISTI ritè reduxit iter.</i>	<i>Syluester II.</i>	<i>S. Henricus II</i>
1003.	IOANNES XVII. Sicco, Romanus ignobilis, de vico Biberatica sedit M. lxxxv. Festum Animarum ab Odilone Abbate Cluniacen. institutum approbavit, & vt omnes Ecclesiæ obseruaret præcepit. Obijt pridie Calend. Noueb. sepultus in Ecclesia S. Sabæ. Vacauit sedes D. xix. IOANNES XVIII. Fasanus, Romanus, de vico portæ Metodij, sedit Ann. v. M. vii. D. xxix. Obijt xv. Calend. August. sepultus Laterani. Vacauit sedes D. xxx.	<i>Ioannes XVII.</i> 1. <i>Ioannes XVIII.</i> 1.	3.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XI. 177	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
	DE GVALTHERO SPIREN <i>sium Antistite xxiiij. qui sedit</i> <i>Annis xxvi.</i>	Ioannes XVIII.	S. Henricus II.
1005.	GVALTHERVS Episcopus Nemetum, qui aliunde Gualterius dictus est ab Henrico II. Romanorū Rege dono accepit Glisvviler & Hohenstatt cum pleno possidendi iure, Anno Mvi. Polide fœliciter actum. Omnia deniq; ab Ottonibus cōcessa, cōsummari denuo ab ipso Henrico curauit. Ab eodē etiā Anno Mix. potestātē falsę monetę infringendæ, noui ēt ponderis puritatisq; Vuormatiē. Spireñ. denario- rū cudēdæ liberū arbitriū obtinuit. Tum tpis quoq; Nemetū Ecclesiā Imperator II. eius nominis Conradus, Francorū Dux, et Coniūx eius laudatissima Gisela, optima Imperatrix, Burgundionū Ducissa, tanto studio & tanta munificentia dotarunt, auxerunt & illustrarunt, vt nō benefactores sed secundi fundatores Spireñ. Episcopatus dici meruerint. Nam & oppidum Brussellense cum adiacente ditiuncula dedit, & Ecclesiam Nemetinam D. Martyri Stephano I. dicatā Papę, vetustate casum minitantē fūditus exarauit:	3.	5.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
1005.	nouamq; ingentis molis (quæ modo cernitur) et insignem illā ac longe amplissimā Basilicam, quæ multorum Germaniæ Imperatorum & Imperatricum habet augustissima Mausolæa, in honorem B. Mariæ virginis: & præclarum S. Ioannis in summitate vrbs situm templū, in colle Veneris (vbi ea Dea colebatur) quod nunc S. Guidoni inscribitur: forisq; & in agro Nemetum, ex castro suo Lympurg, in quo nuper aded filiolum Conradū ex præcipitio quodam decidentem amiserat: magnificum Cœnobium maximis sumptibus ac impensis construxit, prima vtrobique iaciendo fundamēta xii. Mēsis Iul. Anno Mxxx. Quæ tamen tria opera posteris perficienda reliquit. Gualthero quoque Episcopo Ioheningen cum plenario possidendi iure contulit Anno Mxxij. quod etiam Henricus iiii. Anno Mxlvj. confirmauit. Omnia priuilegia Regum Imperatorumq; Maiorum suorum corroborauit. Ad hunc Gualtherum, scripsit Brocharus Vangionum Episcopus Iuriconsultissimus, Epistolam Græcis literis, de super dimissorijs commē-	Ioannes XVIII.	S. Henricus II

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XI. 178	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesaris</i>
1009.	datitijs. Obijt autem Gualtherus Anno sedis xxvj. circa Annos Dominicos Mxxxj. Tertio Non. Dec. SERGIUS IIII. Petrus, Martini filius, Romanus, sedit Ann. ii. M. ix. D. xii. Vir sanctissimę vitę gratęq; consuetudinis, in pauperes liberalis, in amicos & familiares iucundus, in delinquētes clemens, in cōtumaces modestus. Obijt iiij. Calend. Iun sepultus Laterani. Vacat sedes D. viii.	Sergius IIII. 1.	S. Henricus II 9.
1012.	BENEDICTVS VIII. Romanus, Gregorij filius, ex Comitib ⁹ Tusculanis, S. R. E. Presbyter Cardinalis, sedit An. xi. M. viij. D. xxi. Templū Babenbergeñ. consecrauit. Henricum II. diademate redimiuit. Sunt qui referant hunc post mortem in solitudine Episcopo cuidam apparuisse nigro insidentem equo, rogatumq; cur mortuus equo nigro veheretur, defossi ab se thesauri locū monstrasse, rogasseq; hominem, vt effossas eas pecunias pauperibus suo nomine erogaret. Obijt iii. Calend. Mart. sepultus in Basilica S. Petri. Vacat sedes D. i.	Benedictus VIII. 1.	12.
1024.	CVNRADVS II. Saliquis, Suevus, Hermannii Franconię Ducis filius, imperauit Ann. xv.	13.	Conradus II. 1.

Anni
Christi

1024

GVILIEL. EISEN.

M.x.D.xxii.prope Spiram urbē in
Limburgica arce habitauit, virtute,
ac militari disciplina ad tantum fa-
stigium euectus, princeps strenuus.
Comparato exercitu Mediolanum
dum obsedit, suburbia incendit, ex-
cidiumq; & interitum vrbi mina-
tur: deterritus oraculo, mutata sen-
tentia obsidionem soluit, Coloniēsi
Antistite id ei suadente, quod dice-
ret, B. Ambrosium ei inter Missarū
solennia apparuisse, exitiumq; om-
nibus minitantem nisi ab vrbe di-
scederent, cuius patrocinium ipse
sumperat: Romāq; profectus Cō-
radus coronam Imperij à Ioanne
Pontifice accepit. In Sclauos inde
& Hungaros foeliciter pugnatum,
qui rebellantibus Italis auxilia prę-
stiterant, eosque breui perdomuit.
Subacta itaq; Italia citeriori, Apen-
ninum transit Imperator, Regina
verò voti soluendi gratia Romam
concessit. Ipse Apuliā ingressus Ca-
puam, Beneuentū, & alias vrbes in
suam iurisdictionē accepit. Deinde
per Adriatici maris oram iter rele-
gens, multos ex suis ob aëris corru-
ptionem perdidit: Cononem Fran-
corum Ducem, Hermannū quoq;

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus
VIII.

Anni
Cesarū

Cunra-
dus II.

Anni
Christi

1024.

CHRON. RER. LIB. XI. 179

Ducem priuignum, & alios plures. Interea dum hæc in Italia geruntur, Sueuiæ Dux Ernestus nouos motus concitauit, ideoque in regressu Conradi ab eo fugatus est & confossus. Concilium Triburi habitum ad Moguntiam. Ferunt Conradum Cæsare multas leges tulisse ac quidem peruitiles, hanc præcipuè, vt cuius principi capitale esset pacem & quietem prouinciarum turbare. Lata itaq; pacifragum lege, Lupoldus Comes de Calvve apud Cæsarem violatæ pacis accusatus, vitæ suæ timens, Imperatorem Conradum II. fugitans, cum vxore prægnante venit in syluam quæ nigra dicitur, latitansq; in tugurio cuiusdam pauperis, clam se cum vxore abscondit: contigit tum, quod Imperator, dum feras insequitur, illuc casu fortuito ad tugurium diuertisset, aberat autem Comes Luipoldus, eaq; nocte vxor eius masculum peperit, quo vagiète, vox audita est. O Imperator, infâs iste erit tibi gener & heres. Territus Imperator, manè facto, famulis duobus præcepit vt infantem occiderent iam à patre et matre metu derelictum. Famuli mise-

Anni
Pontif.

Benedictus
VIII.

Anni
Cæsarij

Conradus II.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

1024.

ricordia moti, puerum subtus arbo-
rem abscondunt, & cor leporis pro
corde pueri abducūt. Dux Suevia
Hermannus præteriens, puerū repe-
rit atq; recollegit, tandem in filium
adoptauit: longo post tempore, Im-
perator videns Adolescentem hūc
compositum, rogat Ducem vt sibi
eum traderet moribus imbuēdum.
Quo facto, incidit aliquando Im-
peratori ex coniecturis varijs, hunc
puerum esse, quem mādauerat oc-
cidi, & volens fata illudere, literas
Adolescenti tradidit reginæ dese-
rendas huiusmodi tenoris: In quan-
tum tibi vita chara est, mox rece-
ptis literis, clam facias portitorem
occidi. Aripuit iter Adolescens, nil
mali suspicatus, Spiram celerius ve-
nit, & ad Decanum Maioris Eccle-
siæ diuertit, dormiente eo, Deca-
nus curiositate ductus, literas ape-
ruit, & abhorrens à tanto facinore,
pro verbo occidi facias, scripsit, fi-
liam nostram vxorem tradas, quod
& Imperatrix fecit, nuptijs pro
more Aquisgrani celebratis. Con-
radus huiusce copulationis certior
factus, stupens, singulaque reuol-
uens, didicit à Duce Herman-

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus
VIII.

Anni
Cesarū

Conra-
dus II.

Anni
Christi

1024.

CHR. RER. LIB. XI. 180

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus
VIII.

Anni
Cæsari.

Conra-
dus II.

no, Adolescentem hunc filium esse de Calvve, neq; cœlesti numini obistere se valere intelligēs, Hēricum generum & filium vnicum & regni consortem asciscit. In cōdignam igitur gratiarum actionē, quod per Spireñ. (fuerat enim Cancellarius ipse Spireñ. Ecclesiæ Decanus) ab effusione innocētis sanguinis liberatus sit, Statuit in perpetuā rei memoriam, vt omnes Reges & Imperatores infra Oceanum & Alpes morientes in hoc à se fundato Mausoleo sepeliantur, quod & ipse primus impleuit. Hanc iucundissimam historiam recensent Vincentius Gallus, Goteфриd. Viterb. part. 17. Maximus, Martinus, Hermannus, D. Steinhobel, & Vuolfg. Baur. Obijt Cunradus prope Traiectum urbem Frisiz, morte repentina, pridie Non. Iun. in vigilia Pérecostes, Anno Domini Mx x x i x. Sepultus in Traiecto intestinis eius, cadauer Spiram Germaniæ urbem delatum, in templo nobili S. MARIE Genitricis à se constructo, tumulo elevato de marmore fabricato & polito, honorificè conditum est: habetq; hanc inscriptionem:

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesaris

1024.

CHVNRADVS II. IMPE-
RATOR ROMANORVM
OBIIT ANNO DOMINI-
CÆ INCARNATIONIS
MXXXIX. PRIDIE NO-
NAS IVNII.
PRO AVVS IACET IST-
HIC.

Benedi-
ctus
VIII.

Conra-
dus II.

Habuit vxorem Gisela[m] Augustā,
filiam Lotharij Regis Francorum,
Sueviae Ducissam, S. Henrici Impe-
ratoris Germanam sororem, de an-
tiquissimo Caroli Magni stemma-
te, quod subsequentes versus te-
stantur:

*Quando post decimam numeratur linea
quarta,*

*De Carolo Magno processit Gisela pru-
dens.*

Nach zehen zalt man das viert ge-
schlecht/

Darinn ward geboren die vffrecht
Vnd from fraw/Gisela genandt/
Carls des grossen Stam wol be-
fandt.

Spiræ vt & Conradus Imperator
maritus, in Regum Choro, Porphi-
rericō sepulchro condita cernitur,
hoc Elogio:

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XI. 181	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1024.	GISELA IMPERATRIX OBIIT ANNO DOMINI- CÆ INCARNATIONIS MXXXIII. xvi. CA- LEND. MARTII. HIC PRO AVI CON- IVNX. Nunc Cuspiniani tetrastichon sub- iungam: <i>Conradus Sclavos debellat Pannoniosq̃, Effrenemq̃ sibi subiugat Italiam. Pacem cum Francis & fœdera candida sanxit, Burgūdosq̃ datos, traxit in Imperiū.</i> IOANNES xix. Romanus, Gre- gorij filius, ex Comitibus Tuscula- nis, Episcopus Portuen̄, sedit Ann. viii. M. ix. D. ix. Huius vita miri- ficè laudatur ob summam vitæ mo- destiam & integritatem. Obijt vi. Id. Decembr. sepultus ad S. Pe- trum. Vacat sedes D. ii. DE SIGEFRIDO NEME- tum Episcopo xxv. qui se- dit Mensibus xi.	Benedi- ctus VIII. Ioannes XIX. 1.	Conra- dus II. 8. 8.
1031.	SIGEFRIDVS Gualthero succes- sit, omnia Priuilegia Regum Im- peratorumq̃; prædecessoribus suis Præsulibus concessa, paucis ante obitum suum diebus corroborari	8.	8.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarii</i>
1031.	impetrauit. Mense xi. sedis suæ inopinata morte surripitur. DE REGINHARDO SPIRENSIUM Antistite xxvi. qui præfuit Menses ii. REGINHARDVS vel vt alij Regingerus Antistes, Canonicus insignis Herbipoleñ. Ecclesiæ, præficitur demortuo Sigefrido, imperante Conrado, à quo Abbatiam Schvartzachheim in Mortenavve dono accepit. Mense sedis i i, xiii. Calend. Ianuarij ex hac luce subducitur. DE S. REGINBALDO II. <i>Spirensium Præsule xxvii. qui sedit Annis vii.</i>	XIX.	Conradus II.
1032.	SANCTVS Reginbaldus II. illustris Comes à Dilingen, Abbas S. Vdalrici Augustæ, ab vnanimiter consentiente Spireñ. Ecclesiæ Clero in eius vrbe Antistitem ac Episcopum postulatur. Vir præclarus, & cui priorum sanctorum patrum vita, doctrina, religione, fama, atq; cum eo quod virum clarum spectabilemque efficere potest, imperfectionis nil defuerit. In regno ob vitæ sanctitatem vbique diffama-	9.	9.

Anni
Christi

1032.

CHRON. RER. LIB. XI. 182

Anni
Pontif.

Ioannes
XIX.

Anni
Caesaris

Conra-
dus II.

tus. Coronam insignem candeli-
feram cupream auro subductam,
vsque hodie in Choro Nemetum
à summis lacunaribus dependen-
tem, fieri curauit: vti ex literis au-
reis eidem impressis patet: obicu-
lariter ad hunc modum inscri-
ptis:

*Cernitur in medio Seraphin celsissimus
ordo*

*Eximius meritò qui praesidet altus O-
lympo*

*Est Cherubin dictus celsissimus ordo se-
cundus*

*Hinc angelis similes consistere laude to-
nantis*

*Cætus & angelicus reliquis sanctis ve-
nerandus*

*Collaudat Dominum propria Deitate
respectum*

*Formantur verè post almi quinq, Pro-
phetæ*

*Spem magnam nobis qui praedixere sa-
lutis.*

*Virgo Dei genitrix spes mundi, gloria,
nutrix,*

Gemma pudicitiae regali nata radice

*Hinc atria charum deuotus cerne Se-
natum*

Anni
Christi

1031.

GVILIEL. EISEN.

Hospitio Dominum qui sæpe recepit a-
lendum

Virgineo VERBUM portaſti corpore
CHRISTVM

Quæ Regem Regum generans ſub tem-
pore legum

Hinc duodenus apex æquo discrimine
index

Secernit iuſtos ab iniquis igne creman-
dis

Iſtud non magnum dignanter ſuſcipe
donum

Quod Reginbaldus tibi Præſul reddo
miſellus

Munere ſed paruo videas me cordis in
aruo

Offe dabit mentem ſimul & prolongat
agentem

Pro peccatorum miſeranda mole meo-
rum

Non tantum præſto quantum tibi debi-
tus exto

Si pater ac natus Deus vnus Spiritus
almus

Eſt quod velle meum tibi plus donare
paratum.

Sanctus Reginbaldus, dignitati tan-
tæ virtutum quoque æqualia adij-
ciens merita, eoſq; vir integerrim-
us profecit, vt vita quidem præ-

Anni
Pontif.

Ioannes
XIX.

Anni
Caſarū

Conra-
dus II.

Anni
Christi

1032.

CHRON. RÉR. LIB. XI. 183

senti post Annos in Episcopatu fce
liciter emensos, functus grandi san-
ctitatis opinione, propter plurima
quæ in virtute omnipotentis DEI
viuens mortuusq; patrasset miracu-
la, viua diu in benedictione apud
plurimos eius manserit memoria.
Obijt Anno MXXXIX. xii. Calen.
Septembr. in Ecclesia Spireñ. tu-
mulatus. Paucis antequam è viuis
excefferat diebus, Conradus Im-
perator eius nominis II. in Traie-
cto Frisiæ vrbe subitanea morte
sublatus est, sepultus ibidem inte-
stinis eius, corpus Spiram delatum,
in templo nobili D. Mariæ dicato
& à se constructo, in regio Choro,
sub marmore honorificentissime
sepelitur, cum hac inscriptione:

CUNRADVS II. IMPERA-
TOR ROMANORVM O-
BIIT ANNO DOMINICÆ
INCARNATIONIS
MXXXIX. PRIDIE
NONAS IVNII.

PROAVVS IACET
ISTHIC.

Anni
Pontif.

Ioannes
XIX.

Anni
Cæsariæ

Conra-
dus II.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1032.	BENEDICTVS VIII. Romanus, Theophilactus, Alberici fili⁹, ex Comitibus Tusculanis, S. R. E. Diaconus Cardinalis, sedit Ann. xii. M. iiii. D. xx. Homo sordidus & auarus. Post mortem horrenda imagine cuidam apparens, rogatus cur ita appareret, respondit, quia in vita sine lege & ratione vixi, ideò volente DEO, & Petro cuius sedem omnibus probris fœdaui, simulacrum meum plus feritatis quàm humanitatis in se habet. DE SIGEBODONE Nemetum Antistite xxviii. <i>qui præsuit Annis xii.</i>	Benedictus VIII. 1.	Conradus II.
1039.	SIGEBODO vel vt alij Siboch, Nemetum Antistes ordinatur, sub Henrico III. Romanorum Imperatore, ex Italia hic veniens, ex Rauennatibus corpus B. Guidonis Abbatis Spiras detulit, quod & in Ecclesia S. Ioannis Euangelistæ conditur. Contulit præterea D. Genitricis Mariæ templo, de ligno Crucis atque clauis vnius Domini ci particulas, auro gemmisque inclusas. Quæ in summi Altaris sacratio continentur. In illustrissimæ huius Crucis auro gemmisque obdu-	8.	16.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XI. 184

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1039.

Ææ circumeatu, cernitur:

Contulerat sanctæ felix hæc dona Ma-
ria,

Sæper vt æternæ capeffet munera vitæ,
Henrich Conradi natus de stirpe Mo-
narchi,

Ex Gisela genitus, multum satis ipse
benignus.

Zu erlangen das ewig leben/
Hat Marie das Creutz geben/
Kaiser Cōrads Sun Heinrich milt/
Gisela sein Mütter man schilt.

In tergo quoq; eiusdem Crucis, vbi
ingens Smaragdus videtur, religio-
sa ipsius Henrici oblatio, deprehen-
ditur hisce literis :

*Ad votum Regis Henrici dona fe-
rentis*

*Respice de folio (resides qui Christe)
superno.*

Auß dem höchsten Thron O Chri-
ste reich/

Gwer seiner bit den Geber Hein-
rich.

Præfulis Sigebodonis tēporib⁹, lau-
datissima atq; pientissima Impera-
trix Gisela, Sueuię Ducissa, S. Hērici

Benedi-
ct⁹ V III

Conra-
dus II.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1039.	Imperatoris Bauarię Principis germana soror, filia Lotharij Francorum Regis, xvi. Calend. Mart. Anno MXLIII. vt & Conradus Cæsar maritus, in Regum choro Spiræ sepelitur. Cuius tumulo hoc Epitaphium incisum est: GISELA IMPERATRIX ANNO DOMINICÆ INCARNATIONIS MXXXIII. xvi. CALEND. MARTII. HIC PRO AVI CON- IVNX. Sigebedo Præsul Anno Pontificatus sui xii. M. iii. in Ecclesia S. Trinitatis tumulatur iii. Id. April. HENRICVS III. Niger & Pius cognominatus Imperator, regnavit Ann. xvii. M. vi. D. vii. Princeps humanus natura, facetus, hilaris & largus, hostibus tamen sæuus. Primum Bohemos bello inuasit, quod annuū censum non persoluerent. Petrum Hungarorū Regem à suis expulsū regno restituit. Subēgit & Lotharingiæ Ducem, vt pareret Imperio. Cæterum pertæsus eorum	Benedictus VIII.	Conradus II.
			Henricus III. 1.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. XI. 185	Anni Pontif.	Anni Cæsariū
1039.	quæ Romæ circa Pōtiffices per sum- mum scelus agerentur, eò contē- dens, abdicatis adulterinis Pontifi- cibus aliquot Bambergē. Præful- lem Pontificiæ sedī præfecit, quem Clementem II. dixere: & ut caue- ret in posterum summorum Pon- tificum securitati, iureiurando Ro- manos adigit, neminem creationi eorum interfuturum sine eius per- missu. Inde Capuam profectus, re- bus in provincia benè dispositis, conductisque eo loci militibus qui Saracenis hostibus resisterent, in Germaniam reuersus, ex Rauennatibus corpus B. Guidonis Abbatis Spiras detulit, quod & in Ecclesia S. Ioannis Euangelistæ reconditur. Contulit quoque Ecclesiæ Nemetum, illustrissimam Crucem Auro gemmisq; obductam, in qua parti- culæ duæ ligni CHRISTI feri, & pars clauis recluduntur, singulis mortalibus ipsa Parasceues diecu- la deosculanda. Henricum in Ger- maniam regressus filium, quinque Annos natum, Cæsarem eligi, & A- quisgrani coronari curauit Suffoca- tus grandi panis portiūcula, in Sa- xonie oppido Bottenfeld dicto, vi-	Benedi- ctus VII.	Henri- cus III.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1039.

tam concludit iij. Non. Octobr.
Anno MLVI. Etatis suæ xxxviii.
M xi. D. viii. Regia pompa Spiram
delatus, in æde Diuæ virginis à se
constructa sed imperfecta, iuxta pa-
trem & matrem sepultus, habetque
hanc inscriptionem :

Benedi-
ctus VIII.

Henri-
cus III.

HVIUS FILIVS HENRI-
CVS III. QVI DICTVS EST
NIGER ROMANORVM
IMPERATOR ANNO DO-
MINICÆ INCARNATIO-
NIS MLVI. iij. NONAS
OCTOBRIS OBIT.

AVVS HIC.

Præsentem tum erant ad officium
funeris Rom. Pontifex Victor II. fi-
lius Imperatoris Henricus III. tunc
septennis, Agnes Imperatrix vxor
Henrici III. Aquileiensis Patriarcha
patruus. Episcopi Spirens. ac Regi-
noburgen. & innumerabiles alij di-
uersarum dignitatum viri, ius se-
pulchri ac mortem defuncti Impe-
ratoris laudabiliter peragentes, atq;
regio more ad Maiores suos Spiræ
in Regali Choro sepelientes. Pij no-

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XI. 186	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
1039.	men accepit: Mortua namq; Chunigunde Cunradi filia, ductaq; Agnete Guilielmi Pictaviens. Principis sorore, in Ingelheim regio apparatu nuptias celebrans, omnes ioculatores atque histriones eiecit: quodque illis daturus esset pauperibus erogavit. Nunc Cuspiniani subiungam tetrastichon: <i>Hungarios sternit saevos, Boemosq; rebelles</i> <i>Subiugat Henricus Tertius armipotens.</i> <i>Pontificum luxus, discrimina, schismata,</i> <i>rixas</i> <i>Tollit, & à monstris libera Roma</i> <i>viget.</i>	Benedictus VIII.	Henricus III.
1045.	GREGORIUS VI. Ravennas, Ioannes Gratianus, S. R. E. Archiepiscopus Cardinalis, S. Ioannis ante portam Latinam, sedit Ann. i. M. vii. D. xx. Hic cum & ab alijs quibusdam & à Cardinalib. etiam vulgo homicida, simoniacus, & sanguinarius appellaretur, pra indignatione letali agitudine contracta, conuocatos Cardinales moribundus verbis castigat, quod quae ipse sanctè ac iustè fecisset, ipsi li-	Gregorius VI. 1.	7.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1045.	uore moti reprehenderent. Et vt, inquit, scire possitis, rectēne an perperam fecero: vbi mortuus fuero, cadauer meum in pheretrolis ad ostium Basilicæ repagulis clausum collocate, & si diuino nutu aperiantur, censetote me dignum Christiana sepultura: sin secus, corpus meum vnà cum anima damnatum quo volueritis eijcite. Fecere madata Cardinales, atq; portæ coorto graui vento apertę sunt. Sepeliturq; non sine magna sanctitatis opinione.	Gregorius VI.	Henricus III.
1047.	CLEMENS II. Suidigerus, Episcopus Bambergens. Saxo, sedit M. ix. D. xv. Obijt Romę vii. Id. Octobr. cuius cadauer Babenbergam delatum in Cathedrali eius vrbis Ecclesiā sepultum est. Vacauit sedes M. ix. D. vii. SANCTVS Guido, Abbas Bobienfis, in Italia ortus, in suburbanis Rauennę, villa casa Marensi, vir sanctissimę conuersationis, qui Monachum quendam Martinum nomine à mortuis resuscitauit, & in virtute Dei omnipotentis multa alia patrauit miracula, vita de-	Clemens II. 1.	9.

Anni
Christi

1047.

CHRON.RER.LIB. X. 187

Anni
Pontif.

Clemēs
II.

Anni
Cesarū

Henri-
cus III.

fungitur pridie Calend. April. Cuius tamen festum iiii. Calend. Maij peragitur. Eo namque die sacrum corpus eius per Henricum iii. Imp. ex Italia Spiras delatum est, & in templum D Ioanni Euangelistæ sacrum reconditum. Agitabatur hisce tempestatibus Nemetum vrbs intestinis calamitatibus. Quæ sacratio illato cadauere subito sedantur. In beatissimi huius viri magnifico Mausoleo, in marmore polito & leuato, hæc verba scripta leguntur:

HIC REQVIESCIT COR-
PVS S. GVIDONIS
ABBATIS.

Religiosa quoque sacratissimi corporis illatio, in templo S. Guidonis Spira, hisce literis deprehenditur:

HENRICVS III. ROMANO-
RVM IMPERATOR CON-
RADI II. IMPERATORIS
FILIVS, CORPVS S. GVI-
DONIS IN HANC Æ-
DEM TRANSTVLIT
ANNO MXXXVII.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1047.	Et sanctissimi Cœnobitę Guidonis vitam, Saphico carmine descriptā, adijcere placuit:	Clemēs il.	Henri- cus III.
	Terq; quaterq; laude sonora, Hæc te vellem promere possem, Et tibi summas dicere laudes O pater alme.		
	Dilue labem, pectora purga Ætheris iter paulè benigne, Ritè viucentem dirige plebem In tuo voto.		
	Criminis alti nebula pulsa, Virtus in nobis crescat ex omnis, Sic possis vt nos cernere puros Rege precantes.		
	Vrbs te Rauenna nutrit infantem, Literas carpis post adolefcens, DEO sacrata pectora voues Eius amore.		
	Dum tibi sponsam pater vterq; Iungere cupit lege mundana, Eligis inquam thalamum perennem Throno superno.		
	Zelo benigno postmodo captus, Regulam Petri sumpseras Romæ, Æqua virtute niteris sanctam Carpere terram.		
	Tempore noctis somno receptus, O te mirandum desuper audis		

Anni
Christi

1247.

CHRON. RER. LIB. XI. 188

Rura delicta præcipi tibi,
Suscipe rursus.

Cumq; Martinus Italo charus,
Omni virtute fulgens in omnes,
Luco moratur & insula Padi
Absq; liuore.

Redit ad eum tyro nouellus,
Ianstar ac cerui cupit haurire
Vmbra depulsa rer mundanae
Munda fluentia.

Hunc pater ouans dignè receptat,
Vestemq; suam iuuenis optat,
Intus & ardet summo feruore,
Vix præstolatur.

Sol ter redibat lumine nouo,
Æqua præclari ambo virtute,
Crescunt in omni heremo Padi
Cura Martini.

Legat eundem ad pompasiam,
Et regulare construit iter,
Studeat quæ sit monachi norma
Iustè viuendo.

En dies abit, tempora fluunt,
Clausstri priores plurimum cedunt
Quum dilectus Vuido præclarus
Modo fit Abbas.

Pater & eius frater Gerhardus,
Omnibus spretis rebus inanis
Sanctè muniti regula sumpta
Viuunt honestè.

Anni
Pontif.

Clemēs
II.

Anni
Cæsarū

Henri-
cus III.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

1047.

Iam præfidente digno pastore
Ter quater æquæ regula creſcit,
Heccine manent, clauſtraq; ſtruxit
En Vuido fœlix.

Cœpto dum inſtant fratres labori,
Inuidus hoſtis ſternit eoſdem,
Nil malè ſentit quiſquis eorum
Luditur hoſtis.

Alterâ vice lignea vaſa
Viuo vel erant aqua reſerta,
Dum cadent alto manent illæſa
Et prece patris.

Mox laborantes famis oppreſſit,
Si neq; fuit copia victus
Auxilium mox de ſuper adeſt
Naue reſerta.

Cumq; Martinus vir ideota
i tempora clauſit vitæ labentis,
Ille reſignat vti reſurgat
Vuido reſulgens.

Iam cœpit alter cedere vita,
Dire vexatur flamme malo,
Ordine reſert crimina quæq;
Nulla reſeruat.

Inter ac illa didicit olim
Subincantare, nec facit hæc, ſed
Curat eundem ægonizantem
Opifer Abbas.

Nunc grex porcorum culpaq; fratrum
Fuit amiſſus vir D E O plenus

Clemēs
II.

Henri
cus I^l.

Anni
Christi

1047.

CHRON. RER. LIB. XI. 189

*Eminus extat grex sibi datur
Sine ductore.
Sergius alter lampada frangit,
Oleo plenam fragmina legit,
Rursus in vnum coeunt partes
Iusto volente.
Spiritu graui post Heribertus
Cooperat amulari mox patri
Venit armatus, perfidus hostis
Iam fit amicus
Venit Gerhardus febre lassatus,
Supplex et orat atque manantis
Haustum Vuidonis omnibus mox est
Inde solutus.
Cuncta referre nemo valet
Iura recusat lymphasq; recens
Nec semel hoc fit sed iteratur
Huius amore.
Orbis indignus crederis tanto
Nuncq; fertur angelo Duce
Cum decore cæli per auras
Regis ad aulam.
Et deferuntur membra defuncti,
Redemit cæco lumina prima,
Ecclesiarum tympana pulsant
Quoq; superna.
Vndiq; currunt ciues in vnum,
Iamq; patescit Vuido benignus,
Et parua tentat membra fidelis
Sancti Vuidonis.*

Anni
Pontif.

Clemēs
II.

Anni
Cæsarij

Henri-
cus III.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1047.	<i>Claudus erectus cursitat omnis, Valida sunt membra lassata, Nulla præcessit dies inanis Tempus in omne. Corpora tandem sed Imperator Optat asferre iussu Veronam, Rite sanantur cuncti languentes Prece sanctorum. Obtulit inde Dux bonus idem Rectè colenda corpora Spiræ, Ite fideles currite cū Sumite grata. Annua sunt hic memina sacra Recole sui Spira fidelis Tibi præstabit cuncta rogata Vuido beatus. Suscipe quisquis aduena Lector Qua q̄ repensâ mira patroni Litera prima nosce distantem Vuido beatus.</i> CÆSAR Henricus i i i. in Nemetū Augusta hyemat, atq; Synodo Im- periali habita, Vvelphonē Comitē ab Altdorf Carinthiæ Ducē creat.	<i>Clemēs II.</i>	<i>Henri- cus III.</i>
1048.	DAMASVS II. Bauarus, Germa- nus, Poppo Bagnarius, Episcopus Brixinensis, sedit D. xxiii. Cū post consecrationem suam Præneste vi- tandi caloris Vibani causa profe- ctus fuisset, vj. Id. Augusti moritur.	<i>Dama- sus II. 1.</i>	10.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XI. 190	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	Cadauer Romam relatum, in Basilica S. Laurentij extra muros sepultum est. Vacauit sedes M. vi. D. iiii.	<i>Damasus II.</i>	<i>Henricus III.</i>
1049.	LEO IX. Alsata, Francus, ex regno Lotharinge, Bruno, Hugonis filius, Comes à Dagsburg, Episcopus Tullensis, sedit Ann. v. M. ii. D. viii. Homo magis bonus piusq; quàm doctus, in Concilio Moguntia habito eligitur. Romam petens in habitu Pontificali, Vesuncio transito, ab Hildebrando Anachorita apostasie arguitur, non Pontificijs insignijs obiectus Romam ingrederetur admonitus est. Quibus motus, peregrina veste vrbe petita, Pontificatu se abdicauit, factumq; ignorantia sue publicè confessus est. Suntq; audite voces angelice: Ego cogito cogitationes pacis non afflictionis. Tandem omnium votis Pontificia sedi restituitur. Hic CHRISTVM dum in specie leprosi ante fores reperiret, in lectum suum collocari iussit: sed mane requisit⁹ peregrinus, nusquam comparuit. Obijt x i j. Calend. Maij, sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes M. xi. D. xxiiij.	2.	11.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1049.	HERMANNVS Contractus, Comes à Veringen, Monachus S. Galli in Sueuia, vir vndecunq; doctissimus, Græcè, Latinè & Arabicè peritus, Philosophus, Rhetor, Astronomus, Poeta, Musicus & Mathematicus omnium sui temporis celeberrimus, insignis habetur. <i>DE ARNOLDO SPIREN suum Episcopo xxix. qui sedit Annis iij.</i>	Damasus II.	Henricus III.
1051.	ARNOLDVS vel vt alij Arnulphus, in Spiren. Præsulem assumitur, imperante Henrico III. qui Pij nomé accepit. Ex monacho Vucissenburgen. Nemetum Antistes cōsecratus, suscepto Pontificatu, Cōcilio Moguntino interfuit ab Henrico III. Imperatore conuocato. Vita defungitur xvii. Calend. April. cum sedisset Annis iiii. Spiræque apud S. Guidonem sepelitur. IMPERATOR Henricus iii. Natale Domini Vuormatiæ celebravit exin Paschalibus Nemetum Augustam petit. <i>DE CONRADO SPIREN suum præfule xxx. qui præfuit Annis iij. M. x.</i>	4.	13.
1055.	CONRADVS primus Arnolpho	8.	17.

Anni
Christi

1055.

CHRON. RER. LIB. XI. 191

Anni
Pontif

Anni
Caesaris

Dama-
sus II.

Henri-
cus III.

furrogatur: Hac tempestate Henri-
cus iii. Imperator cognomento
Pius ac Niger, suffocatus grandi
panis portiuncula in Saxoniae op-
pido Bortenfeldt dicto, vitam con-
clusit; regia popa Spiram delatus,
in aede D. Parthenices MARIAE à
se constructa sed imperfecta, iuxta
patrem & matrem sepelitur, sub
marmore, cum hac inscriptione:

HVIVS FILIVS HENRI-
CVS III. QVI DICTVS
EST NIGER ROMANO-
RVM IMPERATOR AN-
NO DOMINICAE INCAR-
NATIONIS MLVI. iij.
NON. OCTOB. OBIIT.
AVVS HIC.

Conradus Nemetum Antistes, ab
Henrico iiii. Imperatore obtentis
Eppingen & Hergeshaim oppi-
dulis cum adiacente ditiuncula,
Mense sedis suae x. Anno iii. vita de-
fungitur. In Cathedrali Spirensi. tē-
plo sepultus.

SANCTVS Victor ii. Suenus,
Germanus, Gebehardus Comes à
Calve, Arduigi & Bitzelae filius,
Episcopus Eystatens. sedit Ann. ii.
M. iiii. D. xvi. Diuina aliquando ce-

S. Vi-
ctor II.
1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cesarū</i>
1055.	lebrans, dum calicem venenatum nullo pacto mouere potuisset, in orationem prostratus, quid id portenderet diuinum implorat edocumētum. Diaconus confestim dæmonio arreptus longiusq; vexatus, crimine publicè confesso, Pōtificis precibus sanitati restituitur. Obijt Florentiæ ibiq; sepultus est.	<i>S. Vi- ctor II.</i>	<i>Henri- cus III.</i>
1056.	HENRICVS cognomento Senior iij. eius nominis Imperator, sedit Ann. l. M. x. D. iij. nemo bellacior hoc vno fuit, nemo collatis signis ad hanc diē pluries cum hoste conflictit, quippe qui Marcum Marcel- lum et Cēsarem Dictatorem super- gressus, bis & sexagies pugnarit. A Gregorio vii. Pontifice Max (qui Hildebrandus dictus) cui infestus erat hostis Ecclesiæ appellatur, & sacris interdicitur. Qua re commo- tus, Romam petens, Gregorium Pontificem obsedit: Agnetem ma- trem foeminam optimam eius fa- cta improbantē, in exilio mori coë- git. In Saxones & Rudolphum Re- gem arma mouens, semper ferè vi- ctor abiit. Quia nouissimo prælio fugatum etiam Rodulphum inter- fecit, in ipso conflictu dextera ma-	2.	<i>Henric^o III. 1.</i>

1056.

nu amputata. Profugientibus iam
in urbem Mersburgum omnibus,
Rodolpho in lecto decumbenti, cir-
cumstantibus iam Episcopis, man-
allata est, quam ubi vidisset: En, in-
quit, domini mei Episcopi, hæc ma-
nus est qua domino meo Henrico
Cæsari fidem confirmaui, ipsi nunc
vos expendite quàm piè consulue-
ritis mihi vt ab eo deficerem. Erat
enim ab aduersa parte Cæsar crea-
tus Rudolfus Sueuiæ Dux, Grego-
rij Pontificis hortatu, cui & coronâ
cum hac inscriptione misit:

PETRA DEDIT PETRO,
PETRVS DIADEMA RO-
DVLPHO.

Quo significare voluit à CHRISTO
imperium collatum esse Pontifici,
& ab hoc conferri principibus vi-
cissim. Compositis iam Germaniæ
& Italiæ rebus, delectus est ab Hen-
rico iiii. Henricus v. filius eius Im-
perator. Hunc Henricum sollici-
tauerunt Principes & Episcopi qui-
dam, vt aduersus patrem insurge-
ret, eumque imperio pelleret. Ita-
que primum Moguntix obsedit
patrem, sed coactus cum esset

S. Vi-
tor II.Henri-
cus III

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1056.	discedere, relicta Moguntia Norin- bergam cum exercitu petijt, eamq; spatio duorum Mensium obtinuit, & diripuit. Insequutus est pater fi- lium, & utrinque ad tempus in ad- uersis castris erant prope Ratisbo- nam, sed interponentibus se prin- cipibus, nunquam iusto conflictu pugnatum est. Henricus mox pater admonitus vt à proprijs sibi mi- nistris caueret, profugit clam Leo- dium. Et dum filius Spiras patris recondito thesauro potiretur, Hen- ricus iiii. moritur. Cadauer Leodio Spiras delatum, dum quinquennio propter excommunicationē Pon- tificis in sarcophago lapideo, in sa- cello D. Afræ inhumatum iacuisset, accepta absolutione, iuxta patrem & auum maiores suos, in templo D. MARIÆ virginis, sub mar- more porphiretico sepelitur, ha- betq; hanc inscriptionem: HVIVS FILIVS HENRI- CVS IIII. DICTVS SE- NIOR ROMANORVM IM- PERATOR ANNO DOMI- NICÆ INCARNATIONIS MCVI. SEPTIMO IDVS AVGVSTI OBIIT.	S. Vi- ctor II.	Henric ⁹ III.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XI. 139

Anni
Pontif

Anni
Cesaris

PATER HIC.

1056.

Sic miserè periit Henricus ille Imperator, Princeps alioqui facundus, liberalis, pius ingenio acer & bellicosus. Hic cum priuaretur Imperio, rogasse Spirensem Episcopum alias illi familiarissimum, ut præbendam sibi in Ecclesia Spirensi permitteret fertur, ne fame perire cogeretur. Sed Episcopo renuente, Augustus suspirans, cum lachrymis exclamasse dicitur: Misere mini mei saltem vos amici, quia manus Domini tetigit me. Sigebertus historicus scribit, Hildebrandum Pontificem iam moriturum conquestum fuisse, se Henricum iniquè molestasse, & per legatos perisse ab Henrico admissi criminis condonationem. Huius Imperatoris Coniunx Bertha, Othonis Italiae Marchionis filia, quæ aliquandiu Moguntia sepulta fuerat, iussu Henrici iiii. Cesaris mariti Spiram deducitur, sub marmore albo, in Regali choro cum hac inscriptione sepulta:

BERTHA IMPERATRIX
VI. CALEND. IANVARII
OBIIT.

S. Vi-
ctor II.

Henri-
cus III

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarii</i>
1056.	HIC HENRICI SENIORIS. Nunc Cusp. subiungā terrastichō: <i>Marte ferox Henricus erat cognomine Quartus,</i> <i>Hostes qui toties contudit atq. fugat.</i> <i>Pontifici inuisus, proprio quoq. sanguine cretis,</i> <i>Sed nati infelix impietate perit.</i>	<i>S. Vi-</i> <i>ctor II.</i>	<i>Henri-</i> <i>cus III.</i>
1057.	STEPHANVS IX. Lotharingus, Gallus, Friderici Gozelonis Ducis Lotharingiæ filius, Monachus & Abbas Calsinensis S. R. E. Cancel- larius & Presbyter Cardinalis, titu- li Sancti Chrylogoni, sedit M. vii. D. xxviij. Huic Pontifici Mediola- nen. Ecclesia se subdidit. Obijt Flo- rentiæ iiij. Calend. April. ibique in Cathedrali sepultus. Vacat sedes Romana D. vj. SPIRÆ maxima grādo omnes fru- ges contriuit, plurimi quoq; morta- lium fulmine ic̃ti perierunt. DE EINHARDO II. SPI- rensiū præsule xxxi. qui sedit <i>Annis ix.</i>	<i>Stepha-</i> <i>nus IX</i> 1.	2.
1058.	EINHARDVS II. Comes de Katzenelenbogen, Abbas Limpur- gen. Episcopus Spiren. cui magna eloquentiæ laus tribuitur, omni do- ctrina, illustri quoq; gloria celebra-	2.	3.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. XI. 194	Anni Pontif.	Anni Cesarū
1058.	tus: Anno Mlxi. obtinuit ab Henrico iiii. Imperatore, Priuilegia atq; immunitates à prædecessoribus Regibus & Imperatoribus parentibusq; suis donatas, reformari de nouo atq; corroborari. Anno deinde Mlxiiij. Einhardo ab eodem Cesare tradita est maxima pars foresti Lufshart (quod olim Henricus pater Ecclesiæ Spireñ. contulerat) Insuper Anno Mlxv. omnes singulosq; prouentus ærario regio cedentes in Creutzenach, perpetuò Ecclesiæ Spirensi deseruituros impetrauit. Ex Monasterio Lymphurgeñ. ad Cathedralem Nemetum Ecclesiam maximam preciosissimarum vestium vim Ecclesiastici quoque ornatus derulit. Arcum subtus Crucem magnā super lectionario suggesto dicte Ecclesiæ, sicuti ex literis inscriptis patet fieri curauit: <i>Premia digna DEO potis est persolvere nemo</i> <i>Passi pro nobis tanti tormenta doloris</i> <i>Sed velut Ainhardus præsentis conditor arcus</i> <i>Da tua largus ei coæuusq; cacumina cæli.</i>	Stephanus IX.	Henricus III

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1058.	Ipsam Crucem imaginemq; appē- sam, à lutamentis fabrefactam, Ot- to Imperator construi fecerat. An- no sedis ix. Einhardus spiritū DEO reddit vij. Calend. Martij. BENEDICTVS IX. Ioannes Min- cius, ex comitibus Tusculanis, Gui- donis filius, sedit M. ix. D. xx. Hic quia creatus Romæ à Laicis, & co- ronatus contra Canones, coactus abdicauit ix Calend. Febr.	Stepha- nus IX.	Henri- cus III
1059.	NICOLAUS II. Allobrox, Gerar- dus Burgundio, Episcopus Floren- tinus, sedit Ann. ii. M. v. D. xxv. Sta- tuit ius eligendi Pontifices in poste- rum penes Cardinales. Causam nō debere audiri à Presbytero concu- binario voluit vt patet 3 2. dist. cap. præter hoc. Obijt Florentiæ pridie Calend. Iul. ibiq; sepultus. Vacat sedes M. iiii.	Benedi- ctus IX 1.	4.
1061.	ALEXANDER II. Mediolanen- sis, Anselmus de Badagio, Anselmi filius, Canonicus regularis Latera- nen. Episcopus Lucensis, sedit An. xi. M. vi. D. xxii. Hic Pontifex ma- ximo exercitu in Neronianis cam- pis congressus cum Cadolo Parmen- si Episcopo, victor euasit. Cle- ricos non debere accipere Eccle-	Nico- laus II. 1.	6.
		Alexā- der II. 1.	

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XI. 195	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
1061.	siastica beneficia à Laico 17. q. 7. cap. Per laicos. Excomunicatum non posse alium excommunicare 14. q. 1. cap. Audiuimus. Obijt Romæ x. Calend. Maij Laterani sepultus. DE HENRICO NEMETUM <i>Antistite xxxij. qui sedit Annis viij.</i>	Alexā- der II.	Henri- cus III
1067.	HENRICVS Canonicus Goslariensis, stirpe antiquissima Comitū de Scharffenberg ortus, Einhardo in Episcopatu succedit. Tanæ dignitatis vir, dum per ætatem maturus, & non tam electione cleri aut populi ad hūc profectus, quàm indulgentia regis, cui in puerili ætate fuerat familiarissimè assentatus. Apud Vangiones electioni Cadoli Parmen. Episcopi interfuit, Imperatorias secutus partes. Moritur tandem cum sedisset Annis viii. Quarto Calend. Ianuarij.	7.	12.
1073.	GREGORIUS VII. Saonensis, Tuscus, Hildebrandus, Bonicij filius, Monachus & Prior Cluniacensis, Abbas S. Pauli S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, sedit Ann. xii. M. i. D. iii. Excommunicauit & persecutus est Henricum iiii. bellis	Grego- rius VII. 1.	18.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1073.	etiam acerrimis concitatis, Cæsar victor existens Romam venit, & vrbe per vim capta, cepit Papam Hildebradum, eumq; officio deiecit: et in eius locum Rauennas Episcopus Clemes dictus suscectus est, ab hoc imperialem coronam accepit Henricus iij. Cæterum Clemes ingratus Romanis, multa sanguinis effusione repellitur: Obijt Hildebrandus Salerni viij. Caléd. Iun. sepultus ibidem in Cathedrali Ecclesia S. Matthæi. Vacauit sedes Anno vno.	Gregorius VII.	Henricus III.
	<i>DE RVDIGERO SPIREN sum Antistite xxxij. qui sedit Annis xv.</i>		
1075.	RVDIGERVS natione Spirensis, ex ditioribus incolis Hutzmannus cognominatus, Episcopatum adipiscitur Henrici iiii. instructu. Hic patriæ amator, urbem ipsam Nemetum amplioribus mœnibus cinxit, adiiciens pagum (quem nunc veterem Spiram appellant vnde & ciuitas nomen sumpsit) suæ hæreditatis partem annuente Henrico	3.	20.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XI. 196

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

1075.

Imperatore. Ab ipso quoque Rudigerus impetrauit Cœnobium Kauffingen, VVinterbach quoque & VVaiblingen, primum quod Ecclesiæ vsui, alterum autem Episcopo deferuiat: Anno Mlxxxvj. Anno deinde Mlxxxix. Henricus Rudigero Iurisdictionem concessit in Iudæos, quorum magna pars eo tempore Spiris degebat. Vnum autem inter cetera relatu dignum obtinuit. Si quispiam Iudæorum cum Christiano aut confratre suo super aliqua re causam moturus in ius descenderet ab Episcopo vel ipsius subdelegato Synagogæ præsidenti, iureiurando cogantur verum fateri, definitam expectaturus sententiam, atque sub Ecclesiasticis censuris ad ea compellatur. Est autem is iuramenti Iudæorum præstandi modus, vt pelli porcina pedibus insistentes, manibus vtrisque suo Thalmut impositis (veluti Christiani sacro Euangelio) iuramenta præstent atq; recipiant. Maximè etiam execrabiles detestantur Iudæi à suis contribulibus, qui ab aliquo Iudi-

Grego-
rius
VII.

Henri-
cus III

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1075.	ce Ecclesiasticas incurrisse censuras iudicantur. Rudigerus quoque fundatis quibusdam præbendis Ecclesiasticis ad S. Guidonem Spiræ, collato eisdem villagio Otterstaden, moritur Anno suo xv. Sepultus ad læuam Chori eiusdem S. Guidonis, barbaricis id dicentibus versiculis: <i>Præsul diuini cultus : tumulo hoc iacet sepultus Rudigerus nomine : qui claruit magna virtute DEVM is exorauit : basilicam hancq̃ dotauit Præbendis octo , pleno tibi iure Patrono Quatuor cum reliquis duodecim con- siderabis Villagium Otterstadt cuius anima in luce quiescat.</i>	Gregorius VII.	Henricus III
1078.	HENRICVS Imperator Natalem Domini apud Spiram celebrauit.	6.	23.
1080.	LAMBERTVS Schaffnaburgensis, Monachus Cœnobij Hirfueldensis, vsque ad Annum Henrici iiii. Imp. peruenit in conscribendis rebus Germanorum.	8.	25.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XI. 197	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1086.	VICTOR III. Beneuentranus, De- siderius, Abbas Cassinē. S. R. E. Archipresbyter Cardinalis, tituli S. Ceciliæ, sedit Ann. i. M. iiii. D. xxiiii. Haustu veneni in sacro calice sum- pto moritur Cassini xvi. Calend. April. ibique sepultus. Vacat sedes M. v. D. xxiiii.	<i>Victor III.</i> 1.	<i>Henri- cus III.</i> 31.
1088.	VRBANVS II. Gallus, Otho, ex oppido Castilionis, Diœcesis Re- menfis, Monachus Cluniacē Ab- bas S. Laurentij extra muros, Epi- scopus Cardinalis Ostiensis, sedit Ann. xi. M. iiii. D. xviii. Toleta- no Episcopo primatum in Hispa- nia concessit. Ordinem Cistertiē. ab Ardingo Anglo excogitatum approbavit. Statuit vt septem horæ Canonicæ quotidie à quouis Cleri- co dicerentur. Obijt Romæ iiii. Ca- lend. August. sepultus in Basilica S. Petri. Vacavit sedes D. xiiii.	3.	33.
	<i>DE IOANNE NEME- tium Episcopo xxxiiii. qui præfuit Annis xiiii.</i>		
1090.	IOANNES Comes de Kreich- gövv, Spireñ. Ecclesiæ Episcopus, filius Vvolfframi Comitis Palati- ni, ex Azela sorore Henrici III. Im-	5.	35.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pont. if.

Anni
Cæsarij

1090.

peratoris eligitur. Vir quidem incli-
tus, labefactanti Ecclesiæ Spireñ.
plurimum succurrit, Adelhaidis
nempe neptis ex Zeisolpho patre
(quæ Henrico de Tuvvingen Pala-
tino nupserat) absq; prole deceden-
tis hæreditarium ius assecutus Ke-
stenberg, Meynsterseel, & Dydes-
haim, Patronatumque Ecclesiæ in
Steinvweiler: proprietatem sodali-
tiam castelli Spangenburg, cum vil-
lis Greuenhausen (ubi ab Ottone
constructum est Cœnobium vesta-
le S. Lamperto sacrū) Lindenburg
quoque in calce montis luporum,
necnon partē oppiduli eidem mō-
ti ad radios Orientales subiacentis
(quod nouam ciuitatem vocant)
istud à Palatino comite possidetur,
semper tamen nouo Principi ab E-
piscopo Spireñ. in feudum susci-
piendū est. Pleraq; alia prædia, pos-
sessiones ac Priuilegia Ecclesiæ suæ
tradidit: præbendas ipsius plurimū
auxit. Dono dedit etiā eidem Do-
minium Rotenfels cum pagis ad-
iacentibus. In quibus dum Vvern-
herus ingenui sanguinis violenta
vsurpatione castrum Michelbach
extruxisset iusticiam administrante

Victor
III.

Henri-
cus III

Anni
Christi

1090.

CHRON. RER. LIB. XI. 198

Anni
Pontif.

Victor
III.

Anni
Cæsarij

Henri-
cus III

Henrico, Ioannes suę subegit ditio-
ni. Habuit tū Spira multos Iudeos.
Et cum gens illa per Germaniam
magnā pateretur persecutionem,
& Spireñ. suos quoq; comprehen-
dere vellent Iudæos, fugierunt illi
ad Episcopi curiam, tutelam eius
postulantes quem antea pecunia
corruperant. Iratus ergo Præsul, fe-
cit aliquos Christianorum interfici.
Interea temporis, Bertha Augusta,
Henrici III. Imp. coniunx, Otho-
nis Italiæ Marchionis filia, quæ ali-
quandiu Moguntia sepulta fuerat
Spiras delata, in sepulchro Giselaë
Imperatricis in Regali Choro ma-
xima cum pompa matri terræ red-
ditur. Habetq; hanc inscriptionem:

BERTHA IMPERATRIX
vi. CALEND. IANVA-
RII OBIIT.

HIC HENRICI SE-
NIORIS.

Ioannes Nemetum Præsul, Anno
MCII. ciuitatem Spireñ. muris fos-
sisq; vallauit, turresque circum si-
tas instaurauit. Ecclesiam subinde

Anni
Christi

1090.

GVILIEL. EISEN.

in Sunfsheim à Proavis suis fundatam (instituta in ea Canonicis regularibus quibus Archidyaconus præerat Episcopo Vangionū subiectam) transtulit ad Ecclesiam D. Germani, extra muros Spireñ. à Dagoberto rege institutam. Diçteq; Germani Ecclesiæ Monachos ad Sunfsheim transferendo annuente Episcopo Vvornatiē. Tactus tandem vlcere quodam circa verenda, lōga deficiēs infirmitate, mortuus est in Schismate quod inter Pascha lem & Henricum agitabatur, in Sunfsheim sepulturæ traditur cum rexisset Ecclesiam Ann.xiiii. Septimo Calend.Nouembr. Quamuis multa contulerit Ecclesiæ suæ, plura tamen passus est Priuilegia dari ciuib; in præiudiciū Episcopi Cleriq; Spireñ. Eius idcirca Non. Decembr. Anniuersarius Exequiarum dies à ciuib; peragi oportet, qui interesse Ecclesiæ Maiori cum candelis accensis (velut in Anniuersarijs Regum Imperatorumq; fieri consuevit) tam ad vigiliās Missamq; defunctorum decantandas coguntur.

Anni
Pontif.

Victor
III.

Anni
Cæsarij

Henri-
cus III.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XI. 199

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1099.

PASCHALIS II. Bleranus, Tu-
seus, D. Raynerius, Monachus Clu-
niacens. Abbas S. Laurentij extra
muros, Presbyter Cardinalis titu-
li S. Clementis, sedit Ann. xviii. M.
v. D. ix. Indutus coccinea chlamy-
de, thiarâq; capiti eius imposita,
deducitur albo equo vectus in La-
teranum. Anathema Gregorij vii.
in Henricum III. Imp. promulga-
tum, Synodo Romæ congregato
renouat atque confirmat. Templum
Romæ prophanata externorū ho-
minum concursu, denuò conse-
crat. Obijt xiii. Calend. Febr. se-
pultus Laterani. Vacauit sedes D.
iii.

Pascha-
lis II.

1.

Henri-
cus III.

44.

LIBRI VNDECIMI
FINIS.

CHRO-

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

1104.

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

Pascha-
lis II.

Henr i-
cus III

LIBER XII.

DE GERHARDO SPI-
rensum Antistite xxxv. qui
sedet Annis vi.

GERHARDVS Comes ab
Aurach, Sueuus, Cathedralis
Argentorateñ. Ecclesiæ Ca-
nonicus, ex Abbate Hirsaugieñ. in
Præsulem Spireñ. sublimatur. Vir
sapientissimus, eloquens verè atq;
disertus, maxima celebritate in
præsentia Ruthardi Moguntini Ar-
chipræsulis, Henrici Padeborneñ.
Friderici Halberstateñ. Ebonis
Vvormatieñ. Hertingi Ratisboneñ.
Vtonis Hildeshaimen. Gebhardi
Constantieñ. Antistitum. Henrici
quoque Imperatoris consecratur.
Dum vndique in clerum sæuitum

6.

49.

Anni
Christi

1104.

CHRON. RER. LIB. XII. 200

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

Pascha-
lis II.

Henri-
cus III.

esset, ciuitatem Spiensem cunctaque mancipia quæ ibi habebat regio impulsu libertate donat. Sicque vrbis ciuesque liberi, hodie vsque Romano Imperio subsunt. Trithemius Abbas Spanheimen. historicus de Gerardo hæc commemorat: Cum continuis infirmitatum vexaretur doloribus ita vt ad disponenda negotia Ecclesiæ suæ penitus videretur inutilis consilio amicorum familiarium vsus statuit Episcopatum cum curis omnibus deferere & ad Monasterium Hirsaugien. Vnde abierat redire. Cumque iam ordinatis omnibus ad iter necessarijs viam de monte S. Michaëlis Ebernsberg dicto vbi manebat sedens in vehiculo conficere inciperet rumor inter Spirenses spargitur quod eorum Pontifex fugam inire eosque deferere maturasset. Concurrentes ergo in multitudine copiosa priusquam iter medium perfecisset Episcopus eum comprehenderunt orantes ne se omnino elongaret ab eis vltius ne pcederet fortiter resisterunt. Econtra rogare multum

Anni
Christi

1104.

GVILIEL. EISEN.

Episcopus ne propositum eius impedirent cœpit neque seipso cum diutina infirmitate eius gravare voluit. Cumq; post multos ad invicem collatos sermones eum abire nullatenus vellent permittere surgens unus è medio coram omnib. dixit: Nec iustum mihi videtur nec honestum viri Spireñ. Episcopum nostrum quem legitimè suscepimus propter infirmitatem à nobis dimittere & Hirsaugien. Cœnobij monachos cū eius aegritudine contra fraterne charitatis ordinem gravare. Eligamus ergo potius in nostra paruchia locum eius infirmitati congruum adhibitisq; ministris paucis & idoneis vitæ necessaria illius quamdiu vixerit ministremus. Vnius viri consilium placuit omnibus & data Episcopo fide iuramenti quod mortuum cum Deo placuerit ad Hirsaugiam ducerent quem vitium ire prohibuissent eorum voluntati dedit & ipse consensum. Mansio itaq; infirmitati eius conveniens & satis amœna inter Rheni paludes eligitur quæ vsq; in diem præsentem Bruchfall nuncupatur. Hæc Trithem. Huius Præs-

Anni
Pontif.

Pascha-
lis II.

Anni
Cæsarū

Henri-
cus III

Anni
Christi

1104.

CHRON. RER. LIB. XII. 201

Anni
Pontif.

Pascha-
lis II.

Anni
Cæsarū

Henri-
cus IIII

lis tempestate Henrici III. Imp. cor-
pus, post obitum Leodio Spiram
pheretro delatum in sarcophago la-
pideo, in Sacello D. Afræ, quinquē-
nio stetit inhumatū, antequam ad
templū B. Mariæ virginis, in Choro
Regum sepeliretur. Henricus itaq;
Iunior Imperator Anno MCXI.
Mense Augusto quamplurimos E-
piscopos atq; Abbates, nonnullos
etiā Principes Spiram vocat, quorū
assensu & cooperatione patris An-
niuersarium magnificè celebrat.
Nam toto quinquennio suspensā
communio sepultura & orationū,
Apostolica authoritate, ab eisdem
Sacerdotibus, qui & Romæ coram
Papa pœnitentiæ illius testimoniū
reddiderant, tunc testificantibus cō-
ceditur, & iuxta Patrem & Auum
Maiores suos, in Ecclesia S. virgi-
nis Spiræ, sub marmore eleuato hu-
matur, habetq; hāc inscriptionem:

HVIVS FILIVS HENRICVS
III. DICTVS SENIOR RO-
MANORVM IMPERATOR
ANNO DOMINICÆ IN-
CARNATIONIS MCVI.
SEPTIMO IDVS
IUNII OBIIT.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
	PATER HIC.		
1104.	Obijt autem Gebhardus Præsul An no sedis suæ vi. M. vii. Calend. Mart. SANCTVS Bruno Comes à Vvirmberg, Canonicus & Custos Cathedralis Nemetum Ecclesiæ, homo planè diuinus, pius & man- suetus, qui diuinitus pphetica pro- tulisse verba memoratur, in Hir- fangieñ. sublimatur Abbatem. Cæ- cum illuminasse, claudo similiter gressum restituisse cum effoderetur post CCCXXXIX. Annos cada- uer eius, memoriæ proditum est. IN Spireñ. Diœcesi sanguis ex panibus fluere visus, necnon & in lenticularum edulio prodigiose re- pertus.	<i>Pascha- lis II.</i>	<i>Henri- cus III.</i>
1106.	HENRICVS V. cognomen- to Iunior, imperauit Ann. xix. Defuncto patre Coloniam obsi- dione cinxit, & quod patrem fo- uerat ad deditionem compulit. Contra Robertum Flandreñ. Co- mitem exercitum educit non sine grauī exercitus sui dispendio. Pa- cto enim pacis vtrinq̃ue magis si- mulato quàm composito, re in-	8.	<i>Henri- cus V.</i> 1.

Anni
Christi

1106.

CHRON. RER. LIB. XII. 202

Anni
Pontif.

Pascha-
lis II.

Anni
Caesarū

Henri-
cus V.

fecta redijt. Paschalem Pontificem in potestatem redactum, non prius dimisit, quàm ille cuncta rata, quæ voluit, faceret : à quo coronam quoque Imperij per vim expres- sit. Quæ cum postea quasi per vim facta reuocasset, Henricum in Ita- liam statim excitauit, vbi iterum Romæ agens, Pontifice absente, à Præsule Braccarense diademate in- signiri voluit. Tertio quoque Ita- liam inuadens, Gelasium II. vr- be pellit. His gestis, Henricus Ger- maniam repetit, Vvormatiën. re- belles post obsidionem grandi ære mulctat, atque ijs nates, illis o- culos atque aures mutilat. Haud longò post dum, pacandis Rhe- ni insulis inferiorem Germaniam vastat, apud Traiectum Frisiæ vr- bem Pentecosten celebraturus, æ- gritudine Aracunculi quam iam diu celauerat superatus, ad extre- ma cœpit propinquare, vocatisque qui secum erant, Regina Mech- tilde coniuge sua, cæterisque Pri- matibus, prout potuit de regni statu consilium dedit, coronam cæte- raq; regalia vique ad conuentum Principum conseruanda in ca-

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
1106.	stello firmissimo Hammerstein re- poni disposuit, sicque viatico Chri- sti sacramentorum communicans, diem clausit extremum xii. Ca- lend. Iun. Anno MXXV. Cor- pus eius per Agrippinam Colo- niam Vbiorum ciuitatem Spiras delatum est, vbi regia pompa co- ram multitudine nobilium, & iu- xta Maiorum suorum mausolea honorificè condita sepultus, eius inscriptio talis est: FILIVS EIVSDEM HEN- RICVS V. DICTVS IV- NIOR ROMANORVM IMPERATOR ANNO DO- MINICÆ INCARNA- TIONIS MCXXV. DVODECIMO CA- LEND. IVNII OBIIT. FILIVS HIC. Habent præfati Quatuor Impera- tores cum coniugibus suis hanc inscriptionem communem:	<i>Pascha-</i> lis II.	<i>Henri-</i> cus V.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XII. 203

Anni
Pontif.

Anni
Cæsaris

1106.

FILIVS HIC, PATER HIC,
AVVS HIC, PROAVVS IACET
ISTHIC,
HIC PROAVI CONIVNX,
HIC HENRICI SENIORIS.

Pascha-
lis II.

Henri-
cus V.

Vier Kaiser eines steten stammen/
On den Altan/eines Namen
Sampt des Altans Gemahels leib/
Vnd des eltern Heinrichen weib/
Ir Gräbnuß/ wie du sichst/ hie ha-
ben.

Hie ligt der Sun / dort begraben
Der Vater/ allhie der Anndert/
Der Altan dort/ Conrad haist er.

Nunc Cuspiniani claudamus re-
trasticho :

*Qui crudelis erat patri, quem sustulit
omni*

*Imperio, et vitam precipitare fa-
cit.*

*Henricus Quintus funestum transigit
æuum,*

Aſſiduus bellis, perpetuisq; notis.

DE BRVNONE SPI-
renſium Episcopo xxxvi. qui
ſedit Annis xiii.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cesarū

1110.

B R V N O sub Henrico V. Im-
peratore Ecclesiæ Spireñ. præfici-
tur, à quo etiam obtinuit corro-
borationem ac renouationem o-
mnium Priuilegiorum à Maiori-
bus suis concessorum dictæ Eccle-
siæ. Anno MCXI. Decimono-
no Calend. Septembr. Bruno re-
gia potestate compulsus consen-
tijt ciues Spireñ. à quibusdam le-
gibus & exactionibus quibus E-
piscopo ascripti erant eximi, vt in
exarato Metallo in fronte templi
Maioris cum interposita Impera-
toria imagine cernitur.

Pascha-
lis II.

Henri-
cus V.

PRIVILEGIUM PRIVS,
IN FRONTISPICIO
PORTICVS SVMMI
TEMPLI EXISTENS,
AB HENRICO V. IM-
PERATORE, CIVIBVS
NEMETVM VRBIS,
AVREIS LITERIS
EXARATVM ET
CONCESSVM,
TALE EST.

Omnibus CHRISTI nostriq; fi-
delibus, tam præsentibus quàm fu-

Anni
Christi

1110

CHRON. RER. LIB. XII. 204

turis notum fieri volumus. Qualiter nos pro remedio animæ chari patris nostri, felicitis memoriæ, Henrici Imperatoris, consilio ac petitione Principum nostrorum, Friderici videlicet Colonien. Archiepiscopi, Brunonis Treueren. Archiepiscopi, Brunonis Spirensis Episcopi, Cunonis Straßburgen. Episcopi, Vdalrici Constantien. Episcopi, Ottonis Babenburgen. Episcopi, Burchardi Monasternen. Episcopi, Hermannii Augusten. Episcopi, Friderici Ducis, Comitum quoq; Gotfridi de Calve, Friderici de Zolra, Hartmāni de Dilinga, Berengarij de Sulzbach, Gerhardi de Gelra, Henrici Dudonis, Stephani, Gerungi, Vvaltheri, in ipsa die sepulturæ eius. Omnes qui in ciuitate Spirensi modò habitant, vel deinceps habitare voluerint, vnde cunq; venerint, vel cuiuscunque conditionis fuerint, à lege nequissima & nephanda, videlicet à parte illa, quæ vulgo Budeill vocabatur, per quam tota ciuitas ob nimiam paupertatem ad nihilabatur, ipsos suosque hæredes excusimus. Ne

Anni
Pontif.

Pascha
lis II.

Anni
Cæsarij

Henri-
cus V.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
ontif. Caesarū

1110

Pascha-
lis II. Henri-
cus V.

verò aliqua persona vel maior vel minor, non Aduocatus, non eorum naturalis Dominus, illis morientibus, de eorum suppellectile quicquam auferre præsumat interdiximus. Et ut omnes liberam potestatem habeant, suis hæredibus relinquendi, vel pro anima sua dandi, vel cuicunque personæ dare voluerint, ipso Spirensi Episcopo Brunone in pulpito astante & concedente, concessimus & confirmauimus. Ea tamen interposita conditione, ut in Anniversario Patris nostri, solenniter ad vigilias & Missam omnes conueniant, candelas in manibus teneant, & de singulis domibus, panem vnum pro eleemosyna dare, & pauperibus erogare studeant. Ut autem hæc nostra concessio & confirmatio, rata & inconuulsa omniæuo permaneat, & ne aliquis Imperator, aut Rex, vel Episcopus, aut Comes, vel aliqua potestas vel maior vel minor infringere audeat. In perpetuam specialis Priuilegij memoriam, hoc insigne stabili ex materia, ut maneat, compositum

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XII. 205

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1110

aureis literis ut deceat, expolitum nostræ imaginis interpolatione ut vigeat corroboratum, in ipsius templi fronte ut pateat, annitente nostrorum opera civium constat expolitum singularem erga ipsos continens nostræ dilectionis affectum. Data xix. Calend. Septembr. Indictione iii. Anno Dominicæ Incarnationis Mxi. Regnante Henrico v. Rege Romanorum Anno vi. Imperante primo. Actum est Spiræ in CHRISTO feliciter. Sub Brunone venerabili Præsule, Spirensi Ecclesiæ præfidente.

Pascha-
lis II.

Henri-
cus V.

PRIVILEGIUM POSTE-
RIVS, AB EODEM IM-
PERATORE, AVREIS LI-
TERIS COMPOSITVM,
CIVIBVS NEMETVM VR-
BIS CONCESSVM, ET
TEMPLI FORIBVS
EXPOSITVM.

Quoniam supernæ pietatis ammi-
niculante gratia, locum istum, ob
insignem Patrum nostrorum me-
moriæ, et fidem Civium ipsius er-
ga nos semper constantissimam,
præ cæteris sublimare proponimus

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesaris

1110.

iura. Ipsius Imperiali auctoritate, pro nostrorum Principum consilio corroborare decreuimus, liberos ab omni theloneo quod in ciuitate habemus dari solebat ciues nostros statuimus. Nummos quos vulgò Banpfenninch cum illis quos appellant Schatzpfeuninch. Piper quoque quod de nauibus exactum est eis remittimus. Volumus etiam vt nullus ciuium nostrorum extra vrbis ambitum Aduocati sui placitum cogatur requirere. Nullus præfectus, aut alicuius Domini nūcius suo seruiturus Domino à panificis vel macellarijs vel aliquo genere hominum in ciuitate, supellestilem aliquam præsumat illis inuitis accipere. Nullus præfectus vinum quod appellatur Banvvein præsumat vendere, aut alicuius Ciuis nauim, ad opus sui Domini inuito illo accipere. Volumus etiam vt nihil exigatur ab his qui res proprias, proprijs seu conductis nauibus transuehant. Monetam quoque nulla potestas in leuius aut deterius imminuat aliqua ratione, nisi communi ciuium consilio permutet. Nullus ab eis thelonium in toto

Pascha-
lis II.

Henri-
cus V.

Anni
Christi

1110.

CHR. RER. LIB. XII. 206

Anni
Pontif.

Pascha-
lis II.

Anni
Cæsar.

Henri-
cus V.

Episcopatu, aut in locis fiscalibus, id est, ad vtilitatem Imperatoris singulariter pertinentibus extorqueat. Si quis curtem aut domum per Annum & Diem sine contradictione possederit nulli hoc interim scienti vltra inde respondeat. Causam in ciuitate inceptam, non Episcopus aut alia potestas extra ciuitatem determinari, compellat.

Hiscetemporibus, Adelheidis Henrici iiii. Imp. filia, Friderici Sueuorum Ducis Coniunx, fato functa, apud Spiras sepelitur in Cripta Ecclesiæ Maioris, iuxta Altare S. Egidij. Bruno verò Spiren. Episcopus, Anno Pontificatus sui xiiij. Decimo quarto Calend. Nouemb. fatalem diem obiit, & in Monasterio Lympurgen. ante gradus Presbyterij sepelitur, de quo Rupertus Abbas mirabiles visiones conscribit: dicens, eum fuisse excommunicatum, & se grauem apud internum Iudicem incidisse sententiam, propterea, quod eundem in Ecclesiam sepeliri permiserit, vixque per intercessionem sanctorum mortis periculum euasisse.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsario
1115.	BVGGO ampla & honesta familia de Achorn natus, Præpositus Alschaffenburgen. in Vangionum Præsulem sublimatur, imperante Henrico v. Cæsare. Qui Anno inflationis suæ xx. occubuit Non. Decēbr. in monasterio Schonaugien. quod maximis impensis construxerat, per manus Guntheri Spiren. Episcopi sepultus. Habetque hoc elogium: <i>Buggo pater fastum quemuis vitauit & astum,</i> <i>Buggo piè lator legumq; & pacis amator:</i> <i>Buggo sacrans aras, mentes correxit auaras,</i> <i>Buggo reformauit monachos & corda rigauit.</i> <i>Buggo fugans enses, ditauit Schonaugienses,</i> <i>Buggo DEI cultor, inimicorum fuit ultor.</i> <i>Buggo ferens palmam, sedem conscendit ad almam,</i> <i>Buggo DEV Mlaudans, lætatur Tartara fraudans.</i> <i>Buggo DEV M cœli, placato corde fidei.</i>	Paschalis II. 17.	Henricus V. 10.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XII. 207	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1115.	<i>Buggo pios vultus, pia murmura susci- pe cultus.</i> Buggo Bischoff scheucht pracht vñ list/ Buggo gsatz vnd frids stuffer ist. Buggo weycht Altâr / strafft den geit/ Buggo strafft die Mönch / machts hertz bereit/ Buggo wēdts Schwerdt / begabt Schonaw/ Buggo ehrt Gott / thāt sein feinde genaw/ Buggo sitzt / besitz den Bischoffs/ stül/ Buggo lobt Gott / betreugt den helschen pfül. Buggo bitt Gott / dem dein glaub gefalt/ Buggo der frommen trost hō: vns all.	Pascha- lis II.	Henri- cus V.
1116.	HENRICVS V. Imperator Na- tale Domini Spire celebrauit.	18.	11.
1118.	GELASIVS II. Caietanus, Ioan- nes Monachus Cassinas, S. R. E. Diaconus Cardinalis S. MARIE in Cosmedin & Cancellarius, sedit Ann. i. D. v. Pulsus hic est Roma ab Henrico v. Obijt Cluniaci pleuresi corruptus iij. Calend. Febr. ibique	Gela- sius II. 1.	13.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsaru

1119.

sepultus. Vacauit sedes D. ii.
CALIXTVS II. Burgundus, Gui-
do, Archiepiscopus Viennē. sedit
Ann. v. M. x. D. xiiij. Is Romam ve-
niens, capto Gregorio Antipapa,
camelo eundē impositum, ad cau-
dam capite verso Romam deducit,
tonsumq; in Monasterium Canen-
se relegat. Pacis fœdera cum Hen-
rico v. constituit. Moritur Idib. De-
cembr. Laterani sepultus. Vacauit
sedes D. i.

Calix-
tus II.

Henri-
cus V.

1.

14.

SIGEBERTVS Monachus
Gemblacē. ab orbe condito, ad
sua vsque tempora, Chronica per-
duxit: ac de Francicis præcipuē, &
Imp. Germanicorum rebus gestis
multa collegit.

DE ARNOLDO II. SPI-
rensiū præfule xxxvij. qui sedit
Annis iij.

1123.

ARNOLDVS II. vel vt alij Arnul-
phus, Abbas Corbeien. in Saxonia,
ex Anachorita Nemeren. Episco-
pus postulatur. Huius temporibus
corpus Henrici v. Imp. ex Traiecto
inferiori per Colonia Vbiorum ci-
uitatem delatum est Spiras, et iuxta
maiorū mausolea marmore sub po-
lito sepelitur, cum hac inscriptione:

5.

18.

Anni
Christi

1123.

CHRON. RER. LIB. XII. 208

Anni
Pontif.

Anni
Cesaris

Calix-
tus II.

Henri-
cus V.

FILIVS EIVSDEM HEN-
RICVS V. DICTVS IV-
NIOR ROMANORVM
IMPERATOR ANNO DO-
MINICÆ INCARNATIO-
NIS MCXXV. DVO DE-
CIMO CALEND.
IVNII OBIT.

FILIVS HIC.

Arnulphus autem Præsul Anno se-
dis suæ iiii. Sexto Non. Octobr. vita
defungitur, Spiræq; ad S. Guido-
nem ad latus summi Altaris dex-
trum, sub tali Epitaphio tumulatur:

*Plenus virtutum iacet hic & plenus
honorum*

*Arnulphus præsul qui fuit Abba
simul.*

*Spiram, Corbonam, Vveissenburg, atq;
Lorissam,*

*Et Limpurg unâ rexerat ille loca.
Moribus & verbis tam dignè præfuit
illis*

*Vt vis ingenij par erat huic oneri.
Sexta luce liber quod erat prius exuit
esse*

*Ens cui non mephæ sint sibi quisq; pe-
te.*

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsariū

1124.

HONORIVS II. Bononiensis, Lambertus de Fagnano, Canonicus regularis Lateranens. Episcopus Cardinalis Ostiensis, sedit Ann. v. M.ii. D.iii. Familiaritate præclarorum virorum mirifice delectatus est. Obijt xiiij. Calend. Martij Laterani sepulrus. Vacat sedes D. i.

Honorius II.

Henricus V.

1.

19.

1125.

LOTHARIVS filius Gebhardi Comitis in Supplenburgh & Hedvvigis Burggrauia Nonnbergens. vir sapiens & industrius, religiosus, diuitijs atque victorijs potens, consilio prouidus, hostibus terribilis, iustitiæ tenax & mirus amator, imperauit Ann. xiii. D. xviii. Cū Conrado (qui post imperauit) dissidium de Imperio maximum habuit, nam vt Lotharium Conradus anteuenteret, Italiam ingressus, Longobardiam occupauit, vbi et ferrea corona insignitus est, sed hæc omnia D. Bernardi opera sedata sunt. Lotharius primo Bohemos bello est aggressus, sed principum prodicione multos suorum amisit, unde infecta re domum redijt. Bis in Italiam profectus est, primum ad compescendos motus contra Innocentium, alio Pontifice electo,

2.

Lotharius.

1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XII. 209

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarii

1125.

coortos Romæ: deinde contra Rogerium, qui Campaniam & Apuliam inuaserat. Exturbauit hunc quidem ex Italia, sed defuncto Lothario Rogerius redijt. Polonorum quoq; Ducem tributarium sibi fecit. Pomeranos ac Rugos subijcit Regem Daniæ vt enssem sibi sub corona deferret ad decorem Imperialis dignitatis impulit. Obijt peste rediens ex expeditione Italica, inter Veronam & Tridentum, in sylua quæ est inter Enum & Licum, pridie Calend. Octobr. Cadauer in Saxoniam deportatum in monasterio Luther a se constructo sepultum est. Nunc Cuspinianum annexam:

Raptus ad Imperium virtute Lotharius, egit

Hostes vt pareant vndiq; principibus.

Pontifice eiectio qui sedem viq; doloq; Occupat, electum ritè dat Italie.

DE SIGEFRIDO II. Nemetum Antislite xxxviij. qui præfuit Annis xv.

1127.

SIGEFRIDVS II. Comes à

4.

3.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
1127.	Leiningen ex Vestrasia, Comes in Feurbach & Rixingen, Dominus in Lambshaim et Durckhaim, Arnolpho substituitur. Sumptuosissima tum temporis Nemetum Basilica conflagrauit, quam maximis tamen sumptibus breui praesul restituit. Sigefrido Anno Mcxlij. Decima in Durckhaim quæ Ecclesiæ suæ deseruiat liberè donata est. Qui Anno insulationis suæ xv. occubuit x. Calend. Septembr.	Honorius II.	Lotharius.
1128.	DVM Lotharius Imperator Natiuitatem Domini in Vuirtzburg celebraret, Cōradus Sueuorum Dux, Gotesfridi Comitis Palatini ope adiutus, exercitum colligit hostili manu, Rheneñ. ciuitates inuadit, ab Idibus Augusti ad Calend. vsq; Nouemb. Spiram obsidet, mox deditione recipit, Sigefridum Praesulem vrbe pellit, eò quod Lotharij partes foueret, Verum Lotharius, Spiras obsidere denuo cū deliberaret, obsidibus receptis abscessit.	5.	4.
1129.	LOTHARIUS Imperator, Spiram urbem ab Idib. Iul. vsque ad Calend. Ianuarij obsedit, quod Fri-	6.	5.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XII. 210	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Caesaris</i>
1129.	derico & Conrado Ducibus faueret, milites selectos DC. & amplius ultra Rhenum adducit, vt impetus & irruptiones Friderici Ducis praecaueret. Fridericus vir armis strenuus, nocte quadam in castra irruit, quem Henricus Bauarorum Princeps armis & equitatu instructus in fugam compulsum, ad Gruoningen vsq; persequitur. Nemetum Augusta plurima murorum diruptione arietibus capitur. Conradus hostis, Sueuus, ad Iudæorum cimiterium confugit, interceptus tamen, à D. Bernardo Clareuallens. Cœnobita Cæsari cum fratre Friderico reconciliatur. Spirenses quoq; pacifcente Moguntino Archipræsule, in gratiam Imperatoris redeunt.	Honorius II.	Lotharius.
1130.	INNOCENTIVS II. Romanus, Gregorius de Papaueris, S. R. E. Diaconus Cardinalis S. Angeli, sedit Ann. xij. M. vij. D. viij. Is pontificatu suscepto, in Rogeriũ Siciliæ Ducem exercitũ mouet, atqui infœliciter pugnavit. Cõstituit ne cui liceret clerico manũ intenderet. Ne quis in prædijs sacerdotalibus sibi successorem constituere	Innocentius II. 1.	6.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsaris</i>
1127.	posset voluit. Moritur viij. Calend. Octobr. Laterani sepultus. Vacat sedes D. i. IOANNES Zonaras Monachus Byzantinus, inde ab Augusto ad sua vsque tempora, Orientalium præcipuè Impp. res gestas Græcè conscripsit.	Innocen- tius II.	Lotha- rius.
1138.	CUNRADVS III. filius Fride- rici Ducis Sueviæ de Hohēstaufen, regnavit Ann. xiiij. M. x. & D. xv. In bello cum Catulis gesto cœpit arcem & Vneinsburgum urbem, non procul à Neccharo fluuiio si- tam. Mandavit tum Cæsar omnes equestres viros ordinis capi, mulie- ribus abire permissum est cum tan- ta sarcina bonorum quantam pos- sent ferre: tum verò relictis rebus, nobiles pueros omnes asportare maluerunt. Id verò cum calumnia- rentur quidam qui retinere capti- uos pueros volebant (nam bono- rum non hominum asportando- rum beneficium propositum esse) adeo delectatus est Cæsar hac virtu- te scæminarum nobilium, vt nō so- lum illis puerorum sed omnium e- tiam opum copiam fecerit vt se- cum auferrent. Expeditionem om-	12.	Cunra- dus III. 1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. KER. LIB. XII. 211	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1138.	nium grauissimam contra Saracenos Cunradus tentauit, sed fraude & peridia Emanuelis Constantinopolitani Imp. re infecta maximo Regum dedecore discessum est. Obijt xv. Calend. Mart. Babenbergæ, in Lorchensi Monasterio prope Gamūdā Imperialem Sueniæ ciuitatem sepultus. Nunc Cuspiniani subiungam tetrastichon: <i>Tertius inuitis multis Cunradus adeptus Imperium, extorquet regia sceptracitō. Lites post multas, Solymæ defendere terras Dum parat, infesta re redit in patriam.</i> DE GVNTHERO NEMETUM Episcopo xxxix. qui præfuit <i>Annis xiiij.</i>	<i>Innocentius II.</i>	<i>Cunradus III.</i>
1142.	GVNTHERVS ex illustri Comitum de Leyningen prosapia ortus, Comes in Feurbach & Rixingen, Dominus in Lambshaim & Durckhaim, Spireñ. Antistes sublimatur. Qui ex Regia munificentia & liberalitate Friderici Barbæ rufæ. Castrum Beruvertstain vsibus Epi-	16.	5.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1142.	scoporum, cum omni Iurisdictione perpetuò deseruiendum, ob deuotum obsequiosumq; munus Guntheri, atque progenitorum Regum Animarum salutem, liberè traditum est Anno M. c. li. j: Guntherus Episcopus Maulbrunnen. Monasterio collatis bonis suis, in Didenhofen interijt, Anno regiminis xiiij. Decimoseptimo Calend. Septembr. Sepultus in choro Basilicę Maulbrunnen. cuius Epitaphium lapidi incisum tale est: PRÆSVL GVNThERVS PATER EST FVNDAMI- NIS HVIVS.	Innocen- tius II.	Cunra- dus III.
1143.	COELESTINVS II. Tifernas, Tuscus, M. Guido de Castello, S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli S. Marci, sedit M. v. D. xii. Obijt vij. Id. Mart. sepultus Laterani. Vacat sedes D. xij.	Celestinius II. 1.	6.
1144.	LVCIVS II. Bononiensis, Gerardus, Presbyter Cardinalis tituli S. Crucis in Hierusalem, & Cancellarius, sedit M. xi. D. iiij. Obijt v. Calend. Mart. sepultus Laterani. Vacat sedes D. i.	Lucius II. 1.	7.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XII. 212	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsaris</i>
1145.	EVGENIVS III. Pisanus, Petrus Bernardus, Monachus Cister- tiē. Abbas S. Anastasij ad aquas Salinas, sedit Ann. viij. M. iij. D. xij Hic à Romanis pulsus in Fran- ciam, dum profugeret, à Gallis in sedem restituitur. Cum Tibur recreandi animi gratia concederet viij. Id. Iul. moritur. Cadaver Ro- mam relatum in Basilica S. Petri sepultum est. Vacat sedes D.i.	<i>Euge- nius III.</i> 1.	<i>Cunra- dus III.</i> 8.
1147.	SANCTVS Bernhardus, Bur- gundus natione Castilioneñ. pa- tria, Abbas Clareuallē. Annos na- tus xxij. Cisteriē. habitu indutus xv. insuper Anno ingressus est: eumq; locum eruditione ac sancti- tate sua plurimum illustravit. Om- nibus hominibus gratus hic exitit, Eugenium iii. Romanos declinan- tem benignè suscepit. Concilio a- pud Clareuallum celebrato, pro recuperanda terra sancta Bernhar- dus Apostolicus legatus decerni- tur, ad Europæ Principes Cruce si- gnandos. Cunradus itaq; iij. Cæsar, Lothario absque hærede deceden- te, declaratus communibus votis, Tertius eius nominis Imperator	3.	10.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsaris</i>
1147.	acclamatur, Aquisgrani primū regiam coronam à Theodorico Portuens. Episcopo Apostolicæq; sedis legato sumpsit. Paulò autem post Spiræ à D. Bernardo Cruce signatus, vnà cum Ludouico Frācorum, Alphonso Hispanorum atq; Henrico Angliæ regibus, ac alijs plerisq; Principibus, magna cōparata manu è Spira Nemetum vrbe Syriam ingreditur. Sumptis demum in dedicationem Hierosolymis, Yconium Damascumq; obsidione cingunt, non paruam suorum militum eadem perpepsi, denuo obsidionem magis laboriosam quàm diuturnam solunt. Prasidente interim Spireñ. Antistite Sigefrido, Bernhardus Abbas, Apostolicus legatus, ad pacem reformandam inter Innocentium ii. & Conradum Regem, Spiras componendi fœderis locum indicit, vbi omni clero populoq; obuiam procedente suscipitur atque (vt Apostolicum legatum decet) ad summam deducitur Ecclesiam. In hac vir B. genibus flexis Diuam Parthenicen patronam salutando Antiphon. inchoat, Salue Regina misericordiæ &c.	<i>Eugenius III.</i>	<i>Conradus III.</i>

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XII. 213	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1147.	qua continuata adijcit clausulas has: O clemens, ô pia, ô dulcis Ma- ria. His verbis prolatis, vox ab ima- gine erumpens, Bernhardum Deo cunctisq; hominibus gratum ad- uentalle indicat, omnibus qui ade- rant audientibus. Percussus hac voce Bernardus, admirando ima- gini interdicat, Mulieres in Eccle- sia tacere debere. Subinde in ea- dem Ecclesia cæco visum, binisq; claudis ex materno vtero gressus restituit præsentē Conrado Kege. Tum temporis erat tantus populi concurfus ad D. Bernardum vene- randum, vt Imperator ne populus eum conculcaret manibus suis il- lum ex summo templo Spireñ. ex- portarit. Extant adhuc circuli in pauimento Maioris Ecclesiæ tres, quo S. Dei vir prostratus, virginem MARIAM salutando adorauit. In cuius laudem tale canitur Hi- percathalecticum: <i>Nardus in Spira spirauit Sensit hoc virginea, Stans imago salutauit Hunc voce feminea, O quàm late tunc gustauit Cœlesti de vinea.</i>	Euge- nius III	Conra- dus III

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1147.

Hinc Epistolam vsque nunc ex-
tantem, Clero populoque Spiren.
intestinis malis laborantibus in-
scripsit, in qua ad mutuam pacem
ciuesq; ad Crucem suscipiendam
exhortatur, quæ talis est:

Euge-
nius III.

Cyri-
lus III.

DOMINO .ET PATRI
CHARISSIMO, VENERA-
BILI EPISCOPO SPIREN-
SI, ET VNIVERSO CLE-
RO ET POPVLO, BERN-
HARDVS CLAREVAL-
LENSIS, VOCATVS
ABBAS IN SPIRITV
FORTITVDINIS
ABVND-
RE.

Sermo mihi ad vos, de negotio
Christi, in quo est vtiq; salus nostra,
hæc dico, vt indignitatem personæ
loquentis, authoritas Domini excu-
set, & consideratio propriæ utilita-
tis. Modicus quidem sum, sed non
modicum cupio, vos omnes in vi-
sceribus Iesu Christi. Ea nunc mi-
hi ratio scribendi ad vos, ea causa
vt vniuersitatem vestram literis au-
deam conuenire, agerem id liben-
tius viua voce, sicut voluntas non

Anni
Christi

1147.

CHRON. RER. LIB. XII. 214

deest, suppeteret facultas. Ecce nūc fratres acceptabile tempus, ecce nunc dies copiosæ salutis. Commo-
ta est siquidem & contremuit ter-
ra, quia cœpit DEVS cœli perdere
terram suam. Suam in qua est vi-
sus, & annis plus quàm triginta
homo, cum hominibus conuersa-
tus. Suam vtique illustravit mira-
culis, quoniam dedicauit sanguine
proprio, in qua primum relurre-
ctionis flores apparuerunt, & nunc
peccatis nostris exigentibus, crucis
aduersarij caput extulerunt sacri-
legum, depopulantes more gladij
terram promissionis. Propè est, (si
non fuerit qui resistat) vt ipsam Dei
viuentis irruant ciuitatem, vt offi-
cinas nostræ redemptionis euer-
tant, vt polluant loca sancta, agni
immaculati purpurata cruore. Ad
ipsum proh dolor religionis Chri-
stianę sacrarium inhiant ore sacri-
lego, lectumque ipsum inuadere
& concūscare conantur, in quo
propter nos vita nostra obdormi-
uit in morte, quid facitis viri for-
tes, quid facitis sine crucibus? Ita
ne dabitis sanctum canibus, & ma-
garitas porcis? Quàm multi illic

Anni
Pontif.

Euge-
nius III

Anni
Casarū

Cunra-
nus III

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1147.

peccatores confitentes peccata sua, cum latronibus veniam obtinuerunt, postquam patrum gladijs eliminata est spurcitia paganorum. Vider hoc malignus & inuidet, frēdet dentibus & tabescet. Excitat vasa iniquitatis suæ, ne vlla quidem iam pietatis signa aut vestigia relicturus, si quando fortè (quod Deus auertat) obtinere valuit illa Sancta Sanctorum. Verùm id quidem omnibus deinceps seculis inconsolabilis dolor, quia irrecuperabile damnum, specialiter autem generationi huic impijssimę infinita cōfusio & opprobrium tempiternū. Quid tamen arbitrantur fratres? Nunquid abbreviata manus Domini, aut impotens facta est ad saluandum, quod ad tuendum & restituendum sibi hæreditatem suam, exiguos vermiculos vocat? Nūquid non mittere angelorum plus quàm duodecim legiones, aut certè dicere verbo, & liberabitur terra? Omnino subest ei cum voluerit posse. Sed dico vobis, tentat vos Dominus Deus noster, respicit filios hominum, si fortè sit qui intelligat, & requirat, & doleat necem eius. Mi-

Eugenius III.

Cumradus III.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XII. 215

Anni
Pontif.

Anni
Caesari

1147.

feretur enim Dominus populum suum, & lapsis grauiter prouideret remedium salutare. Considerate quanto ad saluandos vos artificio utitur, & obstupescite, intuemini eius pieratis abyssum, & confidite peccatores. Non vult mortem vestram, sed ut conuertamini & viuatis, quia sic quaerit occasionem, non aduersum vos, sed pro vobis. Quid enim est, nisi exquisita prorsus & inuentibilis soli Deo occasio saluationis, quod homicidas, raptos, adulteros, periuros, ceterosque obligatos criminibus, quasi gentem quae iustitiam non fecerit, de seruitio suo submouere dignatur omnipotens? Nolite diffidere peccatores, benignus est Dominus, si vellet punire vos secundum peccatum vestrum, non modo non expeteret, sed nec susceperet quidem oblatum. Iterum dico, pensate diuitias bonitatis Dei altissimi, consiliū miserationis attendite, necessitatem se habere aut facit aut simulat, dum vestris cupit necessitatibus subuenire. Teneri vult debitor, ut militantibus sibi stipendia reddat, indulgentiam delictorum, & gloriam sempiternam.

Euge-
nius III.

Cinna-
dus III.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1147.

Euge-
nius III

Cunra-
dus III

Beatam ergo dixerim generatio-
nem, quam apprehendit tam vber
indulgentiæ tempus, quam inuenit
superstitem annus iste placabilis
Domino, & verè iubileus. Diffun-
ditur enim hæc benedictio in vni-
uersum mundum, & ad signum
vitæ certatim conuolant vniuersi.

COMMENDATIO SPIRÆ.

Quia ergo, fecunda virorum for-
tium terra vestra & robusta nosci-
tur, in iuuentute referta, (sicut laus
est vestra in vniuerso mundo, &
virtutis vestræ fama, repleuit vni-
uersum orbem) accingimini & vos
viriliter, & scelicia arma accipite
Christiani nominis zelo. Cesset
pristina illa non militia, sed planè
malitia, qua soletis inuicem sterner-
re, inuicem perdere, vt ab inuicem
consumamini. Quæ (miseri) tam
dira libido? transuerberat quis pro-
ximi corpus gladio, cuius fortassis
& anima odio perit, sed nec effu-
git qui gloriatur, & ipsius animam
pertranlibit gladius, cum solum
hostem gaudeat cecidisse, huic se
dare discrimini insanix est non
virtutis, nec audaciæ, sed amen-
tiæ potius est ascribendum. Ha-

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XII. 216

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1147.

Euge-
nius III.

Cunra-
dus III.

bes nunc fortis miles , habes vir
bellicosē, vbi diuites absque peri-
culo, vbi & vincere gloria, & mori
lucrum. Si prudens mercator es, si
conquisitor huius seculi, magnas
quasdam tibi nundinas indico, vi-
de ne prætereant. Suscipe Crucis
signum , & omnium pariter (de
quibus corde contrito confessio-
nem feceris) indulgentiam deli-
ctorum obtinebis. Materia ipsa si
emittitur parui constat , si deuoto
assumitur humero, valet sine du-
bio regnum DEI. Benè ergo fe-
cerunt, qui cœleste iam signaculum
susceperunt, benè cæteri faciunt,
sed nec ad insipientiam eis si festi-
nent & ipsi apprehendere, quod
eis in salutem existat. De cætero
fratres moneo vos , non autem
ego sed Apostolus DEI mecum,
non est credendum omni spiri-
tui. Audiuius & gaudemus, vt
in vobis ferueat zelus DEI, sed
oportet omnino temperamentum
scientiæ non deesse. Non sunt
persequendi Iudæi, non sunt tru-
cidandi , sed ne effugandi qui-
dem. Interrogate eos, diuinas pa-
ginas, noui quod in Psalmo lege-

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesaru

1147.

rim prophetatum de Iudæis, Deus, inquit Ecclesia, ostendit mihi super inimicos meos, ne occidas eos, ne quando obliuiscantur populi mei. Viui quidē apices nobis sunt, representātes Dominicam passionem. Propter hoc dispersi sunt in omnes regiones, vt dum iustas tanti facinoris poenas lutunt, testes sint nostræ redemptionis, vnde & addit in eodem Psalmo Ecclesia loquēs: Disperge illos in virtute tua, & depone eos protector meus Domine. Ita factum est, dispersi sunt, depositi sunt, duram sustinent captiuitatem sub Principibus Christianis. Conuertentur tamen ad vesperam & in tempore erit respectus eorum, deniq; cum introierit gentium multitudo, tunc omnis Israël saluus erit, ait Apostolus. Interim sanē qui moritur, manet in morte. Taceo quod sicubi defunt, peius iudaizare dolemus Christianos foeneratores, si tamen Christianos & nō magis baptizatos Iudæos conuenit appellare. Si Iudæi penitus atteruntur, vnde iam prosperabitur eorum in fine salus promissa siue conuersio? Planē & gentiles si essent simi-

Euge-
nius III.

Contra-
dus III.

Anni
Christi

1147.

CHRON. RER. LIB. XII. 217

Anni
Pontif.

Euge-
nius III

Anni
Cæsari

Cunra-
dus III.

liter expectandi, sustinendi forent
potius, quàm gladijs expetendi.
Nunc autem cum in nos cœperint
esse violenti, oportet vim vi repelle-
re eos, qui non sine causa gladios
portant. Est autem Christianæ pie-
tatis vt debellare superbos sic &
parcere subiectis. His præsertim
quorum est legislatio & promissa,
quorum Patres & ex quibus Chri-
stus secundum carnem, qui est be-
nedictus in secula. Attamen exigū-
dum ab eis iuxta tenorem Aposto-
lici mandati, vt omnes qui Crucis
signum susceperint ab vsurarum
exactione liberos omnino dimit-
tant. Illud quoque admonitos vos
esse est necesse fratres dilectissimi,
vt si quis fortè amans primatū ge-
rere inter vos, expeditione sua Re-
gium voluerit exercitū præuenire,
nullatenus audeat, et si à nobis mis-
sum se simulet, quod nō est verum,
aut ostendat literas tanquam à no-
bis missas, quas volo vt non à nobis
datas, sed omnino falsas, ne dicam
furtiuas esse dicatis. Viros bellico-
sos & gnaros, talium Duces eligere
est, & simul proficisci exercitū Do-
mini, vt vbiq; habeat robur, & non

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1147.	posset à quibuslibet violentiam sustinere. Fuit etenim in priori expeditione antequam Hierosolyma caperetur, vir quidam Petrus nomine, cuius & vos (nisi fallor) saepe mentionem audistis, Is verò populum qui sibi crediderat, saluus cum suis incedens, tantis eos periculis dedit, vt aut nulli aut paucissimi eorum euaserunt, qui non corruerunt aut fame, aut gladio. Propterea omnino timendum est, si similiter & vos feceritis, ne contingat & vobis similiter. Quod auertat à vobis Deus, qui est benedictus in secula, Amen.	Eugenius III.	Cunradus III.
1152.	FRIDERICVS I cognomento Barbarossa, ex inelyta Sueuorum domo progenitus, Dux in Hohenstauffen fuit. Audacia, fortitudine & iustitia clarissimus princeps, acer aîo belliq; peritissimus, cōsilijs prudus, negotijs peragendis virilis, affabilis mātuetis, superbis aduersus, ingenio & memonia excellentissimus, imperauit Ann. xxxviii. M. iiii. D. vii. In initio Imperij sui Bauariā & Austriam in concordia redegit, & Catulo Henrico Saxoniz Duci Bauariā restituit. Lubecam obsedit	8.	Fridericus I. 1.

Anni
Christi

1152

CHRON. RER. LIB. XII. 218

& Imperio subiugā reddidit. Coē-
git & Danorū Regem ad pacis cō-
ditiones petēdas. In Italiā traiiciens
Mediolanū, Derthonā, Cremonam,
pluraq; alia loca, q. ab eo descin-
sent solo equavit. Papię triūphat ac
ferrea corona insignitur. Dein tran-
scenso Apennino Romā ingressus
ab Hadriano III. Pont. clausis Vati-
cani portis diademate insignit. Ro-
manorum impetū eō p vim irruen-
tium euitare nō potuit. Mox reuer-
tens omnia populat⁹, in Germaniā
mox abiens, tertio Italiā maximis
copijs cinctus inuadit, Anconemq;
expugnat, & Alexandrū Roma fu-
gere cōpellit: ex vrbe aut pestilentia
coactus abscedere, quę tū orta exer-
citū inuasit, & Epōs Colonien. Spi-
ren. Ratisbonen. Pruggen. Verdu-
nen. ac Leodien. Duces qq; Frideri-
cum Cōradi Regis Rom. filiū, Vvel-
phonem iuniorem cū multis comi-
tibus ac Baronib. absorpsit. Et cum
Papienses ac Nouocomēses obno-
xios sibi in primis haberet, eorū au-
xilij fretus, plioq; Mediolanensib⁹
cōgressus, multos ex his amisit: ipse
fuga elapsus, quinto post die Papię
est visus. Ceterū Alexander Pōtifex

Anni
Pontif.

Euge-
nius III

Anni
Cesarū

Frideri-
cus I.

Anni
Christi

1152.

GVILIEL. EISEN.

ad Venetas dum profugisset, mis-
sus est à Friderico contra Venetos
Otho filius eius : quo capto navali
prælio, pacis condiciones susceptæ
sunt. Itaque usus est Fridericus de-
iectione & summa humilitate. Nam
Venetias venit, ac pro templi fori-
bus humi prostratus ante pontifi-
cem, pedibus calcari se permisit,
qui clamari quoque præcepit : Su-
per Aspidem & Basiliscum ambu-
labis & leonem ac Draconem con-
culcabis, ac tum demum eum ab-
soluit. Fridericus contra dixit, exhi-
beri à se eam humilitatem non A-
lexandro, sed Petro. Ad quæ respō-
dit Alexander, Et mihi & Petro.
Cæsar metuens subesse aliquid pe-
riculi obmutuit, sicq; absolutus est
atque concordia redintegrata. Ini-
ta cōcordia, & similitate omni de-
posita, Syriacæ intentus expedi-
tioni, capta iam Armenia, calor
causa equo in rapidum amnem in-
gressus est, & strenuissimus heros
in vndis perijt. Obijt suffocatus in
fluvio Armeniæ Salefo III. Id. Iun.
Anno MCXC. cadaver Tyrum
translatum ibidem sepultum est.
Habuit cōiugem Beatricem Augu-

Anni
Pontif.

Euge-
nius III

Anni
Cæsarij

Frideri-
cus I.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. XII. 219	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1152.	stam, Burgundam, Guilielmi Comitum Biluntini ex filia Simonis Ducis Lotharingæ genitam, quæ Spiræ in Choro Regum, in sepulchro Gisela Imperatricis sepulta sub marmore, cum hac inscriptione: BEATRIX IMPERATRIX CONIVNX FRIDERICI PRIMI IMPERATORIS BARBAROSSÆ IN DIE S. LAMBERTI. Nunc Cuspiniani tetrastichon subiungam: <i>Pacat Germanos Fridericus pacis abundans, Bellis ferventem pacat & Italiam. Dum cruce signatus Christi qui terreat hostes, Armeniam penetrat, flumine mersus obit.</i> REGINO BVRGIVM cū sex templis xii. Calend. Maij conflagrauit.	Eugenius III	Fridericus I.
1153.	ANASTASIUS III. Romanus, Dn. Conradus de Subura, Benedicti filius, Abbas S. Rufi, Episcopus Cardinalis Latinus, sedit Ann. i. M. iiii. D. xxiiii. Hic cum tota fermè	Anastasi- us III 1.	2.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1153.	Europa fame laboraret, & clam & aperte pauperibus eleemosynas largiebatur. Obijt iii. Non. Decemb. sepultus Laterani. Vacat sedes D. v.	Anastasi- us III	Frideri- cus I.
1154.	HADRIANVS IIII. Anglus, D. Nicolaus de Maluiesbiria, oppido S. Albani, Abbas S. Rufi prope Valentiam, Episcopus Cardinalis Albanus, sedit Ann. iiii. M. viii. D. xxviii. Electus est Pontifex vrgente clero. Scriptum reperitur, non diu ante quā moreretur dixisse: Non esse in terris aliud vitæ genus calamitosius Papatu, & sanguine parare Pontificatum non esse Petro succedere sed Romulo potius, qui propter Monarchiam occiderit fratrem. Obijt Anagninæ Calen. Septembr. nam cum musca os eius inuolasset, nec medicorum ope eximi poterat, præcluso spiritu suffocatus periit. Sepultus Romæ in Basilica S. Petri. Vacauit sedes D. iii.	Hadria- nus IIII 1.	3.
DE VDALRICO SPI- rensi Præsule xl. qui se- dit Annis xii.			

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER LIB. XII. 220	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1156.	VDALRICVS ex nobili pro- sapia de Durmuntz ortus, defun- cto Gunthero surrogatur. Fato sub- latus est Romæ cum sedisset Ann. xii. Quarto Id. Decembr. Sepul- tus in magnifico & præpotenti Cœnobio Mulbrunnensi in Duca- tu Vvritenbergeñ. in Choro Basili- cæ eiusdem Monasterij, cum tali Epitaphio: VLRICVS POSITVS SPIRENSIS EPISCO- PVS HIC EST.	Hadria- nus III. 3.	Frideri- cus I. 5.
1157.	QVINTO Calend. Maij dedi- cata est Ecclesia S. Petri Parochia- lis Spiræ, quam fundarat Ioannes de Erenberg Maioris Ecclesiæ Spi- reñ. Scholasticus.	4.	6.
1159.	ALEXANDER III. Senensis, D. Rolandus Bandinellus, Rainu- tij filius, Presbyter Cardinalis ti- tuli S. Marci, & Cancellarius, se- dit Ann. xxi. M. xi. D. xxiii. In cuius electione ingens schisma ex- ortum est, cum Cardinalium qui- dam Octavianum Romanum ci- nem eligerent, qui Victor dictus est. Alexander à Cæsare Roma pulsus, Fridericum excōmunicauit tādē	Alexan- der III. 1.	8.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1159.	præsidio Venetorum potitus, pax fancita est, Romamq; redijt. Con- radum Ducem de Stouphen ex Ar- chiepiscopo Moguntiñ. & Salis- burgenñ. Episcopum Cardinalem Sabinum creauit. Obijt vi. Calend. Septembr. sepultus Laterani. Va- cat sedes D.i.	<i>Alexan- der III.</i>	<i>Frideri- cus I.</i>
1163.	FRUXINVM atque Iuuauia cum templis conflagrant.	5.	12.
1165.	OBSIDETVR Tubinga à Spirensi Episcopo, Henrico Vvormatiēñ. Hartvvico Augustēñ. Præsulibus. <i>DE GOTEFRIDO II. NE-</i> <i>metum Antistite XLI. qui sedit</i> <i>Annos x.</i>	7.	14.
1168.	GOTEFRIDVS II. Episcopus Spireñ. eligitur. Is Nemetum Ca- thedrali ecclesiæ codicem, vitam & diuinam Philosophiam Christi Domini Deiq; nostri, quos quatuor Euangelistas vulgus nūcupat, con- tinentem obtulit. Librum auri- tum atque gemmatum, in quo hæc scripta leguntur: <i>Me Godefrid Sanctæ Præsul dedit ecce</i> <i>MARIÆ,</i> <i>Munere pro tali teneat pia gaudia cœ-</i> <i>li,</i>	10.	17.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XII. 221	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsaris</i>
1168.	<i>Quo residet Regum Rex omni laude per æuum.</i> MARIÆ schenck mich zu einer gab/ Bischoff Gotfrid/darumb er hab/ Bitten wir den König der Könige/ Des himmels freud die ewigen. Gotefridus Episcopus cum rexif- set Ecclesiam Spiren. Annos xij. oc- cubuit in Italia, Anno Mclxxviij. OTTO filius S. Leopoldi, frater Henrici Ducis Austria, nepos Fri- derici I. Barbarossæ Imperatoris, Episcopus Frisingensis, Chronicô, lectu non indignû, ab origine Mun- di vsque ad sua tempora libris vij. complexus est. Quod Radevvicus Frisingêsis Ecclesiæ Canonicus vs- que ad Annû CHRISTI Mclx. duobus alijs libris perduxit. TRIA Magorum corpora, quorû meminit Euangelista, à Mediolano Coloniâ transferuntur. DE CONRADO II. SPI- rensi Antistite xlij. qui præ- fuit Annis vi.	Alexan- der III.	Frider- cus I.
1178.	CVNRADVS II. Episcopus Spirensis, sub Friderico Ænobar- bo Pontificatum adeptus est. Hic annuit vt Fridericus eximeret ciues	20.	27.

Anni
Christi

G VILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1178.

Spireñ à quibusdam exactionibus
sedi Spireñ. cedentibus (quas Ca-
pitecensus vocant) sicuti in emi-
nentiori tabula patet in fronte Ma-
ioris templi Spireñ.

Alexan
der III.

Frideri-
cus I.

CORROBORATIO PRÆ-
CEDENTIVM PRIVILE-
GIORVM CIVITATIS SPI-
RENSIVM, A FRIDERI-
CO IMPERATORE I.
CONCESSA, ET IN SV-
PERIORI TABVLATV
CONSCRIPTA, IMPERA-
TORIÆ IMAGINIS IN-
TERPOSITIONE. QVÆ
FVSORIO METALLO
EXARATA CERNITVR,
CODICEM MANV GE-
STANS, HVIVSCEMO-
DI SCRIPTIS:

In nomine Sanctę et Individue Trini-
tatis, Amen, Fridericus divina fa-
uente clementia, Romanorum Im-
perator Augustus. Maiestas Impe-
rialis exigit & auctoritas, vt sicut
sua facta rata & inconuulsa per-
manere desiderat, ita suorum ante-
cessorum gesta & priuilegia modis
omnibus cōfirmet, et scriptorū mu-
nimine corroboret. Inde est quod

Anni
Christi

1178.

CHRON. RER. LIB. XII. 222

Anni
Pontif.

Alexan
der III.

Anni
Cæsariū

Frideri
cus I.

nos Priuilegium antecessoris nostri
Henrici Imperatoris quinti qđ ipse
pro remedio anime, patris sui, pro
auī nostri Imperatoris Hērici, in die
Exequiarū ipsius, Spirēsi cōtulit ci
uitati, in fronte Maioris templi, au
reis literis solenniter depictum, ex
pressam & prominentem cōtinens
Imaginē, renouamus, & auctorita
te Imperiali corroboramus. Et vt re
mota omni ambiguitate, Ius priui
legij in ppetuū habeat, vrpote mul
torum Principum, vt ibidē legitur
fultum testimonijs, firmissima san
ctione decernimus, sicut enim p̄fā
tus Imperator, eodem priuilegio o
mnes Spirēsis ciuitatis inhabitato
res, vndecunq; venerint vel cuius
cunq; cōditionis fuerint, à cōsuetu
dine nephanda & nequissima, quæ
vulgo vocabatur Budeill, suosq; hē
redes prorsus exemit. Et ne aliqua
p̄sona vel maior vel minor, nō Ad
uocatus, non eorū naturalis Domi
n⁹, illis morietibus, de eorū suppel
lectilibus quicq; auferre p̄sume
ret, finaliter interdixit. Et vt omnes
liberam potestatem habeant, suis
hæredibus bona sua relinquēdi, vel
pro anima sua dandi, vel cuicunq;

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif. Caesaru

1178.

Alexan
der III. Frideri
cus I.

personæ dare voluerint, firmissimè
statuit, ita & nos adiuncto nouo
nostræ Maiestatis priuilegio, ab o-
mnibus prædictis exemptos, ea-
dem libertate iugiter gaudere vo-
luimus. Contigit tamen proceden-
te tempore, quod Vricus eiusdem
ciuitatis venerabilis Episcopus, su-
per quibusdam præfati priuilegij
verbis quæstionem mouit, exigens
ab eis quod in quibusdam locis
vulgo Haubtrecht vocatur, tanquā
in præfato priuilegio sub nomine
Budeill, & supellectilis ab hoc iure
non fuerint exempti. Quoniam
verò sicut nostrum est leges conde-
re, ita & quæ dubia sunt benignè
interpretari. Nos prædictum Priui-
legium etiam cum assensu eiusdem
Episcopi publicè libertatem eo-
rum recognoscentes sic interpre-
tamur, vt in eo ab hoc iure quod
Haubtrecht dicitur penitus sint ex-
empti, & nos eos hoc principali e-
dicto prorsus ab eodem eximimus.
Statuentes ne vnquam aliqua per-
sona Ecclesiastica, vel secularis, su-
per hoc eos infestare attentet, si-
ue in ciuitate, siue extra sit consti-
tuta. Præterea nos per omnia se-

Anni
Christi

1178.

CHRON. RER. LIB. XII. 223

Anni
Pontif.

Alexan
der III.

Anni
Cæsarū

Frideri
cus I.

quentes Priuilegium præfati Imperatoris Henrici prædecessoris nostri, eosdem ciues ab omni thelonio, quod in ciuitate tunc temporis dari solebat liberos statuimus, & à solutione nummorum quos vulgo Banpfeining, & illorū quos Schatzpfenning appellarunt, & piperis quod de nauibus exigi solebat eos absolutos pronunciamus. Voluimus etiam, vt nullus ciuium eorundem extra vrbis ambitum Aduocati sui placitum cogatur requirere. Voluimus etiam, vt nullus ciuium nostrorum alicui exactioni extra ciuitatem factæ, de rebus suis mobilibus vel immobilibus subiacet. Nullus præfectus aut alicuius Domini nuncius, ad seruitium Domini sui, à panificibus vel macellarijs seu ab aliquo genere hominum in ciuitate, rem aliquam mobilem vel sese mouentem præsumat illis inuitus auferre. Nullus vnquam vinū quod appellatur Banvvein præsumat vendere aut alicuius ciuis nauim ad opus Domini sui, illo inuito accipere. Statuimus quoq;, vt ab ijs qui res proprias, proprijs siue conductis nauibus transuehant, ni-

Anni
Christi

1178.

G VILIEL. EISEN.

hil omnino exigatur. Monetam quoque nulla potestas in leuius & deterius minuat aut aliqua ratione nisi communi ciuium consilio permutet. Nullus ab eis thelonium in toto Episcopatu, aut in locis fiscalibus, idest, ad vtilitatem Imperij singulariter pertinentibus extorqueat. Si quis curtem aut domum per annum & diem sine contradictione possederit, nulli hoc interim scienti vltra inde respondeat. Causam in ciuitate iam lite contestatam, non Episcopus aut alia potestas extra ciuitatem determinari compellat. Argentineñ. thelonium de naui non plus quàm tredecim nummos dare cogantur. Vt autem hoc nostræ Maiestatis confirmato in omne æuum rata & inconuulsa permaneat, præsentem paginam conscribi iussimus, & Sigilli nostri impressione corroborari. Si quis verò ausu temerario eam præsumpserit violare, vel aliquo modo attemptare, centum libras auri puri pro pœna, fisco Imperialis Camere persoluat. Huius rei testes sunt Philippus Coloniensis Archiepiscopus, Hermannus Monasterien-

Anni
Pontif.

Alexan
der III.

Anni
Cesarū

Frideri
cus I.

Anni
Christi

1178.

CHR. RER. LIB. XII. 224

sis Episcopus, Baldevvinus Traie-
ctensis Episcopus, Rudolphus Im-
perialis Aulae Prothonotarius, Hen-
ricus Maior Praepositus Spirensis,
Ioannes Praepositus Sancti Germa-
ni, Andreas Magister Scholarum,
Conradus Praepositus de omnibus
sanctis, Marquardus Praepositus S.
Pauli de Vuormatia, Eberhardus
Archipresbyter, Conradus Palatinus
Rheni, Fridericus Dux Suevoe Flo-
rentius Comes Hollandiae, Gerar-
dus Comes de Lone, Henricus Co-
mes Gelrensis, Otto de Benthaim
Comes, Simo de Sarbruck Comes,
Henricus de Bitche, Boppo de Vuert-
haim, Conradus de Bocksperg, Co-
radus de Tzug, Hermannus de Bu-
dingen, Rupertus de Durne, Hen-
ricus Mariscalcus, Conradus pincerna,
Cuno de Muntzenberg, Anselmus
Mariscalcus, Vuetzelmus de Berge,
Anselmus de Ioheningen, Gode-
fridus & alij quaplures. Signum Do-
mini Friderici Romanorum Impe-
ratoris inuictissimi. Ego Godofri-
dus Imperialis aulae Cancellarius,
vice Christiani, Moguntinae sedis
Archiepiscopus, & Germaniae Archi-
cancellarius, recognoui. Acta sunt

Anni
Pontif.

Alexan-
der III.

Anni
Caesarii

Frideri-
cus I.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1178.	hæc Anno incarnationis Domini- cæ Mclxxxij. Indictione xv. Re- gnante Domino Friderico Roma- norum Imperatore gloriosissimo. Anno Regni eius xxxi. Imperij ve- ro xxviii. Datum Moguntiz in so- lenni curia vi. Calend. Iunij foeli- citer. Amen.	<i>Alexan- der III.</i>	<i>Frideri- cus I.</i>
1181.	Obiit Cunradus Episcopus Anno sui regiminis vi. Salutis Mclxxxiii. LVCIVS III. Lucensis, Tuscus, Hubaldus Allucingolus, Bonagiū- tæ filius, Episcopus Cardinalis O- stiensis, sedit Ann. ii ii. M. ii. D. xxviii. Sub quo terræmotus in- gens in Asia aliquot insignes vrbes, in Sicilia 25000. hominum dele- uit. Obiit Veronæ vii. Calend. De- cembr. ibique in Cathedrali sepul- tus hoc Epitaphio: <i>Luci Luca dedit tibi ortum: Pontifica- tum Hostia, Papatum Roma, Verona mori.</i> DE RABODONE SPI- <i>rensiū præsule xliij. qui sedit Annis iij.</i>	<i>Lucius III. 1.</i>	30.
1184.	RABODO Nemetum Antistes, ipsoꝝ sedi præficitur sub Fride- rico Barbarossa, electus ea tempe-	4.	33.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XII. 225	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarii</i>
1184.	state, cum in Syria Mogūtinus Antistes dūctitaret exercitum Germanicum. Orator prudens, prouidus, solersque natura. Sedit Annis iiii. obiitque diem Anno Dominico Mclxxxviii.	Lucius III.	Fridericus I.
1185.	VRBANVS III. Mediolanensis, Lambertus Dibellus, Archiepiscopus Mediolanensis, sedit Ann. i. M. x. D. xxv. Cum audisset Regem Hierosolymitanum cum vibe captum à Saladino, præ mœrore Ferrariæ obiit, ibiq; in Cathedrali sepultus. Vacat sedes D. i.	Urbanus III. 1.	34.
1187.	GREGORIUS VIII. Beneuentanus, Albertus, Presbyter Cardinalis tituli S. Lucinæ, & Cancellarius, sedit M. i. D. xxvii. Pacem inter Pisanos & Genuenses conciliare laborat. Obijt xvii. Calend. Ianuarij Pisis, ibique sepultus. Vacat sedes D. xx.	Gregorius VIII. 1.	36.
	DE VDALRICO II. Nemetum Antistite xliij. qui præfuit Annis iij.		
1188.	VDALRICVS II. liber à Rechberg, Brandenburg, Kurnburg, Kelmütz, Aichbach, Scharpffenberg, Rauentstain, Bonkirch, Ainbach & Vucissenstain, Dominus in Rosen-	2.	37.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1188.	stain & Leuterburg, regnante Bar- barossa Episcopus constituitur. Ar- cem loco situq̃ue munitam in Bru- xella Sueviæ oppido construxit. Pontificatus sui Anno iiii. in pace quieuit Anno CHRISTI Mxcij. CLEMENS III. Romanus, Pau- lus Scholaris, Ioannis filius, Episco- pus Cardinalis Prænестinus, sedit Ann. iiii. M. ii. D. xx. Hic de bello sa- cro edictum proposuit. Cleri mores correxuit. Cum Tancredo ob Siciliae regnum armis disceptauit. Obijt Romæ viij. Calend. April. sepultus Laterani. Vacauit sedes D. iij.	Grego- rius VIII.	Frideri- cus I.
1190.	HENRICVS VI. filius Frideri- ci I. Imperatoris ac Beatricis Co- mitissæ Burgundiæ, imperauit An. ix. M. ii. D. xxii. Princeps facun- dus & prudens, corpore tenui, sed animo imperterritus & hostibus for- midando. Asperum à moribus hūc appellatum à quibusdā video. Ve- natui & aucupijs quibus se pluri- mum oblectabat admodum inten- tus. Hunc Cœlestinus Papa coro- na Imperiali insigniuit, eiq̃; Con- stantiam Rogerij filiam è monaste- rioeductam vxorem dedit, ea con- ditione, vt dotis nomine regnum	Clemēs III. 1. 3.	Henri- cus VI. 1.

Anni
Christi

1190.

CHRON. RER. LIB. XII. 226

utriusq; Siciliae peteret, pulsoq; Tan-
credo spurio possideret, reservato
censu qui Pontifici feudatario iure
quotannis solueretur, atq; hoc mo-
do Sueuorū Duces Siciliae regnum
obtinuerūt. Igitur Henricus com-
parato exercitu, breui Tancredum
expugnat, Neapolim per vim ca-
pit, ac diripit: duas Tancredi filias
innuptas interficit. Sed pestilentia,
quæ grassabatur, auertit ab incepto
hominem, retroq; in Germaniam
ad suos abire compulit. Tancre-
do autem breui mortuo potitus re-
gno, Maguntinum Antistitem Phi-
lippumque fratrem in Syriam cum
non contemnendis copijs misit.
Post hæc Messanæ ægrotans, mori-
tur prid. Calend. Octob. Sepultus
in Cathedrali Panormitana. Nunc
Cuspiniani tetrasticho claudam:

*Imperio adiecit Siculos Henricus utros-
que*

*Sextus, Sueuorum candida proge-
nies.*

*Dum monacham sacris uxorem ducit
ab aris*

Pontificis iussu, quæ cito gignit anus.

COELESTINVS III. Romanus, Ia-
cintus Bobo, Diacon⁹ Cardinalis

Anni
Pontif.

Clemēs
III.

Anni
Cæsariū

Henri-
cus VI.

Celesti-
nus III.
1.

2.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1191.	S. MARIÆ in Cosmedin, sedit An. vi. M. ix. D. xi. Ab hoc Henricus Barbarossæ filius Imperij coronam accepit. Tum Antiochia Turcis capitur, Berna & Friburgum in Helvetijs ædificata. Obijt vi. Id. Ianuarij, sepultus Laterani. DE OTTONE SPIREN- <i>suum Pontifice xlv. qui sedit</i> <i>Annis x.</i>	Cælesti- nus III.	Henri- cus VI.
1192.	OTTO Comes ab Hennenberg, ab Henrico vi. Episcopus Spiren. eligitur. Quo Henrico mortuo sortitur Imperium Philippus. In cuius præsentia constitutus Cōradus Comes de Zolre Burggravius Nurembergen. castrum Kieppurg (cuius adhuc insignes eminent fornices) quod ab Ecclesia Spiren. in feudum habuit, Ottoni Episcopo liberè resignavit. Hac tempestate Beatrix Augusta, Friderici Barbarossæ coniunx, Burgundiæ Comitissa, fato functa, apud Spiras sepelitur in Regali choro. Habetq; hoc elogium: BEATRIX IMPERATRIX CONIVNX FRIDERICI I. BARBAROSSÆ IMPE- RATORIS IN DIE SAN- CTI LAMBERTI.	2.	3.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XII. 227

Anni
Pontif

Anni
Caesari

1192.

Continetur hodie num in sum-
mo Cathedralis Nemetum Ecclesie
Altari, arcella ingens eburnea Au-
ro gemmisq; obducta, à Beatrice
hac Imperatrice collata, multorum
exuviis sanctorum referta, vbi le-
gitur:

*Hoc Altare sacrum gemmis auroq; de-
corum,*

*Fecit Peccatrix, non re, sed voce Bea-
trix:*

*Disperat prorsus Anathematis igne
perustus,*

*Quisquis id abstulerit, sacro cuiusq;
dicarit.*

*Eben disen heiligen Altar
Mit Gold/ Edlem gestein bezogen
gar/*

*Hat namens halb/ die sölz Beatrix/
Mit der that ein Peccatrix
Ein arme Sünderin machen lahn/
Darumb so muß dem vbel gahn/
Vnnd durch den Bann gar verder-
ben/*

*So bald er sich thüt bewerben/
Vmb das stuckh/ es zuuerruckhen/
Ander heylgthum damit zuschmu-
cken.*

Institus ipsi arcæ Porphyreticus la-

Cœlesti-
nus III.

Henri-
cus VI.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1192.	pis, circum sese hæc offert spectan- tibus. <i>Immolet hic almuu redimui sanguinis agnum</i> <i>Dextra sacerdotis, potumq; cibumq; re- demptis:</i> <i>Quo facto fortes animæ per bella per ho- stes,</i> <i>Dulcia perpetuæ veniant ad gaudia vitæ.</i> Allhie soll die from Priesters hand Aufopffern dz lebēdmachēd pfand Deß ewigen Lamba heiligs blut/ Durch des speiß vnd tranck / sterck vnd müt Die seel entpfacht/wider die feynd/ Zustreytē wirt hurtig vñ gschwind Dardurch ihz wirdt ganz not vnd gach/ Wie sie die ewig fremd entpfach. Otto Præsul cum esset homo gran- dioris ætatis, vicinum corporis mi- nus compos Conradum Meten . Episcopum coadiutorem assumit. Clauditque diem extremum Anno sedis suæ x. CHRISTI Mcciiij. INNOCENTIVS III. Romanus, D. Lotharius, Anagninus, ex Co- mitib. Signie, Diaconus Cardinalis SS. Sergij & Bacchi, sedit An. xvij.	<i>Cælesti</i> nº III.	<i>Henri- cus VI.</i>
1198.		<i>Innocen- tius III</i> 1.	9.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XII. 228	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
1198.	M. vi. D. ix. Almericum hæreticum qui dicebat idæas in mente diuina creare & creari, apud Parisios cremari mandauit. Persecutus est Philippum Regem Rom. & dixisse fertur aut se Philippo Imperialem coronam adepturum, aut Pontificalem infulam sibi ab illo detrahendam. Obijt Perusij xvij. Caléd. Augusti, ibiq; in Cathedrali sepultus. Vacat sedes Diem i.	<i>Innocentius Illus</i>	<i>Henricus VI.</i>
1199.	PHILIPPVS Sueuię et Hetrunię Dux Friderici Barbarossę filius, Henrici vi. frater, princeps mansuetus, humilis, mitis, facundus & satis liberalis, imperauit Annis ix. Hoc tēpore in Germania seditione laboratum est, aliis Imperij nomen ad Othonē Saxonię Ducē, alijs ad Philippum Henrici fratrem trahentibus. Qua discordia ad arma vētum est, Othoni Anglorū, Philippo Gallorū Rex ex p̄fesso suppetias tulit. Quid faceret clemētissimus princeps Philippus? Accepto prudētissimē suorum consilio primum in Alsatiā profectus Argentoratum cœpit, & Episcopū Argentinensem ad deditionē coëgit. Interea tēporis Spirā vsque Otho peruenerat, sed inde ad	2.	<i>Philippus.</i> 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1199.

Saxoniam fugere compellitur, & subsequente iam Philippo, in Thuringiam Bohemix Rex & Thuringix Comes Philippi Imperio se subdiderunt. Postea & Colonienſi vrbe obſeſſa adegit ad deditiōē Episcopū, & dum Philippus Aquisgrani imperiali diademate donatur, Otho in Angliam profugit. De trāſigenda igitur Principes controuerſia conſultarunt, miſſiſq; ad Pontificem ſummū legati ſunt de concordia ineunda inter Papam et Philippum, quē ex cōmunicauerat prius, præterea vt Otho quoq; in gratiam reciperetur. Et facta per legatos hæc ſunt omnia. Philippus itaque Rex diſmiſſa Saxonia, ſuorum ſtipatus militum exercitu, in Sueuiā ire maturauit, Bambergæ diuertens. Die verò quadam hilarior factus, cum eſſet ei à medico vena inciſa, & nihil iam mali ſuſpicaretur, optimus princeps peracto prandio, cū eſſet ſolus in conclauī vt quieti locum daret, nec haberet plures ſecū præter Cunradum Spireñ. Episcopum Cancellariū, & Henricū Dapiferū de Vualpurg, ingreſſus eſt ad eum Otho de Vuitelpach, cuius genus

Innocen
tius III.

Philip
pus.

Anni
Christi

CHRON.RER.LIB.XII. 229

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

1199.

Fridericus I celebre et clarū fecerat.
Is ubi Cæsarem sine præsidio solum
esse videt, ferro obruit inopinatum,
& ingens vulnus organicam Regi
venam abscindens collo Impera-
toris infligit. Accurrit Dapifer, opē
laturus suo Principi, fores cubiculi
repagulis firmare festinat, sed latro
retrosum cōuersus, vibrato in ma-
xillam obstantis gladio, impunē ob
celeritatem elapsus est. Letale hoc
vulnus Philippo fuit, mortuus, Bā-
bergæ sepelitur: sed postea à Fride-
rico II. humatum corpus Spiram
translatum. Saxo quod monumen-
tum tegit, inscriptum est:

ANNO DOMINICÆ IN-
CARNATIONIS MCCVIII.
REX PHILIPPVS BA-
BERGÆ OCCI-
SVS xi. CALEN-
IVLII OBIIT.

Vnde & Canonicis Spireñ. templi
Fridericus II. Imp. Siciliae Apuliaeq;
Rex, Sueuorum Dux, & regni Hierosolymitani hæres, Ecclesiam Pa-
rochiam in oppido Sueuiæ Imperi-
ali Eslingen cum omnibus iusti-
tijs pertinentijs prouentibus ac iu-
re patronatus contradidit, atque

Innocen-
tius III.

Philip-
pus.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1199.

banno Imperiali confirmavit. Ne-
que verò parricida Otho de Vvit-
telspach, suo tandem merito sup-
plicio caruit: nam & ipse nō mul-
tò post ab Henrico de Kaledyn Phi-
lippi Regis Marescalco apud Ra-
tisbonam urbem in quadam casa
occisus est. Hic Philippus Princeps,
primum sacris initiatus, Archidia-
conus Maioris Ecclesie Herbipo-
len. eligitur. Patre tamen Friderico
atq; Henrico germano fato defun-
ctis religionis habitu se posito, Cœ-
lestini Pontificis permittu coniu-
gem duxit. Nunc Cuspiniani sub-
iungam tetraſtichon:

*Nascitur Imperij primum Duce schi-
ſma Philippo,*

*Qui regem se armis reddit & inge-
nio.*

*Iram Pontificis mulcet consorte nepotis,
Dum secuit venas, concidit ense mi-
ser.*

LIBRI DVODECIMI
FINIS.

CHRO-

Innocen-
tius III.

Philip-
pus.

Anni
Christi

CHRON.RER.LIB.XIII 230

Anni
Pontif

Anni
Cesaru

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ

clarissimæq; vrbis

Spira Nemetum

Augustæ.

LIBER XIII.

DE CVNRADO III. SPI-

rensiū Præsule xlv. qui præ-
fuit Annis xxii.

Innocen-
tius III.

Philip-
pus.

1202.

CVNRADVS III. Episcopus
Spireñ. eligitur, genus ducens
ex familia Comitum de Scharpf-
neckh, Episcopus Metensis, Impe-
rialisq; Aulę Cancellarius, ab Ecce-
siæ Spireñ. Canonicis in coadiuto-
rem Ottonis viri decrepiti postula-
tus Anno MCXCIX. Vir natura
peracutus & prudens, summi cōsiliij
& maximi animi in delectu bono-
rum & malorum prouidus. Cunra-
dus tum Comes de Sultzfeld singu-
lari animo D. virgini Mariæ inni-
xus, absq; liberis decedēs, oīa bona
in Sultzfeld, Knuttenheim & Lu-
statt, Ecclesię Spireñ. cōtribuendo,
ipsā heredē cōstituit. Spireñ. q̄q; &

5.

4.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1202.	Hildessheimen. Canonici sociale fœdus ineunt, fratresq; diuini laboris & præmij vicissim se reddunt. Hospitale vetus S. Stephani Prothomartyris fratribus Hierosolymitanis acribitur à Conrado Nemetum Præsule, vt xii. continui pauperes nutriantur. Laborioso senectutis incommodo mox ingrauescente, Beringerum coadiutorem & collegam regiminis assumit, cui Pontificium onus committit, Deoq; liberius seruiens, Moritur dierū plenus cū Spiritu præfuiſſet Annis xxii. Secundo Id. Decembr. sepultus in regali Nemetum Choro sub marmore albo.	Imocen- tius III.	Philip- pus.
1207.	ECCLESIA S. Sepulchri in suburbio Spiren. muliebri religioni deuota, à Conrado Episcopo Iherosolymitani ordinis Præposito in Denckhendorff traditur, vt ibidem singulæ (quæ intererant) fœminæ fortæ, donec mortem oppeterent, dein Conuentum sui Ordinis institueret admissis Clericis perpetuo Spiren. Antistiti iureiurando astrictis.		
1208.	OTHO III. Henrici Iunioris superbi, Saxoniz & Banariæ Ducis	11.	Otho III. 1.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB XIII. 231	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsaru</i>
1208.	filius, nobilissima stirpe progenitus, temerarius & imprudens Princeps, Philippo mortuo facile à Germanis Proceribus ad tollendam discordiam in Regni Rom. solium sublimatur, imperavit Ann. iiii. D. xviii. Conradus Spireñ. Antistes, habens in sua potestate in castro Trifelis coronam, crucem & lanceam, insignia Regalia, tanquam Imperialis Aulæ Cancellarius, penitus reddere recusavit nisi in officio confirmaretur. Ob id perduravit in eo quoad viveret. Otho Cæsar in Italia regali planè & sumptuosissimo apparatu usus est, & ostendit gravitatem insignem in Principes & ciuitates omnes, adeò vt supplices eum omnes reuererentur. Cum verò Pontificiæ ditionis quædã oppida capere & Friderici iunioris regnum inuadere vellet, diris Pontificijs petitus, Imperij titulis priuatur. Fridericusq; illi ex professo hostis adnitente etiam Innocentio Imperator creatur, & adiuuantibus Italici infectatur. Victus in Germaniam proficiscitur, conuentum indicit Norinbergiæ, bellum in Francorum Regem Philippum mouet,	<i>Innocentius III</i>	<i>Otho III.</i>

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1208.	sed Gallorum virtute, memorabili clade in pugna Bononiensi affectus, in patriam se inglorius recepit. Obijt in Saxonia v. Calend. Maij morbo dysenteriaz. Sepultus in Brūschvvig. Nunc Cuspinianum annectam: <i>Expulit è regno funesta superbia Otho- nem</i> <i>Qui proceres claros spreuerat atque pares.</i> <i>Pontificiq; datam seruare fidem furi- bundus</i> <i>Respuit, emeritam pertulit ergo fu- gam.</i>	Innocen- tius III.	Otho III.
1209.	OTTO III. Imperator regno po- titus Helprūnam, Eslingam, Reut- lingam, villas pagosq; ciuilibus li- bertatibus donauit, quæ loca post hæc Fridericus II. muris fossatisq; munire constituit.	12.	2.
1212.	FRIDERICVS II. filius Hen- rici vi. Imperatoris, ex Constantia præstantissima muliere annorum non magis quàm prudentiæ plena matre genitus, Barbarossæ ne- pos, Neapolitanus, vtriusque Sici- liæ & Hierosolymæ Rex, Sardinia & Italia Dominus, Dux Sueuiæ, imperauit Annis xxxiii. D. xxii.	15.	Frideri- cus II. 1.

Anni
Christi

1212.

CHRON. RER. LIB. XIII. 232

Viguere in hoc principe egregiæ corporis animiq; virtutes, Auo suo haud dissimilis, tum ambitione rei militaris, tum prudentia & consilio quibus omnia vicit. Multarum linguarum peritissimus fuit, bonarum artium disciplinas promouit: Latinam, Græcam, Saracenicam, Gallicam & Germanicam linguas exactè nouit. Effecit vt Ptolomæi Almagestum ex Sarracénico idiomate Latinitate donaretur. Ceterum has ingentes Principis virtutes calliditas ingenij ac perfidia & scruitia in Guelphû nomen necnon in Pontifices odium obscurarunt: accessit ad hæc libido hominis imensa qui præter gentis morè concubinas multas & scorta aleret. Aquisgrani coronatus primû bellum in Germania aduersus Othoné iiii. gessit ex cõsilio Põrificis. Dein exercitum contra Brabantia Ducem & partes Othonis mouet, Lotharingam Germanico imperio restituens. Mox paratissimis copijs de Syria vendicanda sollicitus, cum Tusciæ Comites in vrbiû ablatarû possessionem restituere denegaret, diris Pontificijs execratur. Vnde irarû

Anni
Pontif.

Innocentius II.

Anni
Cæsariû

Fridericus II.

Anni
Christi

1212.

GVILIEL. EISEN.

plenus ex Ancona abiens, ad Gregorium supplex accedit, impetrata ab eo venia: sed mox cum Pontificis exercitum Apulia pelleret, iterum anathemati subiectus, in Italiam descendit, multas Italiae vrbes, multas Vmbriae, multas Ethruviae expugnat. Longobardos rebelles in deditionem cogit, in Mantuano agro duo oppida incendit, obsidionem Mantuanis minatus, Vincetiam per vim capit, Paduanum agrum populatur, totamq; Longobardiam quasi euertit. Mediolanenses praelio vincit, & captum Petrum Teupolum Venerum, eorum Ducem carceri inclusum crudeliter necat, indignabundus Pontifici inter cetera scribit:

*Roma diu titubans, longis erroribus
acta*

Corruet, & mundi desinet esse caput.

CVI PONTIFEX.

*Niteris incassum nauem submergere
Petri,*

*Fluctuat, ast nunquam desinet esse ra-
tis.*

Anni
Pontif.

Innocen-
tius III.

Anni
Caesari

Frideri-
cus II.

Anni
Christi

CHRON RER. LIB XIII. 233

Anni
Pontif

Anni
Cæsaru

1212.

FRIDERICVS.

*Fata vident, stellæq; docent, auiumq;
volatus,
Quod Fridericus ego, malleus orbis
ero.*

PONTIFEX.

*Fata volunt, scriptura docet, peccata
loquuntur,
Quod tibi vita brevis, prena perennis
erit.*

Hinc Fridericus Viterbium, Fauenciam, Perusium, Cremonam debellat. Mox Pisas recipiens Guelphos ac Gibellinos perniciosissima Italiae nomina primus inuexit, quibus adeò Gregorium exercuit, vt non multo post moreretur. A Pontifice hinc Innocentio III. Imperio priuatur, diris deuouetur, Henricus Landgravius Thuringiae Imperator dicitur. Quæ paupendens regnum Siciliae occupat: vbi morbo correptus Manfredi filij nothi dolor necatur in oppido Apuliae Capitaniatae Ferentino scibus Decēb. Cadauer in Siciliam translatus, in Ecclesia Archiepiscopali Montis Regalis sepultum est. Habetq; hoc elogium:

Innocen-
tius III.

Frideri-
cus II.

Anni
Christi

1212.

GVILIEL. EISEN.

SI PROBITAS, SENSVS,
VIRTVTVM GRATIA, CEN-
CVS,
NOBILITAS ORTI, POS-
SENT OBSISTERE MOR-
TI,
NON FORET EXTIN-
CTVS FRIDERICVS QVI
IACET INTVS.

Habuit vxorem Mechtildam An-
gliz Reginam, ex qua tulit filiam
Agnetem, vxorem Conradi Thu-
ringiz Landgrauij, quæ Spiræ in
Regali Choro sub marmore sepul-
ta cernitur. Habetq; hanc tumuli
inscriptionem:

viii. IDVS OCTOBRIS A-
GNES FILIA FRIDE-
RICI IMPERATO-
RIS.

Nunc Cuspiniani tetrastichon sub-
iungam:

*Iras Pontificum Fridericus hic alter a-
perto*

Pectore discussit, callidus ingenio.

*Italiae socias armis sibi vendicat vr-
bes,*

*Langbardorum vrbes diripuit peni-
tes.*

Anni
Pontif.

Innocen Frideri-
cius III. eius II.

Anni
Caesaru

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XIII. 234.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1216.

HONORIVS III. Romanus, Cencius, HaimERICI filius, Presbyter Cardinalis tituli S. Pamachij, S. R. E. Camerarius sedit Ann. x. M. viii. Ordinem B. Dominici confirmat, & FRIDERICUM II. quem prius Cæsarem consecrarat anathemate notatum Imperij dignitate priuat, quod contra ius fasque ditionem pontificiâ vexabat. Ordinem quoque B. FRANCISCI comprobauit. Moritur xv. Calend. April. Sepultus ad S. Mariam maiorem. Vacauit sedes D. i.

Honorius III.

Fridericus II.

1.

5.

DE BERINGERO Nemetum Episcopo xlvii. qui sedit Annis viii.

1224.

BERINGERVS ex ingenua Baronum de Entringen familia originem ducens, communi voto Conrado Collega assignatus Episcopalem munus subiit pietate Præsul insignis, in subditos familiaris, amicis largus, in pauperes misericors, & liberalis. Viuente adhuc Conrado Antistite, imperante verò FRIDERICO II. qui nolens corpus Philippi patris sui Babenbergæ sepultum requiescere, Conradi consilio Spiras deferri iussit, ibique cum

9.

13.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1224.	Maiores tumulari. Saxo quod Monumentū regit inscriptum est: ANNO DOMINICÆ INCARNATIONIS MCCVIII. REX PHILIPPVS BABENBERGÆ OCCISVS XI. CALEND. IVLII OBIIT. Vnde & Canonicis Spireñ. templi dono dedit Fridericus Ecclesiam in Eslingen cum omnibus decimis. Ratum id facit denuò Conradus Hierosolymæ Siciliæq; Rex, Friderici nepos, superaddita libertate ut de singulis redditibus vini frumenti; Ecclesiæ in Eslingen cedentibus nulla solvatur mulcta: necnon si quid exactum fuerit cuiuscunque potestatis instantia nulli sit obnoxium solutioni. Beringerus Episcopus Anno suo vi. nauticam portoriam in Kethsch Ecclesiæ Spireñ. contribuit.	Honorius III	Fridericus II.
1227.	GREGORIUS IX. Romanus, Hugolinus Anagninus, ex Comitibus Signi Episcopus Cardinalis Ostiensis, sedit Ann. xiii. M. vi. D. ix. S. Franciscum Assisium Minoritam, Dominicum Hispanum Ca-	Gregorius IX	16.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XIII. 235	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Casarū</i>
1227.	Iaguritanum, & Antonium Vlyssi- ponensem, ac Elisabethā Pannoniæ Regis filiam inter sanctos retulit. Fridericum Imperatorem quod un- dique in Italia seditiones excitaret imperio priuat, concitatis etiam ad arma contra eum Venetis. Obijt xiii. Calend. Septembr. sepultus ad S. Petrū. Vacauit tū sedes M. l. D. i. DE CVNRADO III. NE- <i>metum Episcopo xlviii. qui præ-</i> <i>fuit Annis v.</i>	Grego- rius IX.	Frideri- cus II.
1232	CVNRADVS IIII. Comes de Druchburg & Than, Dominus de Vvaldpurg & Vvinterstetten, Im- perij Romani Dapifer ac pincer- na, Nemerū Præsul eligitur altero, quā Berengarius decesserat Anno. Ecclesiam in Dydesshaim cum ple- no iure patronatus & dote decima- rum mancipia, agros vineasq; hæ- reditariam partē Canonicis Spireñ. largitus est Imperante Friderico II. Conradus Antistes dono habuit à Cunone Vveissenburgen. Cœnobij Abbate Ecclesiā in Billingen, atq; ab Abbate Clingehmonasteriē. Ecclesiam in Offenbach. Occubuit Anno sedis v. Nono Calend. Ia- nuarij.	6.	21.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1237.

DE CVNRADO V. SPI-

rensum Antistite xlix. qui
sedit Annis ix.

Grego-
rius IX.

Frideri-
cus II.

11.

26.

CVNRADVS V. ex vetustissima Comitum familia de Ebersteyn, in Præsulem Spiren. assumitur xxi. Ianuarij eius Anni qui fuit Christi MCCXXXVII. Non solū bellandi virtus in hoc Præsule ad summum perducta, sed & multæ artes eximie huius administræ comitesq; virtutis, ac primū innocentia, temperantia, facilitas, ingenium, humanitas inerant. Pacificus cognominabatur quod paci quæ nihil habitura sit insidiarum semper consulendū dicebat. In bello à Friderico II. cū Italis rebellantibus gesto, Cunradus Præsul Mediolanum grauissima clade affecit, Paduā, Teruim, Vincetiam, Veronam, & alias plerasq; præpotentes ciuitates recepit inito fœdere cum Pontifice. Collatis tum quoque signis in Italia Sigefridus Moguntiaceñ. atque Cunradus Coloniensis Archimyste cum hoste conflixerunt. Cunradus Antistes bona in Creutzenach Ecclesiæ suæ tradita ab Henrico III. vendidit co-

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XIII. 236	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1237.	miti Sayneñ. receptis vndecies centenis Marcis argenti puri, quam pecuniam in vberiores vsus Ecclesiæ redegit, donando eidem portorium nauticum in Lofsham, quod sui iuris erat, vnde ob insignem hominis pietatem præter Imperatoria regaliaq; arma, solius Conradi Episcopi dependentia in templo Spireñ. cernuntur. Posteaquam Annis viii. Spireñ. Ecclesiæ præfuisset obdormiuit in Domino Mense ii. Septimo Id. April.	Gregorius IX	Fridericus II.
1241.	COELESTINVS IIII. Mediolanensis, Gaufredus, Castilioneus Episcopus Cardinalis Sabinus, sedit D. xvii. Senex & valetudinaris. Obijt viii. Id. Octobr. sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes Ann. i. M viii. D. xv. quod Cardinales à Friderico Imp. captiui tenerentur.	Cælestinus IIII 1.	30.
1243.	INNOCENTIVS IIII. Genouensis, Sunibaldus de Flisco, sedit Ann. xi. M. v. D. xiiii. Cardinalibus roseum galerum attribuit, vtque equo in vrbe veherentur concessit. Apparatum Decretalium & Authenticas composuit.	Innocentius IIII 1.	32.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1243.	Scriptit & librum de iurisdictione Imperij & authoritate Pontificis contra Petrum quendam cognomento vineam, hunc Apologeticum vocavit. Abdicavit Imperio Fridericum vsus Gallorum præsidio. Obijt Neapoli vii. Id. Decemb. ibiq; in Cathedrali sepultus. Vacat sedes D. xiii.	Imocen- tius III.	Frideri- cus II.
1244.	CONRADVS à Liechtenavv, Abbas Vispergensis, inter omnes Germanicos scriptores veteres lectu vtilissimus, omnium rerum gestarū tempora annotavit à Nino Rege Assyriorum Magno, vsq; ad Fridericum ii.	2.	33.
	<i>DE HENRICO II. SPI- rensi Præsule L. qui præ- fuit Annis xxii.</i>		
1245.	HENRICVS II. ex Comitibus de Leyningen in Vvestrasia, Comes in Feurbach & Rixingen, Dominus in Lambsheim & Turckhaim, Imperialis Aulae Cancellarius, in Antistitem Spiren. assumitur iii. Calend. Nouemb. cum vacasset sedes penè Menses Quinque Princeps illustris honore ac nomine. Regia honoratus liberalitate, Castrum Kise-lavve obtinuit à Vvilhelmo Impera-	3.	34.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XIII. 237	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
1245.	tore, electo Anno Mccli.iii. Annoq; sequenti omnes Decimæ in Heildelsheim à Bertholdo & Conrado militibus de Remchingē fratribus, Ecclesiæ Spireñ. cesserunt. Bella intestina Episcopus Spireñ. ciuium sedaturus, Richardi consensu Hartmundum atque Vvultzonem fratres, qui omnem ciuitatis administrationem suo nitebantur subire Imperio, vnà cum complicitibus qui Monasterij appellantur, in Castro Starckenberg obsessos, & ad deditionem compulsos, proscriptionis sententia damnatos, atque ciuitate exutos exulare coëgit, bonis eorum publicatis. Nam in clerum sæuendo, ipsius bona diripiunt, immunitates Cæsareas temerè infringūt: conciuium ædes armati oppugnāt, habitatoribus scelestā expulsiōe distractis. Mortem subiit Henricus Antistes Anno infulatus sui xxi. Decimo quinto Cal. Ianuar. Spirisq; sepelitur in templo Maiori sub marmore albo.	Innocentius III.	Fridericus II.
1250.	INTER REGNUM à Friderici morte ad Rodolphum Habsburgensem per xxiii. Annos fuit, quo ipatio Manfredus Friderici filius,	8.	Interregnum. 1.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	& Conradinus regno Neapolitano pariter & vita, à Gallis spoliati sunt.		<i>Interregnum.</i>
1254.	ALEXANDER III. Romanus, Reinoldus, Anagninus, ex Comitibus Signiz, Episcopus Cardinalis Ostiensis, sedit An. vi. M. v. D. v. Pacem inter Genuenses & Venetos componit. Decretales Epistolas conscripsit, & viris doctis ita fauit, vt Henricum virum diuini humanique iuris peritissimum Cardinalem Hostiensem consecraret. Vfus & magna liberalitate erga Bartholomeum Brixianum Doctorem, qui multa in Decretales edidit. Obijt Viterbij viii. Calend. Iun. ibidem in Cathedrali sepultus. Vacauit sedes Romana M. iii. D. iii.	<i>Alexander III.</i> 1.	5.
1256.	VINCENTIVS Gallus, natione Burgundus, dictus Beluacensis, Monachus Dominicanus, summâ totius historiæ Mundi ab initio vsq; ad Annum CHRISTI Mcccl. completitur lib. xxxii.	3.	7.
1261.	VRBANVS III. Trecensis Gallus, Iacobus Panthaleo Patriarcha Hierosolymitanus, sedit An. iii. M. i. D. iii. Huius tempore Guelforum & Gibellinorum factiones de Italia	<i>Vrbanus III.</i> 1.	12.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XIII. 238	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	certant. Obiit Perusij vi. Non. O- ctobr. ibidem in Cathedrali sepul- tus. Vacauit sedes M. iiii. D. ii.		<i>Interre- gium.</i>
1265.	CLEMENS IIII. Narbonensis Gallus, Guido Grossus de villa S. Egidij, Episcopus Cardinalis Sabinus, sedit Ann. iiii. M. ix. D. xxv. Is Carolus Gallum, Hierusalem & Siciliæ Regem inungit. Mirificè delectatus est doctrina Bonauenturæ Ordinis Minorum Generalis. Obiit Viterbij i ii. Calend. Decēb. Sepultus ad Prædicatores. Vacat se- des Ann. ii. M. ix. D. ii.	<i>Clemēs IIII. 1.</i>	16.
1271.	GREGORIUS X. Placenti- nus, Theobaldus Vicecomes, Ar- chidiaconus Leodiensis, sedit An. iiii. M. iiii. D. x. Sub quo Tartari vni- uersam Persidem capiunt subuer- runtq; Obijt Aretij iiii. Id. Ianuarij ibiq; in Cathedrali sepultus. Vaca- uit sedes D. x.	<i>Grego- rius X. 1.</i>	22.
	MONASTERIVM fratrum Mendicantium (quos Honorius iiii. confirmavit) Spiræ fundatur. Fra- tres quoque inducuntur Episcopo subdendi, iuramentis desuper præ- stitis, à se suisq; successoribus perpe- tuò obseruandis.		

Anni
Christi

1272.

GVILIEL. EISEN.

DE FRIDERICO SPI-

rensum Antistite li. qui
præfuit Annis xxxi.

FRIDERICVS de Bolandia,
Bato, Henrici II. ex sorore nepos,
Pontificatum adipiscitur quarto
Non. Martij imperante Rodolpho.
Cuius Coniugem Agnetem Bur-
gundia Ducissam, forma & specie
decoram, è curru quadrigarum suis
manibus Antistes cum tolleret, ve-
nustate & corporis pulchritudine
prouocatus, Augustam exoscula-
tur, quæ indignabunda Regi, de
istius prauitate & iniurijs conque-
ritur. Rodolphus molestè satis fe-
rens, hæc Episcopo referenda man-
dato cauet, vt aliud pacis osculum
quæreret, id soli sibi emptum esse.
Fridericus Antistes Regis iram me-
tuens, patria secedit. Interea Ro-
dolphus Rex egrotare dum cœpis-
set, festinabundus cum suo confes-
sore quem semper circumduxit re-
ligiosus Princeps ad Spirā iter ma-
turauit, tanquam ad sepulchrum,
iocatus sibi esse properandum vt
Reges illic conueniret. Sed ante-
quam urbem attingeret, in Ger-

Anni
Pontif.

Grego-
rius X.

2.

Anni
Cesarū

Interre-
gnum.

23.

Anni
Christi

1272.

CHR. RER. LIB. XIII. 239

Anni
Pontif.

Grego-
rius X.

Anni
Cæsarij

Interre-
gnum.

merfshaim diem suum obiit xviii.
Calend. August. Spiræ honestissi-
mè sepultus, regio funere, Imperia-
libus conditorijs, Habetq; hanc in-
scriptionem:

RVDOLPHVS DE HA-
BISBURG ROMANO-
RVM REX ANNO RE-
GNI SVI XVIII. ANNO
DOMINI MCCXCI. MEN-
SE IVLIO IN DIE DIVI-
SIONIS APOSTO-
LORVM.

Fridericus Præsul post Regis obitū
ad sua cum rediret, & Synodo in
Aischaffenburg celebrata cum in-
terfuisset, haud procul à Mogūtia-
cō in pago Kesterbach insidijs Ger-
hardi Comitis de Katzenelenbo-
gen capitur: & in vincula cōiectus,
non prius quàm ingentē pecunia-
rum solueret multam dimittitur.
Secundo post Anno Fridericus An-
tistes, dum de consecratione Eccle-
siæ Spireñ. dubio vexaretur animo,
quæ iiii. Non. Augusti festiua age-
batur, sed cū nullis certioribus ap-
probaretur iudicijs, Basilicam de-
nno cōsecrat v. Id. Septemb. Huius

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1272.	consecrationis dies vsq; hodie so- lennis agitur in D. Gorgonij festo. Crucem insuper magnam, cū ipsa imagine ab Ottone olim confecta, ob vetustatem casum minitantem, renouari curauit. Cum præfuiſſet Ecclesiæ Spiren. Ann. xxxi. Quin- to Calend. Febr. moritur. Sepultus in Monasterio vallis vtrinae, vbi le- gitur inscriptum Epitaphium hisce verbis: <i>Continet hæc fossa, Friderici Præsulis ossa, Quondam Spirensis, DEVS illum pa- scere mensis Cæli digneris: epulis quoq; iungere ve- ris</i> <i>Anno milleno tricentenoq; secundo Atque Calen. Quinto Februari: datur is pius antro.</i>	Grego- rius X.	Interre- gium.
1273.	RVDOLPHVS Comes Habisbur- gensis, et Alsatiæ Comes Prouincia- lis, ex Comitissa de Kyburg Hay- duuige, regnavit An. xix. Lausane à Pontifice est confirmatus, id quod versiculi veteres testantur: <i>Bis sexcenti septuaginta tresq; steterē Anni, Lausanae dum rex et Papa fuere. Princeps strenuus, militarisq; laudis appetentissimus, clemētia et pieta-</i>	3.	Rudol- phus. 1.

Anni
Christi

1273.

CHR. RER. LIB. XIII. 240

Anni
Pontif.

Grego-
rius X.

Anni
Cæsaris

Rudol-
phus.

te insignis, in xiiii. conflictibus victor extitit, vnde & victoriosi nomen meruit. Italiam non est ingressus, solitus Æsopi fabulam recitare de vulpe, quæ Leoni in spelunca egrotanti dixerat: Ideo se terreri ab ingressu, quod vestigia omnia, ingredientium, non egredientium essent Animalium. Othocarum Boëmiae Regem acie victum occidit. Pseudo-fridericum captum, qui se pro Fridrico iuniore Sueuis ostentabat, Nouesij combussit. Bauariam sibi subiugam reddidit. Burgundiones domuit. Redacta sub ditionem Austria, Albertum filium suum in eam Ducem instituit, à quo originem trahunt Austriaci Principes ad Carolum v. vsq; & inuictissimum Imp. nostrum Ferdinandum eius fratrem. Comitem Vuirtenbergen. Ebrardum inuasit, & Stutgardiam obsedit, tandem causa per Episcopum Moguntinen. transacta est. Deficiente tandem Rege Rodolpho præ senio, & significantibus ei Medicis quod ultra certos dies vivere non valeret, Argentoratum vrbi quasi valedicens: Eamus, inquit ad suum confessorem, quem ferè semper circū-

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Caesari
1273.	duxit religiosus Princeps. Spiram ad alios Reges sepultos. Sed ante- quam urbem attingeret, obiit pro- pe Spiras in oppido Germerishaim xviii. Cal. August. Anno Mccxci. In Nemetum Cathedrali Ecclesia honestissimè sepultus regio fune- re, imperialibus conditoriis. Saxo quod monumentum tegit inscri- ptum est : RVDOLPHVS DE HABIS BVRG ROMANORVM REX ANNO REGNI SVI XVIII. ANNO DOMINI MCCXCI. MENSE IV- LIO IN DIE DIVISIO- NIS APOSTO- LORVM. Nunc Cuspiniani tetrastichon sub- ijciam : <i>Austriacam sobolem fundauit ritè Ro- dolphus, Germine felici & semine prolifico. Bisq; nouem imperij rexit feliciter An- nos, Et quater ac decies praelia victor a- bit.</i>	Grego- rius X.	Rodol- phus.
1276.	INNOCENTIVS V. Burgun- dus, F. Petrus Tarentasiens. Ordinis	Innocen- tius V.	4.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XIII. 241	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1276.	Prædicatorum, Episcopus Cardinalis Ostiensis, sedit M. v. D. i. Vir in sacris literis doctissimus, in Epistolas Pauli & libros Sententiarum Commentaria scripsit. Obiit x. Calend. Iul. Laterani sepultus. Vacat sedes D. xix. HADRIANVS V. Genuensis, Othobonus de Flisco, Ligur, Diaconus Cardinalis S. Hadriani, sedit M. i. D. vii. Obiit Viterbii Calēd. Septemb. ibi ad Minores sepultus. Vacat sedes D. xxv. IOANNES XXI. Lusitanus, Episcopus Cardinalis Tusculanus, sedit M. viii. D. viii. Medicus, vir doctus, sed parum prudens, Viterbii noui ædificij ruina periit, ibique in Cathedrali sepultus. Vacauit sedes M. vi D. iiii.	Innocentius V.	Rudolphus.
		Hadrianus V. 1.	
		Ioannes XXI. 1.	
1277.	NICOLAVS III. Romanus, Io. Caietanus, Vrbinus, Diaconus Cardinalis S. Nicolai, sedit Ann. ii. M. viii. D. xxix. Amator & cultor doctorum virorum, & eorum maxime qui doctrinam cum prudentia & religione coniunctam haberent. Nemo ante ipsum sacrificare religiosius visus, cum semper dum solennia ageret lachrymas funderet.	Nicolaus III. 1.	5.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarii</i>
	Obijt Suriani xi. Calend. Septemb. sepultus Romæ ad S. Petrum. Va- cauit sedes M. vi.		<i>Rudol- phus.</i>
1281.	MARTINVS IIII. Turoneñ. Gallus, Symon de Bria, Campaniæ, Presbyter Cardinalis tituli S. Ceci- liæ, sedit Ann. iiii. M i. D. vii. Obijt Perusij v. Calend. April. Sepultus in Cathedrali. Vacauit sedes D. iiii. Romanis concessit vt duos Sena- tores ex nobilibus eligeret. Bellum cum Petro Arragonum Rege Sici- liam inuadente gessit. Ad cuius se- pulchrum multi valetudinarij de- lati, multi cœci perducti, muti & claudi pristinam valetudinem re- cepere.	<i>Marti- nus IIII</i> 1.	9.
1285.	HONORIVS III. Romanus, Iacobus Sabellus, Diaconus Car- dinalis S. MARIÆ in Cosmedin, se- dit Ann. ii. D. ii. Ordinem Carmeli- tarum non satis in concilijs proba- tum, mutatis chlamydibus nigris in albas: & ordinem Eremitarum apud Parisios improbatum, confir- mauit. Obijt iiii. Non. April. Sepul- tus ad S. Petrum. Vacauit sedes M. x. D. xviii.	<i>Hono- rius III.</i> 1.	13.
1288.	NICOLAVS IIII. Picens, A- sculanus, F. Hieronymus ordinis	<i>Nicola⁹ III.</i> 1.	16.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XIII. 242	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1288.	Minorum, Episcopus Cardinalis Prænестinus, sedit Ann. iiii. M. i. D. xii i. Huius temporibus Tripolis, Tytus, Sydô et Ptholemais ab Ægy- ptijs capiuntur. Galli quoq; contra Anglos pugnant. Obijt pridie No- nas Apr. Sepultus ad S. MARIAM Maiorem. Vacauit sedes Ann. ii. M. iiii. D. ii.	Nicola ⁹ III.	Rudol- phus.
1292.	ADOLPHVS Comes de Nassau, regnauit Ann. vi. M. vi. & Dies ali- quot. Primum in Columbarienses mouit, mox Thuringiam magnis cladibus affecit. Obsedit Crutzber- gium, Franckenstain & Friburgû. Hic ob paupertatem & infortuniû, quod ei in omnibus actionibus pu- blicis aderat, electorum consensu iterum ab imperio est remotus, at- que Albertus Austriæ Dux, Mar- chio Hermundurorum, in eius lo- cum susceptus. Adolphus in Al- bertum Rodolphi filium exerci- tum ducit (impetebat enim & i- pse paternum diadema) Imperij itaque iura repetendo, ex Clero ceterisq; nobilioribus plerosq; op- pressit. Affectus ea iniuria Gerhar- dus Comes de Eppenstein Archie-	5.	Adol- phus. 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1292.

piscopus Mōguntinus, Albertum in auxilia ferenda euocat. Coniurabant et in eum Cunradus Argentinē. Præsul, Domini de Lichtenstein, De Oxenstain, Landgrauij de Freiburg, de Prügk cum multis alijs Principibus, qui copijs vndiquaq; contractis, exercitum in Comitem Nassouianum designatum Imperatorem mouent. Adolphus auxilio fretus Othonis Bauariæ Ducis, Rodolphi Comitis Palatini, & quādam Imperialium ciuitatum Francofordiæ, Spiræ, Vuormatię, & aliarum. Alberto occurrit. In agro Spirenfi qui vulgo Hasenp fuell cognominatur vtraq; acies stetit, crudele fit prælium. Est sex horis acriter pugnatum & continuè, vtrinq; multis occisis, multis ab equis deturbatis, cadaueribus aceruatim in aggeris modum erectis. Cumq; diu ancipiti Marte pugnatum esset, Adolphus qui cum tuo exercitu aduersos solis habuit radios visum haberantes, grauiiter concussus, equo est deiectus. Sed cum restitueretur equo, casu Albertus superuenit, à quo circa oculum ense traiectus, in collo quoq; letale suscepit vulnus.

Nicola⁹
III.

Adol-
phus.

Anni Christi	CHR. RER. LIB. XIII. 243	Anni Pontif	Anni Cæsaris
1292.	Minimè sui compos galeam capitis sui deponere iubet, incautus hostibus expositus, interficitur: quia sine ordine in aciem descenderat, lapide ab vrbe quarto, vt quidam apud Montem Germanum. Rex honorificè sepultus primo in Monasterio Fravvenfeld, mox Spiram delatus, vbi hodie amborum corpora, Adolphi & Alberti Principū, qui maximè dum viuerent inter se dissidebant, vix palmo iam dissi- dent. Mausolæo quo conditur, istud Epitaphium est incisum: ANNO DOMINI Mccxcviii. ADOLPHVS DE NASSA- VVE REX ROMANO- RVM VI. NON. IVLII OCCISVS ANNO RE- GNI SVI VIII. Sunt qui scribant, omnes qui contra Adolphum Regem conspira- runt, inopinata morte periisse. Comes enim de Hohenloë occisus. Otto de Zvveibruckhen in ripa Gliese dicta suffocatus. Archipræ- sul Moguntinus subita morte apo- plexi tactus decessit. Conradus Ar- gentorateñ. Antistes à rustico quo-	Nicola ^o III.	Adol- phus.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cesaru
1292.	dam Alauio, prope Friburgum en- se traiectus. Comes de Leiningen frenetide correptus. Albertus quo- que Rex, à Ioanne fratris filio gla- dio transfossus. Cæteri; penè om- nes simili interitu perierunt. Nunc Cuspinianum pro more annectam: <i>Astu cognati in regnum surrepsit A-</i> <i>dolphus,</i> <i>Austriasis nixus insidias Ducibus.</i> <i>Sed dum bella parat, vitijs dum deprau-</i> <i>at auium,</i> <i>Octo annis regnans, concidit ense mi-</i> <i>ser.</i>	Nicola⁹ III.	Adol- phus.
1294.	SANCTVS Cælestinius v. Eser- nienfis, F. Petrus de Murone, Mo- nachus et Abbas Cælestinorum, se- dit M. v. D. vii. Vir pius & sanctus, successoris sui Bonifacij viii. astu post Quintum dignitatis mensem Pontificatu se abdicans, & ad ere- miticam vitam rediens, ex itinere à Bonifacio retractus, carceri inclu- ditur in Arce Fumonis, vbi biennio post moritur. BONIFACIVS VIII. Anagninus, Presbyter Cardinalis tituli S. Equi- tij, sedit An. viii. M. ix. D. xviii. Tan- tæ arrogantiæ fuit, vt omnes ferè cō- temneret. Discordias inter Italos,	S. Cæ e stin⁹ V. 1.	3.
		Bonifa- cius VIII. 1.	

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XIII. 244	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1294.	maximè verò Genuenses & Venetos populos nauali prælio satis potentes excitauit. Philippū Pulchrū Gallorum Regem excommunicauit. Iubilæum Annum post Mosaicum primus instituit. Opera Sarraz cuiusdam Columnensis, captus est Anagninæ, & Romam perductus, vbi dolore animi periit v. Id. Octob. Sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes Dies x.	Bonifacius VIII.	Adolphus.
1298.	ALBERTVS Rudolphi Cæsaris filius, Austriæ Dux, denictō & occiso Adolpho regnavit Ann. x. M. ix. & D. v. Princeps prudentia, sagacitate & clementia nulli secundus. Munificus in bene meritos, scelerum vindex acerrimus. Tria potissimū genera deamabat ac venerabatur: Pudicitia scæminas claras & illustres, clerum deuotum & religiosum, ac milites strenuos & fortes. Patiens in inimicos, non præceps vindictæ, iniurias facile obliuiscabatur. In Bohemiam expeditionem adornauit, et filium suum Bohemiæ Regem constituit. Bauaros & Moguntinos hostilia scædera ineuntes contra se, ita domuit, vt paret imperio. Tandem à Ioanne	5.	Albertus. 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1298.

fratris filio prope Rhenum interficitur. Nam Austria Dux Ioannes, adolescens prodigus, prauo seductus iniquorum consilio, cum crebro patrimoniū suū peteret, nec daretur, conspiratione in Regem facta Calend. Maij, erat enim illo die traiecturus Rhenum. Rheinfeldum petiturus Cæsar, necem Regis meditantur. Rex hilaris & lætus omnes roseis sertis pro gentis more redimi volebat, hinc equum conscendens, ablegatis omnibus ministris, quatuor conspiratores sibi non conscios detinuit. Cum inter equitandum de more Princeps clementissimus loqueretur inter Rufam Arulamq; Heluetiorum flumina, Ioānes Austria Dux nepos equi frenum apprehendens: Quamdiu inquit cadauer hoc progredi permittis? Mox Rudolphus Comes de Vuart pugione collū Regis primus ferit, Vhricus Baro de Palm caput, faciē quoq; dissecat. Vualtherus de Eschelbach nihil tale suspicantem Regē ense transfodit. Parricidæ fuga elapsi, Friburgum petunt, atqui suas quoq; pœnas dedere. Corpus defuncti Regis primum

Bonifacius
VIII.

Albertus.

Anni
Christi

1298

CHRON.RER.LIB.XIII. 245

Anni
Pontif

Anni
Casarū

Bonifa-
ci⁹ V III

Alber-
tus.

in Monasterio Vuettingen. sepultū,
mox Spiras delatū, in Regali Cho-
ro ad Maiores, Imperialibus mau-
solæis mirandi operis cōditur, cum
hac inscriptione:

ANNO DOMINI MCCCVIII.
CALEND. MAII ALBER-
TVS ROM. REX. RVDOL-
PHI ROM. REGIS FILIVS
OCCISVS ANNO SE-
QVENT. iiii. CALEND.
SEPTEMBR. HIC
EST SEPVL-
TVS.

Nunc Cuspiniani subiungam tetra-
stichon:

*Concidit Albertus miseranda cæde ne-
potis,*

*Imperium qui vix per duo lustra te-
net.*

*Bissenos Victor confictus hostibus e-
dit,*

*Occidit à proprio sanguine progeni-
tis.*

LIBRI XIII,
FINIS.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemetum
Augustæ.

Bonifa-
ci⁹ VIII

Alber-
tus.

LIBER XIII.

DE SIGEBOTHONE II.

*Spirensium Præsule lii. qui præ-
fuit Annis xii.*

1302.

SIGEBOTHO II. ex Baroni-
bus de Lichtenberg genus du-
cens, Ecclesiæ Spireñ. Antistes, præ-
ficitur sub Alberto. Sibothone in
Episcopatu cōfirmato, ciuitas per-
niciosis intestinisq; malis agitaba-
tur. Vnde Sibotho xiii. Calend. De-
cembr. impulsu campanæ tumul-
tuarie plebe cōcitata, Consules pu-
blice sese Magistratu abdicare coë-
git, æquioribus suffectis, qui Reip.
præssent. Albertus Rex duas præ-
bendas Sacerdotales quæ Regales
appellantur ipso Anno instituit,
quarum etiam prouisio ad Roma-

9.

5.

Anni
Christi

1302.

CHRON. RER. LIB. XIII. 246

Anni
Pontif.

Bonifa-
ci⁹ VIII

Anni
Caesarū

Alber-
tus.

num Principem spectat. Anno ab-
hinc viii. ipsius Sibothonis autho-
ritate consecratur Ecclesia fratrum
Prædicatorum Spiræ, qui ab Hen-
rico II. Præsule primum admissi,
atq; ciuitate donati fuerant. Edi-
cta sub hoc Antistite Curia regia
est, & Parlamentum solenne in ci-
uitate Spira, imperante Henrico
VII. quæ est pomerium delectabile
Romanorum Regum, Mense Au-
gusto conueniunt Principes & re-
gni deuoti. Ac eodem tempore tres
ibidem Reges conuenerunt, videli-
cet Henricus, Adolphus & Alber-
tus, quorum duo mortui fuerunt &
sepulti in Spira præsentē Henrico
& alijs Principibus. In his comitijs
Principū & Regum, Henricus Co-
miti de Lutzelburg filio suo vnige-
nito, Elisabetham illustris Principis
quondam Regis Bohemorū filiam,
matrimonio iūgit: ac ipsum in præ-
sentia Principum Regem Bohemię
pronunciat, ac allatis vexillis sexa-
ginta feudo ipsū suo inuestiuit. Et
peractis nuptijs, sponsum & spon-
sam in Bohemiam mittit, comitan-
tibus clarissimis Principib. Archie-
piscopo Mogūtino, Duce Bauariæ,

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

1302.

Comite Palatino Rheni, Landgra-
uio, ac multis nobilibus. Ipse Hen-
ricus interea Spira Comitibus Flā-
driæ & Sabaudia Oratoribus mis-
sis ad Clementem V. pro diade-
mate Imperiali, expeditionem pa-
rat contra Vvelphinum Comitem
de Vvирtenberg. Cum interim cor-
pus Adolphi Rom. Regis Spiras
deferretur, Henricus Imp. pietate
motus, humeris suis ad sepulchrum
vsque detulit. Quod in Cathedrali
Nemetum Ecclesia regali tumula-
tum funere, mausoleo honorificen-
tissimo, hanc inscriptionem poste-
ris reliquit :

ANNO DOMINI MCCXCVIII.
ADOLPHVS DE NAS-
SAVVE REX ROMANO-
RVM vi. NON. IVLII OC-
CISVS ANNO VERQ
REGNI SVI

viii.

In cuius tumuli apertione, corpu-
sculum offenditur Agnetis, filiæ Fri-
derici II. purpura inuolutum, inte-
grum adhuc, quod dum manibus
contrectaretur, in cineres collabi-
tur. Edocuit istud capsellæ plum-
beæ incisum Epitaphium:

Bonifa-
ci⁹ VIII

Alber-
tus.

Anni
Christi

1302.

CHRON.RER.LIB.XIII.247

Anni
Pontif.

Anni
Caesarii

Bonifa-
ti⁹ V III

Alber-
tus.

OCTAVO IDVS OCTO-
BRIS AGNES FILIA FRI-
DERICI IMPERATO-
RIS OBIIT.

Corpus tum quoque Alberti Re-
gis mortui Spiras defertur inter
Proceres collocandum, cuius in-
scriptio hæc est:

ANNO DOMINI MCCCVIII.
CALEND. MAII. ALBER-
TVS ROMANOR. REX
RODOLPHI ROM. REGIS
FILIVS OCCISVS ANNO
SEQUENT. iiii. CALEND.
SEPTEMBR. HIC
EST SEPVL-
TVS.

In cuius tumuli apertione offen-
duntur corona cuprea deaurata,
pallium purpureum, tabulaq; plū-
bea, ita continens:

ANNO DOMINI MCXC.
DECIMOSEPTIMO CA-
LEND. SEPTEMBR.
BEATRIX IMPE-
RATRIX O-
BIIT.

Moritur tandem Sybotho Episco-
pus Anno suo xii. Christi verò

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1302.

1314. prid. Id. Ianuar. Sepeliturq;
in Choro Regum ad læuam, quan-
quam alij ipsum ad Prædicatores
tumulatum asseuerant.

Bonifa-
ci⁹ VIII

Alber-
tus.

1303.

BENEDICTVS IX. Taruisinus,
frater Nicolaus Bocasinus, ordinis
Prædicatorum, Episcopus Cardin-
alis Ostiensis, sedit Ann. i. Vir
sanctissimus, quod miracula eius
patrata testantur. Regem Gallie à
prædecesore suo deiectum pristina
dignitati restituit. Obijt Perusij
Non. Iul. Sepultus ad Prædicato-
res. Vacat sedes M. vi. D. xv.

Benedi-
ctus IX

6.

1.

CONSECRATVM est Altare S.
Annæ matris Marię virginis in Ca-
thedrali Nemetum templo, à Re-
uerendissimo in CHRISTO Prin-
cipe ac Domino D. Magistro Pe-
tro Episcopo Basiliens. in honorem
gloriosæ virginis Mariæ Dei Ge-
nitricis, S. Annæ matris eiusdem
virginis Mariæ, trium Magorum,
S. Martyrum Georgij, Christopho-
ri, Vvendelini, Iodoci, & S. virgi-
num & Martyrum Agnetis & Mar-
garetæ. Præsentibus Illustrissi-
mo Principe ac Domino D. Al-
berto Romanorum Rege, qui idem
Altare construxit ac dotauit, pro

<i>Anni Christi</i>	CHRON.RER.LIB.XIII.248	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
1303.	remedio animæ patris sui Rodolphi, quondam Rom. Regis, sui ipsius ac successorum suorum, Domino Henrico de Clingenbergo Constantien. Episcopo, Gebhardo Moguntino, Sifrido Churiensi, Cunrado Ratisbonensi, Philippo Eystettenſi Episcopis, & alijs Principibus ac Baronibus præſentibus.	<i>Benedictus IX</i>	<i>Albertus.</i>
1305.	CLEMENS V. Vasco, Raimundus del Hoth de Mihandran, Archiepiscopus Burdegalenſis, ſedit Ann. viii. M. x. D. xvi. Translata eſt ſub hoc Pontifice ſedes Romana ob inteſtina bella Auenionem Galliarū urbem, vbi ſucceſſores manſerūt Annos lxxi. Templariorum hic ordinem deſtruit, quod ad Saracenos deſeciſſe viderentur, eorumq; bona Rhodijs militibus conceſſit. Feſtum quoque Corporis CHRISTI confirmavit. Obijt in Roco Manla, Prouinciæ oppido, xii. Calend. Maij. Burdegala in Cathedrali ſepultus. Vacat ſedes Ann. ii. M. iii. & D. xvii. IN Die Commemorationis S. Pauli Apoſtoli, Albertus Rex Roman. exequias Regis Bohemiæ	<i>Clemēs V.</i> 1.	8.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsaris</i>
1305.	nuper defuncti in Cathedrali Nemetum Ecclesia, regia pompa, multis Principibus Episcopis & Abbatibus astantibus persoluit. Vbi inter pulsandū maior campana decidit, fractisq; duabus testudinibus in duas partes scinditur.	<i>Clemēs V.</i>	<i>Albertus.</i>
1308.	HENRICVS VII. Henrici Comitis de Lutzelburg, & Beatricis Comitissæ Hannoniæ filius, imperavit Ann. vi. M. x. Princeps singularis integritatis, armis quidē strenuus, sed religione illustrior. Epiphaniarum festo Rhenū ascendens, haud longē à Spira Eberhardum Comitem Vvirtenbergensem obuium cū haberet ducentis equis, quod rebellem cerneret imperio, fortunis omnibus spoliavit. Venerant ad eum Spira Argentoratē. Ciues privilegiorum suorum confirmationem petentes, ac se missos à Dominis Argentoratē longo verborum ambitu narrantes, quos derisit, nullo eos responso dignatus, donec se submitterent, ac se nō dominos sed ciues Argentoratenses testarentur. Cum Spira vidisset Regum & Imperatorum monumenta, doluit antecessores suos Adolphū & Alber-	4.	<i>Henricus VI.</i> 1.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. XIII. 249	Anni Pontif.	Anni Cæsar.
1308.	tum in loco occisionis esse sepul- tos. Iussit itaque eos effodi atque illuc deferri. Delato itaque corpo- re Regis Alberti naue, Rex obuiam ad Rhenum vsque procedit. Filiam Alberti Reginam Hungariæ, quæ funus comitabatur honorificè sub brachijs in urbem vsque traduxit. Corpusq; Alberti in sepulchrum v- xoris Friderici Imp. collocavit. A- dolphi autem corpus, quod eodem die est pariter allatum in Friderici Imp. filix monumento sepeliri ius- sit. Dehinc ad nuptias filij Ioan- nis conuersus, Nemetum Augu- stæ, Regis Bohemici filiam ei v- xorem dedit. Postea ex Spiris cum ingentibus copijs in Italiam de- scendit, Longobardiam capit, Tur- rianam factionem opprimit, & Mediolani ferrea insignitur coro- na. Inde Romam profectus, ac- cepta Imperij corona, cum Flo- rentinos graui obsidione preme- ret, veneno in Eucharistia dato, o- pera Monachi cuiusdam Prædica- torij è medio sublatus est. Cada- uer Pisas delatum, in Cathedrali sepelitur cum hac inscriptione:	Clemēs V.	Henri- cus V II.

<i>Anni brist.</i>	G VILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1308.	HOC IN SARCOPHAGO HENRICI OLIM LVTZEL- BURGENSIS COMITIS, ET POST vii. HVIVS NOMI- NIS ROM. IMP. OSSA CONTINENTVR: QVÆ ii. POST EIVS FATVM, AN- NO VIDELICET MCCCXV. DIE VERO CALEND. SEXTIL. PISIS TRANS- LATA, SVMMO CVM HONO- RE AC FVNERE HOC IN PHANO AD HVNC VSQVE DIEM COL- LOCATA PER- MANSERE. Sed tetrastichon nunc Cuspiniani subijciam: <i>Italicas penetrans Henricus Septimus oras, Guelfis infestus tolleret vt Latia. Concidit à Monacho qui mystica liba ministrans, Pro vita mortem, toxica saua de- dit.</i>	Clemēs V.	Henri- cus VII.
1309.	CAPVT S. Stephani Papæ & Mar- tyris, auro gemmisq; ornatum, ce- lebre redditur, quod ex Mediolano Spiras vsque delatum fuerat.	5.	2.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XIII. 250	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
1313.	TANTA peste laboratum est, vt plures mortui quā superstites sint habiti. Scribit Haugobertus S. Ferrucij apud Bleydenstadium Monachus, Coloniae tum triginta millia, Treueris tredecim millia, Moguntiaci sedecim millia, Vormatiae sex millia, Spira nouem millia, Argentorati tredecim millia, Basileae quatuordecim millia, atque Herbipoli quatuor mortalium millia pestis lue concidisse, quam tanta fames subsecuta fertur, vt ex Sicilia in Germaniam frumenta veherentur, & ne ab esu quidem propriae sobolis abstinuerint multi. DE EMICHONE SPIRENSIS sum Praefule liii. qui sedit <i>Annis xiiii.</i>	Clemēs V. 9.	Henri- cus VII 6.
1314.	EMICHO ex Comitibus de Leiningen, ex Vvestrasia, Comes in Feurbach & Rixingen, Dominus in Lambshaim & Durckhaim, Nemetū Antistes decernitur. Huic Ludouicus Imp. Dux Bauariae impignorauit Landoiam pro certa pecuniae summa, quā D. Maximilianus dato multo aie ab Episcopatu liberam rursus exemit. Oppidum Vden-	10.	7.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

1314.

heim cum portorio seu theloneo
cæteraque Iurisdictione ab Henrico
Cölnner Cive Spirensi Anno
MCCCXVI. Emichoni Comiti de
Leiningen Episcopo Spirensi cef-
sit, Mortuus est Anno sedis sue xiiii.
vicesima Mensis Aprilis die. In Ma-
iori templo ante Aram D. Annæ
tumulatur.

LVDOVICVS cognomento Ba-
uarius, filius Ludouici Senioris Ba-
uaria Ducis, & Mithildis filia Rudolphi
Imperatoris, regnavit Ann.
xxxii. M. xi. D. xxiiii. Fridericum
Austria Ducem competitorem ha-
buit. Sentiebant cum Bauaro ciui-
tates omnes inferioris Germaniæ
vsq; ad Argentoratum, ex Heluetijs
Bernæ & Solodori, Sueviæ ferè ci-
uitates omnes præter Vlmam. Fri-
derico adhærebant Papa, Rex Gal-
liæ, Rex Hungariæ, Sueviæ nobiles,
Palatinus, & aliquot ciuitates. Du-
rauit hoc dissidium annos ferè no-
uem, collatis signis pugnatum est
inter eos ad Necharum fluvium, &
vtrinq; multi occubuerunt in præ-
lio. Cæsus est à Ludouico exercitus
Austriacus, & captus est Fridericus
à Franco, cui Ebrardo Mosbachio

Clemēs
V.

Henri-
cus VII

Ludo-
uicus.

1.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XIII. 25

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

Clemēs
V.

Ludo-
uicus.

344.

nomen erat, qui tribus annis capti-
uus cum detineretur, transacta cō-
trouerſia dimiſſus eſt hac lege, vt
imperio cederet, quod cū vltro re-
cepiffet, reſtitutus eſt à Ludoico in
Aſtriam. Sed cum Ludoicus citra
Pontificis aſſenſum Imperatorem
ſe appellaret, ſacris interdicitur. Ve-
rūm hæc fulmina & decreta con-
temnens, Italiam petit Caſtrutiꝝ fi-
lios paterno principatu exiit. Me-
diolani primò ferream coronā ac-
cipit, mox Romæ à Stephano Co-
lumnio aureo diademate inſigni-
tus, Petrum Corbarienſem pseudo-
pontificem creat, quem & Nicolaū
appellari voluit. Tandem cum va-
ria tentaflet, ad reconciliandā Pon-
tificis gratiam, obiit in Bauaria, ſe-
pultus Monaci. Nunc Cuſpiniani
tetraſtichon annectam:

*Bella nouem geſſit Ludouicus dura per
annos,*

*Sanguine cum iuncto competitore
ſuo.*

*Pontifices diris hunc deuouere, ſed il-
los*

*Agnoscit Dominos non fore poſſe
iuos.*

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1316

IOANNES XXIII. Caturcensis, Gallus, Iacobus de Ossa, Episcopus Cardinalis Portuensis, sedit Ann. xviii. M. iii. D. xxviii. Ludouicum Imperatorem sacris interdixit, eo quod imperatorio nomine sine assensu sanctissimi vteretur. Obijt Auiniona prid. Non. Decemb. sepultus ibidem in Cathedrali. Vacauit sedes D. xvi.

Ioannes
XXIII

Ludoui
cus.

1.

3.

*

1320.

SPIRENSES Ludonico Imperatori adherentes, cum Fridericum nullatenus recognoscerent, à Lupoldo Friderici fratre obsidione cinguntur, in cuius exercitu lx. Principum vexilla cernebantur, accersitis in auxilium XCI. Ciuitatibus quarum hæc sunt nomina: Wangen / Lindaw / Oberlingen / Sulzgen / Pfullendorff / Alze / Memmingen / Buchelingen / Ehengen / Eostentz / Weil im Thurgow / Dietzenhofen / Schaffhausen / Frawensfeld / Winterthur / Zürich / Zug / Lucern / Sempach / Sursehe / Münstereim Argow / Bremgarten / Melslingen / Zemmigen / Alten Argow / Brugg / Waldbühl / Seckingen / Rheinfelden / Basell / Mülhausen / Altkirch / Tham im Sag / Semunz

5.

7.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XIII. 252

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1320.

heim / Ruch / Egesheim / Wolleß-
heim / Roffhē / Colmar / Dürckheim /
Beiserberg / Berckheim / Schlerstat /
Ehenheim / Hagenaw / Weißeburg /
Landaw / Nunberg im Breißgōw /
Breisach / Reinarw / Gengenbach /
Merkelshē / Offenburg / Biberach /
Kauenspurg / Rotweill / Reutlingē /
Gmünd / Balingē / Budlingē / Verin-
gen / Ehingē / Pforzheim / Durlach /
Stolhofen / Binickē / Mündelham /
Ulm / Eßlingen / Gränigen / Stüt-
gart / Schoindorff / Marpach / As-
perg / Heidelberg / S. Gall / Bi-
schoffzell / Dunne / Burgdorf / Gut-
tenweiler / Birsch / Wangen / Peterlin-
gen / Marcin / Lauffen / Wifelspurg /
Freiburg im Nüchtlād / Arberg / Er-
lingen / Marggraffen Baden / Elß-
zabern. Actū Secūdo Augusti in die
S. Stephani Prothomartyris. Harū
partium insectator Emichio Spireñ.
Præsul, aduersus incommotis Ne-
metum Ecclesiam fœdauit.

1324.

G VILIELMVS Ockam, An-
glicus, Ordinis fratrum Mino-
rum Spire, vir magno religionis
zelo piē affectus, Io. Scoti di-
scipulus, multa & præclara edidit
volumina Contra Ioannem xxii. de

Ioannes
XXIII

Ludoui-
cus.

9.

11.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij.</i>
1324.	paupertate Christi & Apostolorum lib. iiii. Super sententias lib. iiii. Apologiam lib. i. Quodlibeta etiam lib. i. De fautoribus hereticorum lib. vii. De Sacramento Altaris lib. i. Logicam lib. i. <i>DE BERTHOLDO SPIRENSIUM Episcopo lv. qui sedit Anno i.</i>	Ioannes XXiiii	Ludovicus.
1328.	BERTHOLDVS de Bucheck, Landgranius Burgundiæ, frater Ordinis Theutonicorum. Vir quidem scientia probitateque eximia inclytus, electus confirmatusque Episcopus Spirensis, Anno suo primo, ad Ecclesiam Argentinensem transfertur regnante Ludoico. Bertholdus etiam nondum priuatarum ædium excultor, sed & sacrorum templorum author sedulus extitit. Mausoleum Argentine miri ædificij in quo mortuus conderetur construens, cernensque id cultius ornatiusque quam Dominicam sepulturam (quæ eo loco condita erat) extructum, inquit: Nequaquam licere corpusculum putridum eo loco recondi quem diuinus locus cultius deceret. Sed politiori ampliori que	13.	15.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XIII. 253	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1328.	ornatu adhibito, id CHRISTO de- dicauit. Sacellum D. Catherinæ vir- gini erexit, in quo tumulum sibi neri curauit, in quo sepelitur Anno CHRISTI Mccc lvi. Septimo Calend. Decemb.	Ioannes XXIII	Ludoui- cus.
	<i>DE VVALRAMO NEME- tum Præsule lv. qui præsuit Annis viij.</i>		
1329.	VVALRAMVS Comes de Vel- dentz & Saraponte, Bertholdo sur- rogatur, Princeps et bonus & mise- ricors. Sub his Annis Ludouicus Imperator Synodum Imperij Ro- mani Spiram conuocauit, ad quam confluxerunt Henricus de Virn- burg Archipræsul Moguntinus, E- piscopi Argentorateñ. Augusteñ. Eystetteñ. Curiensis. Gerlacus quo- que Comes de Nassau, & alij plu- rimarum dignitatum viri. Cometa tum apparuit Mensibus iiii. Mori- tur VValramus Anno sedis sue viii. atq; apud Prædicatores Spireñ. an- te summum Altare, iuxta Cunonē de Crobsperg Archiepiscopū Ana- uerneñ. tumulatur. v. Cal. Septēbr.	14.	16.
1330.	CIVILIS tumultus, qui triennio intestinum malum cumulauerat in	15.	17.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1330.

factiosis supremi ordinis virorum
cordibus, Nemetum Augustę Spire
sedatur. Neq; rei huius seriem ob-
ticendo præterire silentio arbitror,
ne instar torrentis præcipitati, mor-
talium labilis memoria fluxa po-
steritati relinquatur. Ciuitate Spi-
ren. à Gebehardo i i. Præsule liber-
tate donata, ciuibusq; mancipiali-
bus manumissis, à potentioribus
quibusdam Consulibus Respubli-
ca gubernari cœpit: quibus ingens
gloria in ipso vrbis imperio puta-
batur. Qui magis ventri somnoq;
dediti, & indocti & inculti, vitam
suam peregrinando peragētes, pro
labore delidiam, pro continentia
inertiam, superbiam, libidinemq;
dominandi pro æquitate commu-
tabant. Quo factum est, vt indies
magis magisque agitaretur ferox
dominandi animus, eorum præ-
cipuè, qui ob rei familiaris & do-
mesticę inopiam: aut suam aut ve-
terum luxuriam vel auaritiam per-
niciosissima Reipub. venena, effœ-
minato & insatiabili pecuniz stu-
dio, præter virilem ac sapientio-
rem animum, soli suę saluti, in ip-
sius Reipublicę perniciem conten-

Ioannes
XXIII

Ludoui-
cus.

Anni
Christi

1330.

CHR. RER. LIB. XIII. 254

dantes, vel dolis vel fallacijs, cæterisque malis artibus domesticos Cines opprimebant. Cumq; omnis ditio atque ius Reipub. in manus paucorum nobilium concessisset, quorum xvi. numero omne ciuile negotium Archiamq; gesserant, eo ventū est, vt apud illos omnis gratia, potentia, admissiones et repulsæ æquæ essent, & penè omnis Respub. eorū formidine pessumdaretur. Excogitata igitur in plebeios pecuniaria multa (suis tamē saluis opibus) non paruā aduersum se excitauere vulgi inuidiam. Coit ob id ignobile vulgus, atq; in diuersa res agitur, visum est falsō populum à Senatu opprimi. Decernuntur itaq; toridē ex plebe viri quotquot Senatorij ordinis erant, vt cōmunis apud singulos res tractarēt. Istud aliquandiu ægre ferre nobilitas, dissimulat contēptui se haberi, atque commune cum popularibus consilium agere, diuitias suas, honorem & gloriā, aliorum verò virtutem et paupertatem opprobrium putantes. Ad externa igitur auxilia se conferunt, collectaque ingenti nobilium manu, quibus ciuilis

Anni
Pontif.

Ioannes
XXIII

Anni
Cæsaris

Ludouici
cus.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesari

1330.

Ioannes
XXIII

Ludoui-
cus.

vrbanitas semper exosa fuit, eisq; dominandi libido & subigendarū vrbiū animus perfacile belli causam tribuit. Decima itaq; Calend. Octobr. vespere illucescente, Mille quingēti Rheno flumine transmissi, ad saltus Hinnulinos (vnde ad ciuitatem per vicum Peleusinum et portam salariam facilis incursus erat) latitant, vti prima aurora, signo ignis recepto, insperato urbem inuaderent, eo loco, vbi suar coniurationis adesse censerent. Verendarius interea nuncius ab Argentorato missus, perq; eius diei dimidium Spiras vsque delatus, prodicionem patefacit, consiliūq; omne diremit. His rebus permota ciuitas totam immutat faciem, trepidare singuli accipiunt, neq; homini vllō aut loco satis credere, quoniam cum quibus vel bellum vel pax haberetur incertum erat. Insolitus enim belli ciuilis timor omnium mentes inuaserat. Concurrunt ad senaculum Patres conscripti, terrificoque impete campana curialis quae dicitur tumultuaria ciues hortatur. Qui armis sumptis, singuli ad cohortes suas, pars turres occupat,

Anni
Christi

1330.

CHR. RER. LIB. XIII. 255

Anni
Pontif.

Ioannes
XXIII

Anni
Cæsarii

Ludoui-
cus.

pars mœnia & propugnacula cir-
cumeunt, cæteri portas obstruunt.
Neque matronæ insolitas excubias
negligere cessant, pleræque animas
affligunt suas, pleræq; miserari par-
uos liberos aut suam fortunam vo-
ces reddunt. Ex his anus religiosæ
manus ad cœlos tendunt, supplices
cæteræ maritos hortantur & filios.
Multæ etiam quibus virilis animus
bilem mouerat, hostis impetendi
gratia pultem decoquunt, calcem
resinam & picem immiscentes. Ita
peruigil & insomnis nox agitur.
Hostes verò, summo sequentis diei
matutino ex insidijs urbem aggres-
si, ubi suos adesse crediderant, post-
quam se frustratos vident, suburbia
omnia leporini lacus igne ferroq;
deuastantes, demum terga dare co-
acti sunt. Argentinēsis autem nun-
tius aliquandiu ægritudinis lecto
decumbens, quam ex velocissimo
itinere contraxerat, omni medela
ex ærario publico adhibita, post-
quam conualuisset, ciuica donatus
corona, conseruator urbis appella-
tus, cum honesta dote ad propria
remeat. Sed & innumeri ex omni
populo Senatuq; iureiurando ada-

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

1330.

eti sunt, de quibus eius mali suspi-
cio habebatur, vt causam redderēt,
vel intra id triduum infamiae se ex-
purgarent. Fuere inter illos Sena-
torij Ordinis Bertholdus Fuchs,
cum Hennelone et Bertholdo filijs,
Vuernherus Hentzemannus, Sca-
pho cum Scaphone minore filio
dicti zū der Ecf, erant hi vii. Mili-
tes deaurati. Hinc Henricus de Co-
lonia, vnā cum Spiegelone ac Hen-
rico iuniore filijs. Scapho Stheris,
cum Henrico & Cōrado fratribus.
Sifridus & Albertus Retschelini fra-
tres. Vdalricus Klupffell, vnā cum
Merckelino fratre, & Vdalrico iu-
niore filio. Engelmannus ad Mon-
tem. Hennelo Futzeppen, Conra-
dus Cranch, Conradus Lābsbuch,
Fridericus Rode, & Iacobus Cnol-
tzo cuncti nobiles, omiſſis cōplu-
ribus qui ex plebeis conspirauerāt,
aut nouarum rerum cupidi, aut a-
lieni boni appetentes, vel pecunia
corrupti aut pollicitationibus. Nō-
nulli tamen ex ignaua multitudine
immemores preſtitae fidei, noctu-
murum transcendentis, furtim ci-
uitatem egreſſi, fugam iniere. Cæ-
teri publico exilio damnati, bonis

Anni
Pontif.

Anni
Cæſarū

Ioannes
XXIII

Ludouic
cus.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XIII. 256	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1330.	eorum sub hasta diuenditis, in extrema calamitate vitam degere astricti sunt. Panci ex transfugarum numero in gratiam Senatus recepti, annuente Ludoico Imperatore & dispensatione Apostolica prius obtenta, posteris exemplar fuere & specimen, graui etiam ære, reatum suum expiantes. Aguntur ideo solennes Letaniæ ac feriæ DEO liberatori totius Cleri accursu, in D. virginis templo, cum immolationibus & sacrificijs diuinis. Hæc hodie vsque apud Prædicatores solo Senatus cœtu peraguntur i x. Cal. Octobr. eaq; dies S. Seuerino sacra, publico præconis edicto pridie indicitur.	Ioannes XXIII	Ludow cus.
1334.	BENEDICTVS X. Tolosanus Gal- lus, F. Jacobus Fornenius de Sanar- duno Monachus Cistertien. Presby- ter Cardinalis tituli S. Priscæ, sedit Ann. vii. M. iiii. D. vi. Sententiam Ioannis in Ludouicum Imperato- rem probauit, & imperialibus op- pidis Vicarios ipse imposuit. Mul- tam auri vim Ecclesiæ reliquit Mo- ritur Auinionæ vii. Calend. Maij sepultus in Cathedrali. Vacat sedes D. xi.	Benedi- ctus X. 1.	21.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1337.

DE GERHARDO II. SPI-

rensiū Antistite lviij. qui præ-
fuit Annis xxvi. M.i.

D. iiij.

Benedi
ctus X.

Ludoui
cus.

4.

24.

GERHARDVS II. de Erenberg,
in Pontificem Spireñ. sublimatur.
Miserandum subinde incendium
flagrat Spiræ Anno Mcccxi. Mo-
nasteriū Augustineñ. vnà cum tri-
bus fratribus flamma absumptis,
cæteraque ædificia contigua strætæ
publicæ igne vastantur. Cui dam-
no inuisus Gerardus Spireñ. Presul,
Ecclesiam ipsam plerunq; restau-
rat. Aliaque ædificia publica sum-
ptibus proprijs innouat. Cultum
diuinum auget. Clericorum mores
apprimè reformat. Templum sum-
mum in sacris augmentat. Oppi-
dum Vdenhaim muris fossisq; val-
lauit turreſque circum ſitas instau-
rauit. Obtinuit Gerhardus Antistes
à Carolo iiii. Imperatore omnia
Priuilegia atq; immunitates à præ-
decessoribus Regibus et Imperato-
ribus donatas reformari denuo at-
que corroborari.

REGALIA CAROLI
QUARTI IMPERATORIS
DOMINO GERHARDO

Anni
Christi

1337.

CHR. RER. LIB. XIII. 257

EPISCOPO SPIRENSI
CONCESSA.

Carolus DEI gratia Romanorum
Rex, semper Augustus, & Bohemię
Rex. Vniuersis sacri Imperij fide-
libus gratiam suam & omne bo-
num. Meruit venerabilis Gerhar-
di electi & confirmati Ecclesię Spi-
ren. Principis, & deuoti nostri dile-
cti, erga nos & Imperium syncerę
& probatę deuotionis integritas,
vt ipsum & Ecclesiam suam pecu-
liari quodam respicientes intuitu,
latis & gratis retributionibus pro-
sequamur, qui gratum se nostris
reddidit aspectibus, placida familiari-
tate deuotum, & obsequedi prom-
ptitudine liberalem : decet etiam
vt Ecclesiam suam, quā Antecesso-
res nostri Diui Romanorum Prin-
cipes, tanquam veri cultus ac re-
ligionis zelatricem notalibus ex-
tulerunt insignijs, nos per eorum
semitas gradientes, nunc augen-
do beneficia, nunc tuendo vetera,
fauorabiliter foueamus. Horum
igitur pia consideratione moti, vni-
uersa mancipia Imperij, seu om-
nes seruos vtriusque sexus seruili

Anni
Pontif.

Benedi-
ctus X.

Anni
Cæsarii

Ludoui-
cus.

Anni
Christi

1337.

GVILIEL. EISEN.

conditione nobis & Imperio attinentes, qui vndeunque venientes, ad districtum seu loca quaecunque Ecclesie Spirens. aut quae idem electus nunc tenet vel possidet, se hactenus transfulerunt aut transfulerint, in futurum ibidem sibi domicilia statuentes, & commercantes, Ecclesie Spirens. eidem electo, suis ibidem successoribus cum liberis eorundem seruorum, ex certa scientia in proprium tradimus, donamus, & in eos transferimus, cum omni iure, dominio, vtilitate & commodo, quibus iam dicti serui nobis & Imperio hactenus attinebant, & quae nobis competere poterant, tam in personis quam in rebus & pecunijs eorundem. Insuper indemnitati Ecclesie antedictae providere volentes, hac regali sanctione decreuimus & statuendo praecepimus, si deinceps aliquis vel aliqui infra districtum seu loca iurisdictionis Ecclesie Spirens. bona immobilia quaecunque possidentes vel tenentes, ad Spirens. aut aliam quamcunque ciuitatem,

Anni
Pontif.

Benedictus X.

Anni
Caesaris

Ludouicus.

Anni
Christi

CHR. RER. LIB. XIII. 258

Anni
Pontif

Anni
Caesaris

1337.

vel ad oppidum, castrum seu loca Principum vel dominorum quorumcunque se transferunt aut hactenus transtulerunt, ius ciuitatis ipsius seu incolatus, aut alterius ciuitatis, oppidi vel loci cuiuscunque sibi forsitan assumptis, quod ex hoc idem electus & sui successores, solitis iuribus & consuetis seruitijs, exactionibus & collectis, ad quæ seu quas prædictorum bonorum possesores ratione bonorum ipsorum ante transitum huiusmodi tenebantur. Et quæ Spiren. Episcopus percipere de eisdem consueuerat, non fraudentur, sed possesores ipsi Episcopo qui pro tempore fuerit de bonis ipsis seruiant & respondeant in omnibus sicut prius. Item si aliquis vel aliqui ciues seu incolæ Spiren. aut alterius cuiuscunque ciuitatis seu oppidi, castri vel loci quorumcunque, bona aliqua immobilia infra districtum seu loca iurisdictionis Ecclesiæ Spiren. sita, donationis, emptionis, permutationis, pignoris aut alio quocunque titulo deinceps acqui-

Benedictus X.

Ludouicus.

Anni
Christi

1337.

GVILIEL. EISEN.

ſierint , aut ad eos bona talia ex ſucceſſione hæreditaria , ex teſtamento vel ab inteſtato , ſeu aliàs qualitercunque deuenierint, quòd ex hoc idem electus & ſui ſucceſſores , ſolitis iuribus & conſuetis ſeruitijs, exactionibus & collectis , ad quæ ſeu quas priores prædictorum bonorum poſſeſſores, ratione bonorum ipſorum antequam ad dictos ciues ſeu incolas deuenirent tenebantur , & quæ Spireñ. Episcopus percipere de eiſdem conſueuerat , non fraudentur: ſed ciues ipſi & incolæ ad quos bona ipſa deuenierint , vt eſt dictum , Episcopo qui pro tempore fuerit , de bonis ipſis ſeruiant & reſpondeant , in omnibus ſicut priores bonorum poſſeſſores facere conſueuerant & ſeruire. Nam obſtantibus in præmiſſis , ſeu aliquo præmiſſorum Priuilegijs , Indulgentijs , libertatibus , exemptionibus , emunitatibus & gratijs quibuſcunque Spireñ. aut alteri ciuitati , oppido ſeu locis quibuſcunque , aut perſonis , ciuibus ſeu incolis quibuſcunque , eorundem communiter vel diuiſim, ſub

Anni
Pontif.

Benedictus
X.

Anni
Caſarũ

Ludowicus.

Anni
Christi

CHR. RER. LIB. XIII. 259

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1337.

quacunque forma seu tenore verborum concessis, à nobis vel antecessoribus nostris, non obstantibus etiam quibuscunque consuetudinibus, defensionibus vel statutis, quæ omnia contra præmissa, vel quodcunque præmissorum in toto vel in parte, nulli ciuitati Spiren. vel alteri Communitati seu Vniuersitati, Oppidi seu loci, cuiuscunque personæ vel personis aut incolis eorundem volumus suffragari, nec per ea personas vel loca aliqua iuuari posse vel defendi. Nulli ergo hominum liceat hanc nostræ concessionis, donationis, statuti & prohibitionis paginam seu contenta in eadem violare & infringere, seu eis ausu temerario contraire. Quod si quis facere præsumpserit, pœnam iuris incurrat, eo ipso, in quorum euidentiam & memoriam sempiternam, litteras præsentis nostri sigilli munimine fecimus roborari. Datum Spiræ, Anno Domini Millesimo, Trecentesimo, Quadragesimo Nonno, Indictione Secunda, Quar-

Benedi
ctus X.

Ludoui
cus.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1337.

to Nonas Aprilis, Regnorum no-
strorum Anno Tertio.

Benedi
ctus X.

Ludoui
cus.

Per D. Cancell.
P. de Liuia.

PRIVILEGIUM CARO-
LI QVARTI ROMANO-
RVM REGIS, NE-
METVM VRBI
CONCESSVM.

WIR Carl von Gottes ge-
naden Römischer König/
zu allen zeiten mehrer des
Reichs / vnnnd König zu
Behem / Tyün fundt allen den / die
disen brieffe immer sehen oder hö-
ren lesen / das wir haben angesehen
trew vnnnd stetigkhait / die wir gen-
zlich befunden haben an den wey-
sen leuten der Burger von Speyr /
vnnnd haben gemerckht kossen vnnnd
schaden die sie gelitten habē in gros-
sen diensten / die sie dann auch trew-
lich gethon haben / dauon wir sie
billich lieben vnnnd ehren hinwider
sollen mit sonderlichen gnaden vnn

Anni
Christi

1337.

CHR. RER. LIB. XIII. 260

liebnußen / vnnnd darumb so haben wir ihnen dise freyhait / gnad vnnnd recht geben / von vnserm Königlich / den gewalt für vns vnnnd all vnser nachkommene Kaiser vnnnd König / die ewigklich stet sollen bleiben vnd vnuerbrüchlichen / als hernach geschriben stehet. Wir globen denselben Burgern / das wir nimmer kaim Landuogt setzen inn ihre gegendt / derselbig Landuogt schwöre dann vor den Burgern zu den hailigen zuhalten vnuerbrüchlichen / denselbigen Burgern von Speyr / ir freyheit / handtuest / recht vnnnd gnad die sie haben von Bapsten / Kaisern / Königen vnnnd Bischoffen / vnd von vns selber / vnnnd auch ihre gericht vnd gewonhait die sie bißher gebraucht haben / vnd das er sie darinn schirme / vnd ihn richte vmb die peen die nur darüber gesagt haben / als an anderen vnseren Brieffen steht geschriben. Wir wollen auch / vnnnd setzen vnnnd gebieten / daß niemands auß derselben Burger leib oder güt / außwendig ihrer Statt klage vor kaim gericht / all dieweyl sie rechtens gehorsam sein zuthun inn ihrer Statt. Wir

Anni
Pontif.

Benedi
ctus X.

Anni
Casaris

Ludou
cus.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1337.

Benedi
ctus X.

Ludoui
cus.

geben auch / daß wir noch kainer
vnnserer nachkommenen / kainen
der von ihres Gerichts wegen ver-
weist ist von ihrer Statt / nimmer
wider in ih: Statt setzen noch fue-
ren. Wir geben ihn auch die macht
vnd den gewalt / daß sie empfahen
mögen zu Burgern in ihre Statt
Juden welche das begeren/on alle
jrung / vnd setzen darauff ein peen
wer das immer begeerte zubrechen/
daß der hundert pfund Golds schul-
dig sein soll zugeben / halb an vnser
Cammer/vnd halb der Statt. Wir
freyen auch in ihren bach der durch
die Statt rinnet/vnd setzen darauff
ein peen zwenzig Marckh Silbers
lanters vnnnd lörtigs/ ih: Statt ge-
wichts/also/ wer die bach von ihrem
rechten fluß vnnnd rinsen lerte / daß
er also offte das er das thut/die zwē-
zig Marckh Silbers schuldig ist
zugeben/halb vnser Cammer/vnnnd
halb der Statt. Wir wöllen auch
vnd erlauben denselbigē Burgern/
ist das sie jemandt angreiffe an ihre
leib oder an ihrem güt / vnnnd nicht
recht in ihre Statt haischē vñ nem-
men von ihne wolte/ das sie an dem
sich rechen mögen an ihrem leib vñ

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XIII. 261

Anni
Pontif.

Anni
Caesari

1337.

an ihrem güt/wann vnd wie ihnen
das lügt/vnd sollen darumb kainen
freuel/noch kain andere peen ver-
wircket haben/noch schuldig sein.
Wir wollen auch vñ gebieten/wer
mit billich sitzt in Stätten stetigli-
chen/daß niemandt den soll für ein
Burger haben oder verantwurten.
Wir sagen auch für vns vnd all vn-
ser nachkommen/dieselben Burger
vnd ihr statt immer vnd ewiglichen
frey alles diensts vnd hilff vber das
gebirg gegen Lamparten. Wir ge-
ben ihn auch freyen gewalt vñ gan-
zemacht ihr hab vnd güt zulassen
oder für ihr seel zusetzen/oder wem
sie wollen zugeben/wo/oder in wel-
chen gericht den das güt gelegen ist.
Wir freyen auch dieselbigen Bur-
ger von Speyr mit disem Buesse
von vnserm Königlichem gewalt/
daß sie lehen wo sie mögen/vnd vr-
thail sprechen mögen mit den Rit-
tern allenthalben. Wir wollen auch
das die selbigen Burger frey ledig
sein sollen aller grundtrüre/wann
sie vnrecht ist/vnnd widerthailt ist
von vnsern Vorfarn. Wir wollen
auch das kainer derselben Burgern
kainerlay schatzung/die außwendig

Benedi-
ctus X.

Ludo-
uicus.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1337

der Statt auff sein güt/ es sey ligend
oder farend/ geben soll. Es soll auch
niemand kein Zoll von ihnen nem-
men wider ihren willen/ inn allem
dem Bisthumb / auch nicht inn den
Stätten die zu des Reichs nutz son-
derlich gehören. Wer einen Hoff
oder Hauß jhar vnnnd tag ohne wi-
derred besessen hat/ der ist niemands
der das da zwischen wüßte darüber
schuldig zuantworten. Ein sach die
in der Statt Speyr jertzund ist an-
gefangen/ die soll kein Bischoff oder
anderst kein gewalt nicht bedringē/
das man sie außwendig der Statt
vollend zum end bring. Vnd zu ei-
nem wharen vnkundt aller der vor-
geschriben ding/ so geben wir ihnen
dise Brieffe / besiglet mit vnserm
Königlichen Insigell. Der geben
ward zu Weissenburg / da man zalt
von Gottes geburt Tausent/ Drey-
hundert/ vnd Vierzig Siben jhar/
an dem Hailigen Weyhenacht A-
bend/ in dem andern jhar vnserer
Reich.

Gerardus Præsul cum sedisset An-
nis xxvi. Mense vno & D. iiii. diem
obiit. Sepeliturq; in Basilica Spirensi

Benedi-
ctus X.

Ludo-
uicus.

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB XIII. 262	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
	ad Cathedram sub lapide Quarto, Quinto Calend. Ianuar.		<i>Ludo- uicus.</i>
1342.	CLEMENS VI. Lemouiceñ. Gal- lus, F. Petrus Rogerij de Malmon- te, Monachus, Presbyter Cardina- lis SS. Nerei & Achillæi, tituli Fa- sciolæ, sedit Ann. x. M. vii. Caro- lum Boëmiæ Regis filium Impera- torem declarauit. Auenionē Fran- ciæ urbem emit. Obijt Auinione viii. Id. Decembr. Cadauer in Monasterio Casæ DEI condi- tum. Vacat sedes D. xi.	<i>Clemēs VI.</i> 1.	29.
1346.	CAROLVS III. Bohemus, Ioan- nis Lucelburgensis, Boemiæ Re- gis, & Elizabethæ filius, post Edo- ardum Anglū & Misnensem Prin- cipem, ac Guntherum Montis ni- gri regulum Cæsares electos, im- perauit Ann. xxxiii. M. xi. D. ii. Eberhardum VVirtenbergensem Comitem ingenti exercitu oppres- sit atque depopulatus est, tandem autem per Augustanum, Argen- tinensem & Spirensensem Episcopos controuerſia composita est. Romæ Innocentij vi. iussu ab Hostiensī Cardinale aureo diademate redi- mitur. Rerum Bohemicarum	5.	<i>Carolus III.</i> 1.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1346.

inprimis studiosus fuit, gymnasium publicum Pragæ instituit. Magnam quoque laudem meruit ob auream bullam conditam, in qua multa quæ ad publicam pacem seruandam pertinent, commodè complexus est. Obijt in Boëmia vi. Calend. Mart. Pragæ sepultus. Nunc Cuspiniani tetraſtichon subiungam:

*Anglum, Miſnensem, Thoringum, Boë-
mus in orbis*

*Imperio, Quartus Carolus exupe-
rat.*

*Principibus nam multa dedit, potiusq̃
coëmit*

*Inde magis patriæ, quàm ſtudet Im-
perio.*

Clemēs
VI.

Carolus
III.

1349.

IN Germania & Gallia ſimul tur-
bæ hominum oberrarunt paſſim,
qui ſeipſos virgis cōcidebant. Mul-
ti eorum Spiram venerunt in iſtis
Comitiorum diebus, magnam re-
ligionis ſpeciem præ ſe ferentes,
Crucis in veſte habebant, ad vrbes
gergratim procedebant, caput
operimentis ad oculos demiſſis, lu-
minibus in terram fixis, triſtes &
mœſti ſemper cernebantur. Fla-
gella tribus reſtibus erant trino-

8.

4.

Anni
Christi

1349.

CHRON. RER. LIB. XIII. 263

Anni
Pontif.

Clemēs
VI.

Anni
Cæsarū

Carolus
III.

dia, nodi ferrum in crucis formam
eminens habebant, liuentes ex cre-
bris ictibus ac vulneribus scapulas
& dorsa prætulere. Ecclesiam in-
gressi positis vestibus, subucula li-
nea ab umbilico dimissa tangebāt.
Ita egressi per cœmiteria nudi ster-
nebantur, alij proni in faciem, alij
in latus, nonnulli in dorsum, qui-
dam extentis in altum palmis, pœ-
nitentiæ formam ad singula pecca-
torum genera in gestu significabāt:
progreſſus ex omni numero vnus,
singulos tangebat, dicens:

Durch der reinen Mütter eh:/
Stand auff vnd ſündig nit mehr.

Inde in ordinis digesti, præcinenti-
bus duobus:

Herr Christus hilff zů ewigem/
Er für ſelbs gen Hieruſalem/
Vnd trüg ein Creutz in ſeiner hand/
Nun hilff vns lieber Heiland/
Die Pilgerſart iſt alſo güt/
Hilff vns durch dein heilig blůt/
Das du am Creutz vergoffen haſt/
Vnd vns im ellend gelaffen haſt/
Nun iſt die ſtraß alſo bereit/
Die vns zů vnſer Frauen dreit/

<i>Anni Christi</i>	G V I L I E L. E I S E N.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1349.	In vnser lieben frawen Land/ Nun hilff ons lieber Bailand/ Wir sollen die Büß annehmen/ Das wir Got desto baß gezemē/ All dort in seines Vatters Reich/ Das bitten wir dich all gleich/ Das bitten wir den hailgen Christ/ Der aller welt gewaltig ist/ Jesús ward gelabet mit gallen/ Des sollen wir ins Creutz fallen Versum Chorus iterabat, vbi Do- minicę passionis in cantu quodam incidisset mentio , mox vnā pro- ruunt in terram, non vt solemus, primo geniculantes, sed vno impe- tu veluti præcipitata ligna vel saxa ruebant, quem quisq; itans locum fortè habuit.	Clemēs VI.	Carolus III.
1352.	INNOCENTIVS VI. Lemo- uicē, Gallus , Episcopus Cardi- nalis Ostiensis, sedit Ann. ix. M. viii. D. xxvi. Hic Pisanos cum Florentinis, Genuenses cum Vene- tis composuit. Obijt Auinionę pridie Id. Septembr. ibique in Ca- thedrali sepultus. Vacauit sedes M. i. D. xv.	Innocen- tius VI. 1.	7.
1356.	S P I R Æ combustus est quidam Bertholdus Beghardus de Ror-	5.	11.

Anni Christi	CHRON.RER.LIB.XIII.264	Anni Pontif.	Anni Cæsarū
1356.	bach. Huius articuli quos tamen antehac in Herbipoli reuocauerat erant : CHRISTVM in sua passione sic fuisse à patre derelictum , vt præ dolore dubitarit se saluari. Quod CHRISTVS in Cruce ob nimiam passionem matri suæ maledixerit. Quod maledixerit terræ quæ eius sanguinem suscepit. Quod Laico illuminato plus credendum sit quàm Euangelio, & Doctoribus scripturæ sacræ.	Innocentius VI.	Carolus III.
1362.	VRBANVS V. Lemouicē. Gallus, F. Gulielmus de Grifaco, Monachus & Abbas S. Victoris, Massiliæ sedit Ann. viii. M.ii.D. xxiii. Italiæ seditiones salua libertate Ecclesiastica pacavit. Obijt Auinionæ xiiii. Calend. Ian. Sepultus ad S. Victorem Massiliæ. Vacauit sedes D. x.	Urbanus V. 1.	17.
	DE LAMPERTO Nemetum Pontifice lvii. qui sedit Annis viii.		
1363.	LAMPERTVS de Burne, Alata, Vir miræ industriæ saga-	2.	18.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1363.	ciorisq; ingenij, Anachoritano habitu primū apud Nuvviler assumpto, Abbas in Gengenbach praeficitur. Qui Caroli IIII. Romani Imperatoris, cuius Cancellarius extitit, fretus ope, Episcopus Brixianus eligitur. Sublatoq; è medio Gerardo Spireñ. Antistite, Lampertus communi Canonicorū voto postulatus, Cathedrā ipsam assequitur annitente Carolo. Hic propria vtilitatis non immemor, omnia Priuilegia ac iura Spireñ. Ecclesiae ab Imperatoribus olim tradita concessaue, denuò renouari rescribiq; à Carolo impetrauit, ea quoq; sibi Bulla Carolina quam vocant confirmari. Postquā sedem Spireñ. occupasset Annis viii. Apostolica prouisione Cathedrā Argentineñ. licet inuitis eius loci Canonicis assumit, eò quod ab eis minimè fuisset electus. Quibus tamen cum praefuisset & Ann. iiii. ad Ecclesiam Bambergēñ. trāsferitur, vbi & diem clausit extremum.	<i>Vrbannus V.</i>	<i>Carolus IIII.</i>
1367.	DIE xiii. Mensis Nouembr. Nemetum Augustæ Spiræ infestus insperatusq; ignis, in foro frugum exortus, plus quàm lx. ædium ab-	7.	22.

<i>Anni Christi</i>	CHRON.RER.LIB.XIII. 265	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1367.	sumpsit, perq; biduum efflagran- do, extingui nulla hominum arte potuit, donec fomentaria, domo- rum contiguitas, dissoluerentur: atq; locorum distantia finem mali imponeret.	<i>Urba- nus V.</i>	<i>Carolus III.</i>
1371.	GREGORIUS XI. Lemouiceñ. Gallus, Diaconus Cardinalis S. Ma- riæ nouæ, sedit Ann. vii M. ii. D. xxvii. Hic cum omnes ferè Italiae ciuitates deficerent, monitu Catha- rinæ Senensis & Baldi Perusini eius olim præceptoris cum xxi triremi- bus ex Gallia Romam redijt. Flo- rentinos, qui defectionis authores erant, sacris interdixit: bellum quo- que eis intulit. Obijt vi. Calend. April. Sepultus ad S. Mariam no- uam. Vacat sedes D. xii.	<i>Grego- rius XI</i> 1.	26.
	<i>DE ADOLPHO SPIREN- sium Præfule lviij. qui præ- fuit Annis xvi.</i>		
1372.	ADOLPHVS Comes de Nassau, Anaxonæ Comarchus, stemma ex Adolpho Imperatore ducens præ- clarum, in Episcopum Spireñ. sub- limatur. Adolphus in Episcopum Spireñ. sublimatus, varia aduersum ciues Spireñ. fortuna agitur. His	2.	27.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1372.

Grego-
rius XI

Carolus
III.

siquidem obedientiam solito præstandam negantibus, eo verò sedulo instante, cum vtrinque firmum propositum manet, solis armis finis rei decernitur. Interea Henricus Ladoianus, locupletissimus Spirensis. Cuius, factiosus, tandem conspirationem aduersus Senatum mouet, allecta in suam sententiam magna ciuium parte, concordiae diem locūq; apud Minoritanos fratres indicit, sed infecta re in arma concurritur. In templum maius erigunt. Subeunt illud, fideiiores sui iurifurandi memores, ceteriq; conductitij milites, ex aduerso frumentarium forum occupant, & stratum textoriam factionis authores, acie instructa. Id ubi Clerus videt, suae etiam salutis anxius, Dietherū Russe, Canonicum verè nobilem & facundum, vt vnà cum ceteris viris ingenuis sese medium ingerat pacis verba facturum, vt tantæ cædi præueniatur. Cuius suasu cum sese minores sensissent, gregarij arma patribus sponte offerunt, capitaneis in exilium missis. Henricus ciuis Spirensis. qui tum absens erat, ubi præter opinionem om.

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XIII. 266

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1372.

nia in contrarium euenirent, ad
Adolphum Episcopum confugit,
modum expugnandæ potiundæq;
vrbis edocendo. Adolphus ingen-
ti comparato exercitu, ciuitatem
auxilijs fretus Treueren. & Colo-
niën. Archiepiscoporum obsidio-
ne cingit, captoq; suburbio, quod
veterem Spiram dicunt, igne fer-
roque cunctaque vastando, urbem
aggreditur pridie Non. Maij. Ere-
ctis itaque in gyro aggeribus, ma-
chinisque applicatis, quibus mœ-
nia quaterentur, nihilo segnius ab
vibanis renisum est, tertio etenim
tentata & expugnatio prohibita
est. In gratiam tandem recepti
Ciues Anno MCCC LXXVI.
omni re ad sanitatem redacta, se-
ditionis bellique authores vrbis ei-
ciuntur, eorum bonis publicatis
atq; sub hasta distractis. Adolphus
autem Præsul Anno sedis suæ xvi.
ad Ecclesiam Moguntinam trans-
fertur.

1378.

VRBANVS VI. Neapoli-
tanus, Archiepiscopus Barenfis,
sedit Ann. xi. M. vi. D. vii. Contra
hunc Galli elegerunt Pontificem
Clementem, is Auinionē se recepit.

Grega-
rius XI

Carolus
III.

Urba-
nus VI

33.

1.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Caesarū
1378.	In huius odium Urbanus, Quinq; Cardinales sacco innolutos aquis submergit. Obijt Idib. Octobr. Se- pultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. xvii.	<i>Urba- nus VI</i>	
1379.	VVENCESLAUS Caroli IIII. fi- lius, patri atq; dissimilis omnino, per ignauiam ac socordiam Impe- rium afflixisset, nisi à fratre Sigis- mundo captus, procerum consen- su, Robertus Bauarus illi surroga- tus esset. A Norinbergen. aliquot vasa vini Rheneñ. optimi accepit (aliud namq; non petierat) eosq; à iuramento, quo ipsi tanquam Ro- mano Regi fuerant obstricti, ab- soluit: Galeatium ex Comite Me- diolanensibus primus ducē dedit. Obijt Pragæ in Boëmia, correptus apoplexia, sepultus cum Patre. Vi- xit Ann. lvii. Nunc Cuspiniani te- trastichon addam:	2.	<i>Vuen- ceslaus. 1.</i>
	<i>V Venceslaus iners Epicuri de grege porcus, A Patrio penitus sanguine degene- rat. Imperium tenuit, regnum fœdauit au- tum, Attonitus tandem ceu fera fœta cadit.</i>		

Anni
Christi

1388.

CHRON. RER. LIB. XIII. 267

DE NICOLAO SPIREN-

*sum Pontifice li. x. qui se-
dit Annis viii.*

Anni
Pontif.

*Vrba-
nus V*

Anni
Casarū

*Vuen-
ceslaus.*

11.

10.

NICOLAUS de Vvisbaden, exi-
mia ingenij nobilitate perspicuus,
Cathedram Spireñ. assumit. Nam
Romani Consistorij duodenus As-
fessor & Iudex, Adolpho ad sedem
Moguntin. translato, Episcopatum
Nemetē. Apostolica concessione
obtinuit, octennaliq; lite cum A-
dolpho gesta. Definito tandem con-
filio, Nicolao adiudicatur. Nico-
laus pacatam gubernans Spireñ.
sedem, in Capella B. virginis Ca-
stri Kestenburg consecratur, ab
Eckhardo Vvormatiē. Præsule xii.
Iul. talem se in cunctis Ecclesie ne-
gocijs virum, & pium pastorem
egit, vt restaurator patrie non im-
merito appellaretur: cum & sacras
priuatasq; ædes, aut vetustate, aut
belli fortuna demolitas restaura-
ret. Vita tandem exutus Anno
Pontificatus sui viii. Brussellæ oc-
cumbens, Spirasque delatus in
templo Maiori terra obruitur vii.
Id. Iun.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarū

1389.

BONIFACIUS IX. Neapolitanus, Presbyter Cardinalis tituli S. Anastasiæ, sedit Ann. xiiii. M. xi. Cum Vicecomitibus Mediolanensibus bellum gerens, Bononiam amittit. Hoc Pontifice Chrytoloras è Byzantio in Latium Græcas literas, quæ per DCC. Annos exularant, reduxit. Obijt Calend. Octobr. Sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes D. xv.

DE RABANO NFME-

tum Antistite lx. qui sedit

Annis

1396.

RABANVS de Helmstatt, Imperialis Aulæ Cæcellarius, Spireñ. Antistes eligitur. Princeps summæ industriæ atq; sagacitatis. Cum dictâ Ecclesiam Spireñ. Annos ferè accurato animo gubernasset xliii. infinitos subeundo labores, diuersaq; tolerando discrimina, ad Ecclesiam Treueren. translatus, habito in commendatione Episcopatu Spireñ. in septennium vsq; Reinhardum nepotem Archidyaconum Spireñ. capitulari assensu Pontificem creat, Anno MCCCCXXXIX. Sexto Id. Ian. omniq; pastoralis cura exutus, in priuatis edibus ceteros dies quie-

Bonifa-
cius IX

1.

Vuen-
ceslaus.

11.

8.

18.

Anni
Christi

1396.

CHRON. RER. LIB. XIII. 268

Anni
Pontif.

Bonifa-
cius IX

Anni
Cæsari

Vuen-
ceslaus.

tos deducens, eodem Anno die No-
uembr. xiiii. spiritum exhalauit,
Spiriſq; ſub lapide vltimo Imperia-
liſ templi tumulatur. Erat eo An-
no hyems aſperrima apud Neme-
tes, vt pleriq; hominum atq; bruto-
rum frigore necarentur. Ea etiam
ipſa die, qua Rabanus ſepultura
traditur, bicubitana nix cælo ela-
pſa, xxx. inſuper ſupercadentibus
adaucta, vſq; ad xx. Febr. ſalua per-
ſtitit. Rhenus eodem Anno, & fon-
tes, putei, cæteraq; flumina glaciali
robore congelata, onuſtiſſimis e-
tiam quadrigarum molibus, per
Menſem, ſolidiſſimum præbuerunt
iter. Sed vt ſcommatibus non par-
catur, vnum mirabile dictu recen-
ſendum ducitur. Phaſianus diutur-
no volatu laſſus, reſidendi loco mi-
nimè inuento, ob inductas niues,
ad napum (qui exciſus lapis meta
eſt Eccleſiaſtica libertatis) manibus
deprehenditur, ſpectandum atque
inſolitum cunctis præſtando aucu-
pium.

LIBRI XIII.
FINIS.

Ani
bristi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

CHRONO-
LOGICARVM RE-
RVM AMPLISSIMÆ
clarissimæq; vrbis
Spiræ Nemeturum
Augustæ.

Bonifa-
cius IX

LIBER XV.

1400.

INCENDIVM lugubre Spiræ
flagrat, Ecclesia namque D. Par-
thenices Mariæ flamma assumi-
tur. Fidelium tamen manu citius
pristinæ restituitur integritati.

12.

ROBERTVS, Comes Palati-
nus Rheni, cognomento Paruus,
filius Roberti Adolphi Tenacis &
Beatricis, nepos Adolphi Palatini
Rheni, pronepos Rodulphi Se-
nioris Ducis Bauariæ fratris Lu-
dovici Imp. regnavit Ann. xi. M.
viii. & D. xxii. A Florentinis ad
Ioannis Galeatij Vicecomitis com-
primendam potentiam accersitur.
Cæterum ad Benacum copijs faci-
lè congressus cepit Galeatium. At-
qui Ducis Austriaci & Episcopi

Ruper-
tus.

1.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XV. 269	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1400.	pi Colonienſis præſidio deſtitutus, infirmior erat, quàm vt res tantas poſſet conficere:& quanquam tentaret varia, tamen negotio infecto in Germaniam redire coactus eſt. Vita functus in Oppenheim prope Moguntiacum, ſepultus Heidelbergæ in æde S. Spiritus. Cuius monumento hoc inciſum legitur elogium: ROBERTVS DVX BAVARIAE, COMES RHENI PALATINVS, ROM. REX, IVSTVS, PACIS ET RELIGIONIS AMATOR, DIGNVS DEO VIſVS, QVI PRO IVSTICIA PATERETVR, HVIVS SACRÆ AEDIS ET COLLEGII INSTITVTOR, HIC CVM CASTISSIMA CONIVGE ELIZABETHA NORICI MONTIS BVRG- GRAVIA QVIEſCIT: VITA FVNCTVS, ANNO CHRISTI MCCCCX. CALEND. IV- NII XV. Sed Cuſpinianum pro more anne- ctam :	<i>Boni- facius IX</i>	<i>Ruper- tus.</i>

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Casarū</i>
1400.	<i>Italiam Rupertus adit Rex saepe vocatus, Pollicitis credens, falsus ubiq; redit. Conficiant (inquit) proprio se vulnere iniqui, Fœdus si nullum, nulla fidesq; valet.</i>	<i>Bonifa- cius IX.</i>	<i>Ruper- tus.</i>
1404.	INNOCENTIVS VII. Sulmonen- sis, Presbyter Cardinalis tituli S. Cru- cis in Hierusalem, sedit Ann. ii. D. xxi. Erat huc natura comis & blan- dus, adeoq; pontificij civilisq; iuris peritus, vt facilè homines tū ratio- nibus tum suauitate dicendi in sui- ipsius sententiā alliceret. Obijt viij. Id. Nouemb. Sepultus Romæ ad S. Petrum. Vacauit sedes D. xxij.	<i>Innocen- ti⁹ VII.</i> 1.	5.
1406.	GREGORIVS XII. Venetus, Patriarcha Constantinopolitanus, Presbyter Cardinalis tituli S. Mar- ci, sedit Ann. viij. M. vij. D. v. Hac lege Pontifex creatus est, vt si ex re foret Ecclesiæ, se dignitate rursus abdicaret, ob Benedictum qui Aue- nionē sedem arripuerat. Promisit cessurū se si Benedictus item cedere non recusaret. Cæterum fugiente Benedicto in Hispanias, relicta A- uenione reuocauit promissum suū de resignando Papatu Gregorius. Proinde Concilio Pisæ habito, Pō-	<i>Grego- rius XII.</i> 1.	7.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XV. 270	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1406.	tificatus ei abrogatus est Non. Iun. Obijt tandem Cardinalis & perpetuus Piceni legatus. Vacauit sedes D. xx.	Grego- ri ⁹ XII	Rupertus.
1407.	SCHOLA Parisiorum tantæ autoritatis fuit, vt Benedictum Pseudopontificem Auinionis sedentē, Pōtificatu semouendum maximopere contenderet. Scholasticū id temporis offendisse, piaculum erat. Inter multas simultates, cum omnis Francorum potestas ad intestinum vergeret malum, nemo non Scholę fauorem atque beneuolentiam sibi cōparare studebat. Interea studiosus quidam dum à ministro Caroli Sauosij equitis aurati luto conspergeretur, reliqui ignominiam vlcisci properantes, apud Regni Primates hoc agunt, vt Sauosij ædes solotenus diruerentur, ipse verò reus exularet. Nec diu post, cum Guilielmus Tignouillus Lutetiarū Præfectus, ob commissum homicidium duos studiosos noctu ad crucis patibulū deductos, strāgulari mādasset: coactus est, schola de iniuria apud Iudices cōquerente, scholasticos ligno patibuli sepositos, osculo mortis exhibito, & lecticæ impositos	2.	8.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1407.

Ecclesiæ restituere, aurigante car-
niſice, qui equo insidens, lineam
instar Sacerdotis vestem induerat.
Eorundem etiam nunc Monumē-
tum in porticu S. Maturini Lutetię,
cum Epigrammate visitur.

Grego-
rius
XII.

Ruper-
tus.

1409.

ALEXANDER V. Cretensis,
F. Petrus Philargi, Ordinis Mino-
rum, Presbyter Cardinalis Apo-
stolorum, sedit M. x. D. viii. Bono-
niæ hic egit. Nam Hungari occu-
pata tum vrbe Roma, incredibilem
tyrannidem exercebant, dimican-
tes prælio cum Gallis propter Nea-
polim. Obiit Bononiæ v. Non.
Maij. Sepultus ad Minores. Vacat
tum sedes Romana D. xiii.

Alexan-
der V.
4.

10.

1410.

IOANNES XXIII. Neapo-
litanus, Balthasar Cossa, Diaconus
Cardinalis S. Eustachiæ, sedit Ann.
v. D. xv. Abdicauit in Concilio Cō-
stantien. prid. Calend. Iun. porro
verò cum poeniteret eum, clam fu-
gam meditabatur, sed inter fugien-
dum retractus est per Cæsarianos,
& à Ludonico Palatino Comite in
oppidum Manheim abductus, non
longè à Spira ciuitate, vbi triennij
spatio seruatus est. Inde à Martino
Pontifice in gratiam receptus, Car-

Ioannes
xxiiiij.
1.

11.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XV. 271	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1411.	dinalē egit. Vacauit eo abdicante sedes Apostolica Ann. ii. D. xiii. SIGISMVNDVS Caroli iiii. filius, Venceslai frater, Marchio Brandēburgensis & Morauiae, Hū- gariae & Bohemiae Rex, imperauit An. xxvij. M. viij. Sapientia, erudi- tione et probitate clarissimus prin- ceps fuit, statura talis, qualis prin- cipem tantum decebat. Si ad pacis artes, quibus excelluit, parem bel- li foelicitatem addidisset, Carolis & Othonibus æquari potuisset. Affuit illi liberalitas ac munificentia quā- ra in nullo antea principum: reli- gionis ac pietatis augēdæ studium incredibile. Doctos homines in pri- mis fouit, & dignitatibus etiam amplis honestauit. Cum in Conci- lio Constantiensi, lapsu fortē lin- guæ, alioqui disertus ac facundus, à Grammaticæ regulis deerrasset, schismaq; Masculino Genere non Neutro protulisset, à Placentino correptus Cardinale, mox respon- dit: Placentine, Placentine, si om- nibus placeres, minimè nobis pla- ces, qui minoris nos auctoritatis quā Priscianum Grammaticum, quem offendisse me asseris, existimas? Ac-	Ioannes xxiiij. 2.	Sigis- mundus. 1.

Anni
Christi

1411.

GVILIEL. EISEN.

culavit sæpe Germanos Principes, qui Latinas odissent literas. A quibus reprehensus, quod doctos homines foueret, sed humiles genere: Ego, inquit, eos amo, quos natura alijs antestare facile voluit. Ingentia bella contra Hungaros gessit, à quibus & captus est. Contra Turcas sæpius pugnavit. Triennio magnam Europæ partē pacis studio peragrauit, quo schisma Pontificū tolleret. Obijt Pragæ in Boëmia v. Id. Decembr. Sepultus cum hac inscriptione:

CÆSAR ET IMPERIVM
TVVS EN EGO ROMA
SACRATVM,
REX IN ONERE, SED
PIETATIS OPE.

PONTIFICEM SVMMVM
FECI, SPRETIS TRIBVS,
VNVM,
LVSTRAVI MVNDVM
SCHISMA NEGANDO
MALVM.

Nunc Cuspin. tetraſtichon addam:
*Sceptra Sigismund^o felicia gessit in orbe
Dū timet Ecclesiæ ne labefacta ruat.
Religione pius, Venus huic contraria,
bello*

Infortunatus, omnia nemo potest.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsariæ

Ioannes
xxiiij.

Sigis-
mundus.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XV. 272	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
1417.	MARTINVS V. Roman ⁹ , Otho Co lūna, S. R. E. Diacon ⁹ Cardinalis, S. Georgij in Velabro, sedit An. xiii. M. iii. D. x. Basileę hic Cōciliū indicit. In Italia res Ecclesię à Brachio Pe- rusino occupatas, bello recepit. Ro- mæ apoplexia moriē x. Cal. Mart. Sepult ⁹ Laterani. Vacat sedes D. i.	<i>Marti- nus V.</i> 1.	<i>Sigis- mundus.</i> 7.
1418.	CIVILIS tumultus aduersus Clerū infremens Spireñ. in ipsis Iul. Cal. Ecclesiam S. Germani extra muros Spireñ. inuadit, publicas priuatasq; Cleri ædiculas depopulando ac so- lo æquando. Ecclesiasticus omnis sua relinquere : urbemq; declinare compellitur. Sparsim quoq; in Ca- stella aut oppida Episcopalia queq; Collegia relegantur, solis Minori- tanis & Prædicatorū fratricellis in vrbe remanentibus. Indignè id fe- rēs Rabanus ciuibus bellū indicit, & arma vtrinq; parantur. Præsul in auxilium vocat Ludonicum Pala- tinum Comitē, Conradum Archie- piscopū Mogūt. Ottonē de Zenge- hem Archiep̄m Treuerē. Ioannē de Borne Antistitem Herbipoleñ. Ot- tonem Bauarię Ducem cum ingēti nobilium manu, educitq; exercitū viginti millium armatorum. Ciui-	2.	8.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsaris

1418.

Marti-
nus V.

Sigis-
mundus.

tatem obsidione cingit, præsidij in
corona collocatis, quæ oppidanis
cōmeatum aut excursions prohi-
beret. Spireñ. interea fortiter obsta-
re, mœniaq; tueri insomnes studet:
sed & Stephanum Bipontis Ducē,
ac Bernhardum Marchionem, nec-
nō Emichonem Comitem de Lei-
ningen (cuius in primis auspicio
& consilio utebantur) in sui fauo-
rem alliciunt: quorum tamen fero
adiuti auxilio, sola ciuitatis deditio
sperabatur. Hæc ademit Comes de
Honstein, qui aliquibus copijs col-
lectis, noctu urbem ingressus, cæsis
tamen compluribus, ferociore ci-
ues reddens. Sigismundus interim
apud Noricum Cōcilium celebrat
Principum, ubi elaborantibus pro
pace plerisq; nobilioribus, iussu Im-
peratoris Rabanus obsidionem bi-
mestrem soluit: utrunq; causæ ad
Cæsarem deferuntur, quibus reco-
gnitis, Sigismundus cines Spireñ.
damnat. Mandans insuper regia
authoritate fœdus à Conrado Mo-
gunt. Archiepisc. pactum inuola-
tum perpetuò obseruatum iri. Vi-
de & Spireñ. pœnas solunt æra-
rio regio multam grauissimā. Spi-

Anni
Christi

CHR. RER. LIB. XV. 273

Anni
Pontif.

Anni
Caesari

1418.

reñ. Præsuli Aureorum Decem & octo Millia. Ludouico dena milia. Bernardo Comarcho (qui vicibus legatorijs fungebatur) sena milia. Stephano Duci sena milia. Emichoni quaterna milia. Ecclesie quoque D. Germani pro ipsius restoratione quindena milia nummorum Auri rependunt. Ad reficiendas etiam intra extraq; Clericales ædes distractas, omnia Ecclesijs ablata restituenda publico Caesaris edicto astringuntur. Absidentibus Cæsareæ Maieitati Conrado Episcopo Moguntino, Friderico Comarcho Brandenburgen, ac Alberto Saxonum Duce Imperij electoribus. Anno Mccccxxij.

Martini
V.

Sigis-
mundus.

1431.

EVGENIVS III. Venetus, Presbyter Cardinalis tituli S. Clementis, sedit Ann. xv. M. xi. D. xxi. Hic Sigismundum Regem Romanorum & Vngariæ Romam venientem, imperiali corona redimiuit. Obijt vii. Cal. Martij. Sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. xi. Humatur sepulchro marmoreo, his versib⁹ notato.

Eugenius
III.
1.

21.

*Eugenius iacet hic Qu artus, cor nobile,
cuius
Testantur vitæ splēdida facta suæ.*

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesarū</i>
1431.	<i>Istius ante sacros se præbuit alter ab or- tu, Alter ab occasu Cæsar vterq; pedes: Alter vt accipiat fidei documenta la- tine, Alter vt aurato cingat honore ca- put. Quo duce & Armenij Graiorum exem- pla secuti, Romanam agnoriunt Æthiopesq; fi- dem. Inde Syri ac Arabes, mundi q; è finibus Indi, Magna, sed hæc animo cuncta mi- nora suo. Nam valida rursus Teucros iam clas- se petebat, Dum petit, ast illum sustulit atra dies. Qui semper vanos tumuli contempsit honores, Atque hac impressa condita, dixit, humo. Sed non quem rubro decorauerat ille galero, Non hoc Franciscus stirps sua clara tulit: Susceptiq; memor meriti, tam nobile, quod nunc (opus. Cernis, tam præstans surgere iussit</i>	<i>Euge- nius III.</i>	<i>Sigis- mundus.</i>

Anni Christi	CHR. RER. LIB. XV. 274	Anni Pontif.	Anni Cæsari
1432.	RVDOLPHVS de Brussella oppi- do Sueuiæ, Spirēsis Diocesis, agno- scitur. Scriptit: Quæstiones senten- tiarum lib. 1. Quæstiones varias lib. 1. Orationes plures ad patres lib. 1. Sermones plures lib. 1. Et alia.	Euge- nius III. 2.	Sigis- mundus. 22.
1438.	ALBERTVS II. Austriaci sangui- nis Princeps, Hungarię et Bohemię Rex, imperauit An. i. M. ix. D. xxvii. Morauos ac Sarmatas, qui hodie Poloni sūt, intra fines suos quiesce- re compulit. Bohemię seditionem adtriuuit. Maximis copijs instructus Hungariã ingressus est contra Tur- cam Amuraten, qui Vngariam tum inuaferat. Veniente Alberto Cæsa- re retrofugit, & oppugnata Sinder- rouia vrbe in Græciam se cōuertit, & Thessalonicam urbem vicit. In hac expeditione in morbum inci- dit, et reducus Viennā non multos post dies ē viuis excessit. Sed nunc Cuspiniani carmen annectam: <i>Affuit Alberto fortuna celerrima Quin- to, (plex. Quæ posuit capiti mox diadema tri- Defuncto socero, duo regna paterna re- cepit Coniugis, imperium tertia scepra dedit.</i>	8.	Alber- tus II. 1

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1439.

DE REINHARDO SPI-
rensi Episcopo lxi. qui præfuit
Annis xvij.

Euge-
nius
III.

Alber-
tus II.

9.

2.

REINHARDVS de Helmstatt, ex
Rabani familia, in Episcopum as-
sumptus, ab Eugenio iiii. Pont.
Max. confirmatur, atque in Maul-
brun sacro vnctus oleo & chrisma-
te solito iure, à Spiren. suis pastor
atq; patronus salutatur, atq; in ci-
uitatem recipitur, concomitatus
Ottone Bauarorum Duce, Comit
Palatini germano atque Bernhar-
do Comarcho Baden. cæterisq; Ba-
ronibus atque Nobilibus Ecclesiæ
Spiren. feudarijs, in expeditionem
receptionis, xx. April. Anno electio-
nis suo ii. Anno autem sedis xvii. in
Vdenhaim decumbens, Spiram de-
latus, ad patrum Rabanum tu-
mulatur xiiii. Calend. April.

1440.

FRIDERICVS III. Austriæ
Dux, pacis atque otij studiosissi-
mus, Imperio præfuit Ann. liiii. Hic
primus feudorum proprietates cō-
stituit. Ingenti conflictu debilita-
uit Turcarum vires, coëgitque A-
muraten ad pacis condiciones po-
scendas. Italiam ingressus in Se-

10.

Frideri-
cus III.

1.

Anni
Christi

CHR. RER. LIB. XV. 275

Anni
Pontif.

Anni
Cæsari

1440.

nensi vrbe cum sponsa sua Leonora, Regis Portugallia filia, nuptias perficit. Ferrariæ Borsum Estensem Ducem creauit. Australes seditionem mouentes compescuit. Bellum à Matthia Pannonum rege illatum cōpescuit. In Lyntzio diem obiit, Viennæ in æde D. Stephani sepultus, habens hoc elogium :

Eugenius
III.

Fridericus III.

Hæc Mausolæo moles æquata sepulchro

*Friderici Magni Cæsaris ossa tegit.
Qui Romanum orbem placidè sancteq;
quietus*

*Circiter vndenas rexit Olympiadas.
Largus opes ex templa dedit, secla aurea fecit,*

*Hinc inter diuos astraq; celsa micat.
Post domitos hostes, post prælia maxima,
postquam*

*Accessit titulis Bætica terra suis.
Filius Augustus referens bonitate parentem:*

Dædaleum posuit Maximilianus opus.

Amborum pietas manet, æternūq; manebit,

Pyramis hæc quando saxaq; puluis erunt.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1440.	Nunc Cuspinianum addam: <i>Augusto propior Fridericus Tertius, orbem</i> <i>Quinquaginta annis rexerat, atque tribus.</i> <i>Sed tribus hic vita Augustum supera- uerat, quo,</i> <i>Longior hic, ille est dicitur imperio.</i>	Euge- nius III.	Frideri- cus III.
1447.	NICOLAVS V. Lunensis, Tho- mas Lucanus de Sergiona, Presby- ter Cardinalis tituli S. Susannæ, se- dit An. viij. D. xix. Vir modicis qui- dem parentibus, utpote matre An- dreola, patre Bartholomæo Physi- conatus: sed virtute, doctrina, co- mitate, gratia, liberalitate, magnifi- centia, tanto pontificatu dignus. Bernardum Senensem Catalogo sanctorum adscribit: literas huma- niores instaurat: stipendia viris do- ctis assignat. Obijt ix. Cal. April. Sepultus ad S. Petrum. Cuius se- pulchro hoc Epitaphium inscrip- tum est: <i>Hic sita sunt Quinti Nicolai Antistiti- tis ossa,</i> <i>Aurea qui dederat secula Roma tibi.</i> <i>Consilio illustris, virtute illustrior om- ni,</i> <i>Excoluit doctos doctior ipse viros.</i>	Nico- laus V. 1.	8.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XV. 276	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsariæ</i>
1447.	<i>Abstulit errorem, quo schisma infecerat urbem: Restituit mores, mœnia, templa, do- mos. Tum Bernardino statuit sua sacra Se- nensi, Sancta iubilæi tempora dum cele- brat. Cinxit honore caput Frideri coniugis aureo: Res Italas isto fœdere composuit. Attica Romanæ complura volumina linguæ Prodidit, en tumulo fundite thura sacro. Vacat sedes D. xiiii.</i>	<i>Nico- laus V.</i>	<i>Frideri- cus III.</i>
1449.	<i>GEORGIUS de Gemmyngen, Præpositus & Canonicus insignis Ecclesiæ Spirensis. Scripsit: De ratio- ne duelli lib. 1. De cura equorum & militum lib. 1. De machinis bel- licis lib. 1. Orationes quasdam in Synodis & alibi habitas lib. 1. GABRIEL Byel; S. Theologiæ Licentiatus, Cathedralis Nemetum templi Presbyter, insignis habetur. Edidit: In Canonem Missæ lib. 1. De passione Domini lib. 1. Ser- mones plures.</i>	<i>3.</i>	<i>10.</i>

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1450.	TEMPLVM maius Spireñ. lugubri incendio demolitur. Dum enim folles maioris Organi iungerentur, aridiora fragmina vehemēti vento ignitis carbonibus immersa, turres, campanas, lacunaria, totiusque ædis tectum flamma vastauit. Damna hæc miseratus Reinhardus Præsul, plenarias Indulgentias à Nicolao v. Pontifice impetrat, omnibus Ecclesiæ suæ manus porrigentibus. Contributæ sunt ex Indulgentijs ad ædificationē 14000 fl. & 500. & 2500. ex Clenodijs et 3000. in secundis Indulgentijs. Factum est hoc incendium vi. Maij in festo D. Ioannis ante portam latinam.	Nicolaus V. 4.	Fridericus III. 11.
1455.	CALIXTVS III. Alfonsus, Borgia, Presbyter Cardinalis tieuli S. 4. Coronatorum, sedit Ann. iii. M.iiii. Hic Iuris vtriusque Doctoris titulo insignitus. Sanxit ne quis à Papa ad Concilium appellaret. Legebat ipse, aut legentes audiebat, si quid in studijs suis quicquam remiserat. Obijt viii. Id. August. Sepultus ad S. Perrum. Vacat sedes D. xii.	Calixtus III. 1.	16.

Anni
Christi

1456.

CHRON. RER. LIB. XV. 277

DE SIGEFRIDO SPIREN-

*sum Antistite lxii. qui sedit
Annis iii. M. v. D. ii.*

SIGEFRIDVS II. de Veningen
xx. Martij in Præsulem Spiren. ele-
ctus, à Calixto III. confirmatur.
Hic Pontificatus sui Anno primo
maturæ vtilitati cōsulens, Castrum
Vversovve viii. millibus aureis nū-
mis redemit. Habitationem Epi-
scopalem in Vdenhaim instaura-
uit. Turrem in medio oppido ex-
truxit. Nedum huic publicorum
ædificiorum cura, verum zelus di-
uini cultus, feruidusq; animus au-
gendæ Ecclesiæ suæ menti infede-
rat. Sed heu repentina nece subla-
tus, propositum exequi non valuit,
veneno nempe sumpto Heidelber-
gæ occubuit, cum sedisset Annis iii.
M. v. D. ii. Spiræ sarcophago in-
cluditur ii. Septembr.

1458.

PIVS II. Senensis, Æneas Syluius,
Presbyter Cardinalis tituli S. Sabi-
næ, sedit Ann. v. M. xi. D. xxvii.
Friderici Cæsaris Cancellarius, vir
doctissimus. Ingentes copias coë-
git ex omnibus terris aduersus Tur-
cas: sed dum coeunt exercitus vn-
dique, moritur, & re infecta exerci-

Anni
Pontif.

Calixt⁹
III.

2.

Anni
Cæsarū

Frideri-
cus III.

17.

Pius II.
1.

19.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1458.

tus collectus dimittitur. Sepulchrū
marmoreum paternis maternisq;
ossibus Senis in templo B. Franci-
sci suo iussu conditum, hoc disticho
notauit:

*Syluius hic iaceo, coniunx victoria me-
cum est:*

Filius hoc clausit marmore Papa Pius.

Boemicam historiam perfecit, Au-
stralem imperfectam reliquit. Ag-
gressus est historiam rerum vbiq;
locorum sua etate gestarum: quam
negotiorum multitudine oppres-
sus imperfectam reliquit. Obijt
Anconæ xix. Calend. Septembr.
sepultus Romæ ad S. Petrum. Va-
cavit sedes D. xvi.

DE IO ANNE II. NEME-

*tum Praside lxxiii. qui præ-
fuit Annis vi.*

1459.

IOANNES II. cognomento Nix
de Hoheneckh, dictus Entzberger,
natione Sueuus, Ecclesiæ Spiren.
Episcopus efficitur xvii. Mēsis De-
cembr. cum vacasset sedes diebus
xv. Vir quidem non minimarum li-
terarum, verum consilij imperspi-
catoris. Carolo namque Comar-
cho Baden. ac Marco ipsius ger-

Pius II.

Frideri-
cus III.

2.

20.

Anni Christi	CHRON.RER.LIB.XV.278	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1459	mano, Episcopo Meten. necnon Vdalrico Comiti Vvittenbergeñ. bellum mouentibus Friderico Palatino Comiti, ipse Ioannes partes Caroli fonnit, in maximam Spireñ Ecclesiæ perniciem. Nam præter omnium prouincialium opinionem (qui pridie cum Principem pro negotio conuenerant) Suenis aspirans, commune bellum in Fridericum suum. Congessitq; apud Vahingen prope Vvuoosten Gladt-pach vbi Eysengrinorum equestri ordine satorum fuerat sedes auita, trium Principum exercitibus, per Episcopales terras traducendarum copiarum dabatur locus. Ad pagum itaque quod S. Leonis dicitur castramentatū est, vnde in Fridericum excursus erat. Fridericus iniuriatū satis patiens, aduentantem hostem cautius obseruat, Præfidijs tamen vndique locatis, ex transfugis, quicquid in castris Sueuicis ageretur rimatur. Hostis nihil molientem, parum obstantem, sopitumq; leonem autumans, incon-sultius castris digressus cum modica equitum peditūmue phalange populabundus, omnia igne fer-	Pius II.	Fridericus III.

Anni
Christi

1459.

GVILIEL. EISEN.

roq; deuastat, cetero exercitu in ca-
stris relicto. Quicquid Rhenū Nec-
carumque flumina interiacet igne
flagrat. Nihilo segnius Fridericus,
cognito temerario Principum ex-
cursu, medium sese cum suis inge-
rit, viam remeandi ad castra post
tergum recludens, obstant ab vtro-
que latere duo flumina, soloque
Marte salus omnis sistitur. Mogun-
tinus interea Antistes de Eysenburg
Theodonicus nominatus, auxilia-
rem equitatum transmissio apud
Aldelbergen Neccaro, Friderico apud
Leymen villam iungitur. Cuius
aduentu Palatinus miles arden-
tior factus, latus in hostem progre-
ditur. Traductas itaque suas co-
pias per nemorosa itinera postquā
in planiciem ventum est, vbi hostis
aduersus videbatur. Fridericus hac
hortatione inuitat: Quanquā mul-
tis verbis audacissimi milites atq;
amici commonefaciendos vos cen-
serem (nisi hostis velocior instaret,
si verba nostra virtuosum quenque
redderent, & ex nostra oratione ti-
midus quispiā, quod maximè spe-
randum ducimus, efficeretur for-
tior) id vnum hortor, vt veteris au-

Anni
Pontif.

Pius II.

Anni
Caesaris

Frideri-
cus III.

Anni
Christi

1459.

CHRON. RER. LIB. XV. 279

daciz memores, nullus hostilis metus officiat, sed vt forti paratoque animo, reuoluatis pro liberis, pro vxoribus, atq; pro patria vos certaturos. Intelligitis enim qua sociordia, qua ignauia, qua denique iniuria populabundus hostis irrepserit. Cernitis ex aduerso domunculas ardentes, & noualia distructa, vnde nobis victus & vita. Inspectata igitur nostra necessitudine, mementote hostem in manibus vestris esse (neq; victoriae spes vos fallat) salutem fuga sperare abhorrescite, & si fortuna victoriae inuiderit, libertatem cum vita mutate, neque irrepensis vulneribus truculentus ærumnosusq; triumphus hosti cedat. Talia vbi commentatus est, instructum equitatum obambulans in planiciem deducit, peditatum verò paulò longius abesse euestigioq; insequi imperat. Hinc signa canere iubet, committitur à primis verendarijs equis prælium. Sueni nihil tale suspicati, disturbato ordine, & diffuso agmine, cum Quingentis milibus ex tumulis quibus insederant descendunt. Instat à tergo peditatus, cui sola equo-

Anni
Pontif.

Pius II.

Anni
Cæsaris

Fridericus III.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1459.

Pius II.

Frideri-
cus III.

rum successio demandata fuerat; & quod fieri posset, fessoribus viuis intercaptis. Cadunt ex vtraq; acie multi, sed ex Suenis plures, captiq; Carolus & Marcus fratres, atq; V-dalricus Comes vulneratus, rotius exercitus summa capita. Aldebergamq; traducti, carceri mancipantur. Postquā rumor in castris nunciatur Principes esse captos, vnusquisq; vitæ suæ consulens, salutem fuga querit, maioreq; clade fugientes quam acie pugnantes afficiuntur. Egit tamen Fridericus de tribus Principibus nobilissimum triumphum iiii. Calend. Iul. Anno MCCCCCLXII. Cuius victoriæ lapidea crux in campis Seckenheimijs triumphale monumentū præstat. Neque minus scuitum est in oppida atq; villas Spireñ. Episcopi. Rotenburg namq; & Vversavve castellis in deditiones Palatini rediguntur. Ecclesia S. Germani cum ædibus circum sitis extra vibem Spireñ. necnon Molendinæ duæ ad posticum (quod Molendinarum vocant) igne vastantur. Varia quoque per regionem incendia, depopulationes, rapinæ latrociniaq; ex-

<i>Anni Christi</i>	CHRON. RER. LIB. XV. 280	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesari</i>
1459.	ercentur. Summa tandem necessitate cōpulsus Ioannes Spireñ. Præsul, in gratiam Friderici redijt. Ne tamen grauius Ecclesiæ damnū inferret, annitente Capitulari Concilio, Matthiæ liberè celsit, certis sibi annuis possessionibus in Gruonbach reseruatis, Anno suo vi. Sexto Id. August. Tertio autem abdicationis Anno in Pfortzhaim defunctus, ibidem apud Minoritanos ante Summum Altare sepelitur.	Pius II.	Fridericus III.
	<i>DE MATHIA SPIREN- sium Præsule lxxiii. qui sedit Annis xiiii.</i>	7.	25.
1464.	MATTHIAS cognomento Ramung, Decretorum Licentiatuſ, Bauiarus, Ecclesiæ Spireñ. Canonicus nondum Capitularis, Friderici Cellarius, est postulatus delectuſq; Episcopus in locum Ioannis prædicti, in ipsa Ioannis abdicationis die, eò quod vir esset animi frugalioris, prudentiæq; singularis, ac diuinorum cultor auctoſq; , nec minus Reipub. consultissimus. Inter quem ab inito Pontificatu & ciues Spireñ. rarò aqua lance mentum extitit, quos tamen callidus Prin-		

Anni
Christi

1464.

GVILIEL. EISEN.

ceps plerunq; in suam sententiam redire coëgit. Inter cætera autem, quibus cum Spireñ. periculatus est, vnum prodendum erit : Petrus Schreyer, quondam aulicus regibus, in duodenum sedentariorum fratrum ascitus numerum, cum certis ex causis Ecclesiasticas censuras incuria pertractaret, hisq; innodatus, temerario ausu Ecclesiam ingredi, sacrisq; assistere minimè detitisset, familiaritate consilioque quorundam ciuium vsus, à Mathia clanculò intercipitur, atque ex Spiris in Vdenhaim delatus carceri mancipatur, posteris diebus (vt fama ferebatur) aquis suffocandus. Eductum post aliquot dies hominem naui imponunt, & veluti ultimo plectendo supplicio Sacerdotes adhibent, ingentiq; exhortatione & clamore edito, strepitum in medijs vndis conciunt, iniectæ molis instar, homine saluo reseruato, delatumq; secretius in alueolo absconsum ad Kiselavve trāsuehunt, diuenditis in publico Spiræ vestibus cæteraq; sua supellectile: Spireñ. iustam damnandi occasionem se nactos putantes, Mathiam apud

Anni
Pontif

Pius II.

Anni
Cæsarij

Fridericus III.

Anni
Christi

1464

CHRON. RER. LIB. XV. 281

Fridericum Cæsarem accusant, unde ipsum Episcopo infestum reddunt, ut nec videre vel audire Præsulem induci posset. Quo comperito Matthias uti homo erat sagacissimus, multisq; acceptus Principibus, quorum impulsu Imperatoris tandem conspectui sistitur. Ad sunt & ciues accusantes, Præsul patientissimus, nihil vultu immutatus, hominem (qui dudum necatus credebatur) perbellè vestitum iuxta stare fecit, publicè accusatores de illata iniuria deuincens. Tanti viri admiratus solertiam Fridericus, inter præcipuos viros usque illum colebat. Ad cohibendos deinde crebros ciuium excursus, Arcem Mariendraut iuxta pagum Haynhofen extruxit, arte quadam, & muro & vallo, fossaq; atque loci amoenitate communium opus. Aquis quæ ciuitatem influunt per alium alueum translatis, Spirensi frui prohibuit. Compulsis tandem ad iurandum in sua verba ciuibz Anno Pontificatus iiii. Anno MCCCCLXVIII. Tercio Ianuarij, Ecclesiam S. Germani, totumque eius Clerum,

Anni
Pontif.

Pius II.

Anni
Cæsarij

Fridericus III.

Anni Christi	GVILIEL. BISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsaris
1464	cum singulis Sanctorum reliquijs ac sacris vestibus, in Parochialem Ecclesiam S. Mauritij transfert, ob crebram deuastationem, hanc quoque posteris præcauendam. Vbi-que etiam terrarum suæ ditionis, publica priuataque ædificia vetustate aut desidia prædecessorum Antistitum neglecta vel abolita, ex integro restitui curauit. Sacellum D. M A R I Æ Virgini ad templum mains erexit, inibi quoque præbendam sacerdotalem instituens, Spixæ vita tandem functus sepelitur primo Augusti. Præsulatus Anno xiiii. PAVLVS II. Venetus, Petrus Barbus, Presbyter Cardinalis tituli S. Marci, sedit Ann. vi. M. x. D. xxvi. Platinam tanquam Maiestatis reum, vt qui in Pontifices famosos libellos conscriberet, in carcerem coniecit. Obijt viii. Calend. August. Sepultus ad S. Petrum. Vacauit sedes D. xiiii.	Pius II.	Fridericus III.
1471.	SIXTVS IIII. Sauonenfis, Ligur, F. Franciscus Ruuerens, Ordinis Minorum, Presbyter Cardinalis tituli S. Eudoxiæ, sedit Ann. xiii. D. iiii. Vir non minus arte	Paul ^{us} II 1.	Sixtus IIII. 32. 1.

Anni
Christi

CHRON.RER.LIB. XV. 282

Anni
Pontif

Anni
Caesari

1471.

quàm ingenio clarus. Obijt prid. Id.
August. Sepultus ad S. Petrum.
Vacauit sedes D. xvi.

Syxtus
III.

Frideri
cus III.

DE LUDOVICO SPIREN-
sium Episcopo lxv. qui sedit
Annis xxvii. D. xviii.

1478.

LUDOVICVS de Helmstatt, om-
nium suffragijs Episcopus Spiren.
eligitur v. Mensis Augusti. Vir qui-
dem humanissimus, pacis amans
authorq; studiosissimus, magis cu-
ræ domesticæ Ecclesiæq; suæ saluti
ac subditorum vtilitati insudans,
quàm curæ externæ. Varijs namq;
inter confines Principes, quibus sti-
patus fuerat, bellis ingentibus la-
cessitus, in auxilia ferenda in neu-
tram partē sese inclinans, sed pijs-
simum se exhibendo, aut precibus,
aut largitione, vel sua parum circū-
specta pbitate & vitæ innocētia suf-
fultus, pacatā immunemq; ab omī
incommodo rexit puinciam. Sub
hoc tria suæ Diocesis Monasteria
Benedictinæ pfessionis, in Collegia
sunt translata Canonicoꝝ seculari-
um, videlicet Vdenheim, Clingen-
munster & Snitzhaim. Ludouicus
nunquam regiæ Maiestati alienus,
tum pijsimē sancteq; ac innocēter

8.

39.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1478.	Spireñ. Ecclesia administrata, sedis sux Anno xxvii. Die verò xviii. Mensis Augusti in Vdenhaim mor- ritur, Spiramq; delatus, cum Maio- ribus suis Rabalio ac Reinhardo eodem Mausoleo reconditur ho- norificè.	<i>Syxtus III.</i>	<i>Frideri- cus III</i>
1479.	PLATINA Secretarius Pontificius, scripsit vitas Romanorum Pontifi- cum à S. Petro vsq; ad Sixtum iiii.	9.	40.
1483.	PETRVS de Spira, Ordinis fra- trum Eremitarum S. Augustini, scripsit : Sermones de tempore lib. i. Super libros Ethicorum lib, viii. Sermones de sanctis lib. i.	13.	44.
1484.	INNOCENTIUS VIII. Genuen- sis, Presbyter Cardinalis tituli S. Lucinæ, sedit Ann. vii. M. x. D. xxvii. Is Noruegis permisit vt sine vino sacrificarent. Obijt viii. Ca- lend. August. Sepultus in Basilica S. Petri. Vacauit sedes D. xvi.	<i>Innocen- ti⁹ VIII</i> 1.	45.
1492.	ALEXANDER VI. Hispanus, Rodericus Borgia, Episcopus Car- dinalis Portuen. sedit Ann. xi. D. viii. vir summæ benignitatis atque humanitatis, principes per diplo- mata ad iubilæū hortatus est. Obijt xv. Calen. Septemb. Sepultus ad S. Petrum. Vacat sedes M. i. D. iiii.	<i>Alexan- der VI.</i> 1.	53.

Anni
Christi

CHRON.RER.LIB.XV. 283

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1494.

MAXIMILIANVS Friderici III.
Imperatoris filius, magnus bello
Princeps & pace præclarus: cuius
eximia bonitas, liberalitas summa
& Christianæ pietatis cultus præci-
puè commendantur. In inferiori
Germania, Flandria & Brabantia,
ingentia prælia confecit. In Comi-
tij Vvormatianis, Eberhardū Bar-
batum Comitem Vvittenbergeñ.
Ducem creat. Pannoniam sibi re-
bellantem subiugam facit. Bellum
in Venetos mouit. Tandem die xii.
Ianuarij in Austria moritur. Vixit
Annos lix. M.ix.D.xxi. Nunc Cu-
spiniani subiugam tetrastichon:

*Eximius bello Princeps & pace, veren-
da*

*Maiestate oris Maximilianus erat.
Maiores superans, priscos æquauerat,
atq; hinc*

*Regnandi norma hic posteritatis e-
rit.*

Alexan-
der VI.

Maxi-
milianus

3.

1.

1495.

IACOBVS Vvimpffelingus Slet-
tateñ. Presbyter Ecclesiæ Spireñ.
insignis habetur, vir doctissimus,
qui & metro & prosa excelluit. Scri-
psit infinita penè opuscula. Eccle-
siæ munus haud modica apud
Nemetes laude perficiens.

4.

2.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cesarū</i>
1498.	IACOBVS Ottherus Nemeteñ. apud Argentoratos agnoscitur. SYMON de Spira, Ordinis fra- trum B. MARIAE virginis de mon- te Carmeli, Magister Parisiensis, scrip- psit insigne volumen. Super Sen- tentias lib. iiii. Contra Iudæos lib. i. Postillam Coloniae lectam lib. i. LIBRI XV. FINIS. CHRONO- LOGICARVM RE- RVN AMPLISSIMAE clarissimæq; vrbis Spiræ Nemetum Augustæ. LIBER XVI.	Alexan- der VI. 7.	Maxi- milian⁹. 5.
1502.	R VSTICI quidam Diœcesis Spireñ. in agro Brusselano, iuramentorū suorum & fidelitatis prestitæ immemores, contra Domi- nos suos, Episcopū & Canonicos, in malum cōspirauerunt, iuramen- to se mutuo colligantes, ac paula- tim occultè numero crescētes mul- tiplicati sunt. Et nisi tempestiuè cō- spiratio illorum denudata fuisset, in breui multitudine insuperabiles e-	11.	9.

Anni
Christi

1502.

CHRON. RER. LIB. XVI. 284.

Anni
Pontif.

Alexan-
der VI.

Anni
Cæsarij

Maxi-
milian^o

uasissent. Sumpsit ortum liga rusti-
corū, quam ipsi Bundtschuoeh vul-
gariter nominabant, in villa quadā
Spiren. Diœcesis Vndergruonbach
dicta, primò per duos rusticos, qui
per callidas suas persuasiones pau-
latim in eandem coniurationē plu-
rimos traxerunt, nedum in prædi-
cta villa, sed in plerisq; alijs circum
circa. Et vt duo eorum in tormen-
tis confessi sunt, media pars virorū
oppidi Bruchfall in eandē cōiura-
tionem cōsensum dederat. Submit-
tebant aut secretius q̄sdam ex liga
sua callidos sollicitatores, qui p̄ vi-
cos & oppida circūeuntes, quos po-
tuissent in sui consortiū cōtra cle-
rum, cōtra Principes & oēm Magi-
stratū traherent. Delegerat iam sibi
hæc malignantiū cōgregatio duos
capitaneos, qui oī colligationi & li-
gē p̄essent, atq; ad q̄rum imperium
oīa fierent & agerentur, & quib. re-
liqui sine cōtradictione obedirent.
Igitur ex insidijs hinc inde latenter
prumpētes, parato vexillo bicolo-
rato in vnum cōuenire satagantes,
diem statuunt & locū, vbi conue-
nientes, diuina disponente proui-
dentia, consilium eorum infatuatū
& denudatum fuit, plurimis eorum

Anni
Christi

1502.

GVILIEL. EISEN.

captis & trucidatis. Siquidem capti
huius cōiurationis primi authores,
quæstionibus expositi, arcanū im-
pietatis suæ ac initæ coniurationis
denudant, atq; in xiii. aut xiiii. arti-
culos, quæ conceperant mala dinu-
merant, quos breuiter & succinctim
hic cōplectemur. i. Ut aucti nume-
ro, iugū oē servitutis abijcerent, &
omnimodā sibi libertatē more Hel-
ueticorum, armis vendicarent. ii. Ut
quisquis in hanc ligam assumptus
fuisset, singulis dieb. quinquies Do-
minicam orationem cum Angelica
salutatione, in memoriam quinque
vulnerū Christi Principaliū, flexis
genibus oraret, pro obtinenda vi-
ctoria. iii. Symbolum sibi constitue-
runt Deiparam virginem Mariam,
& D. Ioannem Euangelistā. Signū
verò mutuz inter se cognationis e-
rat, dum aliquis ex cōiuratione in-
terrogatus fuisset, alteri interrogāti
respondere potuisset in hunc modū:
Was ist nur für ein wesen? Respon-
dit interrogatus si fuit de cōiuratis:
Wir mögen vor den Pfaffen nit ge-
nesen. iiii. Conabantur oēm Princi-
patum & Dominium extinguere,
atq; contra omnes turmatim cum

Anni
Pontif.

Alexan-
der VI.

Anni
Cæsariū

Maxi-
milian^o.

Anni
Christi

1502.

CHR. RER. LIB. XVI. 285

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

Alexan
der VI

Maxi-
milian⁹

vexillo in bellum procedere, omnesque sibi resistentes miserabili clade trucidare. v. Confessi sunt primum Bruochsall oppidum se inuasuros, atque id quidem facile quod dimidiam virorum in eo oppido partem sibi coniuratam habere gloriabantur, quo facile ut praesumerent obtento, ulterius contra Marchionatum Baden. procederent armati. vi. Constituerunt inter se bona Monasteriorum, Ecclesiarum, et Clericorum in circuitu direpta diuidere, atque ministros Ecclesie humiliare, ac quantum possent eorundem numerum imminuere. vii. Ut ad sufficientem numerum congregati, amplius xxiiii. horis in vno loco moras haudquaquam traherent, sed ad vltiora semper procederent, donec omnia suae coniurationi subijcerent. viii. Tantum sibi praestabant, ut dum semel ad bellum conglobatim procederent apertum, omnes sibi adherere ciues & rusticos libertatis amore, etiam non compulsos aestimarent. ix. Intendebant extinctis Monasterijs, & Ecclesijs ad nihilum reductis, atque Ecclesiastica libertate, neque deci-

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

Anni
Pontif.

Anni
Caesaru

1502.

Alexan
der VI

Maxi-
milian^o

mas, neque census dare velle, neq;
monachis neq; clericis, neq; prin-
cipibus neque nobilibus. x. Coniu-
rarunt ad diem S. Georgij eiusdem
Anni convenire, & armata manu
oppidum Bruochfall, manè dilu-
culo invadere. xi. Libertatem sibi
armis vindicare inuicem coniura-
runt omnimodā, nec deinceps pa-
ti dominium alicuius velle, nec cē-
sus dare, nec decimas, non preca-
rias Principibus, non vectigal aut
quippiam tale, sed ab omni tribu-
torum genere se liberos esse & pe-
nitus exemptos. xii. Proposuerant
venationes, piscationes, pascua, ne-
mora, & omnia quae principū con-
sueverunt exceptione, vsibus deser-
uire priuatis, in communitatem re-
uocare, vt cuique liceat venari atq;
piscari, quando, vbi & quomodo
vellet, sine cuiuscunq; prohibitio-
ne & impedimento. xiii. Decreue-
rant manu valida suorum proce-
dere, primo contra Marchionem
Badeñ. deinde contra Episcopum
Spireñ. & demū contra Monachos
& Clericos, vt quicumque contra-
dixisset, sine misericordia interfice-
retur, tanquam iustitiae Dei cōtra-

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XVI. 286	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1502.	rius, inobediens & rebellis. Hęc autem in perniciem Reipub. contra Episcopos, Principes, religiosos & clerum omnem excogitauerāt rustici in Vndergruonbach, Iölingen, & in oppido Bruochsall, aliisq; villis & locis in circuitu, quorū tamen præsumpta temeritas à DEO fuit denudata, receperuntq; iustam suorum malè gestorum pœnam, publicis expositi cruciatibus.	Alexander VI	Maximilian ^o
1503.	PIVS III. Frāciscus, Tuscus, Senensis, Diaconus Cardinalis S. Eustachij, sedit D. xxvi. Obijt xv. Calēd. Nouēb. Cadauer in Basilica S. Petri sepultum. Vacauit sedes D. xiiii. IULIUS II. Iulian ^o de Ruuere, Ligur ex villa Albizzola, Præsul Carpēto rateñ. Episcop ^o Cardinalis Ostien. & Veliternus sedit An. ix. M. iiii. D. xviii. Vir bello quā religioni aptior. Bononiā vi capit pulsus Bēti uolis, et Heluetiorū opera vsus, Seruiā, Rauennā, Fauentiā, Mutinam & Mirandulam occupat. Obijt Romę ix. Calēd. Mart. Sepultus in Basilica S. Petri. Vacauit sedes D. xxi.	Pius III 1. Iulius II. 1.	10.
1505.	DE PHILIPPO SPIRENSIUM Antistite lxvi. qui præsuit Annis viij. PHILIPPVS de Rosenberg, ex	3.	12.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

1505.

forore nepos Ludouici prædicti, Cathedralis Ecclesiæ Custos, S. Germani et Mauritij Prepositus, I.V.D. in Episcopum Spiren. omnium votis electus, perniciosissimis vicinorum Principum bellis pullulantibus, haud cum paruo mœnore Pontificiū munus subiit, maturo tamē suæ Ecclesiæ vtilitati consulens, arcem Rodēburg à Philippo Palatino Comite postliminio recepit, repensis tamen eidem Philippo aureorum amplius quatuor et denis millibus, adempta fuerat ea domus Ioanni de Hohen-eckh per Fridericum Palatinū Comitem ipsius Philippi patrum eo bello quod cum Sueuis agebatur. Extruuntur circa hæc tempora in templo Nemetum Cathedrali Sedi-lia vtriusque chori miro quodā ex-sculpta opere, lapideumque lectio-narium rostrum vbi Epistolæ ac E-uangelia diuinarum horarum legi solent. Renouata etiam Cruce de-super ingenti ab Ottone Impera-tore olim condita. Organum mul-timodis compactum fistulis dulcis-simos ac varios modulatur sonos. Insurgit deniq; Oliueti mons labor ex-cultissimus totiusque Germaniæ

Anni
Pontif.

Julius
II.

Anni
Cæsarii

Maxi-milian^{us}

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XVI. 287	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1505.	opus præclarissimū, septenis etiam Mundi spectaculis annectendum. Neq; inficias iri pudeat si quispiam dixerit Ægyptiæ Rhodianaq; in- dustriæ Germanica ingenia cœ- quari. Philippus Nemetocernæ Præ- sul Anno sedis suę viii. Tertio Febr. vitam finiuit in Vdenhaim, Spi- ramq; delatus ad dexteram Ludo- uici patruī Maiorumq; suorum tu- mulatur Anno CHRISTI MDxiii.	Julius II.	Maxi- milian ⁹
1508.	VRIEL à Gemmyngen, Sueuus, Iuris vtriusq; Doctor, Princeps cō- silio prouidus, ætate maturus, in Moguntin. Archipræsulem assumi- tur. CALENDIS Augusti Stuet- gardie horrenda subito pluuiarum et imbrium tempestas erupit, vt ve- rerentur multi ne ciuitas diluuiο mergeretur, eò quòd mœnia ma- gno impetu paulatim prosterne- retur, homines quoque & iumenta submergerentur.	6.	15.
1512.	LEO X. Ioannes, Tuscus, Floren- tinus, ex familia Medices, Diaco- nus Cardinalis S. MARIÆ in Do- minica sedit An. viii. M. viii. D. xxi. Disciplina consuetudineq; vir mā- sueti animi. Musicos ī primis ama-	Leo X. 1.	19.

Anni
Christi

1512.

GVILIEL. EISEN.

uit. Doctos admodum fouit, nimirum ipse eleganter doctus. Ducem Vibinatē Principatu semouit. Moritur Calend. Decēb. Cadauer primo in Basilica S. Petri sepultum est, post sub Paulo iii. ad Ecclesiam S. MARIAE super Minervam translatum est. Vacauit sedes M. i. D. vii. CIRCA festum S. Ioannis Baptista magna ciuium seditio Spiræ inter Senatum & Ciues suborta fuit, cuius quidem seditionis prima & potissima causa, pecuniarum onerosa exactio, quam vulgariter vngeldt nominant. Qua ciues se nimium grauari conquerebantur, rationem singulorum à Senatu habere cupientes. Itaque tumultu facto in vnum coeunt, portarum clauēs arripiunt, portis custodias singulis ponunt, neminē exire vel introire nisi cum testimonio permisere. Deinde Senatum deponunt, alium subrogāt, abrogatorum consulum domos repetunt. Verum Senatus cedere furij ciuium maturantes, asylum Ecclesiae Maioris requirunt. Igitur vicini quique potentes, audita seditione ciuium, commotos animos sedare quærunt, sed furia perciti ne-

Anni
Pontif.

Leo X.

Anni
Caesaris

Maximilian'

Anni
Christi

1513.

CHR. RER. LIB. XVI. 288

minem intromittere voluerūt. Maximilianus autem Cæsar paci consulere cupiens, quosdam Principum Consules ad Nemetes misit, mandans, vt in sedando tumultu, missis à se Principum Oratoribus animum accommodent, vel si minus ipse veniens, rebellibus dignam suæ rebellionis animaduersionem rependet, acquiescunt placito ciues, reformataque pace quosdam de Senatu fuga lapsos proscribunt, reliquis eorum vti officijs solitis sicuti prius actitarint annunciant.

DE GEORGIO NEME-

tum Episcopo lxvij. qui sedit
Annis xvi.

1513.

GEORGIUS Comes Palatinus Rheni, vtriusq; Bauariæ Dux, Philippi Principis Electoris filius, ex Præposito Moguntiacen. & Canonico Spiren. in Nemetum Præfulem assumitur imperante Maximiliano. Vir humanissimus, pacis amas, autorq; studiosissim⁹. Adeoq; princeps clemētissim⁹, in subditos humanus & beneuolus. Ab Vdalrico VVirtembergiæ Duce castrum Madenburg coëmit cum adiacente

21

20.

Anni
Pontif.

Leo X.

Anni
Cæsaris

Maxi-
milian⁹

Anni
Christi

1513.

GVILIEL. EISEN.

territorio, & cum Anno CHRISTI MDxxv. solotenus à rusticis tum seditiosis et tumultuâtibus destrueretur, sumptibus proprijs magnificentius quàm ante restauravit. Arcem in Vdenheim arte situq; munitu politioni ampliori; ornatu adhibito extruxit, in qua humanissimus Pontifex sibi suisq; successoribus sedem delegit. Moritur postquam sedem Spiren. rexisset Ann. xvi. noua et inaudita morbi specie, quæ tum in Germania grassari coeperat in arce sua Kislavv. Etenim sudor quidam pestilentialis Pontificem arripuerat, quem & intra 24. horas consumpsit. Vulgo hoc morbi genus dicebatur Anglicus languor. Spiras delatus in templo Maiori terra obruitur Anno MDxxix. Quinto Calend. Octobr. Habetque sequentem Sandapila inscriptionem.

REVERENDO AC ILLV-
STRI PRINCIPI AC DO-
MINO D. GEORGIO E-
PISCOPO SPIREN. AC
COMITI PALATINO RE-
NI, DVCIQUE BAVARIÆ.
ADMIRANDA CLEMEN.

Anni
Pontif.

Leo X

Anni
Cæsarū

Maxi-
milian^o

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XVI. 289	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1513.	TIA, PRVDENTIA ET PIETATE VNDIQUE CONSPICVO: AC DE- MVM FLAGRANTE AN- GLICO SVDORE, IM- MATVRA MORTE DE- FVNCTO: EIVS IN EPI- SCOPATV SVCCESOR PHILIPPVS A FLERS- HEIM, HOC MONVMEN- TVM CONSTITVIT. O- BIIT ANNO SALVTIS MDxxix. DIE xxvii. SE- PTEMB. QVI ÆTERNA LVCE FRVATVR.	Leo X.	Maxi- milian
1514.	CAPVT Diuę Annę, matris almę Theotocos MARIAE virginis, ex adytis templi S. Stephani Mogun- tiacen. Vbi negligentius colebatur, per lapidariũ opificem furtim sub- latum atq; in Vbiorum vicum Mar- codurum, quẽ hodie Duram vo- cant, delatum est.	3.	21.
1519.	CAROLVS V. Maximiliani Cæsaris nepos, Philippi Archiducis Austrię filius, Hispaniæ Rex, Prin- ceps Austrię & Burgundię, impe- rauit Ann. xxxix. Fuit in hoc prin- cipe pacis belliq; par studium, insi- gnis pietas, beneficentia singularis,	8.	Carolus V. 1.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cæsarij
1519.	in rebus bellicis maiorne virtus, an fœlicitas extiterit, nescias. Nam prudentia & insignibus victorijs clarus, multa & ingentia bella mi- rabili fœlicitate gessit. Mediolanum Gallis extorsit. Maseriam oppidum in Campania obsedit. Tornacum deditione recepit. Florentia Cæsaris auxilijs à Clemente Pontifice obsessa deditionem fecit. Turcarū acies multoties oppressit. Marcodurum, Iuliacum & Ruremundam, Geldrię oppida, obsidione cepit. Saxoniz Ducem Electorem atque Hassiz Landtgrauium prælio aggressos, captiuos circumduxit. Ciuitates Aphricanas expugnauit. Teruanū atq; Hedinum Gallię oppida diruit. Nemo collatis signis sæpius dimicauit, nullus certè ferociores gentes debellauit. Veræ religionis obseruator etiam in minimis fuit. Tantz pietatis, vt diē Cœnz Dominicz celebraturus, duodecim pauperes clam ad se euocaret. Quorum luculentos ac sordidos pedes post magnificum splendidumq; conuiuium, animo quàm religioso atque demisso lauaret, & exocularetur. Tandem cum admi-	Leo X.	Carolus V.

Anni
Christi

CHR. RER. LIB. XVI. 290

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1519.

Leo X.

Carolus
V.

rando quodam animi cādore, magnificētissimē dotatos dimitteret, morit^r in Hispania, sepult⁹ in Monasterio S. Iusti xii. Cal. Oct. An. 1558
CVNRADVS à Thungen eximia ingenij nobilitate perspicuus, Herbipoleñ. cathedram assumit. Episcopatum Herbipoleñ. ob malitiā temporum creditoribus oppignoratū ac seruientē, nexu æris alieni soluto, in pristinum statum dignitatemq; restituit. Pacis tam studiosus, vt eam sepe vel pecunia & iniquissimis cōditionibus impetraret. Obijt An. MDxl. Mēse Iul. cui posteritas hoc monumentū reliquit:
*Parcere si posset mors, quæ nulli impia
parcat*

Virtutis meritis consilijsq; bonis.

Morib⁹ & priscis et veræ laudis honori

Chunrade ab vitæ parceret illa tuæ.

Qui quāuis iusta terras ætate relinquant,

Debueras annos vincere Nestorecs.

Vt tamen ipse libens hinc discessisse videris,

Sic patria orba tua est principe mortua suo.

(dignis

Francidos æternum salue decus: additte

*Laude viris, melior quos locus orbis
habet.*

Anni
Christi

1519.

GVILIEL. EISEN.

*Quod tamen extingui in terris etiā ne-
quit, hoc est*

Virtus et mentis cāddida fama bonæ.

Wer es je müglich gewesen

Dz ein mēsch vor dē bitteren todt

Synt Adams zeit möcht genesen /

So ist gewiß / vñ bedarff nit not /

Verschont het er deiner tugēt schon /

Die vil verdiēt mit gütem rath /

Er hett dich auch geniessen lahn /

Das du von Adel vnd sūten

O Chunrad frum vnd wol gethan /

Nāchs jar vor dein todt hast er-
stritten.

Noch werstu lengers alters werdt /

Du hast den tod willig gelūten /

Doch ist dein vatterlande deß be-
swerdt / (halt /

Daß sich seins Fürsten beraubet

In klag vnd laid sein klaidt erzeret.

Sey gegrūßt du zierd / du auff-
enthalt

Der Francken / deñ du zūgsellet bist

Der gelobte schar / die niemandt
spalt

Dort / da das ewig leben ist.

Allhie auff erden schwebet ob

Das nimmer außzuleschen ist

Deins ehngmüts rhūm / deiner
that lob.

Anni
Pontif.

Leo X.

Anni
Caesarū

Carolus
V.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XVI. 291	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsariū</i>
1520.	VVISSENBVRGI ad Rhenū, tam horrendus in aëre sub meridiē strepitus atque clamor insonuit, vt cines subito timore perculsi ad ar- ma concurrerent, existimantes ci- uitatem ipsam ab hostibus præoc- cupatam & circumcinctam esse.	Leo X. 9.	Carolus V. 2.
1522.	HADRIANVS VI. Gallus, pro- vincia Flandriaci in Belgis ex vrbe Traiecto ortus, infimæ sortis homo fuit, quippe cuius pater Florentius, textrinum pannorum sericorum exercuit, primo Episcopus Dertu- sens in Hispania, post Presbyter Cardinal. SS. Ioannis & Pauli sedit Ann. i. M. vi. D. viii. Obiit xviii. Ca- lend. Octobr. Romæ in palatio, Ca- dauit in Ecclesia S. Mariæ de Ani- ma, nationis Theutonicorum, se- pultum est. Vacauit sedes M. ii. D. iiii.	Hadria- nus VI 1.	4.
1523.	CLEMENS VII. Iulius, natio- ne Tuscus, patria Florentinus, fa- milia Medicea, Presbyter Cardina- lis S. Laurentij in Damaso, & S. R. E. Cancellarius, sedit Ann. x. M. x. D. viii. Florentiam Cæsaris auxilijs adiutus obsessam in deditionē re- cepit. Moritur vi. Calend. Octobr. ad Ecclesiam S. Mariæ super Mi-	Clemēs VII. 1.	5.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
	neruam sepultus. Vacat eo mortuo sedes D. xvi.	<i>Clemēs</i>	<i>Carolus</i>
1525.	OCTAVO Calend. Iunij Procerum Conuentus Imperij Spiræ indicitur, decretum fuit inter alia: Magistratui prouidendum diligenter esse, vt concionatores verbum DEI populo proponant & explicent, iuxta sententiam Doctorum quos Ecclesia Christiana & Catholica recepit, vtq; doceant non seditiose, verum sic, vt nomen DEI celebretur & tranquillitas retineatur.	VII.	V.
		3.	7.
1526.	COMITIA Spiræ instaurantur, vbi & Ferdinandus Archidux Austriae in Imperatoris locum ac vices decernitur. Aderant tum praesentes Principes Electores omnes, Bernhardus Episcopus Tridentin. Cazimirus Marchio Brandenburgen. Philippus Comarchus Baden. Vuilhelmus Bauariae Dux, & Ericus Dominus ac Princeps in Braunschweig. A partibus Lutheri erant Fridericus Dux Saxoniae Elector, & Philippus Hassiae Landtgrauis. Hi igitur peculiare sibi phanum donari postularunt, in quo commodius concionatores ipsorum Euangelium Lutheranicum praedicare	4.	8.

<i>Anni Christi</i>	CHR. RER. LIB. XVI. 292	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Caesaris</i>
1526.	possent. At Spireñ. Antistes ex Ducum Bauariæ stemmate natus, simulac Rheni Palatinus, permittere nolebat. Hinc illi ipsi suis Ecclesiasticis quotidianas conciones in diuersorij ad plebem ipsorum habere concesserunt.	<i>Clemēs VII.</i>	<i>Carolus V.</i>
1528.	CALENDIS Augusti, Cæsar datis valoleti literis, Imperij conuentum indicit Spiræ, ad initium Februarij sequentis anni, religionis & Turcici belli causa, quo minus autem ipse veniat, per occupationes excusat, simul constituit legatos, Ferdinandum fratrem, Fridericum Palatinum, Guilielmum Bauarum, Episcopum Tridentinum & Hildessenum.	6.	10.
	DE PHILIPPO II. SPI- rensum Antistite lxviij. qui sedit Annis xxij.		
1529.	PHILIPPVS à Flersheym, Iuris vtriusque Doctor, vir animi frugalioris, prudentiæque singularis, in Nemetum Antislitem ex Præposito postulatur. Maturi consilij Princeps, obseruantissimus religionis cultor. Præposituram Vucissen-	7.	11.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1529.	burgeñ. Episcopatus Spireñ. incorporauit Anno Domini MD xli vi. consentiētibus D. Imperatore Carolo v. ac Romano Pontifice Paulo iii. In tumultu Comarchi Brandenburgē. Alberti præ mœrore moritur in taberna Rheneñ. Anno MD lli. Spiramque delatus, in Cathedrati Nemetum templo rumulo conditur. CONVENTVS Spirensis, qui ad initium Ianuarij à Cæsare indictus erat, non prius quàm circiter Calendas Aprileis incepit. Principes ac ordines Imperij aderant admodum frequentes, & Saxoniz Dux Elector, Philippum Melanthonem eo secum perduxerat.	Clemēs VII.	Carolus V.
1530.	FERDINANDVS Hungaria & Bohemorum Rex, Archidux Austriae &c. Cæsaris Caroli frater, Romanorum Rex creatus est Colonia.	8.	12.
1534.	PAVLVS III. Alexander, patre Petro Loisio, ex nobili Farnesiorum familia ortus, S. R. E. Episcopus Cardinalis Ostiensis, sedit An. xv. D. xxviii. Henricū viii. Anglorum Regē, q̄ Ioannē Cardinalem Rossensem, virum sanctissimum et	Paulus III. 1.	16.

Anni
Christi

CHRON.RER.LIB.XVI. 293

Anni
Pontif.

Anni
Caesarū

1534.

doctissimum, & Thomam Morum
regni Cancellarium nefarie occi-
derit, anathemate notatum, An-
glorum regno priuauit. Obijt iiii.
Id. Nouembr. ad S. Petrum sepul-
tus. Vacauit sedes M.ii D. xxix.

Paulus
III.

Carolus
V.

1538.

ERASMVS Baro & pincerna de
Limpurg, ex Canonico Baben-
bergeñ. in Argentorateñ. Cathe-
dram sublimatur. Optimus Prin-
ceps, qui pro singulari prudentia
sua res Ecclesiæ felicissimè guber-
nat atque administrat. Præst ad-
huc nostra tempestate. Deus faxit,
vt summa cum laude, ex sententia,
religionis munera conficiat.

5.

20.

1539.

IN pago Rodt Spiræ finitimo, puel-
la quædam fuit decem propemo-
dum annos nata, quæ capitis & in-
testinorū cruciatibus distenta, nul-
lum edulij genus absque nausea
capere potuit: hinc nullo prorsus
cibo vsa, mox & manuum & pe-
dum officio destituta est. Inde ve-
rò post annum, neque potum sum-
psit, neque lotium vllum reddidit.
Quod vbi ad Ferdinandum Ro-
manorum Regem, qui Spiræ Co-
mitia egit, perlatum est, diligenti

6.

21.

Anni Christi	GVILIEL. EISEN.	Anni Pontif.	Anni Cesarū
1539	adhibita inquisitione, puellam vt fraus & impostura, quia præter na- turæ ordinem agi videbatur, abes- set, per duodecim dies asseruatam, viribus firmam permanentem, mul- tis affectam muneribus, non sine admiratione ad suos remisit.	Paulus III.	Carolus V.
1540.	VVÆ quasi magno barbitio co- matæ, quæ prope Alberschvveile- rum in Alsatio excreuerant, Regi Ferdinando, alijsq; Dynastis Ne- metocernæ exhibitæ sunt, & viuis coloribus adumbratæ.	7.	22.
1542.	SPIRÆ Conuentum Principū indi- cit Cæsar per Ferdinandū Regem, de subsidio cōtra Turcā ferendo. In his Comitijs Pontifex mentem suā de concilio indicendo per Antisti- tem Mutinensem aperit, vt de loco deliberetur. Gallix quoque Rex ad Imperialem illum conuentum lega- tionē misit, cuius erat Princeps Frā- ciscus Oliuarius, qui & verba fecit.	9.	24.
1544.	CÆSAR Spiræ Comitia indixit, ad quæ præter ipsum & eius fratrem Regem Romanorū, Principes Ele- ctores omnes, vnaq; Cliuensis Dux conuenere. Solutus est hic Principū Conuentus x. Iun. postquā Impera- tor Franciscum Regem Gallorum	11.	26.

Anni
Christi

CHRON. R. R. LIB. XVI. 294

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

Imperij hostem pronuntiarī curas-
ser:& cum Cæsare conspirans Hen-
ricus Anglorum Rex, ingentibus
copijs Galliam irrumpunt.

Paulus
III.

Carolus
V.

1548.

MENSE Augusto Cæsar Spiram
applicuit, sed post morulam inde
Moguntiam traiecit Colonia Vbio-
rum versus. Captiui quoq; Princi-
pes, Saxo atq; Landgravius qui in
conflictu Protestantium intercepti
erant, diuersis nauibus vnà fere-
bantur.

15.

30.

1549.

IVLIUS III. Ioannes Maria de
Monte S. Sabini, Tuscus, Episco-
pus Cardinalis Prænестinus, sedit
Ann.v. M.i.D. xvi. Obijt podagra
x. Calend. April. Sepultus ad S.
Petrum. Vacauit sedes D. xvii.

Iulius
III.

31.

EXTRVVNTVR per hæc tempo-
ra in templo S. Germani & Mau-
ritij Spiræ Sedilia Chori, lapideūq;
lectionarium rostrum vbi Epistolæ
& Euangelia diuinarum horarum
legi solent. Renouatur & Altare S.
Crucis. Organum quoq; multimo-
dis compactum fistulis, dulcissi-
mos ac varios modulatur sonos.

DE RVDOLPHO SPI-
rensi Episcopo lxxix. qui se-
dit Annis viii.

Anni
Christi

GVILIEL. EISEN.

1552.

RVDOLPHVS à Franckenstain, Ecclesiæ Spiren. Episcopus efficitur xix. Mensis Nouembris. Vir non minimarum literarum, maturo suæ Ecclesiæ vtilitati consulens, castrum Madenburg. per Marchionem Albertum Brandenburgen. igne à fundamentis extinctū, instaurauit. Repentina nece sublatu, occubuit cum sedisset Annis viii. in Vdenheim xxi. die Iunij, Spiramq; delatus, sarcophago includitur. In media periit cum ieiunasset vltra dies quadraginta. In maniam quidam incidisse eum ferunt, postremò vitæ tempore, propter vehementiorem cogitationem de reformatione Ecclesiarum, quam vt conceperat, perficere non poterat. Vtunque se res habuerit, certè antequam in illam maniam incidere, omnes testantur ipsum fuisse Principem eruditum, prudentem, grauem & eloquentem, quod & inde cognosci potest, quod ab omnibus statibus Imperij dignus sit iudicatus, qui colloquij Vormatiensis Anno MDLVII. Præses & gubernator crearetur.

Anni
Pontif.

Iulius
III.

4.

Anni
Cæsarij

Carolus
V.

34.

Anni
Christi

CHRON.RER.LIB.XVI.295

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1552.

ALBERTVS Marchio Brandeburgicus grassabatur vbique in Ecclesiasticos, Spiram ingressus, templa, monasteria amplissima à gloriosissimis Imperatoribus & potentissimis Ducibus religione præcipua, habita & aucta atque dotata priuilegijs opibusq; tristi incendio deuouere studet, nisi à Magistratu prohibitus esset. Ornamenta tamen omnia, vtpote vestes sacras, sacraq; vasa diripit. Templi Cathedralis pinnacula demolitur, cāpanas deiecit, multas quoque naues machinis æneis, frumento ac vino similiq; annona refertas atq; onustas incendio tradit. Cumq; sic satis suam nocendi libidinem expleisset, saturus, Rhenum traiecit, nusquam non obuia quaq; ac vicina loca Vdenheim videlicet oppidulum, Kestenburg & Madenburg firmissima castra destruens atque conuellens. Spira tandem indignabundus discedens, Moguntiam dum ingreditur ciues iuramento se dedunt, Archiprætulis palatium, sacra quinq; fana siue collegia, cœnobia multa incendio tradit. Hinc Treuiros adiit, vbi omne

Julius
III.

Carolus
V.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarū</i>
1552.	quod Deo impensum erat Vulcano tradit. Metuebant ubiq; pij, at sectarij de illatis damnis cædibusq; gaudebant. Magno post militum numero in Loharingia tum pedutum tum equitum stipatus, interpositis aliquot conditionibus, Cæsari conciliatur.	<i>Iulius III.</i>	<i>Carolus V.</i>
1555.	MARCELLVS II. Tuscus, Marcellus Ceruinus, Presbyter Cardinalis S. Crucis in Hierusalem sedit D. xxi. morum honestate vitæq; sanctimonia clarus. Obijt Cal. Maij. Sepultus ad S. Petrū. Vacauit sedes D. xx. PAVLVVS III. Ioannes Petrus Carapha, Neapolitanus, Episcopus Cardinalis Ostiensis, sedit Ann. iiii. M.ii. & D. xxvii. Initio suæ sacrosanctæ administrationis decrevit, vt triduanum post ieiunium, orationes & eleemosynas, fideles Christicolæ, Dominica deinceps sequente, pura mente mensam Dominicam frequentent, & sacram ibidem Eucharistiam deuotè percipiant, quo Deus reconcilieretur, sublata bellorū furia, ac vicissim pace inter Christianos concessa. Mortuus est ex hydropisi xv. Cal. Septemb. Sepultus ad S. Petrum. Vacauit eo mortuo sedes M. iiii. D. vii.	<i>Marcel lus II. 1. Paulus III. 1.</i>	37.

Anni Christi	CHRON. RER. LIB. XVI. 296	Anni Pontif	Anni Cæsario
1558.	FERDINANDVS Romanorum, Vngariæ, Bohemiæq; Rex, Maximiliani Cæsaris nepos, Princeps Austria, à Principibus Electorib. Francofordiæ imperator declaratur. Cuius eximia bonitas, liberalitas summa, & Christianæ pietatis cultus præcipuè commendantur. Sed eius res gestas, partim quod omnibus perspicuæ sint, partim quod expectandam viræ & Imperij illius catastrophem & euentum cenleo, recensere supersedeo.	Paidu. III. 4.	Ferdi- randus. 1.
1559.	M V R V S in Nemetum Augusta Spira ex immensa altitudine propendens, ventorum vi prostratus, puellam nomine Catharinam duodenem è balneo dū remearet, gnatam Domini Doctoris Ioannis à Themar quondam Cameræ Imperialis Assessor. xiii. Mensis Februarij arripuit, quæ secunda hora à prædio sub quodam frusto delapsæ maceræ dextro pede recta extenso, sinistroq; curuato delituit, vsque in xv. diem dicti mensis. Cumque eo die iam hora prandendi adesset, ac cæmentariorum operarij domum properarent, sororcula mea Barbara cum parentibus hunc cuni-	5.	2.

<i>Anni Christi</i>	GVILIEL. EISEN.	<i>Anni Pontif.</i>	<i>Anni Cæsarij</i>
1559.	culum permeans, audiuit misellam sub collapsa ruina eiulantem, quam infra xi. & xii. sensim eruentes, viam detulerunt in domum contiguam, in qua aliquandiu resecta, salua maternas ades redijt.	<i>Paulus III.</i>	<i>Ferdinandus.</i>
	DE MARQVARDO SPI- <i>rensiū Præsule lxx. qui adhuc præest.</i>		
1560.	MARQVARDVS ab Hattstain, omnium suffragijs ex Præposito Nemetum Antistes eligitur. Princeps humanissimus, pacis amans authorq; studiosissimus, magis curæ domesticæ Ecclesiæq; suæ salutis ac subditorum vtilitati insudans quàm curæ externæ. Statim post electionem suam, Catechismum Michaëlis Sidonij Episcopi Merseburgen. per diocesim suam parochis distribuit, ne legerent hæreticorum scripta, quæ (vt Eupolis de Pericle inquit) aculeum in animis legentium relinquere solent.	6.	3.
	PIVS III. Mediolanen. Io. Angelus Medices, Presbyter Cardinalis tituli S. Priscæ, Pontificatum adi-	<i>Pius III.</i> 1.	

Anni
Christi

CHRON. RER. LIB. XVI. 297

Anni
Pontif.

Anni
Cæsarij

1560.

Piscitur. Vir summæ prudentiæ & clementiæ. Arcem S. Angeli nouis muris & propugnaculis munit. Thermas Diocletiani in Carthusianorum cœnobium conuertit.

M E N S E Septembri, Cemenarius quidam mania correptus, seipsum Spiræ media lucæ præcipitavit in puteum, & suffocatus est illicò, cum quidem ante paucos dies, arcularius simili mania laborans, idem fecisset. Et breui post Dudenhouij, quod ad octo stadia abest à Spira, rusticus à potatione domum reuertens, noctu globo bombardæ coniugem traiecit, cum qua vixerat in Coniugio Annos xxviii. accidit hoc iiii. die Octobris.

1561.

MOGVNTIÆ Ecclesia B. MARIÆ virginis ad Gradus cum xxiiii. ædificijs contiguis crematur.

M A R Q V A R D V S Spiren. Antistes vi. Calend. Decembr. confirmatus, à Spiren. suis pastor atque patronus salutatur, atque in ciuitatem recipitur, concomitatus Cazamiro Palatino Comite Fri-

2.

4.

Anni
Christi

1561.

GVILIEL. EISEN.

derici Principis Electoris filio, atq;
Comarchi Baden. legatis, Henrico Comite de Leiningen. Alberto atque Philippo fratribus & Comitibus de Nassavv, Vvilhelmo Comite ab Eberstain, Ioanne & Emichone Comitibus de Leiningen, Philippo Comite de Solms, Ingenuis de Homburg, de Dalburg, de Sickhingen, Schvveinsperg, Vvalbron, Hattstein, Ladvvitz, Schvvalbach, Reinberg, Reiffenberg, Milchling, Flerfsheim, Riedenstain, Karpffen, Heussenstein, Ried, Riedesem, Salchem, Leimit, Lachen, Rastlich, Silbold, Vvolckhmarshausen, Stein, Munderspach, Vvalendorff, Elckerfshausen, Diepturg, Honstein, Oberntraut, Steinfurt, Bobenhausen, Hirchem, Seckhendorff, Fraunchem, Mariendrauth, Honstein, Munderbach, Stockh, & Dietz. Ceterisq; Baronibus atq; Nobilibus Ecclesie Spiren. feudarijs in expeditionem receptis, sue electionis Anno ii. Ciues Nemetum vrbis, ad pulsam campanæ tumultuariæ, iure solito in Curia libera conuenientes, post peractam Misarum celebrationem solenniore,

Anni
Pontif.

Pius
III.

Anni
Cæsarij

Ferdinandus.

Anni
Christi

561.

CHRON.RER.LIB. XVI. 298

Principi Spireñ. in hæc verba iur-
runt. Also schwören wir/ daß wir
vnserm Herren Bischoff Mar-
quarden getrew vnd hold sein/vnd
ihme beholffen sein/ vnd ihme sein
recht sprechen/ wann er das an vns
erfordert/ oder seine gewissen bot-
ten. Alles als freye Burger ihrem
Herren billich sollen/ ohne alle ge-
uerd / also wölle vns GOTT helf-
fen.

LIBRI XVI.
FINIS.

Anni

Pontif

Pius

III.

Anni

Cæsari

F

erdi-

mandus.

AD NOBILITATE ET
ERVDITIONE PRÆSTANTEM, DO-
minum Guilielmum Eysengrein, Artium &
Philosophiæ Doctorem, Danielis
Segeri Badensis

CARMEN.

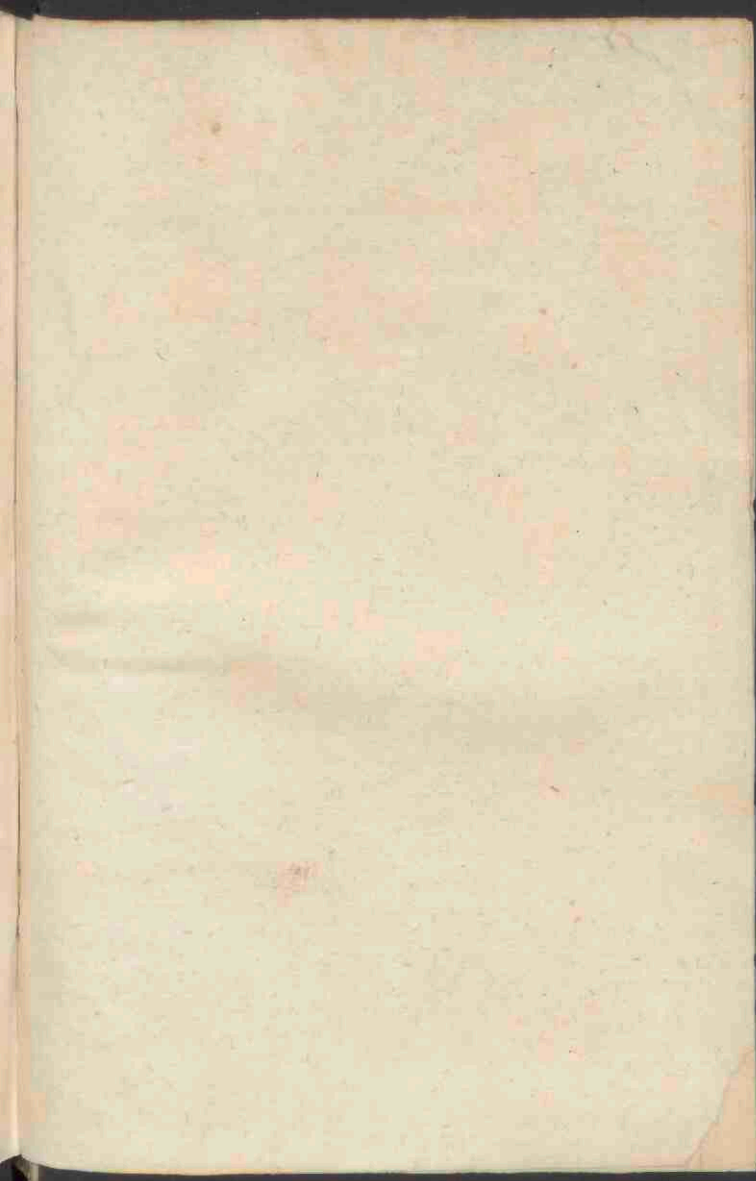
Quis meritò iuuenem te non miretur ameq,
Atq, suo laudes personet ore tuas?
Debita virtutum te nunc præconia ferre
Magnus Apollo iubet, Castalidumq, chorus.
Tu siquidem patrum generoso stemmate clarus,
Nobilitate vigens, longius ire petis.
Et licet obtigerit magni tibi stemma parentis,
Virtus nec desit, quæ facit esse virum.
Vis tamen ingenij pulchra quoq, dote virere,
Nomen quod veræ nobilitatis amas.
Hic genus egregium laudes & facta tuorum
Scribere ne tentem, rustica Musa vetat.
Mæonij dicens vatis doctiq, Maronis,
Res hæc non stultum postulat ingenium.
Grandia nunc rerum nobis monumenta relinquis,
Præstabis melius tempore quæq, suo.
Nec te pœniteat tantos subiisse labores,
Rideat hunc quamuis stolidi turba librum.
Ad claros olim veniet tua fama nepotes,
Magnum nec nomen tristia fata ferent.
Concordes Parcæ Spirensi parcite nato,
Vestras nec saevas sentiat ille manus.
O nimium scælix tanti quæ semina tellus,
In gremio vatis sustinet esse suo.
Hinc igitur Superis magnas pro munere solues
Tu meritò grates, debita tura dabis.

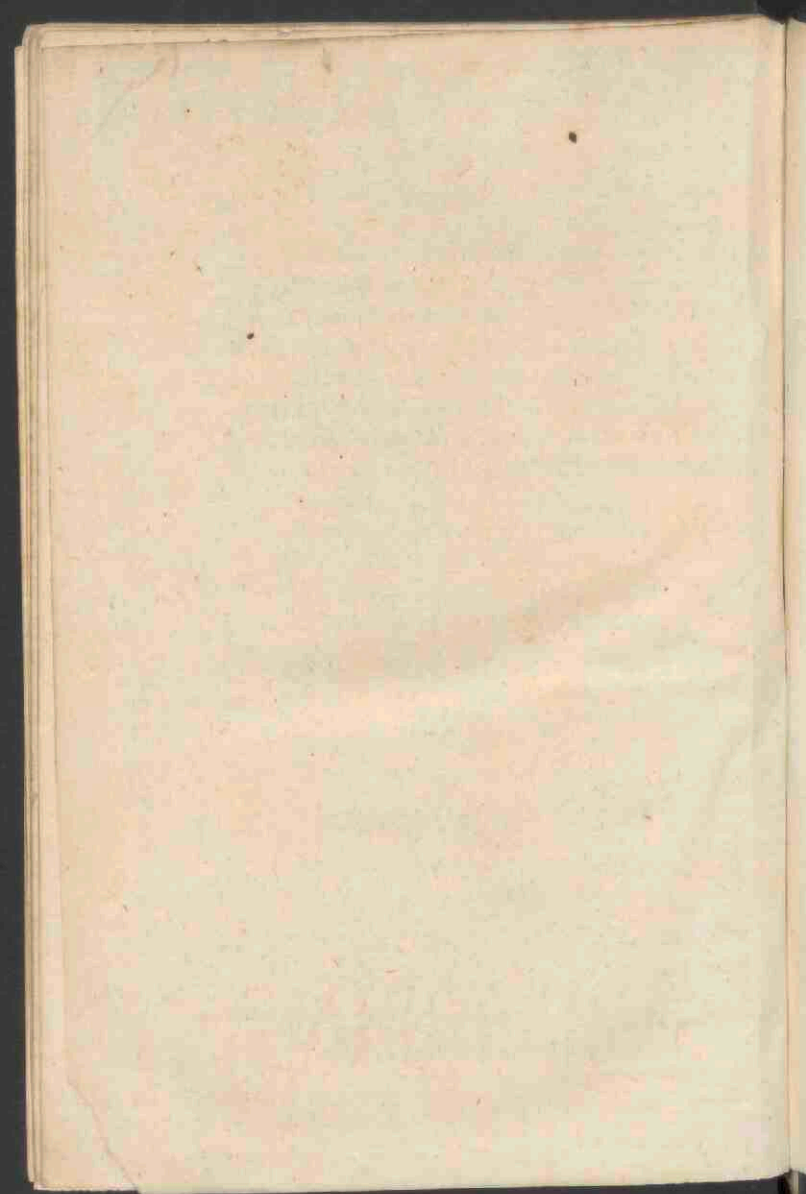
Errata.

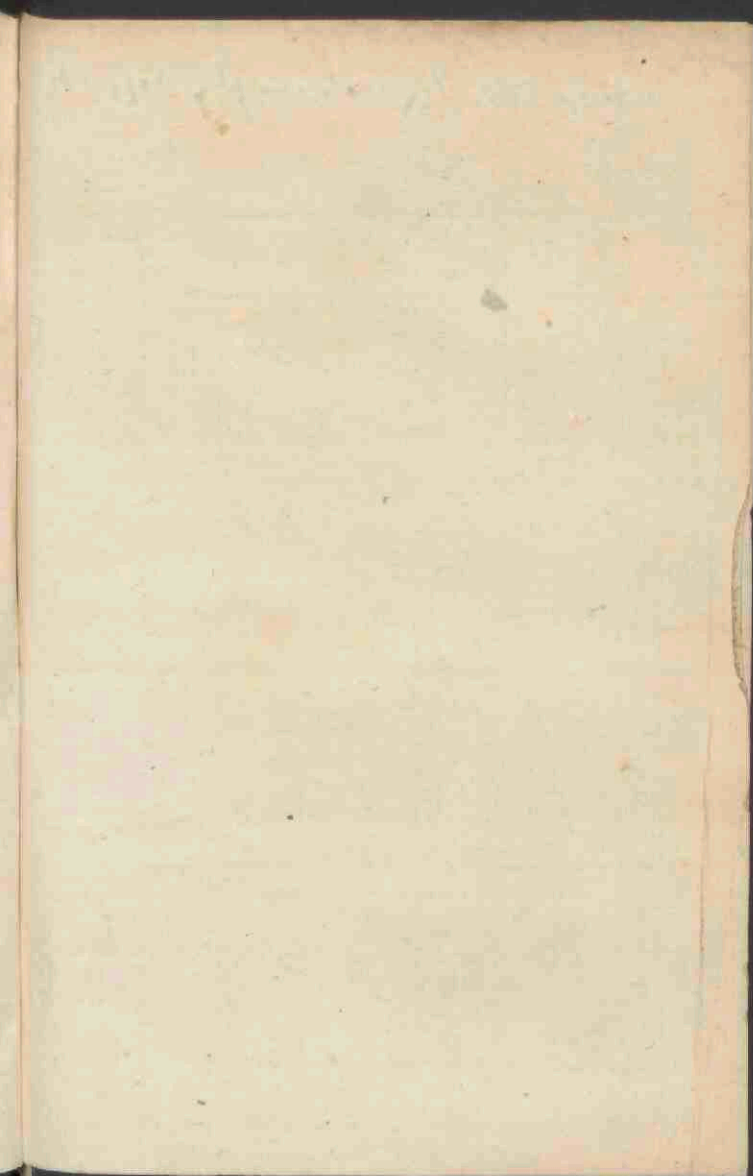
Fol. 6. fa. 1. li. 7. inultos. fol. 10. fa. 1. l. 22. regia. fol. 14. fa. 1. l. 20 statio. fol. 25. fa. 2. l. 6 sanctissimo. fol. 37. fa. 1. l. 25. reuertendo. fol. 63. fa. 2. l. 5. sepelitur. fol. 68. fa. 1. l. 11. canendum. fol. 89. fa. 1. l. 27. vastarunt. fol. 107. fa. 2. l. 20. Cuspiniani. fol. 120 fa. 2. l. 16. liberatur. fo. 143. fa. 1. l. 24. Duce. fol. 274. fa. 2. l. 17. receptis. fol. 276. fa. 1. l. 9. Friderici. fol. 279. fa. 2. l. 23. castella.

DILINGÆ,
Excudebat Sebaldus
Mayer.

ANNO M. D. LXIII.

chap 36 legato com pty bis / n

